วารสาร มจร.หริภุญชัยปริทรรศน์

Journal of MCU. Haripunchai Review

ISSN: 2672-9792 (Online)

ที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2568 Vol.9 No.1 January - March 2025

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยสาขาวิชา ศาสนา, ปรัชญา, พระพุทธศาสนา, สังคมวิทยา, รัฐศาสตร์, รัฐประศาสนศาสตร์, การบริหารการศึกษา, นิติศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนของนักวิชาการทั้งภายในและภายนอก และเพื่อสนับสนุนให้เกิดวารสารทางวิชาการกลางของมหาวิทยาลัย

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสาร มจร หริภุญชัยปริทรรศน์ต้องเป็นภาษาไทย จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร มจร หริภุญชัยปริทรรศน์ อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ไม่น้อยกว่า 2 ท่านต่อบทความ ทรรศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร มจร หริภุญชัยปริทรรศน์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทรรศนะของความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ วารสาร มจร หริภุญชัยปริทรรศน์

เจ้าของ

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 192 หมู่ที่ 2 ถนนลำพูน-ป่าซาง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 51000 โทรศัพท์ 053 – 563163 ต่อ 100 Fax ต่อ 105 http://lpn.mcu.ac.th/lpn/

กองบรรณาธิการวารสาร

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสน่ห์ ใจสิทธิ์

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ บุญรัตน์

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ : นายพุทธิพงษ์ กันทะรส

กำหนดเผยแพร่ : ปีละ 4 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม - ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน-ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน- ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม)

คณะกรรมการกองบรรณาธิการ

พระครูสิริสุตตานุยุต,ดร,รศ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูโกวิทย์อรรถวาที,ดร.ผศ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ อุเทน ปัญโญ มหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนันท์ธรณ์ ขาวงาม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล เครือแสง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

ศาสนา, ปรัชญา, พระพุทธศาสนา, สังคมวิทยา, รัฐศาสตร์, รัฐประศาสนศาสตร์, การบริหารการศึกษา, นิติศาสตร์ และสาขาอื่นๆ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์,ดร.
พระมหาบุญเลิศ อินฺทปญฺโญ, ศาสตราจารย์,ดร.
พระครูโสภณปริยัติสุธี, รองศาสตราจารย์ ดร.
พระครูสิริสุตตานุยุต, รองศาสตราจารย์.ดร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม
รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เถื่อนช้าง
รองศาสตราจารย์ ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิสรเดช
รองศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์
รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิฏฐ์ ศรีทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สิงอุดม
ผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.ไพรินทร์ ณ วันนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไกรสร แสนวงค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ มหากันธา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรปรัชญ์ คำพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาเดช อุปนันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวิชญ์ วงษ์สอาด

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

สาขาวิชาศาสนา, ปรัชญา, พระพุทธศาสนา, สังคมวิทยา, รัฐศาสตร์, รัฐประศาสนศาสตร์, การบริหารการศึกษา, นิติศาสตร์ และสาขาอื่นๆ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ยศ สันตสมบัติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา จงแก้ววัฒนา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญลือ เผือกผ่อง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ธันยวัฒน์ รัตนสัค	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ สมหมาย เปรมจิตต์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ สิรินกร กาญจนสุนทร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ รัตนสัจธรรม	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ปัณณพงศ์ วงศ์ณาศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงใจ บุญกุศล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
รองศาสตราจารย์ ดร. ชะลอ รอดคอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ ภักดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนันท์ธร ขาวงาม	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระธรรม เนียมน้ำเพชร	มหาวิทยาลัยเนชั่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อธิปัตย์ บุญเหมาะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ แสนคำ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ์ธนัตถ์ ญาณพิสิษฐ์	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกลักษณ์ เพียสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร	สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พิสูจน์อักษร

ดร.นฤพันธ์ สมเจริญ พระมหาอรรถพล นริสฺสโร

ดร.ปิ่นปินัทธ์ เหลืองพิทักษ์ ดร.จันทรัสม์ ตาปูลิง

ออกแบบปก ภาพ/ศิลปกรรม:

นายกฤษดากรณ์ กองเงิน

สำนักงาน : ศูนย์บัณฑิตศึกษา อาคาร 2 ชั้น 2 วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน 192 หมู่ที่ 2 ถนนลำพูน-ป่าซาง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 51000 โทรศัพท์ 053 – 563163

จัดพิมพ์โดย : วารสาร มจร.หริภุญชัยปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน (ออนไลน์)

บทบรรณาธิการ

วารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์นี้เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม พ.ศ. 2568 จำนวน 25 บทความ คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการซึ่งเนื้อหาสาระในเล่มประกอบด้วยนักวิชาการและเรื่องดังต่อไปนี้

พระมหาภัทรวิชญ์ สุพรรณโมก พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเมธี ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า อนันต์ อุปสอด และพิบูลย์ ชยโอว์สกุล ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ Creative and Innovative Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้

ภิญญาพัชญ์ พรมมา กำไร ศรีบุญเพ็ง สุรพงษ์ พูนทรัพย์ และจินตนา จันทบูรณ์ ศึกษาเรื่อง คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงินของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า คุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีคะแนนเฉลี่ย รองลงมาด้านความเชื่อถือได้ มีคะแนนเฉลี่ยและด้านความเข้าใจ มีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับ

พรวดี ธรรมวงศา เดวิด สมัญญาภรณ์ อารมณ์ เพ็ชรมณี และฐานิสรา เพ็ชรรื่น ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ ประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวัง พบว่าความคาดหวังในเรื่องค่าตอบแทนที่เหมาะสม โอกาสในการเติบโตในสายอาชีพ และสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีล้วนมีผลกระทบต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมของพนักงานอย่างชัดเจนพบว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับประสิทธิภาพการทำงาน ความร่วมมือและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ในทางกลับกัน หากเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงาน อาจส่งผลให้พนักงานรู้สึกเบื่อหน่าย หมดกำลังใจ และลดประสิทธิภาพการทำงานลง ปัจจัยอื่น ๆ เช่น

ค่าจ้างและสวัสดิการ ความมั่นคงในงาน และสภาพแวดล้อมการทำงาน พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงน้อย แต่ยังมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน

พณัฐดา รูปชาติ สังวาร วังแจ่ม และมานะ ครุธาโรจน์ ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต1 พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 1) การนำหลักการวิเคราะห์และวางแผนการทำงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น 2) การส่งเสริมการจัดอบรม มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรตามความถนัดตามแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้อย่างมี ประสิทธิภาพ 3) การปรับปรุง แก้ไขปัญหาและการ ทำงานในการพัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 4) การร่วมกับเครือข่ายจัดประชุมเพื่อหาแนวทาง ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา สภาพความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ในปัจจุบัน

มณฑา ทับทิมดี อาภาพร พงศ์ศิวะสถิตย์ และนวพร เหมือนปิ้ว ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาอาชีพรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อที่แตกต่างกันโดยรวมและด้านการบอกต่อ ความจงรักภักดีของลูกค้า และด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องสาขาอาชีพด้านการบอกต่อไม่แตกต่างกัน และปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดทั้ง 7P’s ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านคุณสมบัติพนักงานภายใน ด้านเทคนิคและกระบวนการและด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมและด้านการบอกต่อ ความจงรักภักดีของลูกค้าและด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พฤหัส ปานรัตน์ ดวงสมร แก้วโกศล และเชาวลิตร เกตุมงคลสิทธิ์ ศึกษาเรื่อง การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลตำบลโนนสะอาดอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กเล็กส่วนใหญ่มีความคิดต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษา รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ ด้านการบริหารงานบุคลากรด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลฯ มีการให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการระดมทุนจากชุมชนและมีการเผยแพร่

ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือน เพื่อให้ชุมชนและผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวและการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อรวรรณ เมืองแก้ว ชาลี ภักดี และพศิน แตงจวง ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ด้วยการบริหารจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการนิเทศ ด้านการส่งเสริมวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล ก่อเกิดการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และการกระจายอำนาจการบริหารจัดการรวมไปถึงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้

ธนัญภรณ์ ธรรมใจ พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร. และชาลี ภักดี ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพ ด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรจัดทำเป็นแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการบริหารงานการเงิน ให้มีการอัพเดตแอปพลิเคชันอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานการเงินผ่านระบบทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ให้มีการอบรมให้ความรู้ทางการเงินแก่บุคลากรทางการศึกษา จัดทำคู่มือและขั้นตอนในการบริหารงานการเงิน โดยมีหลักการ ทฤษฎี กฎหมายเกี่ยวกับงานการเงิน ควรให้ใช้กระบวนการ OKR ในการประเมินผลทุกๆ 3 เดือน

สามารถ บุญรัตน์ และกันตภณ จงงามวิไล ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ 11 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า กระบวนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า การทำเกษตรอินทรีย์ มี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ระบบการผลิต และทำเกษตรอินทรีย์ผ่านความร่วมมือของชุมชน 2.แปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า และบรรจุภัณฑ์ได้มาตรฐานที่มี 9 ประการได้แก่ เครื่องหมายการค้าหลัก แบรนด์สินค้าได้มาตรฐาน ชื่อสินค้า ขนาดสินค้า รายละเอียดสินค้า ข้อมูลส่วนประกอบสินค้า ข้อมูลโภชนาการ และการระบุข้อระวัง และข้อมูลอื่น ๆ และ3.มีกลไกระบบการตลาดภายใน และตลาดออนไลน์ มีการรวมกลุ่มการผลิตสินค้าแบบเกษตรอินทรีย์ พื้นที่การจำหน่าย แปรรูปสินค้าหลากหลายและพัฒนาโลโก้ชื่อ“เกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว”

สงกรานต์ กาวิระ สังวาร วังแจ่ม ศิริพงษ์ มาณะศรี และศิริประภา พรหมมา ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) ควรมีมุมมองที่แปลกใหม่และทันสมัย พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่น และยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย 2) ควรมีทักษะในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและเป็นนักแก้ปัญหาที่มีความคิดทันต่อสถานการณ์ 3) ควรค้นหาวิธีการทำงานที่

ดีกว่าอยู่เสมอ และถ่ายทอดความรู้ให้บุคลากร พร้อมกระตุ้นให้พวกเขาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4) ควรมีมุมมองการแก้ไขปัญหาในเชิงระบบ ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด 5) ควรเข้าใจและให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล มอบหมายงานตามความสามารถ และเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่

ชวลิต นิมงคล และธีระภัทร ประสมสุข ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย คิด ดำเนินการและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล พบว่า ให้มีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน กำหนดนโยบาย เป้าหมาย คิด ตัดสินใจ ดำเนินการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล พบว่า ให้มีส่วนร่วมประเมินผ พบว่า รับผิดชอบ คิด ทำงานเป็นระบบ ติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ให้มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รับรู้และดูแลรักษาผลประโยชน์ของโรงเรียน

เคียงเนตร ขันคำ และธีระภัทร ประสมสุข ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง พบว่า ควรประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ข้าราชการครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนร่วมอย่างเป็นทีม (MOU มีลักษณะเป็นเอกสารทางการ) นอกจากนี้ ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาอย่างตรงจุด มีการใช้สื่อที่หลากหลายในการบริหารจัดการ และควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนเข้าอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

พงศ์ศักดิ์ มังสังข์ พิทักษ์พงศ์ กางการ และณัฐดนัย แก้วโพนงาม ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิได้แก่1.การขาดแคลนงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลมักไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานหรือการพัฒนาโครงการต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน และการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัด 2.การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ แม้ว่าจะมีบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่บางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่น การจัดการโครงการ การวางแผนพัฒนา การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน เป็นต้น 3.การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน บางครั้งประชาชนในพื้นที่อาจไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือในการทำงานร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า พระปลัดอาทิตย์ ศรีพารัตน์ พระครูนิวิฐสารบัณฑิต และอนันต์ อุปสอด ศึกษาเรื่อง การประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุ

ศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กระบวนการสร้างเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services ซึ่งกระบวนการคิดสร้างสรรค์มี 6 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล ทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้ Creative and Innovative Learning พบว่าการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมทำให้ทักษะการเรียนรู้ด้านการเขียนของนักเรียนผ่านทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 9.0 /9.9 /10.1/ 10.0 คิดเป็นร้อยละ 75.5/ 83.0/ 84.1/ 83.3 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.3/ 1.0/ 1.0/ 1.0 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยทักษะมากที่สุดคือ ทักษะการอ่าน

กันตภณ จงงามวิไล เติมศักดิ์ ทองอินทร์ และประณต นันทิยะกุล ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน พบว่า ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า ภาคประชาสังคมมีส่วนเสริมสร้างความเข้าใจในหน้าที่พลเมือง มุ่งสร้างค่านิยมตามหลักประชาธิปไตย กระตุ้นให้เกิดการเคารพต่อกฎเกณฑ์ในสังคม ด้วยการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

นารีรัตน์ แดงบัว รัฐพร กลิ่นมาลี และวีระยุทธ ชาตะกาญจน์ ศึกษาเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าประสิทธิภาพในการทำนายการทำงานเป็นทีมของครู เท่ากับ .857 และที่ปรับแก้แล้ว เท่ากับ .854 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .159

ไกรสร แสนวงค์ มานิตย์ โกวฤทธิ์ พระครูโกวิทอรรถวาที,ผศ.ดร.พระมหาอรรถพล คงตัน นฤพันธ์ สมเจริญ และปิ่นปินัทธ์ เหลืองพิทักษ์ ศึกษาเรื่อง Lamphun Street Arts : การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน พบว่า รูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน ได้สะท้อนถึงความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ความรู้ด้านศิลปะ ความรู้ด้านพุทธศิลปะ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาวิธีคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ก่อเกิดรูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน พัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูน เกิดกระบวนการในการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเวียงยอง ระหว่างขัวมุงหน้าวัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร ถึง วัดต้นแก้ว และวัด หัวขัว ได้แก่ การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะเพื่อเชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรมเวียง การประชมคมชุมชนเวียงยองเพื่อร่วมวางแผนและดำเนินการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ การ

พัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนเวียงยอง การพัฒนาสินค้าชุมชน การเปิดพื้นที่การเรียนรู้และการท่องเที่ยวชุมชน และเกิดการเสริมสร้างเครือข่าย

ก้องเกียรติ อาจรีย์วรกุล ชาลี ภักดี และพศิน แตงจวง ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน พบว่า ด้านการตัดสินใจ โดยการมีเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างกรอบทำงานที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมการจัดทำแผนปฏิบัติ และสร้างทีมงานที่มีความรับผิดชอบ ด้านการดำเนินงาน โดยการทำแผนการดำเนินงานร่วมกัน การสื่อสารและประสานงาน สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนบุคลากร ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจน ด้านการรับผลประโยชน์ โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ติดตามและรับผิดชอบ และด้านการประเมินผล โดยกำหนดกรอบการประเมินต้องถูกเปิดเผยต่อทุกฝ่าย กำหนดเป้าหมายและการประเมินผล สื่อสารผลการประเมินที่ชัดเจน ติดตามและประเมินผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สม่ำเสมอ

อานนท์ วงค์เสน และพศิน แตงจวง ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีการสรุปขั้นตอนดำเนินการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและรายงานผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ออกมาเป็นรูปธรรม นำข้อมูลและวิธีการที่ดำเนินการไปแล้ว ไปศึกษาต่อจะช่วยให้สามารถประเมินว่าการดำเนินงานและมาตรการมีประสิทธิภาพหรือไม่ การสรุปและรายงานผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีบทบาทสำคัญและการดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นระบบเพื่อการตัดสินใจและการปรับปรุงที่ดีขึ้น

จิราพร คันชั่ง ชาญศักดิ์ เกิดสุข อรรถพงษ์ ชุ่มเขียว และณัฐพงศ์ รามนัฏ ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการฯ พบว่า การพัฒนาระบบศูนย์บริการฯ ให้มีความทันสมัย มุ่งเน้นใช้ระบบดิจิตอล ซึ่งเป็นระบบที่รวดเร็ว การบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้มีจิตสาธารณะในการให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส และ พูดจาสุภาพต่อประชาชน ให้คำแนะนำและเน้นการให้บริการในเชิงรุก ปรับทัศนคติในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนประชาชน ระบบการสื่อสารออนไลน์ ต้องมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วณิชยา หงสกุล และพัชรา พุ่มพชาติ ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของของการจัดการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพตามกระบวนการเท่ากับ 89.59 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 80.28 แสดงว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 = 89.59/80.28 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) ผลการวิเคราะห์การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีคะแนน

หลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.95 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.52

พระเฉลย อิ้มทับ และทัศนีย์ เนื่องดัด ศึกษาเรื่อง พุทธวิธีบริหาร : แนวทางการบริหารในองค์กร พบว่า การบริหารในองค์กร สิ่งที่สำคัญมากที่สุดคือ ทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่จะทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรด้านอื่นๆ เป้าหมายสูงสุดขององค์กร คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของภารงานตามอำนาจหน้าที่ ดังนั้นองค์กรจึงต้องรักษาทรัพยากรบุคคลเป็นสำคัญ ปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานในองค์กร คือ ผู้บริหาร บทความนี้ได้นำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารในองค์กร คือ หลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารที่มีพรหมวิหารธรรมย่อมมีความปรารถนาในความเจริญรุ่งเรือง เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน กรุณาและสงสารปรารถนาจะให้ทุกคนพ้นทุกข์ ยินดีมีมุทิตาจิตในความสุขความเจริญของทุกคน และมีอุเบกขาด้วยการวางใจเป็นกลาง เที่ยงตรง หลักสังคหะวัตถุ 4 การอยู่ร่วมกันอย่าสันติ และหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นทางแห่งการนำมาซึ่งความสำเร็จของกิจการงาน

วราสะยะ วราสยานนท์ ณัฏฐกานต์ ฐิติกรเรืองสกุล พระมหาภารดร ภูริสุสโร, ดร.พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล, ผศ. และกิตติชัย สันทาลุนัย ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัลโดยยึดหลักธรรมอิทธิบาท 4 พบว่า การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจกลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัล โดยยึดหลักธรรมอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจ), วิริยะ (ความพยายาม), จิตตะ (ความตั้งใจ), และวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรอง) บทความนี้เน้นความสำคัญของการใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันออนไลน์ เนื้อหาวิดีโอ และโซเชียลมีเดีย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา กลยุทธ์ดังกล่าวช่วยสร้างแรงจูงใจ ความมุ่งมั่น และการคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนากลยุทธ์ที่มีโครงสร้าง โดยบูรณาการความเข้าใจด้านวัฒนธรรมและเทคโนโลยี โดยนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาความซับซ้อนของภาษาและการเข้าถึงทรัพยากรที่จำกัดสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและการพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล

พระครูโกวิทบุญเขต อำนาจ ทาปิน และพิมพ์พร แสนคำหล้า ศึกษาเรื่อง กระบวนการทางสังคมสู่การสร้างธรรมนูญชุมชน พบว่า กระบวนการทางสังคมที่ประกอบด้วยผู้กระทำ เป้าหมาย เงื่อนไข และวิธีการ ผ่านกระบวนการสื่อสาร ขัดแย้ง แข่งขัน สานประโยชน์ ผสานพลัง และให้การสนับสนุน สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดและทำให้ธรรมนูญชุมชนบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ได้ตามหลักสร้างสำนึกรักชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ โดยใช้ชุมชนเป็นที่ตั้ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจ สานพลังชุมชน พลังสังคม พลังความรู้ พลังภูมิปัญญาและพลังสื่อสาธารณะเพราะหากกระบวนการทางสังคมมีความเข้มแข็ง จะส่งผลให้ธรรมนูญชุมชนมีความเข้มแข็งและบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ได้

พระครูโสภณวีรบัณฑิต พระมหาธนวุฒิ ญาณโสภโณ (อินทนนท์) และพระปลัดศิวนัฐ เมธีปชฺโชโต (ทนันศรี) ศึกษาเรื่อง ปัญญาล้านนาสู่ปัญญาสากล ตามวิถีครูบาเจ้าศรีวิชัย พบว่า มุมมองปัญญาล้านนาของครูบาเจ้าศรีวิชัยที่ท่านได้ใช้ภูมิรู้ ภูมิธรรม จริยวัตรอันงดงามตอนท่านยังมีชีวิต และส่งผลต่อการพัฒนาในปัจจุบันด้านต่างๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย ศิษยานุศิษย์ เห็นความสำคัญจึงยกย่องสิ่งที่ท่านทำนานัปการเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในภาคเหนือ เตรียมเสนอเป็นบุคคลสำคัญของโลก ให้สังคมโลกได้รับรู้ถึงปัญญาล้านนาของครูบาเจ้าศรีวิชัยนำไปสู่ปัญญาสากล และปัญญาล้านนาที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้นำมาปฏิบัตินั้น มี 3 ระดับ ที่ได้จากการศึกษาร่ำเรียนมา ประกอบด้วย สุตมยปัญญา จิตตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา ปัญญาทั้ง 3 นี้ ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้สร้างไว้ผ่านการบูรณปฏิสังขรณ์ และสร้างวัดวาอาราม หรือสิ่งสาธารณประโยชน์ ตลอดจนเป็นผู้อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งของประชาชนในภาคเหนือของประเทศไทย

นิพนธ์ โอภาษี พระมหาถาวร ภูแผลงทอง และสิทธวีร์ รัชกุลชัยภิรมย์ ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคดิจิทัล: สู่การบูรณาการที่เหมาะสมตามพัฒนาการและมีจริยธรรม พบว่า การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด นวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคดิจิทัลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาการในทุกด้านอย่างเหมาะสม บทความนี้มุ่งศึกษาแนวทางและรูปแบบของนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของเด็กยุคใหม่ อาทิ การใช้สื่อดิจิทัล แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ ระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) ตลอดจนแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอกทีฟ ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจ เสริมสร้างทักษะทางภาษา ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดเชิงตรรกะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสน่ห์ ใจสิทธิ์)
บรรณาธิการวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์
มกราคม - มีนาคม พ.ศ.2567

สารบัญ

วัตถุประสงค์ ก
กองบรรณาธิการ ข
ผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ ข
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ ค
บทบรรณาธิการ จ
สารบัญ ฑ

บทความวิจัย : **หน้า**

นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1-15
พระมหาภัทรวิชญ์ สุพรรณโมก พระมหาบัณฑิต ปญฺฑิตเมธี ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า อนันต์ อุปสอด และพิบูลย์ ชยโอว์สกุล

คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงินของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 16-30
ภิญญาพัชญ์ พรมมา กำไร ศรีบุญเพ็ง สุรพงษ์ พูนทรัพย์และจินตนา จันทบูรณ์

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ประเทศไทย 31-42
พรวดี ธรรมวงศา เดวิด สมัญญาภรณ์ อารมณ์ เพ็ชรมณี และฐานิสรา เพ็ชรรื่น

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 43-58
พณัฐดา รูปชาติ สังวาร วังแจ่ม และมานะ ครุธาโรจน์

ปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี 59-70
มณฑา ทับทิมดี อาภาพร พงศ์ศิวะสถิตย์ และนวพร เหมือนปิ้ว

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลตำบลโนนสะอาดอำเภอหนองเรือจังหวัดขอนแก่น 71-85
พฤหัส ปานรัตน์ ดวงสมร แก้วโกศล และเชาวลิตร เกตุมงคลสิทธิ์

แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ 86-100
อรวรรณ เมืองแก้ว ชาลี ภักดี และพศิน แตงจวง

แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ 101-116
ธนัญภรณ์ ธรรมใจ พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร. และชาลี ภักดี
การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ 11 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน 117-131
สามารถ บุญรัตน์ และกันตภณ จงงามวิไล
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 132-145
สงกรานต์ กาวิระ สังวาร วังแจ่ม ศิริพงษ์ มาณะศรี และศิริประภา พรหมมา
การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 146-160
ชวลิต นิมงคล และธีระภัทร ประสมสุข
การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 161-174
เคียงเนตร ขันคำ และธีระภัทร ประสมสุข
แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ 175-184
พงศ์ศักดิ์ มังสังข์ พิทักษ์พงศ์ กางการ และณัฐดนัย แก้วโพนงาม
การประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 185-196
ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า พระปลัดอาทิตย์ ศรีพารัตน์ พระครูนิวิฐสารบัณฑิต และอนันต์ อุปสอด
การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน 197-209
กันตภณ จงงามวิไล เติมศักดิ์ ทองอินทร์ และประณต นันทิยะกุล
ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 210-224
นารีรัตน์ แดงบัว รัฐพร กลิ่นมาลี และวีระยุทธ ชาตะกาญจน์
Lamphun Street Arts : การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน 225-240
ไกรสร แสนวงค์ มานิตย์ โกวฤทธิ์ พระครูโกวิทอรรถวาที,ผศ.ดร.พระมหาอรรถพล คงตัน นฤพันธ์ สมเจริญ และปิ่นปินัทธ์ เหลืองพิทักษ์

แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน 241-255
ก้องเกียรติ อาจรีย์วรกุล ชาลี ภักดี และพศิน แตงจวง

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ 256-270
อานนท์ วงค์เสน และพศิน แตงจวง

การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง 271-282
จิราพร คันชั่ง ชาญศักดิ์ เกิดสุข อรรถพงษ์ ชุ่มเขียว และณัฐพงศ์ รามนัฏ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) 283-295
วณิชยา หงสกุล และพัชรา พุ่มพชาติ

บทความวิชาการ :

พุทธวิธีบริหาร : แนวทางการบริหารในองค์กร 296-303
พระเฉลย อิ้มทับ และทัศนีย์ เนื่องดัด

วิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัล โดยยึดหลักธรรมอิทธิบาท 4 304-318
วราสะยะ วราสยานนท์ ณัฏฐกานต์ ฐิติกรเรืองสกุล พระมหาภารดร ภูริสฺสโร, ดร.พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล, ผศ. และกิตติชัย สันทาลุนัย

กระบวนการทางสังคมสู่การสร้างธรรมนูญชุมชน 319-327
พระครูโกวิทบุญเขต อำนาจ ทาปิน และพิมพ์พร แสนคำหล้า

ปัญญาล้านนาสู่ปัญญาสากล ตามวิถีครูบาเจ้าศรีวิชัย 328-342
พระครูโสภณวีรบัณฑิต พระมหาธนวุฒิ ญาณโสภโณ (อินทนนท์) และพระปลัดศิวนัฐ เมธีปชฺโชโต (ทนันศรี)

นวัตกรรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคดิจิทัล: สู่การบูรณาการที่เหมาะสมตามพัฒนาการและมีจริยธรรม 343-354
นิพนธ์ โอภาษี พระมหาถาวร ภูแผลงทอง สิทธวีร์ รัชกุลชัยภิรมย์

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ 355-366
วารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

สามล้อจังหวัดลำพูน

นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

An Innovations in Teaching English by Using Creative and Innovative Learning techniques for High School Students in the Educational Area, Wang Noi District, Province

พระมหาภัทรวิชญ์ สุพรรณโมก Phramaha Phattarawit Supannamok
พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเมธี Phramaha Bundit Buntitametee
ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า Yasumin Inkrungkao
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
อนันต์ อุปสอด Anan Upasod
พิบูลย์ ชยโอว์สกุล Piboon Chayaowskoon
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Rajabhat Lampang University, Thailand
Supadhra@hotmail.com

Received 2024/06/11 *Revised* 2024/01/03 *Accepted* 2024/01/14

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่อง นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนต้นแบบ 2) พัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ 3) ประเมินผลนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ เป็นวิจัยแบบผสานวิธีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) กระบวนการจัดการเรียนรู้ Creative and Innovative Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้

แนะนำ กระตุ้น อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้

2) นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ คือแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ โดยจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล

3) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และ หน่วยย่อยที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชูจิตธรรมารามมีผลต่าง ตามลำดับหน่วย 10.6/ 10.3/ 10.5 โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคลธ์อุปถัมภ์ มีผลต่าง 8.7/ 7.4/ 7.6 ซึ่งโดยภาพรวมแล้วมีพัฒนาการ

คำสำคัญ : นวัตกรรมการสอน, การสอนภาษาอังกฤษ, การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์.

Abstract

Research on the innovation of English teaching using Creative and Innovative Learning techniques for high school students in Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, aims to 1) study the learning management process using Creative and Innovative Learning techniques, which are good practices of model schools, 2) develop English teaching innovations, and 3) evaluate English teaching innovations. This research combines both qualitative and quantitative research methods.

The research results found that

1) The Creative and Innovative Learning learning management process is a learning management process based on the concept of intellectual creativity, emphasizing the learning process more than the subject content, allowing learners to create knowledge through actual practice through learning activities, in which teachers guide, stimulate, and facilitate learners to learn from analyzing, synthesizing, and evaluating what they receive from learning activities.

2) The innovation of English teaching is the learning management plan, Unit 1 Where Are You from, Unit 2 Nouns, and Unit 3 Tourism and Services, using Torrance's creative thinking process. By classifying the creative thinking process, step 1, introducing the lesson, step 2, discovering the problem, step 3, discovering the idea, step 4, finding the answer, step 5, accepting the results of the discovery, step 6, reversing the data.

3) The results of the evaluation of English language skills achievement by comparing the average scores of the achievement test before and after studying of sub-unit 1, sub-unit 2, and sub-unit 3. Wat Chujittharam Buddhist School has a difference of 10.6/ 10.3/ 10.5 units, respectively. Wichian Klin Sukhon Upatham School has a difference of 8.7/ 7.4/ 7.6, which overall has a development.

Keywords: Teaching innovation, English teaching, Creative learning.

บทนำ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21 นั้น นวัตกรรมนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความแตกต่างในการสร้างความสำเร็จของมนุษย์ (Lee, 2015) วิธีการเดิม รูปแบบเดิม จะใช้ไม่ได้นานก็จะไม่เป็นที่นิยม ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก คนที่มีความคิดแปลกใหม่ สร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา จะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ทักษะการคิดสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ในยุคนี้ คือ ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพราะหากมนุษย์มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ก็จะสามารถ แก้ปัญหา ออกแบบและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ ชีวิตก็จะประสบผลสำเร็จ (Weiss D.S., 2011) การคิดเชิงนวัตกรรม คือ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาความเจริญให้แก่สังคม (ธงชัย โรจน์กังสดาล, 2559) โดยสิ่งใหม่นี้อาจไม่เคยมีผู้ใดเคยทำมาก่อน หรือเคยทำมาแล้วในอดีตแต่ได้รับการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ หรือสิ่งใหม่นี้มีการพัฒนาต่อยอดมาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม

ภาษาอังกฤษ ถือได้ว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เป็นภาษากลางที่ใช้สื่อความหมายไปเกือบทั่วโลก ปัจจุบัน มีคนทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสารมากกว่า 2,000 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรของโลก ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้ประชากรไทยได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่จะสื่อสารได้ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเจรจาต่อรองสำหรับการแข่งขันด้านเศรษฐกิจและสังคมในเวทีสากล อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ แต่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษก็ยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ในหลายๆ ปีการศึกษา ที่ผ่านมาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่ว่าจะเป็นผลสอบ O-NET หรือ GAT พบว่ามีคะแนนผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำ และเมื่อเปรียบเทียบกับวิชาอื่น ๆ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแทบจะอยู่ในระดับต่ำสุด ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย สามารถแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียนการสอน ปัญหาด้านครูผู้สอน (ครูไทยและครูต่างชาติ) ปัญหาด้านการบริหารจัดการภายในหมวด

ภาษาต่างประเทศ ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาอังกฤษ ปัญหาด้านเกณฑ์ในการประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และปัญหาด้านหลักสูตร (ชัชชรีย์ บุนนาค, 2561)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและวิจัยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning เพื่อพัฒนาทักษะการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนรวมทั้งทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนการสอนแบบ Play and learn ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนภาษาอังกฤษ จึงได้กำหนดเป็นแผนการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนต้นแบบ

2) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3) เพื่อประเมินผลนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสานวิธีโดยมีวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 10 คน จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดลำพระยา (แช่มช้อยวิทยา) 2) โรงเรียนชลประทานอนุเคราะห์ 3)โรงเรียนวัดกุฎีประสิทธิ์ 4)โรงเรียนวัดธรรมจริยา และ 5)โรงเรียนวัดพนัญเชิง (ไตรรัตนนายก) โดยเลือกแบบเจาะจง

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ขณะเรียนอยู่ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ 1) นักเรียนโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคลธ์อุปถัมภ์ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชูจิตธรรมาราม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นักเรียนโรงเรียนละ 30 คน จำนวน 2 แห่ง รวมจำนวน 60 รูป/คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ

1.คู่มือการใช้นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาและความจำเป็น หลักการของนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ จุดมุ่งหมายของนวัตกรรม ผลการเรียนรู้ โครงสร้างและเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ของนวัตกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผนรายละเอียดดังนี้ 1. หน่วยที่ 1 Where are you from? หัวเรื่อง Countries and Nationalities 2. หน่วยที่ 2 Nouns? หัวเรื่อง Nouns : It's a pen 3. หน่วยที่ 3 Tourism and Services หัวเรื่อง Asking about information

2.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2. แบบประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดความรู้ด้านภาษาอังกฤษ จากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยก่อนเรียนจะต้องทำการทดสอบองค์ความรู้ด้านภาษาอังกฤษในประเด็นหัวข้อที่กำหนดให้ และจากนั้นผู้เรียนก็เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดคะแนนเต็มไว้ คะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยใช้การประเมินแบบรูบริคส์

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแต่ละชนิดเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และคู่มือการใช้ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 หน่วย เวลาเรียน 6 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาด้านแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 ศึกษาทฤษฎีและหลักสูตรภาษาอังกฤษการสอน สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.3 ศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาของแต่ละแผนจัดการเรียนรู้

1.4 ออกแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ประเมินคุณภาพของเครื่อง IOC

1.5 ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

1.6 สร้างนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ความเป็นมาของนวัตกรรม ปัญหาและความจำเป็น หลักการของแผนการจัดการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้โครงสร้างและเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและการผล ส่วนคู่มือการใช้หลักสูตรโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบ ดังนี้

การสร้างนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ คือ ผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลผู้วิจัยได้แบ่งแผนการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 แผน รายละเอียดดังนี้ หน่วยที่ 1 Where are you from? หัวเรื่อง Countries and Nationalities หน่วยที่ 2 Nouns? หัวเรื่อง Nouns : It’s a pen หน่วยที่ 3 Tourism and Services หัวเรื่อง Asking about information

1.7 ออกแบบประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ประเมินคุณภาพของเครื่อง IOC

1.8 ใช้แบบประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี โดยให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน จำนวน 10 คน เป็นผู้ประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

เกณฑ์ในการยอมรับว่าหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สร้างขึ้นว่ามีคุณภาพต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51

1.9 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามคำแนะนำของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ จากโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน จำนวน 10 คน เป็นผู้ประเมินนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดี และผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงเพื่อพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. ให้กลุ่มทดลอง ได้เรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตามนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning จากนั้นกำหนดเวลาตามการเรียนรู้ตามนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ครูผู้สอนให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินใน Rubrics (ประเมินการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning) และทำการเปรียบเทียบคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้ค่าสถิติ (t-test แบบจำลอง) Dependent)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลจากการวิเคราะห์ประเด็นจากการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูผู้สอน โดยดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อสอบถาม ใน 7 ประเด็น มีดังนี้ การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยมีเนื้อหาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหลักสูตรตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เน้นกระบวนการเรียนรู้เนื้อหาวิชา มีในคู่มือของการจัดการเรียนการสอน เน้นการอ่าน การทำความเข้าใจจากบทความ หรือใบงาน กิจกรรมตามเนื้อหาวิชากำหนดไว้ โดยให้นักเรียนมีกิจกรรมในใบงานต่างๆ ในใบงาน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้น โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เน้นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง เขียน ผู้สอน มีบทบาทในวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นในเนื้อหาสาระวิชา ให้ตรงกับโครงสร้างของหลักสูตร และตัวชี้วัดต่างๆ มี

เครื่องมือในการดำเนินงานจากการใช้ใบงาน โดยอิงจากครูมือครู และการให้เนื้อหาเพิ่มเติมตามความเหมาะสมกับผู้เรียน ทำการมอบหมายงานในรูปแบบต่างๆ โดยการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานทั้งงานกลุ่มและงานส่วนบุคคล ใช้รูปแบบการเสริมแรงทั้งด้านบวกและด้านรบ ทำการติดตามนักเรียน แสวงหาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ ได้เสนอตัวอย่างรูปแบบหรือเทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดี

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ ในการศึกษานำมาสู่การออกแบบเพื่อดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Leaning เพื่อใช้เป็นนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบCreative and Innovative Leaning ดังภาพที่ 1.1

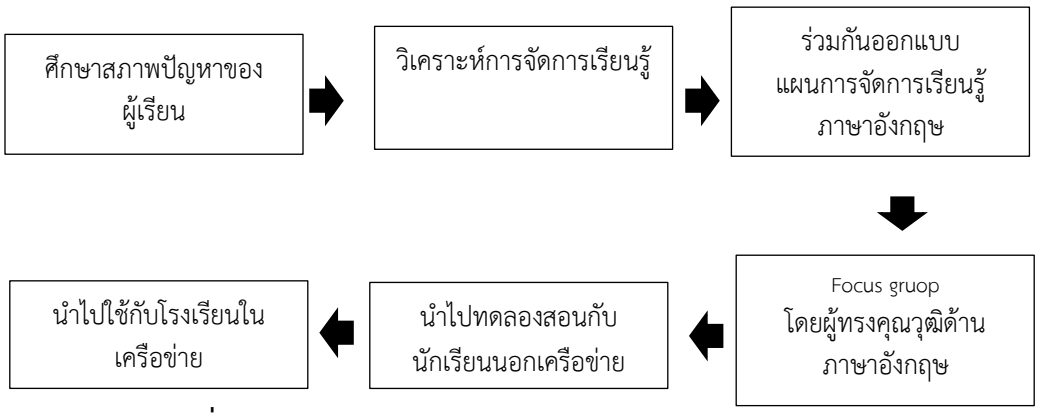

ภาพที่ 1.1 แผนภาพกระบวนการจัดทำการเรียนรู้
ที่มา : คณะผู้วิจัย, 2566

จากภาพที่ 1.1 แผนภาพกระบวนการจัดทำการเรียนรู้ Active Learning Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำกระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการ

เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปทบทวนของผู้เรียน บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning ต้องจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติที่ดีควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย วางแผนเกี่ยวกับเวลาในจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดเของที่ผู้เรียน

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์ประเด็นจากการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning พบว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้น สิ่งที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้จะต้องใช้แผนการเรียนการสอนที่ถูกออกแบบร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม จึงได้จำลองการผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีแผนการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนด้วยกัน ซึ่งในแต่ละแผนนั้น ได้กำหนดเนื้อหาบทเรียน ได้แก่ แผนการเรียนรู้ที่ 1 ฝึกทักษะการพูดสนทนา ในประเด็น Where Are You from? แผนการเรียนรู้ที่ 2 ฝึกทักษะในการเขียนและจดจำคำศัพท์ทั่วไป Nouns? และแผนการเรียนรู้ที่ 3 ฝึกทักษะในการพูดสนทนา สอบถามโดยกำหนดหัวข้อเนื้อหาเป็น Tourism and Services โดยกระบวนการการจัดการเรียนรู้ ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล

จากแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 3 แผนข้างต้น ได้นำไปสู่การพัฒนาเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ Creative and Innovative Leaning ซึ่งจะได้นำไปสู่การจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางกระบวนการการจัดการเรียนรู้ เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ ซึ่งการจัดทำแผนการเรียนรู้นั้น เบื้องต้นได้ศึกษาแนวทางที่แสดงให้เห็นถึงการ Creative ตามแนวคิดของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Leaning เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การประเมินผลนวัตกรรมจากการประเมินผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษการประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และหน่วยย่อยที่ 3 โดยใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากการทดสอบเก็บคะแนนครั้งแรก และครั้งหลัง โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบทั้งสองครั้ง พบว่าคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของหน่วยย่อย

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และ หน่วยย่อยที่ 3

โรงเรียน	หน่วยการเรียนรู้		
	ผลต่างค่าเฉลี่ยหน่วย1	ผลต่างค่าเฉลี่ยหน่วย2	ผลต่างค่าเฉลี่ยหน่วย3
โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชูจิตธรรมาราม	10.6	10.3	10.5
โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคลธ์อุปถัมภ์	8.7	7.4	7.6

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษการประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

ตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และ หน่วยย่อยที่ 3 สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากการทดสอบเก็บคะแนนครั้งแรก และครั้งหลังโดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบทั้งสองครั้งเป็นดังตารางที่ 1.1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างเสริมทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยมีการศึกษาร่วมกันว่าเริ่มต้นจากการเลือกเนื้อหาในบทเรียน ภาษาอังกฤษ และจัดทำแผนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services และนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของโรงเรียนทั้งสองแห่ง จากนั้นเข้าสู่การ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ได้เห็นพัฒนาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของกลุ่มเป้าหมายที่มีการพัฒนาตามการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากการเปรียบเทียบให้เห็นข้างต้น

ทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทักษะการเขียน พบว่าการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมทำให้ทักษะการเรียนรู้ด้านการฟัง พูด อ่านและเขียนของนักเรียนผ่านทุกทักษะ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 9.0 9.9 10.1 10.0 คิดเป็นร้อยละ 75.5 83.0 84.1 83.3 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.3 1.0 1.0 1.0 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่1 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนต้นแบบ คณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning จึงได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของงานวิจัยดังกล่าว ซึ่งการจัดทำแผนการเรียนรู้ ได้แบ่งเนื้อหาบทเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3Tourism and Services ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล ทั้งนี้ มีความ

สอดคล้องกับการศึกษาของ **ดุษฎี รังสีชัชวาล** (2562) พบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนโดยการบูรณาการนวัตกรรมการสอน ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนการใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับการใช้โครงงานเป็นฐาน ขั้นที่ 3 ขั้นการใช้วรรณกรรม ขั้นที่ 4 ขั้นตอบสนองต่อวรรณกรรมโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ขั้นที่ 5 ขั้นทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดทักษะศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียน การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ (McKinney, 2008) ได้เสนอตัวอย่างรูปแบบหรือเทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดี ได้แก่

1. การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share)
2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning group)
3. การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (Student-led review sessions)
4. การเรียนรู้แบบใช้เกม (Games)
5. การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วีดีโอ (Analysis or reactions to videos)
6. การเรียนรู้แบบโต้วาที (Student debates)
8. การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (Mini-research proposals or project)
9. การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Analyze case studies)
10. การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก (Keeping journals or logs)
11. การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว (Write and produce a newsletter)
12. การเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Concept mapping)

การศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Creative and Innovative Learning ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ พบว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ใช้วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ผู้เรียนสามารถที่จะผ่านเกณฑ์การประเมินไปได้

อนึ่ง แนวทางในการปฏิบัติที่ (Best Practice) ได้รูปแบบเอกสารในการจัดการสอนและเป็นการสร้างนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ และเข้าใจ ตลอดถึงการนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ จึงได้ตระหนักรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและหลากหลายในทุกๆ ด้านของสังคม อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโลกอย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้นในศตวรรษที่ 21 ขณะนี้เป็นทศวรรษที่ 2 ของศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยความสามารถในเชิงปฏิบัติและความสามารถในการทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เพื่อช่วยกันตอบปัญหารวมทั้งความสามารถที่จะดูแลตนเองให้เป็นผู้ที่เข้มแข็งทั้งกายและใจมีคุณธรรมจริยธรรมได้ทั้งนี้ กรอบแห่งการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ดี จึงได้วางกรอบเป็นหลักการไว้เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวไว้ 4 ด้าน ในการเรียนรู้คือ 1. การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ (Learning to Know) 2. การเรียนรู้เพื่อให้ปฏิบัติได้ (Learning to do) 3. การเรียนรู้ที่จะทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ได้ (Learning to line with others) และ 4. การเรียนรู้ที่จะทำให้ตนเป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งกายใจ รู้จักตนเอง และพัฒนาตนเองเป็น (Learning to be) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ใน 3 ด้านนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับครู เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Leaning ภายใต้กระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบ Creative and Innovative Learning นั่นเอง

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ในการดำเนินการวิจัยนี้ ได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาบทเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3Tourism and Services ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอน ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล สอดคล้องกับการศึกษาของ **เดชดนัย จุ้ยชุม และคณะ** (2558) พบว่า ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ไว้ว่า เมื่อใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนแล้ว ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น ทั้งในด้านการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เรียน การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกเพื่อแสดงความคิดเห็นร่วมกัน จากการสังเกตและประเมินของผู้สอน และนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้งนักศึกษายังเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงควรนำการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยพัฒนาให้เกิดความหลากหลาย น่าสนใจ และมีความสนุกกับกิจกรรมการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 3 การประเมินผลการประเมินนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแบบปกติและหน่วยย่อยที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากการทดสอบเก็บคะแนนครั้งแรก และครั้งหลังของกลุ่มทดลอง โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบทั้งสองครั้ง พบว่าคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 2 ที่ใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning สอดคล้องกับ **ดารารัศมี พิทักษ์สงคราม** (2566) พบว่า ประสิทธิภาพของบทฝึกพูดได้คะแนนระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.73 และคะแนนประสิทธิภาพหลังการทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 88.64 และนักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการใช้บทฝึกพูด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก และใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนแล้ว ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น ทั้งในด้านการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเกิดความพึงพอใจในการเรียน เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ สามารถส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีสอนใช้วิธีการสอนแบบโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอื่นได้โดยการใช้เนื้อหาที่มีความเหมาะสมในระดับชั้นนั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จัดหาหรือสร้างสื่อในรูปแบบมัลติมีเดีย ทั้งใช้แบบฝึกทักษะความรู้ภาษาอังกฤษเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษใหม่ๆ อยู่เสมอ และรู้สึกตื่นเต้นและไม่เบื่อกับการเรียนภาษาอังกฤษ

2) สอดแทรกเกมมีแบบฝึกภาษาอังกฤษที่หลากหลายในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยเหลือนักเรียนทุกคนให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3) วิเคราะห์ผู้เรียน โดยการประเมินทุกครั้งเพื่อให้นักเรียนได้ทราบและปรับปรุงการเรียนอย่างสม่ำเสมอเป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อประสม เพื่อที่จะได้ทราบผลการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียน และนำไปพัฒนาในการวิจัยครั้งต่อไป

References

ชัชชรีย์ บุนนาค. (2561). *ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย และข้อเสนอแนะด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ปี 2564-2568,* ใน ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์ (บ.ก.). การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 2. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ดารารัศมี พิทักษ์สงคราม. (2566). *ผลการใช้บทฝึกพูด ชุด Speak Fluently On Your Own ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโยธินบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1*. https://fth0.com/uppic/67100685/news/67100685_1_20211020-113702.pdf

ดุษฎี รังสีชัชวาล. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยการบูรณาการนวัตกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21. *รายงานวิจัย.* มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

เดชดนัย จุ้ยชุม และคณะ. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 3 (2). 47-57.

ธงชัย โรจน์กังสดาล. (2559). *Innovative Thinking Skills : ค้นหาทักษะในการเป็นผู้สร้างสรรค์ที่เหมาะกับตัวคุณ.* กรุงเทพมหานคร : พีเพิล แวลู โซลูชั่น โพรไวเดอร์ จำกัด.

Lee, C., & Benza, R. (2015). Teaching Innovation Skills: Application of Design Thinking in a Graduate Marketing Course. *Business Education Innovation Journal*, 7. 1(June 2015), pp. 43-50.

Weiss, D. S. and C. Legrand. (2011). *Innovative Intelligence: The art and practice of leading sustainable innovation in your organization.* New York : John Wiley& Sons.

คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงินของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

Qualified accountants affecting the quality of financial statement in Office of Accounting in Mueang Udonthani District, Udonthani Province

ภิญญาพัชญ์ พรมมา Pinyaphat Promma
กำไร ศรีบุญเพ็ง Kamrai Sriboonpeng
สุรพงษ์ พูนทรัพย์ Surapong Poonsab
จินตนา จันทบูรณ์ Jintana Juntaboon
คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Bachelor of Business Administration Program Western University
pinyaphat.12532@gmail.com

Received 2024/10/21 *Revised* 2024/11/25 *Accepted* 2024/11/30

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงินของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 2)เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์กับคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน และ 3)เพื่อศึกษาผลกระทบของคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่มีผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์ มีลักษณะทั้งปลายเปิด (open ended question) และปลายปิด (close ended question) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ และ ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา โดยทำการคำนวณ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ พบว่า

ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ พบว่ามีอายุระหว่าง 21-40 ปี มากที่สุด โดยตำแหน่งงาน พบว่า มีตำแหน่งการจัดทำบัญชีและออกงบการเงินมากที่สุด ซึ่งระยะเวลาการทำงาน พบว่ามีระยะเวลาการทำงาน 11 - 15 ปี มากที่สุด

2) ในส่วนตัวแปรต้นด้านคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง ทั้ง 3 ด้าน ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการตอบสนองและการบริการต่อลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ย ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ยด้านวิชาชีพบัญชีมีคะแนนเฉลี่ย

3) ด้านคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีคะแนนเฉลี่ย รองลงมาด้านความเชื่อถือได้ มีคะแนนเฉลี่ยและด้านความเข้าใจ มีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับ

คำสำคัญ : นักบัญชีที่พึงประสงค์, การจัดทำงบการเงิน, สำนักงานบัญชี.

Abstract

The research on the desirable characteristics of accountants affecting the quality of financial statement preparation of accounting offices in Mueang District, Udon Thani Province, has the following objectives: 1) to study the desirable characteristics of accountants of accounting offices in Mueang District, Udon Thani Province, 2) to study the relationship between the desirable characteristics of accountants and the quality of financial statement preparation, and 3) to study the impact of the desirable characteristics of accountants on the quality of financial statement preparation. The sample population consists of 100 persons. The research instrument is a questionnaire developed by the researcher that aligns with the objectives. It has both open-ended and close-ended questions and is divided into three parts: Part 1 to collect data on demographic factors; Part 2 to collect the desirable characteristics of accountants; and Part 3 to collect the quality of financial statement preparation. The statistics used in this research study were descriptive statistics that calculated the mean, standard deviation, and percentage.

The research results found that

1) In demographics regarding the respondents, classified by age, it was found that the majority were between 21-40 years old. By job position, it was found that there were the most accounting and financial statement issuing positions. The working period It was found that 11 - 15 years was the most important

2) The primary variables of desirable accountant qualifications. The study results were that 100 samples were surveyed in all three areas. Overall scores of test respondents were at the highest level. The average score arranged from highest to lowest, is Response and Service to Customers. It has an average scorein giving customers confidence. There was an average score The accounting profession had an average score

3) The quality of accountants' financial statement preparation services was desirable. The study results of 100 surveyed samples regarding the quality of information Financial statement preparation services for accountants are desirable in all three areas. Overall scores of test respondents were at the highest level. The average score arranged from highest to lowest is Accounting professional ethics It has an average score followed by reliability. has an average score and understanding have an average score respectively

Keywords: Desirable Accountant, Financial Statement Preparation, Accounting Office.

บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิชาชีพบัญชีมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจในทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน นักบัญชีทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการเชื่อมโยงภารกิจของส่วนงานต่าง ๆ ภายในองค์กรให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่ธุรกิจมีการเปิดกว้างสู่ระบบการค้าเสรี ซึ่งหมายความว่าธุรกิจต่าง ๆ ทั่วโลกจะกลายเป็นธุรกิจไร้พรมแดน ไม่มีการกีดกันทางการค้าด้วยกำแพงภาษี การแข่งขันทางธุรกิจจึงต้องอาศัยความสามารถของบุคลากรในองค์กรร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่เมื่อระบบเศรษฐกิจขยายตัวขึ้น การติดต่อทำการค้าระหว่างประเทศก็เพิ่มขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงมีความซับซ้อนและพัฒนาไปตามลำดับ นอกจากนี้ การบังคับใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ยังส่งผลให้วิชาชีพบัญชีขยายตัวไปในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น การทำบัญชี การสอบบัญชี การบัญชีบริหาร การวางระบบบัญชี การบัญชีภาษีอากร การศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี รวมถึงการให้บริการทางบัญชีด้านอื่น ๆ ตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี, พ.ศ. 2547) โดยความต้องการบริการด้านบัญชี ซึ่งเป็นแกนหลักในการสนับสนุนธุรกิจ ได้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย สถาบันการศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีสาขาการบัญชี ต่างพยายามผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพตรงกับความต้องการขององค์กรต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

อย่างไรก็ตามในการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีการเปลี่ยนแปลง/ขยายตัว/พัฒนา/ปรับปรุงอย่างแพร่หลายรวดเร็ว รวมทั้งมีการพัฒนาไปสู่เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและบริการทำให้กลุ่มแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงาน เกิดการพัฒนาฝีมือของตนเองให้เป็นที่ต้องการตรงกับความต้องการแรงงานที่มีทักษะวิชาชีพในอัตราที่สูงขึ้น โดยการเพิ่มคุณภาพในการผลิต การแข่งขันกับต่างประเทศ ในยุคของการเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลกระทบต่อสภาพแรงงานซึ่ง องค์ประกอบที่สำคัญจะต้องมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคน ให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของสถาน ประกอบการอย่างแท้จริง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2562)

การแข่งขันในเชิงธุรกิจของสถานประกอบการต่าง ๆ ในจังหวัดอุดรธานีมีการแข่งขันสูงมาก เป็นผลให้องค์กรต่าง ๆ มีความต้องการกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจอยู่ในช่วงเศรษฐกิจถดถอย การจ้างแรงงานยิ่งเน้นคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นอันมากนั่นคือ บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงเท่านั้นถึงจะเป็นที่ยอมรับของความต้องการในตลาดแรงงาน โดยการผลิตบัณฑิตทางด้านวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาที่จบออกไป เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะในการประกอบวิชาชีพและมีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้เป็นกำลังคนทางด้านวิชาชีพบัญชีที่มีคุณภาพต่อไป (หอการค้าจังหวัดอุดรธานี, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี การบัญชีในความต้องการของสถานประกอบการเพื่อใช้เป็นข้อมูล และแนวทางสำหรับนักบัญชีหรือผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน หรือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้บัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีที่มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการเพื่อที่จะพัฒนาปรับปรุงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์กับคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่มีผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ คือเจ้าหน้าที่ หรือ พนักงานบัญชีที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 32 แห่ง แต่ละแห่งมีพนักงานบัญชีอยู่ประมาณแห่งละ 15 คน รวมจำนวน 480 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 10 เท่าของตัวแปร (10 x 10 = 100 ราย) ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 100 ราย และมีผู้กรอกแบบสอบถามหรือให้สัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยจำนวน 100 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรทั้งหมด

2) ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

2.1) ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent Variables) ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา และ 4. ตำแหน่งงาน และปัจจัยคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ได้แก่ 1. ด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ 2. ด้านการตอบสนองและการบริการต่อลูกค้า และ 3. ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า

2.2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรตาม 1. ด้านความเข้าใจ 2. ด้านความเชื่อถือได้ และ 3. ด้านการเปรียบเทียบกันได้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดตัวแปรในลักษณะของการประเมินค่าจำนวน 5 ระดับ โดยประยุกต์มาจากมาตรการวัดทัศนคติของ Likert ซึ่งเป็นการกำหนดช่วงความรู้สึกของบุคคล (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2560 : 107)

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์ มีลักษณะทั้งปลายเปิด (open ended question) และปลายปิด (close ended question) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ และ ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา โดยทำการคำนวณ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน ของสำนักงานบัญชี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างมาประมวลผลและวิเคราะห์ค่าทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยแบ่งผลวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา

ตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนและร้อยละจำแนกเพศ

เพศ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	28	28.00
หญิง	49	49.00
เพศทางเลือก	23	23.00
รวม	**100**	**100.00**

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 เพศหญิง จำนวน 49.00 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 เพศทางเลือก จำนวน 23.00 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนและร้อยละ จำแนกอายุ

อายุ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
20	24	24.00
21-40	43	43.00
41-50	21	21.00
>50	12	12.00
รวม	**100**	**100.00**

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง จำแนกตามอายุ พบว่ามีอายุ 20 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 อายุ 21-40 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 24.17 อายุ 41-50 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 49.17 อายุมากกว่า 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนและร้อยละจำแนกตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ

3. ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
การจัดทำบัญชีและออกงบการเงิน	39	39.00
การวางระบบบัญชีและการควบคุมภายใน	20	20.00
การให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย	26	26.00
การรับจดทะเบียนจัดตั้งกิจการและจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกิจการ	15	15.00
รวม	**100**	**100.00**

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่ามีตำแหน่งการจัดทำบัญชีและออกงบการเงิน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 ตำแหน่งการวางระบบบัญชีและการควบคุมภายใน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตำแหน่งการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 ตำแหน่งการรับจดทะเบียนจัดตั้งกิจการและจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกิจการ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนและร้อยละจำแนกระดับระยะเวลาทำงาน

ระยะเวลาทำงาน	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
1-5 ปี	21	21.00
6-10 ปี	27	27.00
11-15ปี	35	35.00
>15 ปี	17	17.00
รวม	**100**	**100.00**

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาทำงาน พบว่ามีระยะเวลาการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 มีระยะเวลาการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 มีระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 35

คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีระยะเวลาการทำงานมากกว่า 15 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์

ตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน

คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านวิชาชีพบัญชี	4.05	0.99	มากที่สุด
ด้านการตอบสนองและการบริการต่อลูกค้า	4.19	0.81	มากที่สุด
ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า	4.13	0.98	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.12**	**0.90**	

จากตารางที่ 5 ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง สำหรับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.12) ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการตอบสนองและการบริการต่อลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.19) ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.13) ด้านวิชาชีพบัญชีมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.05) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพบัญชี

ด้านวิชาชีพบัญชี	$\bar{X}$	SD	ระดับ
มีความรู้ความเข้าใจหลักการบัญชีและกระบวนการจัดทำบัญชี	4.10	0.93	มากที่สุด
ปฏิบัติงานโดยยึดตามหลักการบัญชีตามสภาวิชาพชีพกำหนด	4.00	0.95	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.05**	**0.99**	

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านวิชาชีพบัญชี พบว่ามีคะแนนโดยรวมมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.05) ซึ่งจะเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ หัวข้อมีความรู้ความเข้าใจหลักการ

บัญชีและกระบวนการจัดทำบัญชี มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.08) และปฏิบัติงานโดยยึดตามหลักการบัญชีตามสภาวิชาชีพกำหนด มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.03) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านการตอบสนองและการบริการต่อลูกค้า

ด้านการตอบสนองและการบริการต่อลูกค้า	$\bar{X}$	**SD**	**ระดับ**
มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม และมีมนุษยสัมพันธ์สามารถให้บริการด้วยความเป็นมิตรแก่ลูกค้า	4.16	0.98	มากที่สุด
มีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน และสามารถวางแผนการปฏิบัติงานให้อยู่ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด	4.21	0.85	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.19**	**0.85**	

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านการตอบสนองและการบริการต่อลูกค้า พบว่ามีคะแนนโดยรวมมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.19) ซึ่งจะเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ โดยหัวข้อมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน และสามารถวางแผนการปฏิบัติงานให้อยู่ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.21) หัวข้อมีมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมและมีมนุษยสัมพันธ์สามารถให้บริการด้วยความเป็นมิตรแก่ลูกค้า คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.16) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า

ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับกิจการเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับประโยชน์ในการตัดสินใจเชิง เศรษฐกิจอย่างครบถ้วน	4.08	0.99	มากที่สุด
มีความตระหนักถึงคุณค่าของข้อมูลที่นำเสนอในงบการเงิน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะต้องช่วยในการคาดคะเนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต	4.17	0.97	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.13**	**0.98**	

จากตารางที่ 8 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า พบว่ามีคะแนนโดยรวมมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.13) ซึ่งจะเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ โดยหัวข้อมีความตระหนักถึงคุณค่าของข้อมูลที่นำเสนอในงบการเงิน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะต้องช่วยในการคาดคะเนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.17) และข้อให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับกิจการเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจอย่างครบถ้วน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.08) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 คุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์

ตารางที่ 9 คุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน

คุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านความเข้าใจ	4.05	0.81	มากที่สุด
ด้านความเชื่อถือได้	4.12	0.75	มากที่สุด
ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	4.17	0.80	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.11**	**079**	

จากตารางที่ 9 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ทั้ง 3 ด้าน ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.11) ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้าน

จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.17) ด้านความเชื่อถือได้ มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.12) ด้านความเข้าใจ มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.05) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 คุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านความเข้าใจ

ด้านความเข้าใจ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
มีการนำเสนอในงบการเงินที่ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงิน มีความเข้าใจข้อมูลดังกล่าวอย่างถูกต้องและครบถ้วน	4.07	0.88	มากที่สุด
ให้ความสำคัญในการนำเสนอรายงานทางการเงิน ที่ให้ความรู้ และความเข้าใจของผู้ใช้งบการเงิน	4.02	0.83	
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.05**	**0.85**	

จากตารางที่ 10 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านความเข้าใจ ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.05) ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ มีการนำเสนอในงบการเงินที่ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงิน มีความเข้าใจข้อมูลดังกล่าวอย่างถูกต้องและครบถ้วน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.07) ด้านให้ความสำคัญในการนำเสนอรายงานทางการเงิน ที่ให้ความรู้ และความเข้าใจของผู้ใช้งบการเงิน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.02) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 คุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านความเชื่อถือได้

ด้านความเชื่อถือได้	$\bar{X}$	SD	ระดับ
มีความมุ่งมั่นในการนำเสนอข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และปราศจากความลำเอียง	4.11	0.80	มากที่สุด
มีความมุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลทางการบัญชี ที่แสดงถึง รายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ชัดเจนและ แน่นอน	4.12	0.89	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.12**	**0.85**	

จากตารางที่ 11 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านความเชื่อถือได้ ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.12) ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ มีความมุ่งเน้นการนำเสนอข้อมูลทางการบัญชี ที่แสดงถึง รายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็น

จริงชัดเจนและ แน่นอนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.12) มีความมุ่งมั่นในการนำเสนอข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และปราศจากความลำเอียง มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.11) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 คุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี

ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	$\bar{X}$	SD	ระดับ
มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ทำให้ลูกค้ามีความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อการให้บริการของสำนักงานบัญชี	4.20	0.78	มากที่สุด
มีความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและรักษาความลับของลูกค้า	4.14	0.82	มากที่สุด
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.17**	**0.80**	

จากตารางที่ 12 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.17) ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ทำให้ลูกค้ามีความเชื่อมั่นและ ไว้วางใจต่อการให้บริการของสำนักงานบัญชี มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.20) มีความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและรักษาความลับของลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.14) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผ่านแบบสอบถาม และนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในทางสถิติแล้ว สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า การจำแนกตามเพศ พบว่ามีเพศหญิงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์วรรณ อุประดิษฐ์ (2563) พบว่า มีอายุระหว่าง 21-40 ปี มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วฤดดา พิพัฒนกุล และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ซึ่งจำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่ามีตำแหน่งการจัดทำบัญชีและออกงบการเงิน มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รชตะ รัตนโชติ (2561) พบว่า มีระยะเวลาการทำงาน 11-15 ปี มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสา กลิ่นหอม และคณะ (2561) เรื่อง คุณลักษณะของนักบัญชีที่ผู้ประกอบการในนิคม อุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์กับคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง ทั้ง 3 ด้าน ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.12) ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการตอบสนองและการบริการต่อลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.19) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์วรรณ อุประดิษฐ์ (2563) พบว่า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.13) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวฤดดา พิพัฒนกุล และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ด้านวิชาชีพบัญชีมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.05) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรชตะ รัตนโชติ (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ด้านคุณภาพการบริการกรณีศึกษาสำนักงานบัญชีแห่งหนึ่ง ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 3 ผลกระทบของคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่มีผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน พบว่า ด้านคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ 100 ตัวอย่าง เกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพของการบริการจัดทำงบการเงินของนักบัญชีที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน ภาพรวมคะแนนของผู้ตอบแบบสอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวฤดดา พิพัฒนกุล และคณะ (2563) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ด้านความเชื่อถือได้ มีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์วรรณ อุประดิษฐ์ (2563) ด้านความเข้าใจ มีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรชตะ รัตนโชติ (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ด้านคุณภาพการบริการกรณีศึกษาสำนักงานบัญชีแห่งหนึ่ง

สรุปและข้อเสนอแนะ

การแข่งขันในเชิงธุรกิจของสถานประกอบการต่าง ๆ ในจังหวัดอุดรธานีมีการแข่งขันสูงมาก เป็นผลให้องค์กรต่าง ๆ มีความต้องการกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจอยู่ในช่วงเศรษฐกิจถดถอย การจ้างแรงงานยิ่งเน้นคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นอันมากนั่นคือ บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงเท่านั้นถึงจะเป็นที่ยอมรับของความต้องการในตลาดแรงงาน โดยการผลิตบัณฑิตทางด้านวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาที่จบออกไป เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะในการประกอบวิชาชีพและมีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้เป็นกำลังคนทางด้านวิชาชีพบัญชีที่มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ผลการการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนด้านคอมพิวเตอร์และด้านจรรณยาบรรณวิชาชีพบัญชีให้ตรงต่อความต้องการของผู้ประกอบการสำนักงานบัญชีได้

2) ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานหรือบุคคลอื่นที่สนใจในการศึกษาพัฒนาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ และเป็นข้อมูลในการพัฒนาหรืออ้างอิง สำหรับงานวิจัยอื่นต่อไป

References

กมลภู สันทะจักร์ และคณะ. (2561). *คุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กัญฐณา ดิษฐ์แก้ว และคณะ. (2560). คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก. *การค้นคว้าแบบอิสระ.* บัญชีมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2556). *พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2547* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=5061&filename=index [2567, มกราคม 12]

ดาระณี สุรินทรเสรี. (2559). คุณสมบัติที่จำเป็นของนักบัญชีในการบริการของสำนักงานบัญชี. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2562). สถิติภาพรมตลาดรายปี. เข้าถึงได้จาก https://www.set.or.th/th/market/market statistics.html [2567, มีนาคม 2]

ทิพย์ปาสิดา วรัญชิตอัครินา. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รชตะ รัตนโชติ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ด้านคุณภาพการบริการ กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีแห่งหนึ่ง. *วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วฤดดา พิพัฒนกุล และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี. *รายงานการวิจัย.* กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วันวิสา กลิ่นหอม และคณะ. (2561). คุณลักษณะของนักบัญชีที่ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สมบูรณ์ กุมาร และคณะ. (2565). คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในจังหวัดน่าน. *บัญชีมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในการจัดทำบัญชีของธุรกิจในจังหวัดลำปาง. *บัญชีมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ประเทศไทย

Factors Affecting Work Efficiency of Industrial Employees In Southern Thailand

พรวดี ธรรมวงศา Phornwadi Thamwongsa
เดวิด สมัญญาภรณ์ David Samanyaphon
อารมณ์ เพ็ชรมณี A-rom Petchmanee
ฐานิสรา เพ็ชรรื่น Thanisara Petchruen
คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Bachelor of Business Administration Program Western University
mukapook.17toon@gmail.com

Received 2024/11/04 *Revised* 2024/12/27 *Accepted* 2025/01/06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคาดหวังกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีในภาคใต้ จำนวน 120 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุงาน ล้วนมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยพนักงานที่อายุมากกว่ามักมีความอดทน ความชำนาญ และความแม่นยำในการทำงานสูงกว่า ในขณะที่พนักงานที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ต่ำกว่า เช่น พนักงานฝ่ายปฏิบัติการที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและมีอายุงานน้อยกว่า 1 ปี มักเผชิญความท้าทายในการจัดการกับปริมาณงานจำนวนมากและข้อจำกัดด้านเวลาที่แข่งขันสูง นอกจากนี้ ตำแหน่งงานและสถานภาพทางเศรษฐกิจยังมีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจในการทำงาน โดยพนักงานในตำแหน่งที่สูงกว่ามักมีความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีกว่า ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการให้ความสนใจต่อความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลภายในองค์กร

2) ปัจจัยด้านความคาดหวัง พบว่าความคาดหวังในเรื่องค่าตอบแทนที่เหมาะสม โอกาสในการเติบโตในสายอาชีพ และสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีล้วนมีผลกระทบต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมของพนักงานอย่างชัดเจน พบว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับประสิทธิภาพการ

ทำงาน ความร่วมมือและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ในทางกลับกัน หากเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงาน อาจส่งผลให้พนักงานรู้สึกเบื่อหน่าย หมดกำลังใจ และลดประสิทธิภาพการทำงานลง ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ค่าจ้างและสวัสดิการ ความมั่นคงในงาน และสภาพแวดล้อมการทำงาน พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงน้อย แต่ยังมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน
คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงานของพนักงาน, กลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้.

Abstract

This research aimed to 1) study personal factors affecting employees' work performance and 2) the relationship between expectations and employees' work performance. This research was quantitative, with a sample of 120 employees in the South's chemical and chemical product industry.

The research results found that

1) Objective 1: Personal factors such as age, gender, education level, job position, and length of employment all have a significant impact on work performance. Older employees tend to have higher endurance, expertise, and accuracy in their work. In contrast, employees with lower education and experience, such as operational staff who mostly have less than a bachelor's degree and less than 1 year of employment, often face challenges in dealing with a large workload and highly competitive time constraints. In addition, job position and economic status also play an essential role in job satisfaction. Employees in higher positions tend to have better satisfaction and work performance. These factors reflect the importance of paying attention to differences in personal factors within the organization.

2) Objective 2: Expectation factors: It was found that expectations for appropriate compensation, career growth opportunities, and a good working environment affect employees' overall satisfaction and work performance. It was found that the elements that affect work performance include relationships with coworkers, which have a high relationship with work performance. Cooperation and support from coworkers help create a good working environment and increase work performance. On the other hand, a conflict between coworkers may cause employees to feel bored and discouraged and reduce work performance. Other factors, such as salary and benefits, job security, and work environment, were found to have a moderate to low relationship but still affected work satisfaction.

Keywords: Efficiency, Employee Performance, Industrial Groups in the South.

บทนำ

การที่พนักงานมีความคาดหวังและได้รับการตอบสนองจากองค์กร ถือเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ความคาดหวังเหล่านี้ไม่ได้เพียงแค่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนที่เหมาะสม แต่ยังครอบคลุมถึงโอกาสในความก้าวหน้าในอาชีพ สภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อการทำงาน และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้น ผู้บริหารและฝ่ายทรัพยากรมนุษย์จึงมีบทบาทสำคัญในการเข้าใจและตอบสนองความคาดหวังของพนักงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน องค์กรควรพัฒนาระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและแข่งขันได้ พร้อมทั้งมีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่โปร่งใส ชัดเจน และน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังควรส่งเสริมความก้าวหน้าในสายอาชีพผ่านการฝึกอบรม การพัฒนาทักษะ และการมอบหมายงานที่มีความสำคัญ สภาพแวดล้อมการทำงานควรถูกออกแบบให้เหมาะสม ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพจิตของพนักงาน รวมถึงควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ในองค์กร เช่น กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมเพื่อสังคม หรือโครงการที่ส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กรในสายตาของทั้งพนักงานและสาธารณชน (เกรียงศักดิ์ เตจ๊ะวงศ์, 2563) นอกจากนี้ การมีระบบให้คำปรึกษาสำหรับพนักงานในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนตัวและด้านการทำงาน จะช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความผูกพันกับองค์กร เมื่อพนักงานได้รับการตอบสนองความคาดหวังที่เพียงพอและเหมาะสม การสร้างแรงจูงใจและความสุขในการทำงานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งความสุขในชีวิตการทำงานอย่างยั่งยืน เมื่อพนักงานมีความสุข พวกเขามักมีความมุ่งมั่นและแรงจูงใจในการทำงาน มีการวางแผนที่เป็นระบบ มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างชัดเจน และสามารถจัดการกับงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้พนักงานสามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูง ซึ่งไม่เพียงช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร แต่ยังสร้างความประทับใจและความไว้วางใจให้กับลูกค้า ในระยะยาว ความสำเร็จของพนักงานจะสะท้อนถึงความสำเร็จขององค์กรโดยตรง ผลประกอบการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงเป็นผลมาจากการดูแลและส่งเสริมพนักงานให้มีความสุขในการทำงาน องค์กรที่สามารถพัฒนาศักยภาพของพนักงานและดูแลคุณภาพชีวิตของพวกเขาได้ดี จะสามารถสร้างความมั่นคงและการเติบโตในระยะยาว ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล นอกจากนี้ พนักงานที่มีแรงจูงใจในการทำงานยังมีแนวโน้มที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สนับสนุนการทำงานร่วมกันในทีม และช่วยให้องค์กรสามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างมีศักยภาพและยั่งยืนในอนาคต (มณฑา พิทักษ์, 2564)

กลุ่มอุตสาหกรรมขับเคลื่อนการผลิตด้วยพนักงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีหน้าที่ประจำในออฟฟิศและทำงานในไลน์การผลิต ซึ่งผู้บริหารได้แลเห็นคุณค่าจากพนักงานทุกระดับชั้นในระดับที่เท่าเทียมกันผู้บริหารจะมองถึงจุดมุ่งหมาย วิธีการตอบสนองด้วยการพยายามอ่านใจลูกน้องอยากเห็นมุมมองสิ่งนึกคิดในตัวพนักงาน จะไม่น่ามองในด้านผู้บริหาร เพราะเชื่อว่าความสุขของการอยู่ร่วมกัน

เป็น“ความสุขนิยม” ความสุขขององค์กรจะนำมาซึ่งตัวเงินการให้ความเอาใจใส่กับสภาวะจิตใจพนักงานด้วยการทักทาย เจอหน้าพนักงานอย่างใกล้ชิดสร้างความรู้สึกให้พนักงานรู้ว่าตนเองเป็นเสมือนเจ้าของธุรกิจ ทำให้พนักงานเกิดแรงศรัทธาของคนต่อองค์กร เกิดความแข็งแกร่งลดอัตราการลาออกจากงานของบริษัทเรียกว่าแทบไม่มีใครลาออกได้เลย (ชิษณุกร พรภานุวิชญ์, 2561) ซึ่งกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ ดำเนินกิจการธุรกิจวิศวกรรมบริการ สำหรับทำหน้าที่ออกแบบ ดูแลการผลิต รับผิดชอบการติดตั้งและบริการบำรุงรักษาเครื่องจักรสำหรับใช้ในโรงงานขนาดกลาง/ใหญ่ต่าง ๆ ซึ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ดำเนินกิจการสำหรับด้านการพัฒนา/ออกแบบ เพื่อการผลิต ดูแลการติดตั้งชิ้นส่วนอุปกรณ์เครื่องจักรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการการใช้ในโรงงานทุกๆ ชิ้น รวมไปถึงการพัฒนาออกแบบสำหรับชิ้นส่วนประกอบการผลิต (Assembly Line) ตามหลักของรูปแบบวิศวกรรม รวมถึงมีการให้บริการทางด้านการซ่อมบำรุงชิ้นส่วนประกอบการผลิต และการให้บริการบำรุงรักษาเครื่องจักรภายในโรงงานขนาดกลาง/ใหญ่ ทั้งทางด้านเครื่องกลและไฟฟ้าการให้บริการด้านการสอบเทียบเครื่องมือวัดอุตสาหกรรม (Calibration) และการบริการระบบสารสนเทศในภาคใต้ ประกอบกิจการจัดหาและรับติดตั้งฉนวนกันความร้อน ฉนวนกันความเย็น และงานท่อดักท์ในงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น โรงงานไฟฟ้าโรงงานปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมการผลิตต่าง ๆ ธุรกิจรับเหมาผลิตและติดตั้งผลิตและติดตั้งแผ่นฉนวนกันความร้อน ผลิตชิ้นงานตามที่ลูกค้าต้องการและจำหน่ายฉนวนกันความร้อน (ชมพูนุท วรรณคนาพล, 2565)

ดังนั้น การศึกษานี้มุ่งเน้นวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหน่วยงานและองค์กรในกลุ่มธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานให้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมความสำเร็จและความก้าวหน้าขององค์กรในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน

2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคาดหวังกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นประชากรที่ประกอบด้วยพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีในภาคใต้ รวมทั้งสิ้น 388 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเป็นพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน จำนวน 120 คน ทั้งนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างถูกกำหนดโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงในยุทธ ไกยวรรณ์, 2552) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติไว้ที่ 0.05 เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างที่มีความแม่นยำและสามารถ

ใช้แทนประชากรได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงเท่ากับ 120 คน สำหรับวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) มาใช้ โดยแบ่งประชากรออกเป็นชั้นต่าง ๆ ตามลักษณะที่เหมาะสม เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา หรือตำแหน่งงาน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายและครอบคลุมทุกกลุ่มย่อยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา การสุ่มตัวอย่างแบบนี้ช่วยให้การเก็บข้อมูลมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น และทำให้ผลการศึกษาสามารถสะท้อนภาพรวมของกลุ่มประชากรได้อย่างชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ การเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิยังเหมาะสมกับการวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบหรือวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มย่อยที่แตกต่างกัน เช่น การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานระหว่างพนักงานในระดับการศึกษา หรือตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำและครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งหมด

2) ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

2.1) ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent Variables) ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ 1. อายุ 2. เพศ 3. ระดับการศึกษา 4. สถานภาพสมรส 5. ตำแหน่งงาน 6. อายุงานและ 7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.2) ปัจจัยในการทำงาน ได้แก่ 1. ขวัญและกำลังใจในการทำงาน 2. ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน 3. ความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน 4. สภาพแวดล้อมในการทำงานและ 5. ความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ

2.3) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีในภาคใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดตัวแปรในลักษณะของการประเมินค่าจำนวน 5 ระดับ โดยประยุกต์มาจากมาตรการวัดทัศนคติของ Likert ซึ่งเป็นการกำหนดช่วงความรู้สึกของบุคคล (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2560 : 107)

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์ มีลักษณะทั้งปลายเปิด (open ended question) และปลายปิด (close ended question) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (checklist) เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงาน อายุงาน (ปี) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในการทำงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีในภาคใต้และ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามจะเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับประสิทธิผลของการลงมือทำ

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยทำการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ ประเทศไทยได้ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน พบว่า ส่วนที่ 1 ของการวิเคราะห์ข้อมูลคือการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงาน และอายุงาน (ปี) โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน พบรายละเอียดดังนี้ *ด้านเพศ* ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 และเพศชายจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 ในด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมาคือช่วงอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 15.77 ตามด้วยช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และช่วงอายุ 18 - 30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.23 *ด้านระดับการศึกษา* กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 56.15 รองลงมาคือการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.15 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.15 ในส่วนของรายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มารายได้ต่ำกว่าหรือเทียบเท่า 15,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้ 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 กลุ่มที่มีรายได้ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และกลุ่มที่มีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ 40,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.67 *ด้านตำแหน่งงาน* ส่วนใหญ่เป็นพนักงานฝ่ายปฏิบัติการ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 และฝ่ายสนับสนุน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ในส่วนของอายุงาน (ปี) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุงานต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาคืออายุงาน 1 - 5 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ตามด้วยอายุงาน 6 - 10 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 18.33 และอายุงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคาดหวังกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการทำงานการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ ประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยในการทำงาน จำแนกตามรายด้านและโดยรวม

ปัจจัยในการทำงาน	$\bar{x}$	ระดับ
1. ความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ	4.37	มากที่สุด
2. สภาพแวดล้อมในการทำงาน	4.61	มากที่สุด
3. ความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน	3.56	มาก
4. ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน	3.99	มาก
5. ขวัญและกำลังใจในการทำงาน	3.75	มาก
ระดับคะแนนโดยเฉลี่ย	**4.05**	**มาก**

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ ประเทศไทย พบว่าโดยภาพรวมปัจจัยในการทำงานมีคะแนนเฉลี่ยในระดับ "มากที่สุด" อยู่ที่ 4.05 เมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ปัจจัยที่มีคะแนนสูงสุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.61 รองลงมาคือความรู้และความเข้าใจในงานที่ทำ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 4.37 ส่วนความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานได้คะแนนเฉลี่ย 3.99 ขวัญและกำลังใจในการทำงานมีคะแนนเฉลี่ย 3.75 และสุดท้าย ความสัมพันธ์กับบุคคลในที่ทำงาน ซึ่งแม้จะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่ม แต่ยังอยู่ในระดับ "มาก" โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.56 ผลการวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยทั้งหมดส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในระดับที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในการทำงานและความรู้ความเข้าใจในงาน ซึ่งมีความสำคัญสูงสุดต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน การพัฒนาปัจจัยเหล่านี้อย่างเหมาะสมจึงมีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพของพนักงานและประสิทธิภาพขององค์กรโดยรวม

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของพนักงาน ด้านส่วนบุคคล

ด้านส่วนบุคคล	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$	SD	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1				
1.ท่านมีความเต็มใจในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย	51.1	39.5	8.1	1.3	0	4.40	0.694	มากที่สุด	1
2. ท่านรู้สึกยินดีหากได้รับมอบหมายงานมากกว่าคนอื่นที่ทำในตำแหน่งเดียวกัน	45.3	38.8	13.3	1.9	0.6	4.26	0.809	มากที่สุด	3
3. ท่านมีความมุ่งมั่นกระตือรือร้น ใส่ใจในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ	41.7	48.2	9.1	1.0	0	4.31	0.674	มากที่สุด	2
4. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที	14.9	69.3	15.2	0.6	0	3.98	0.572	มาก	4

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ด้านส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างของพนักงานกลุ่ม พบว่า มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.24) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าท่านมีความเต็มใจในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.40) รองลงมาคือ ท่านมีความมุ่งมั่น กระตือรือร้นใส่ใจในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.31) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดสงขลา ด้านผลการปฏิบัติงาน

ด้านส่วนบุคคล	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปลผล	อันดับ
	5	4	3	2	1				
1.ท่านมีความเต็มใจในการทางานตามที่ได้รับมอบหมาย	16.5	66.0	16.8	0.6	0.0	3.98	0.600	มาก	1
2. ท่านรู้สึกยินดีหากได้รับมอบหมายงานมากกว่าคนอื่นที่ทำในตำแหน่งเดียวกัน	12.3	68.9	17.2	1.3	0.3	3.92	0.608	มาก	4
3. ท่านมีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น ใส่ใจในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ	14.6	69.9	14.9	0.6	0.0	3.998	0.567	มาก	2
4. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที	13.9	68.9	15.2	1.6	0.3	3.94	0.619	มาก	3

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ด้านผลการปฏิบัติงานกลุ่มตัวอย่างของพนักงาน พบว่า มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.96) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าท่านสามารถทำงานได้ปริมาณงานตามที่หน่วยงานกำหนด มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98) รองลงมาคือ ท่านทำงานได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่ ($\bar{X}$ = 3.98) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ ประเทศไทยพบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปลายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

อภิปรายผลวิจัยข้อที่ 1 ผลกระทบของปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงาน โดยพนักงานที่มีอายุมากกว่ามักมีความอดทน สู้งาน และมีความชำนาญแม่นยำในการปฏิบัติงานมากกว่าพนักงานที่อายุน้อย ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ แย้มเผื่อน (2551) ที่ระบุว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งงานที่ต่ำกว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับพนักงานที่มีระดับวุฒิภาวะและประสบการณ์สูงกว่า นอกจากนี้ ระดับการศึกษาของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งส่งผลให้พนักงานต้องรับภาระงานจำนวนมากในสภาพแวดล้อมที่เร่งรีบและต้องแข่งขันกับเวลา ขณะเดียวกัน อายุงานของพนักงานส่วนใหญ่ยังต่ำกว่า 1 ปี อีกทั้ง ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภูมรินทร์ ทวิชศรี (2554) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระดับการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน และรายได้ มีผลต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพการทำงานที่แตกต่างกัน ความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของปัจจัยส่วนบุคคลต่อประสิทธิภาพโดยรวมของพนักงานในองค์กร

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยความคาดหวังที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน งานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของความคาดหวังที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสองมิติหลัก ได้แก่ ด้านส่วนบุคคลและด้านผลการปฏิบัติงาน โดยปัจจัยที่พิจารณาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ค่าจ้าง สวัสดิการ ความมั่นคงในงาน และสภาพแวดล้อมการทำงาน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ขณะที่ปัจจัยอื่น เช่น ค่าจ้าง สวัสดิการ ความมั่นคงในงาน และสภาพแวดล้อมการทำงานมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงน้อย แม้กระนั้น ปัจจัยทั้งหมดแสดงทิศทางที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ หนุนเรือง (2550) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์เชิงบวกกับเพื่อนร่วมงานส่งผลให้พนักงานมีความพึงพอใจสูง ความสัมพันธ์ที่ดีช่วยส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดี เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และช่วยลดความเครียด ในทางกลับกัน หากเกิดความขัดแย้ง จะทำให้พนักงานรู้สึกเบื่อหน่าย หมดกำลังใจ ไม่อยากปฏิบัติงาน หรือหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ ส่งผลเสียโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานและอาจกระทบต่อผลลัพธ์โดยรวมขององค์กร

องค์ความรู้

ภาพที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมในภาคใต้ ประเทศไทย

ที่มา : ผู้วิจัย

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน พบว่าอายุมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ โดยพนักงานที่มีอายุมากกว่ามักแสดงประสิทธิภาพที่สูงกว่า เนื่องจากมีความชำนาญและประสบการณ์ที่สะสมมา ทั้งนี้ยังได้วิเคราะห์ปัจจัยด้านความคาดหวังที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูงสุด และปัจจัยอื่น ๆ เช่น ค่าจ้าง สวัสดิการ ความมั่นคงในงาน และสภาพแวดล้อมการทำงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงน้อย แต่ยังส่งผลเชิงบวกในทิศทางเดียวกัน ผลการศึกษาชี้ว่า ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานอย่างชัดเจน พนักงานที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีมักรู้สึกพึงพอใจในงาน กระตือรือร้น และมีแรงจูงใจในการทำงาน อย่างไรก็ตาม หากเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งในความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อาจนำไปสู่ความเบื่อหน่าย ความไม่พึงพอใจ และลดทอนประสิทธิภาพการทำงานลง ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี พร้อมส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกภายในองค์กร เพื่อให้พนักงานสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

1) ควรหันมาให้ความสำคัญ สร้างความมั่นใจ สร้างหลักประกันที่มั่นคงหรือผลตอบแทนที่พนักงานได้รับตามความเป็นจริงเพื่อให้มั่นใจในความมั่นคงของอาชีพหลักประกันในหน้าที่การงานพร้อมทั้งครอบครัวในอนาคต

2) องค์กรหลักควรให้ความสำคัญกับการพิจารณาค่าตอบแทนและค่าจ้างที่เหมาะสม รวมถึงจัดสวัสดิการที่เพียงพอและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และค่าครองชีพในปัจจุบัน การกำหนดค่าจ้างที่เหมาะสมไม่เพียงช่วยลดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของพนักงานเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น พนักงานที่ได้รับค่าจ้างและสวัสดิการที่เหมาะสม ย่อมมีความสุข สบายใจ และไร้ความกังวลเกี่ยวกับภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการทำงาน เมื่อพนักงานมีความพึงพอใจในสิ่งที่ได้รับ พวกเขาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ มีความถูกต้อง แม่นยำ และส่งมอบงานได้อย่างมีคุณภาพตามเวลาที่องค์กรกำหนด นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับค่าตอบแทนและสวัสดิการยังช่วยสร้างความผูกพันระหว่างพนักงานกับองค์กร ลดอัตราการลาออก และส่งเสริมการทำงานร่วมกันในระยะยาว ทั้งหมดนี้จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจอย่างยั่งยืน

References

เกรียงศักดิ์ เตจ๊ะวงศ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสำนักงานทางหลวงชนบทที่ 10 (เชียงใหม่). *การค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ครรชิตพล ยศพรไพบูลย์. (2562). ความคาดหวังด้านบริการของผู้โดยสารขาเข้าที่ใช้บริการท่าอากาศยานภายในประเทศ. *วารสาร : BU Academic Review.* 8(2), 45-55.

คฑาวุธ พรหมนายน. (2565). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองตรวจคนเข้าเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจฝ่าย 1 ฝ่าย 2. *วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิตตราวรรณ ถาวรวงศ์สกุล. (2564). การศึกษาปัจจัยกระบวนทัศน์ทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับ 2-7 ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสำนักงานใหญ่. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชมพูนุท วรรณคนาพล. (2565). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานประจำสำนักงานสาขาประจำประเทศไทย ฝ่ายขาย บริษัท การบินไทย (มหาชน). *ภาคนิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชิษณุกร พรภานุวิชญ์. (2561). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาจังหวัดแพร่. *วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยมหิดล.

เนตร์พัณณา ยาวิราช. (2562). *ภาวะผู้นำและผู้นาเชิงกลยุทธ์.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

มลฑา พิทักษ์. (2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสังกัดสำนักงานมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พิมพิภา แซ่ฉั่ว. (2561). ความก้าวหน้าในงานความมีอิสระในงานความผูกพันในงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานที่ดิน จังหวัดในเขตชายฝั่งทะเลอันดามัน. *ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

พิมลพร โอชารส. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมแรงและความก้าวหน้าในงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานของบริษัท สหะชัยพาติเคิลบอร์ด จำกัด. *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.* สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

พิสณุ ฟองศรี. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต1

Role of School Administrators in Managing Learning Resources in Digital Age in the Samchai Educational Development Network Group Under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 1

พณัฐดา รูปชาติ Panatda Rubchat
สังวาร วังแจ่ม Sangwan Wangcham
มานะ ครุธาโรจน์ Mana Kruttarod
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
North-Chiang Mai University
Rubchatpanatda39@hotmail.com
sungw_edq@yahoo.co.th
manakrut@gmail.com

Received 2025/01/13 *Revised* 2025/01/22 *Accepted* 2025/01/24

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและ 2) แนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 รูปแบบการวิจัยผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 170 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 1) การนำหลักการวิเคราะห์และวางแผนการทำงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น 2) การส่งเสริมการจัดอบรม มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรตามความถนัดตามแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การปรับปรุง แก้ไขปัญหาและการ ทำงานในการพัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 4) การร่วมกับเครือข่ายจัดประชุมเพื่อหาแนวทาง ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา สภาพความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ในปัจจุบัน

คำสำคัญ : การบริหาร, บทบาทของผู้บริหาร, แหล่งเรียนรู้, กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย.

Abstract

This research aims to 1) study the role of school administrators and 2) development guidelines. The role of school administrators in managing digital learning resources in educational institutions, the Samchai Educational Quality Development Network Group, under the Office of the Primary Educational Service Area 1, Kalasin Province. The research design is a combination of methods. The sample consists of 170 school administrators and teachers in the 2024 academic year and 5 qualified interviewers by purposive selection. The research instruments used are questionnaires with a reliability of 0.90 and interview forms. Data are analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the research found that:

1) The role of administrators in managing digital learning resources in educational institutions, the Samchai Educational Quality Development Network Group, under the Office of the Primary Educational Service Area 1, Kalasin Province, is at a high level overall.

2) Guidelines for developing the role of school administrators in managing learning resources in digital-era educational institutions, Samchai Educational Quality Development Network Group, under the Office of the Primary Educational Service Area, Kalasin Area 1 1) Applying the principles of analysis and planning the organization's work to achieve success and greater efficiency 2) Promoting training, having a forum for exchanging knowledge, developing personnel according to their abilities in various learning resources to create knowledge effectively 3) Improving, solving problems, and

working in development and using learning resources in teaching and learning 4) Working with the network to organize meetings to find guidelines for developing learning resources that are appropriate for the school's curriculum, the context of the school, and the current state of technology.

Keywords: Administration, Role of administrators, Learning resources, Educational Quality Development Network Group Samchai.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา โดยในมาตรา 54 ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมทั้งกำกับและสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 11)

มาตรฐานการศึกษาชาติได้กำหนดกรอบแนวทาง 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) การสร้างคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก 2) แนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ และ 3) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยการพัฒนาวิถีการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม และความรู้ พร้อมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาถูกคาดหวังให้แสดงออกตามลักษณะของตำแหน่ง โดยมีหน้าที่สำคัญในการบริหารและพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน พบว่า บทบาทของผู้บริหารควรแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทในการปฏิบัติตน 2) บทบาทในการบริหารจัดการ 3) บทบาทในการบริหารจัดการบุคคล และ 4) บทบาทในการพัฒนาประสิทธิภาพของงาน อริยะ เอมสมบูรณ์ (2564: 7) กล่าวถึงบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารต้องมีบทบาทในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น การกำหนดนโยบายและการจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม การส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน และการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งต่าง ๆ ตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) โดยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาควรสอดคล้องกับความสนใจและพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการใช้ความรู้ในชีวิตจริง การบริหารแหล่งเรียนรู้จึงเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารต้อง

รับผิดชอบ เริ่มจากการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และการจัดตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบดูแลการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประเสริฐ แทนพลกรัง, 2557: 33) การประยุกต์ใช้หลักการบริหารคุณภาพ เช่น วงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง (อ้างใน Vroman and Luchsinger, 1994, p. 189) จะช่วยให้การบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายการศึกษาได้อย่างครบถ้วน (ภูษณิศา งามเมืองแก้ว, 2560: 25)

ในบริบทของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีการเน้นการจัดการศึกษาที่บูรณาการแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินสถานศึกษา พบว่า ยังมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เช่น การวางแผนที่ไม่ครอบคลุมและการขาดการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2565: 89) การศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนในยุคที่การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล จึงสนใจศึกษาบทบาทและแนวทางพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงผสมผสานมุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามแนวคิดของ ประเสริฐ แทนพลกรัง (2557 : 5) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560 : 123) ภูษณิศา งามเมืองแก้ว (2560 : 4) รุ่งนภา มาอุด (2561 : 34) ชุติมาพร เชาวน์ไว (2562 : 5) กู้เกียรติ แดงสีดา (2563 : 9) และ จิรภา

อินนารี (2564 : 5) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2) บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 3) บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม 4) บทบาทด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งหมด 170 คน (ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ข้อมูล ณ วันที่ 7 ธันวาคม 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน ชุติมาพร เชาวน์ไว, 2562 : 37) จำนวน 118 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Proportional Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนของแต่ละโรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ศึกษานิเทศก์ มีประสบการณ์ในการนิเทศ 3 ปีขึ้นไป และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 คน 2) ครูวิชาการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์เป็นครูวิชาการ 3 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน และ3) ผู้บริหารสถานศึกษา คุณวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป มีวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และบทบาทด้านการประเมินผลสรุป ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Liker’s Rating Scale) (อ้างถึงใน รุ่งนภา มาอุด, 2560 : 51)

2. แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 คน ครูวิชาการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือ

1.2 สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการดำเนินงานวิจัยตรวจสอบการใช้สำนวนภาษา ความถูกต้องความครอบคลุมตามขอบเขต และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.3 นำแบบสอบถามที่ปรับตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของการสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) รวมไปถึงความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนทางภาษาโดยค่าดัชนี IOC ที่ได้เป็นค่าเฉลี่ยจากความคิดเห็นของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป

1.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมไปทดลอง (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียง กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำไปทดลองใช้กับ โรงเรียนบ้านกุดแห่ และโรงเรียนคำหุ่งราษฎร์บำรุง แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach,1990 : 202) นำมาวิเคราะห์หาค่า อำนาจจำแนกรายข้อ (r) และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.90

1.5 นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการดำเนินงานวิจัยเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข เพื่อจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

1.6 นำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษา วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์โดยนำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจากแบบสอบถามแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข้อมูล และข้อคำถาม

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ และพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

2.6 ปรับแก้แบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ร้อยละ (%)ค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหานำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ		
	($\overline{x}$)	(S.D.)	แปลผล
ด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.19	0.65	มาก
ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.15	0.63	มาก
ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	4.17	0.62	มาก
ด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน	4.12	0.64	มาก
โดยรวม	4.16	0.64	มาก

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก $\overline{x}$=4.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก $\overline{x}$=4.19 รองลงมาคือด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก $\overline{x}$=4.17 ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ $\overline{x}$=4.15 และด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน อยู่ในระดับมาก $\overline{x}$=4.12

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า

ด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารต้องนำหลักการวิเคราะห์และวางแผนการทำงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นต้องวิเคราะห์จากปัจจัยภายในได้แก่ จุดแข็งและจุดอ่อน ขององค์กร รวมถึงปัจจัยภายนอกได้แก่ โอกาสและอุปสรรค เพราะนอกจากจะสามารถแก้ไขปัญหาภายในและ ภายนอกองค์กรได้แล้ว ยังทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพการทำงานที่ดียิ่งขึ้นมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาหาแนวทางประเมินสถานการณ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ คือ การส่งเสริมการจัดอบรม มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรตามความถนัดตามแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้อย่างมี ประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องจัดให้มีการศึกษาดูงาน เพื่อนำมาพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาควรมีการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา บทบาทการดำ เนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอานวยความสะดวกและสนับสนุน ทรัพยากร

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับและ ติดตามโดยผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่ม ตั้งคณะกรรมการ กำกับติดตามประเมินผลอย่าง ต่อเนื่อง ต้องมีการกำหนดกระบวนการและเกณฑ์การนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสมกับบริบท ของสถานศึกษา มีการประเมินแบบ 360 องศา โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประเมินการบริหาร แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น Google Form, QR-Code ตามสภาพความเป็นจริง จัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาประสิทธิภาพการบริหาร แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน ประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของ

สถานศึกษาผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ร่วมมือ ร่วมใจ สร้างเครือข่ายให้เข้มแข็ง ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับบริบท

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับและ ด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนจากแหล่ง เรียนรู้ภายในโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติมาพร เชาวน์ไว (2562 : 66) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดตามลำดับ ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน โดยจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม และ ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมชี้แจงขั้นตอนการ ดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้ครูรับทราบ สอดคล้องกับการวิจัยของ จิรภา อินนารี (2564 :71) ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การพัฒนา มีการวางแผน จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการปฏิบัติงานให้เพียงพอกับการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วม รับรู้ เข้าใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานและประเด็นที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบตามสภาพจริงและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารควรหาทางเลือกที่หลากหลายแนวทาง โดยใช้ข้อมูลทุกๆ ด้าน และตัดสินใจควรมีความเหมาะสมทั้งแบบตัดสินใจคนเดียวและเป็น

ทีม ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาและแลกเปลี่ยนความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนจากแหล่ง เรียนรู้ภายในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูให้มีโอกาสศึกษาดู งานเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยี มาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ชุติมาพร เชาวน์ไว (2562 : 66) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดตามลำดับ ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำทุกภาค เรียนหรือทุกปีการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสำรวจปัญหาอุปสรรคการใช้ แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กู้เกียรติ แดงสีดา (2563 : 70) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านตรวจสอบและติดตาม และด้านการสรุปรายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สถานศึกษานำหลักการชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา และสถานศึกษาจัดทำรายงานการบริ หารแหล่งเรียนรู้ ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เอกสารแบบรูปเล่มแบบสื่อดิจิทัล เช่น E-book, Facebook, infographic สอดคล้องกับงานวิจัยของ กู้เกียรติ แดงสีดา (2563 : 70) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านตรวจสอบและติดตาม และด้านการสรุปรายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. บทบาทด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการกำหนด นโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดคณะกรรมการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกัน มีการกำหนดรูปแบบวิธีการประเมินผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT และปรับปรุงแก้ไข มีการจัดเรียงความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาจากการประเมินสถานการณ์ภายในภายนอก SWOT เพื่อแก้ปัญหาได้ทันท่วงที ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ แทนพลกรัง (2557) ผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการจัดรูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะที่มากที่สุด คือ โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับเรณุกา ศรีสวัสดิ์ (2557) พบว่า ด้านการวางแผน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างชัดเจน เป็นระบบ

บทบาทด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารมีการขอคำปรึกษาวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญ มีความเชี่ยวชาญ ทางด้านต่างๆ มาให้ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็น ข้อด้อย ของสถานศึกษา หรือสิ่งที่สถานศึกษามีข้อจำกัดในบุคลากรที่ชำนาญหรือความเชี่ยวชาญที่มาให้ความรู้ในสถานศึกษา มีการจัดทำโครงการ/งาน ที่สนับสนุนให้วิทยากรภายนอกเข้ามาให้ความรู้ตามบริบทของสถานศึกษาโดยการกระตุ้นและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา กำหนดให้ในแต่ละภาคเรียนมีการเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับผู้เรียน เพื่อปั้นให้ผู้เรียนที่ผ่านการ

อบรมเป็นแกนนำในการถ่ายทอดความรู้ผ่านการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สร้างความภาคภูมิใจและหวงแหนแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้อยู่คงทน ถาวร สอดคล้องกับปฐวี มณีวงศ์ (2558) ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขาดความสะดวกสบายในการนำนักเรียนออกไปใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานที่เนื่องจากแหล่งเรียนรู้อยู่ห่างไกลจากโรงเรียน และไม่ได้ติดต่อปราชญ์ท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรขยายความรู้ให้แก่ครูและนักเรียน แนวทางแก้ไขปัญหา คือ ควรดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้แบบบูรณาการกับชุมชน เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้นักเรียนและนำแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นมาบรรจุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสอดคล้องกับกมลพร ภูมิพลับ (2564) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจัดอบรมสัมมนาจากหน่วยงานต่างๆ และการอบรม On-line ผ่านช่องทางต่างๆ ศึกษาดูงานนอกสถานศึกษาที่หรือศึกษาจากสถานศึกษาต้นแบบด้านการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมถึงการเชิญวิทยากรในชมชนหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร

บทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับและติดตามโดยผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่ม ตั้งคณะกรรมการ กำกับติดตามประเมินผลอย่าง ต่อเนื่อง ต้องมี

การกำหนดกระบวนการและเกณฑ์การนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสมกับบริบท ของสถานศึกษา มีการประเมินแบบ 360 องศา โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมประเมินการบริหาร แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น Google Form, QR-Code ตามสภาพความเป็นจริง จัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาประสิทธิภาพการบริหาร แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมจัดให้มีกล่องรับฟังความคิดเห็นของบุคคลทั้งภายในและภายนอกที่มีความเกี่ยวข้องและได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายใสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการประชุมวางแผนดำเนินการ ประเมินผลเพื่อหาข้อดี หรือจุดด้อยของบุคลากรทุกภาคส่วน โดยมีการบันทึกการประชุมเพื่อติดตาม รับฟังข้อเสนอแนะและความเคลื่อนไหวของการบริหารและดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แล้วนำผลมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องเล็งเห็นความสำคัญของการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจระหว่างการปฏิบัติงาน มีการส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรภายนอกได้เห็นและได้เยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้จริง เพื่อการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะและการพัฒนาที่คงทน ถาวร สอดคล้องกับกู้เกียรติ แดงสีดา (2563) ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการประชุมทบทวน วิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย ข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข สำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับจิรภา อินนารี (2564) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรหาโอกาสพบปะบุคลากรหรือประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ทราบถึงความก้าวหน้าและปัญหาในการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อการแก้ปัญหาได้ทันท่วงที สำรวจความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

บทบาทด้านประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน พบว่า ผู้บริหารมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อด้อยหรือปัญหาอุปสรรคของการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และมีการวางแผนขจัดข้อด้อยหรือปัญหาอุปสรรคนั้นให้หมดไปหรือให้เหลือประเด็นข้อด้อยน้อยที่สุด กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษานำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้มาจัดทำ PLC ร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้นั้นมาวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้นผู้บริหารมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กำหนดให้มีการจัดทำเล่มรายงานสรุปผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานต่อที่ประชุมสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้มีการประเมินผลในรูปแบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับโชคชัย หรีกประโคน (2557) ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาควรรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และนำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปจัดทำรายงาน สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาในโอกาสต่อไป และสอดคล้องกับรุ่งนภา มาอุด (2561) ได้มีแนวทางเห็นว่า สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อสรุปผล มีการนำข้อมูลที่ได้นำมารายงานและนำมาพัฒนาเพื่อปรับปรุงการศึกษาให้พัฒนาพัฒนาดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้

ภาพที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต1

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า

1) ด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารต้องนำหลักการวิเคราะห์และวางแผนการทำงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นต้องวิเคราะห์จากปัจจัยภายในได้แก่ จุดแข็งและจุดอ่อน ขององค์กร

2) ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดอบรม มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรตามความถนัดตามแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้อย่างมี ประสิทธิภาพ

3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับและ ติดตามโดยผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่ม ตั้งคณะกรรมการ กำกับติดตามประเมินผลอย่าง ต่อเนื่อง ต้องมีการกำหนดกระบวนการและเกณฑ์การนิเทศ

4) ด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้ง

คณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน ประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย ภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนและพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของตน รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป.

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ เป็นแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา ในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดอบรม สัมมนา PLC การศึกษาดูงานเพื่อให้มีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา เพิ่มมากขึ้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของนักเรียน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ในสถานศึกษา ที่จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ในประเด็นต่อไปนี้

2.1) ด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารต้องนำหลักการวิเคราะห์และวางแผนการทำงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ต้องวิเคราะห์จากปัจจัยภายในมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาหาแนวทางประเมินสถานการณ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารด้านการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.2) ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ คือ ควรส่งเสริมการจัดอบรม มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรตามความถนัดตามแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพจัดให้มีการศึกษาดูงาน เพื่อนำมาพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

2.3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับและ ติดตามโดย ตั้งคณะกรรมการ กำกับติดตามประเมินผลอย่าง ต่อเนื่อง มีการกำหนดกระบวนการและเกณฑ์การนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสมกับบริบท ของสถานศึกษา มีการประเมินแบบ 360 องศา จัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาประสิทธิภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

2.4) ด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน ประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่อง บทบาทการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2. ควรวิจัยเรื่อง บทบาทการพัฒนาด้านการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

References

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2545) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551* กรุงเทพเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

กมลพร ภูมิพลับ. (2564). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีธยุธยา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

กู้เกียรติ แดงสีดา. (2563). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

จิวภา อินนารี.(2554. *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชุติมาพร เชาวน์ไว. (2562). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

โชคชัย หรีกประโคน. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ปฐวี มณีวงศ์. (2558). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดแพร่.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

ประเสริฐ แทนพลกรัง. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ภูษณิศา งามเมืองแก้ว. (2560). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่ง การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับ นักเรียนที่มีความบกพรองทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เรณุมาศ ศรีสวัสดิ์. (2557). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กร ปกครองส่วนทองถิ่น จังหวัดอ่างทอง*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

รุ่งนภา มาอุด .(2561). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยพะเยา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2566). *รายงานผลการปฏิบัติงานสำนักงานเขต ประจำปีการศึกษา 2566*. กระทรวงศึกษาธิการ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี

Personal factors and marketing mix affecting customer loyalty in convenience stores in Pattaya, Chonburi Province

มณฑา ทับทิมดี Montha Tubtimdee
อาภาพร พงศ์ศิวะสถิตย์ Aphaporn Pongsivasathit
นวพร เหมือนปิ้ว Nawaporn Mueanpiew
คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Bachelor of Business Administration Program Western University
jinda.tub11121314@gmail.com

Received 2024/10/16 *Revised* 2024/11/16 *Accepted* 2024/11/30

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี มุ่งศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ที่เข้าใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ ทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 150 คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ลักษณะปลายเปิดและปลายปิด โดยแจกตามสะดวก สถิติที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และใช้สมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1) วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาอาชีพรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อที่แตกต่างกัน โดยรวมและด้านการบอกต่อ ความจงรักภักดีของลูกค้า และด้านความพึงพอใจของ

ผู้ใช้บริการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องสาขาอาชีพด้านการบอกต่อไม่แตกต่างกัน

2) วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดทั้ง 7P’s ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านคุณสมบัติพนักงานภายใน ด้านเทคนิคและกระบวนการและด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมและด้านการบอกต่อ ความจงรักภักดีของลูกค้าและด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, ความภักดีในการใช้บริการ, จังหวัดชลบุรี.

Abstract

This study aimed to 1) study the satisfaction level of personal factors and marketing mix that affect the loyalty of convenience store customers in Pattaya, Chonburi Province, and 2) study the comparison of satisfaction level of personal factors and marketing mix that affect the loyalty of convenience store customers in Pattaya, Chonburi Province. The aim was to study personal factors and marketing mix that affect the loyalty of convenience store customers in Pattaya, Chonburi Province. The sample group consisted of 150 male and female convenience store users. The research instruments were open-ended and closed-ended questionnaires distributed at their convenience. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, LSD pairwise classification test, Pearson Product Moment Correlation Coefficient, and multiple regression analysis.

The results of the research found that:

1) Research results Objective 1 found that personal factors included gender, age, and education level. Occupations with average monthly income have different satisfaction and attitudes towards convenience stores. Word-of-mouth, customer loyalty, and user satisfaction significantly differ at the 0.05 level. However, personal factors in terms of word-of-mouth are not distinct.

2) Objective 2 found that the 7’s of marketing mix, consisting of product, price, distribution channel, promotion, internal staff qualifications, technical and process aspects, and physical environment, influence the overall use of convenience stores and word-of-mouth, customer loyalty, and user satisfaction are significantly different at the 0.05 level.

Keywords: marketing mix, loyalty in using services, Chonburi Province.

บทนำ

ปัจจุบันเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต มนุษย์ส่วนใหญ่จะนำเงินไปใช้เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ ซึ่งโดยทั่วไปมนุษย์เราใช้เงินเพื่อในการอุปโภคบริโภคที่สำคัญที่สุด การใช้เงินเพื่ออุปโภคของคนเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการดำรงชีวิตประจำวัน มนุษย์เราดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยปัจจัย 4 ประการ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค นับตั้งแต่ยุคเริ่มกำเนิดมนุษย์บนโลกนี้ จึงได้มีการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ มากมาย เพื่อตอบสนองปัจจัย 4 ประการ ให้ชีวิตมนุษย์มีความสุข ความปลอดภัย และความมั่นคง การสั่งสมสิ่งเหล่านี้อย่างต่อเนื่องหลายยุคหลายสมัยนั้น เราเรียกกันว่า “ภูมิปัญญา” (วีระ โชติธรรมาภรณ์, 2563)

การสำรวจความเห็นของประชาชนนิด้าโพลชี้ ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.42 มีค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น โดยให้เหตุผลว่าการที่รัฐบาลมีนโยบายปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำเป็นวันละ 300 บาท และเพิ่มฐานเงินเดือนให้กับผู้ที่จบปริญญาตรีนั้นส่งผลให้ ราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น ท่าให้ค่าครองชีพสูงขึ้นตามกลไกทางการตลาด และร้อยละ 23.58 บอกว่าค่าใช้จ่ายยังคงเท่าเดิม เพราะเลือกใช้สินค้าที่ราคาถูก และตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จ่าเป็นออก ส่วนวิธีการช่าระค่าใช้จ่าย โดยปกติ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 95.33 ใช้เงินสดในการจับจ่ายใช้สอย และอีกร้อยละ 4.67 เลือกที่จะใช้บัตรเครดิตแทนเงินสด ด้านภาระหนี้สินของประชาชนที่จะต้องช่าระอยู่ในช่วงนี้ พบว่าประชาชน ร้อยละ 27.83 ต้องช่าระหนี้ให้กับธนาคารมากที่สุด รองลงมา สหกรณ์ร้อยละ 8.83 และบัตรเครดิตจากสถาบันการเงินต่างๆ ร้อยละ 8.53 ท้ายสุดประชาชน ร้อยละ 85.01 ฝากให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ว่าอยากให้มีมาตรการควบคุมราคาสินค้าให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน เพื่อแก้ไขปัญหาค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าประเภทอื่นปรับตัวสูงขึ้นตามไปด้วย (อนัญญา นุ่มสร้อย, 2563) โดยแนวคิดปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดของธุรกิจร้านสะดวกซื้อ ซึ่งผู้ประกอบการควรสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่เข้ามาใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อตั้งแต่การสร้างความประทับใจก่อนที่ผู้เข้ามาใช้บริการจะซื้อสินค้า เพราะผู้ที่เข้ามาซื้อสินค้ากับทางธุรกิจเรา เกิดความประทับใจในการซื้อก็จะนำความประทับใจเหล่านั้นไปทำการบอกต่อ และใช้บริการซ้ำ เมื่อเกิดความพึงพอใจ สิ่งที่ผู้ประกอบการควรทำให้เกิดผลตอบรับที่ดี คือ ผู้ประกอบการควรมีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเนื้อหาในการโฆษณาอาจกล่าวถึงการบริการที่มีคุณภาพและความหลากหลายของโปรโมชั่นที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าต่างๆ และอีกธุรกิจต้องมีการรับประกันคุณภาพสินค้าผลิตภัณฑ์หลังการซื้อ วันหมดอายุ เป็นต้น เพื่อทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการกับธุรกิจนำไปบอกต่อ และชักชวนให้คนรู้จักเข้ามาใช้บริการกับธุรกิจเราแล้วเกิดความพึงพอใจกับทางธุรกิจแล้วเข้ามาใช้บริการในโอกาสต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุผลนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นประโยชน์กับธุรกิจร้านค้าสะดวกซื้อ ในการปรับปรุงปรับเปลี่ยนปัจจัยส่วนบุคคลให้ตรงและเหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า และทำให้รับรู้ถึงพฤติกรรมการบริโภค เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงธุรกิจร้านค้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี

2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Research Population) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยใช้ข้อมูลประชาชนที่ใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 150 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เข้าใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ ทั้งเพศชาย และเพศหญิงที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 150 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการ ซึ่งเลือกกลุ่มผู้ที่ใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ เขตพัทยา จังหวัดชลบุรีจำนวนเต็ม 150 คน ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญ .05 (บุญชม ศรีสะอาด, 2538, หน้า 38)

2) ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

2.1) ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (Independent Variables) ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

2.2) ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด 7P’s ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านคุณสมบัติพนักงานภายใน ด้านเทคนิคและกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

2.3) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ คือ การซื้อสินค้าในร้านค้าสะดวกซื้อ ได้แก่ ความพึงพอใจ ปากต่อปาก และการซื้อซ้ำผู้วิจัยได้กำหนดการวัดตัวแปรในลักษณะของการประเมินค่าจำนวน 5 ระดับ โดยประยุกต์มา

จากมาตรการวัดทัศนคติของ Likert ซึ่งเป็นการกำหนดช่วงความรู้สึกของบุคคล (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2560 : 107)

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์ มีลักษณะทั้งปลายเปิด (open ended question) และปลายปิด (close ended question) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ของผู้ที่ซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภค เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านค้าสะดวกซื้อของผู้บริโภค เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านค้าสะดวกซื้อของผู้บริโภค เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี และ ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อของผู้บริโภค เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และใช้สมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี ได้ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เข้ามาใช้บริการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคจากร้านค้าสะดวกซื้อ เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงในอัตราร้อยละ 60.0 รองลงมาเป็นเพศชายในอัตราร้อยละ 40.0 ตามลำดับ ดังนี้ ด้านอายุพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี ในอัตราร้อยละ 40.7 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีอายุ 25-31 ปีในอัตราร้อยละ 34.7 กลุ่มที่มีอายุ 32 ปีขึ้นไป ในอัตราร้อยละ 24.7 ตามลำดับ ด้านระดับการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีในอัตราร้อยละ 46.0 รองลงมาคือระดับการศึกษาอาชีวศึกษา (ปวช.,ปวส.)และมัธยมศึกษาเท่ากัน ในอัตราร้อยละ 21.3 เท่ากัน และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีในอัตราร้อยละ 11.3 ตามลำดับ ด้านสาขาอาชีพพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทในอัตราร้อยละ 47.3 รองลงมา

คืออาชีพธุรกิจส่วนตัวในอัตราร้อยละ 22.0 อาชีพนักศึกษาในอัตราร้อยละ 11.3 อาชีพข้าราชการในอัตราร้อยละ 7.3 รองลงมาคือว่างงานในอัตราร้อยละ 6.7 และพนักงานรัฐวิสาหกิจในอัตราร้อยละ 5.3 ตามลำดับ และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-20,000 บาทในอัตราร้อยละ 50.7 รองลงมาคือรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทในอัตราร้อยละ 19.3 รายได้ 20,001 - 30,000 บาทในอัตราร้อยละ 17.3 รายได้มากกว่า 40,000 บาทในอัตราร้อยละ 6.7 และมีรายได้ 30,001 - 41,000 บาทในอัตราร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด โดยผู้วิจัยได้จัดแบ่งประเภทของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดเป็น 7 ประเภทหลัก คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านคุณสมบัติพนักงานภายในร้าน ด้านเทคนิคและกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด โดยรวม

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด	*N* = 150		ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
	$\overline{x}$	*SD*		
1.ด้านผลิตภัณฑ์	3.59	.886	มาก	6
2.ด้านราคา	3.64	.849	มาก	3
3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.75	.952	มาก	1
4.ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.63	.859	มาก	4
5.ด้านคุณสมบัติพนักงานภายในร้าน	3.45	.870	มาก	7
6.ด้านเทคนิคและกระบวนการ	3.62	.807	มาก	5
7.ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	3.67	.830	มาก	2
โดยรวม	**3.64**	**.74**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพด้านราคา ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านเทคนิคและกระบวนการ ด้านผลิตภัณฑ์ และ ด้านคุณสมบัติพนักงานภายในร้าน ตามลำดับ

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้าร้านค้าสะดวกซื้อ ในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ดังนี้

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การสร้างสมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด โดยรวมของผู้ใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี ในรูปแบบคะแนนดิบดังนี้

$Y = a + b_1 X_1 + b_2 X_2 + b_3 X_3$

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด = .844 + .236 (ด้านการส่งเสริมทางการตลาด)+ .224 (ด้านเทคนิคและกระบวนการ) + .140 (ด้านผลิตภัณฑ์) + .083 (ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ) .058 (ด้านราคา) + 0.049 (ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย) + .067 (ด้านคุณสมบัติพนักงานภายในร้าน)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี สามารถพิจารณาค่าคะแนนมาตรฐานโดยเรียงลำดับน้ำหนักความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการส่งเสริมทางการตลาด (β = .247) ลำดับที่ 2 คือ ด้านเทคนิคและกระบวนการ (β = .220) ลำดับที่ 3 คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (β = .151) ลำดับที่ 4 คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (β = .087) ลำดับที่5 ด้านราคา (β = .062)ลำดับที่ 6 คือ ด้านช่องทางจัดจำหน่าย (β = .057) และลำดับที่ 7 ด้านคุณสมบัติพนักงานในร้าน (β = -.003) ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด โดยรวมของผู้ใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการส่งเสริมทางการตลาด เท่านั้น

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อมีความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้ากับการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อที่แตกต่างกัน		
1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ ที่แตกต่างกันมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อร้านค้าสะดวกซื้อที่แตกต่างกัน	t-test	ยอมรับ
1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อแตกต่างกัน	Anova	ยอมรับ
1.3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อร้านค้าสะดวกซื้อแตกต่างกัน	Anova	ยอมรับ
1.4 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีสาขาอาชีพแตกต่างกันจะมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ แตกต่างกัน	Anova	ยอมรับ
1.5 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อแตกต่างกัน	Anova	ยอมรับ

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
2. ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด 7P's ที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ เขตพัทยา จังหวัดชลบุรี		
2.1 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ โดยรวมด้านการบอกต่อ	Regression	ยอมรับ
2.2 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ โดยรวมด้านการใช้บริการซ้ำ	Regression	ยอมรับ
2.3 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ โดยรวมด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	Regression	ยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของลูกค้าร้านสะดวกซื้อในพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปลายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ที่มีผลต่อความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้าร้านค้าสะดวกซื้อ ในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อทัศนคติต่อร้านค้าสะดวกซื้อ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่า ปัจจัยด้านเพศแตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ยอมรับ H_1 และปฏิเสธ H_0 แสดงให้เห็นว่าเพศมีผลต่อความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อเนื่องจากผู้บริโภคเพศใดก็ตามย่อมมีความต้องการซื้อและใช้สินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตนเองต่างกัน โดยเฉพาะสินค้าประเภทสินค้าสะดวกซื้อที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และมีการจัดจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยสมมติฐานดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิกุล บุญธิมา (2562) พบว่าลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่า ปัจจัยด้านอายุแตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ยอมรับ H_1 และปฏิเสธ H_0 แสดงให้เห็นว่าอายุมีผลต่อความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สมมติฐานดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นวลฉวี ศรีเสน (2562) พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุระหว่าง 16-25 ปี มีพฤติกรรมการใช้บริการร้านเซเว่น – อีเลฟเว่น ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษา แตกต่างกันมีผลต่อความพึง

พอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ยอมรับ H_1 และปฏิเสธ H_0 แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษามีผลต่อความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้สมมติฐานดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สาวารส ยิ้มเจริญ (2563) พบว่า ผู้บริโภคมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสาขาอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่าปัจจัยด้านสาขาอาชีพแตกต่างมีกันมีผลต่อความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อในด้านการบอกต่อ โดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ยอมรับ H_1 และปฏิเสธ H_0 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกันยกเว้นในข้อคำถามในเรื่องของการเลือกใช้บริการที่ร้านค้าสม่ำเสมอ ส่วนทัศนคติด้านความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านสาขาอาชีพแตกต่างมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อในด้านความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งโดยรวมและทุกด้านที่สอดคล้องนั้นเป็นไปตามสมติฐานที่ตั้งไว้โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิกุล บุญธิมา (2562) พบว่าผู้ใช้บริการร้านสะดวกซื้อส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี และปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่าปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ยอมรับ H_1 และปฏิเสธ H_0 แสดงให้เห็นว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้สมมติฐาน ดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฐพร ตันลาภเจริญ (2561) พบว่า ผู้บริโภคมีระดับรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาทมีความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเซเว่น

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ที่มีผลต่อความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้าร้านค้าสะดวกซื้อ ในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด 7P’s ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านคุณสมบัติพนักงานภายในด้านเทคนิคและกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อจากผลการศึกษาพบว่าจากการศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ทั้ง 7P’s ที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนผสมทางการตลาด ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านคุณสมบัติพนักงานภายในด้านเทคนิคและกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่ง

เป็นไปตามสมติฐานที่ตั้งไว้โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพร ตันลาภเจริญ (2561) พบว่า ปัจจัยของส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการสร้างและนำเสนอทางกายภาพด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการใช้บริการ ด้านบุคลากรและด้านราคา

องค์ความรู้

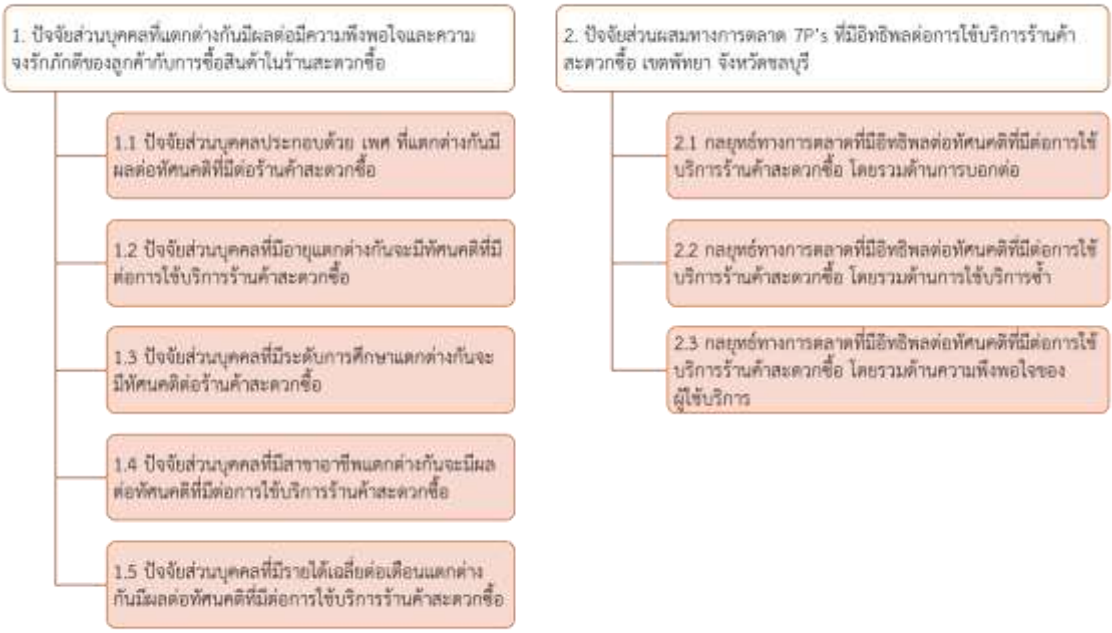

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดทั้ง 7P's ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านคุณสมบัติพนักงานภายใน ด้านเทคนิคและกระบวนการและด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมและด้านการบอกต่อการใช้บริการซ้ำและด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสำหรับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ โดยรวมด้านการบอกต่อปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อโดยรวมด้านความจงรักภักดีและปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อ โดยรวมด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

สรุป และข้อเสนอแนะ

ผู้ประกอบการควรสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่เข้ามาใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อตั้งแต่การสร้างความประทับใจก่อนที่ผู้เข้ามาใช้บริการจะซื้อสินค้า เพราะผู้ที่เข้ามาซื้อสินค้ากับทางธุรกิจเราเกิดความประทับใจในการซื้อก็จะนำความประทับใจเหล่านั้นไปทำการบอกต่อ และใช้บริการซ้ำ เมื่อเกิดความพึงพอใจ สิ่งที่ผู้ประกอบการควรทำให้เกิดผลตอบรับที่ดี คือ ผู้ประกอบการควรมีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเนื้อหาในการโฆษณาอาจกล่าวถึงการบริการที่มีคุณภาพและความหลากหลายของโปรโมชั่นที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าต่างๆ และอีกธุรกิจต้องมีการรับประกันคุณภาพสินค้าผลิตภัณฑ์หลังการซื้อ วันหมดอายุ เป็นต้น เพื่อทำให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการกับธุรกิจนำไปบอกต่อ และชักชวนให้คนรู้จักเข้ามาใช้บริการกับธุรกิจเราแล้วเกิดความพึงพอใจกับทางธุรกิจแล้วเข้ามาใช้บริการในโอกาสต่อไปในอนาคต

References

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *หลักสถิติ.* พิมพ์ครั้งที่7 : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกศรา จันทร์จรัสสุข. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าและใช้บริการในห้างเทสโก้. โลตัสของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการตลาด*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

ณัฐพร ตันลาภเจริญ. (2561). *รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อส่วนผสมทางการตลาดบริการของร้านเซเว่นอีเลฟเว่นในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร.* คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ดิฐวัฒน์ ธิปัตดี. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้าน้ำดื่มบรรจุขวดสิงห์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ.

นวลฉวี ศรีเลน. (2562). *ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านเซเว่นอีเลฟเว่นของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ผ่องพรรณ สุวรรณรัตน์. (2561). การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดของร้านค้าปลีกในเขต เทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *ศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

พิกุล บุญธิมา. (2562). *รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้บริโภคร้านค้าสะดวกซื้อในเขตเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.* มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วีระ โชติธรรมาภรณ์. (2563). การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อของประชาชน ในเขตดินแดง. *รายงานวิจัย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารนิเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2564). การวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.

สมศักดิ์ คงเที่ยงและอัญชลี โพธิ์ทอง. (2563). *การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สาวารส ยิ้มเจริญ. (2563). *ส่วนประสมทางการตลาด (4P's) ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

อนัญญา นุ่มสร้อย. (2563). การปรับตัวของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมภายหลังได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลตำบลโนนสะอาดอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

Administration of the Child Development Center of Non-Sa-at Subdistrict Municipality, Nong Ruea District, Khon Kaen Province

พฤหัส ปานรัตน์ Pharuehas Parnrat
ดวงสมร แก้วโกศล Duangsamorn Kaewkoson
เชาวลิตร เกตุมงคลสิทธิ์ Chaowalit Ketumongkolsith
คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Bachelor of Business Administration Program Western University
jupiter12322@gmail.com

Received 2024/10/16 *Revised* 2024/11/16 *Accepted* 2024/11/30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ จำแนกตามอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ มีจำแนกตามอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ จำนวน 40 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .81 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ค่า t – test และ f – test เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe’s method)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูผู้ดูแลเด็กเล็กส่วนใหญ่มีความคิดต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษา รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ ด้านการบริหารงานบุคลากรด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ที่มีอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ

3) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลฯ มีการให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการระดมทุนจากชุมชนและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือน เพื่อให้ชุมชนและผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวและการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำสำคัญ : การบริหารงาน**,** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**,** จังหวัดขอนแก่น**.**

Abstract

This research aimed to 1) study the opinions of teachers taking care of young children in child development centers towards the administration of the child development centers, 2) compare the opinions of teachers taking care of young children in child development centers towards the administration of the child development centers classified by age, education, and work experience, and 3) study the problems and solutions in the administration and development of the child development centers classified by age, education, and work experience. The sample group consisted of 181 teachers caring for young children in child development centers. The research instrument was a 40-item questionnaire on the opinions of teachers taking care of young children in child development centers towards the administration of the child development centers, with a reliability of .81. The statistics used in the research were frequency, mean, percentage, and standard deviation. The differences were compared using t-test and f-test. A paired test was performed using Scheffe's method when differences were found.

The results of the research found that:

1) Most teachers who care for young children have a moderate opinion on the overall administration of the child development center. When considering each aspect in order, they are as follows: Community participation of administrators in education management, budget management, materials, equipment, and buildings, personnel management in the education of the child development center, and academic management and activities according to the child development center curriculum.

2) The results of comparing the opinions of teachers who take care of young children in the child development center the administration of child development center with different ages, education, and work experience have opinions on the administration of the child development center under the Non-Sa-at Subdistrict Municipality, Nong Ruea District, Khon Kaen Province. Overall, there is no statistically significant difference.

3) The administrators of the subdistrict administrative organization allow parents or the community to participate in education management and plan the development of the child development center by raising funds from the community and publicizing the center's activities every month so that the community and parents are informed of the progress and various activities of the center.

Keywords: Management, Child Development Center, Khon Kaen Province.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติสิทธิของประชาชนในด้านการศึกษาและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาและฝึกอบรมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งรัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง มีอำนาจเป็นของตนเองโดยเฉพาะ สำหรับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุน การบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดทำแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559 ขึ้น โดยได้จัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 อีกทั้ง พระราชบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท โดยครอบคลุมภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับศักยภาพ ตามความพร้อมและตรงตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ แต่ละแห่งให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีมาตรฐาน สามารถ

พัฒนาศักยภาพคนของท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ปัจจุบันได้ยกฐานะมาจากสภาตำบล ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลครบทั้งหมดแล้ว ตามประกาศกระทรวงมหาไทย องค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันได้มีการพัฒนาไปอย่างมากในการบริหารจัดการให้บริการกับประชาชน เป็นองค์กรของรัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ให้กับเขตพื้นที่ การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นอีกภารกิจหนึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (6) บัญญัติให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล และมาตรา 17 (6) องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ทั้งในระบบการศึกษา นอกระบบการศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งการศึกษาระดับอนุบาลและปฐมวัย ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมากมีการจัดการศึกษา ในรูปแบบของการศึกษาระดับอนุบาลและปฐมวัย หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั่นเอง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาลหรือปฐมวัยมากที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2551 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 18,000 แห่ง บางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากกว่าหนึ่งแห่ง มีเด็กจำนวนทั้งสิ้น 842,378 คน ผู้ดูแลเด็กเล็กจำนวน 47,708 คน (ราตรี นาสาทร, 2562) เพราะเด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาก็ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็น ความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษา (เดิม) กรมการศาสนา และกรมการพัฒนาชุมชน เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้มาตรฐาน สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้มีการรวบรวมและจัดทำขึ้น เพื่อให้การบริหารงานจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมี

มาตรฐาน ในการบริหารจัดการด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปตามนโยบายของผู้บริหารแต่ละคนที่ถูกเลือกตั้งมาจากประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารบางคนไม่มีความรู้และความเข้าใจในด้านการจัดการศึกษาและการบริหารงานด้านการศึกษาเพราะตามโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดให้มีส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการดูแลงานด้านการศึกษา โดยมีหัวหน้าส่วนการศึกษา นักวิชาการศึกษา และครูผู้ดูแลเด็กเล็ก เป็นบุคลากรในส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำกับการดูแลโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุด เนื่องจากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี การบริหารงานด้านการศึกษาอาจจะไม่มีความต่อเนื่อง อีกทั้งการให้ความสำคัญด้านการศึกษาของผู้บริหารแต่ละคนไม่เหมือนกัน และยังขาดประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการศึกษา ที่สำคัญครูผู้ดูแลเด็กเล็กส่วนใหญ่ก็ยังไม่ได้จบการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรง มีการเปลี่ยนงานบ่อยครั้งเนื่องจากไม่มีความมั่นคงในการทำงานเพราะเป็นแค่ลูกจ้างชั่วคราวเท่านั้นการประสานงานระหว่างครูผู้ดูแลเด็กเล็กและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ก็อาจจะเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการบริหารงานด้านการศึกษาของผู้บริหารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการวิจัยที่พบมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหานั้นๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 340 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก จำนวน 181 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเปรียบเทียบของเครสซีและมอร์แกน (Krejcie and morgan. 1970)

2) ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย อายุ, การศึกษา, ประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปรตาม คือการสำรวจความคิดเห็นของการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีการศึกษาการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ, ด้านการบริหารงานบุคคล, ด้านการบริหารงานวิชาการ, ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแล้ว ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบลงรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ ด้านการบริหารด้านบุคลากรด้านการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษา รวม 40 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open – ended Form) เกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โดยค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ค่า t – test และ f – test เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe’s method)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ได้ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษา รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ และด้านการบริหารงานบุคลากรด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1. การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมโครงการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามโครงการที่เสนอขออนุมัติ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการใช้สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเล็กในการทำสื่อการเรียนการสอน และมีการจัดสถานที่เป็นสัดส่วนถูกสุขลักษณะ เช่น ห้องน้ำ โรงอาหาร ห้องเรียน เป็นต้น 2. จัดซื้อวัสดุตามตรงตามความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และ 3. การจัดสรรงบประมาณแต่ละปีที่เพียงพอต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการจัดจ้างครูผู้ดูแลเด็กเล็กให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีการศึกษา จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อเตรียมไว้สำหรับการใช้งานด้านการเรียนการสอนของครูผู้ดูแลเด็กเล็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคอมพิวเตอร์และครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ชั้นวางของ เป็นต้น ที่เพียงพอต่อการใช้งานของครูผู้ ดูแลเด็กเล็ก

ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ด้านการบริหารงานบุคลากรด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1. มีหัวหน้าส่วนการศึกษา/นักวิชาการศึกษา เพื่อบริหารงานของส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์หรือรักษาการแทนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. มีจำนวนครูผู้ดูแลเด็กเล็กที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนในห้องเรียน คือ 1 : 20 และ 3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีครูผู้ดูแลเด็กเล็กที่เป็นลูกจ้างตามภารกิจทั้งหมด

ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1. ผู้บริหารมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนในการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ2. ผู้บริหารมีการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จาก สมศ. (และ 3. มีการมอบหมายงานหรือภารกิจการปฏิบัติงานให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็กจากผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ

ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรกได้แก่ 1. จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำปีการศึกษาและมีการจัดโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน 2. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้การเรียนรู้กับเด็กนักเรียนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีการมอบทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากจนในชุมชนที่เรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3. ชุมชนมีการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น สนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ เป็นต้น มีการเชิญผู้ปกครองหรือชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติและจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือน

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามอายุ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

เนื้อหารายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. จำแนวตามอายุ	ระหว่างกลุ่ม	1	152.776	152.776	397.623	0.87
	ภายในกลุ่ม	338	129.868	.384		
	รวม	339	282.644			
2. จำแนกตามการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	5	211.422	42.284	198.293	0.33
	ภายในกลุ่ม	334	71.223	.213		
	รวม	339	282.644			
3. จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	171.136	57.045	171.890	0.49
	ภายในกลุ่ม	336	111.509	.332		
	รวม	339	282.644			

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอายุต่างกัน มีการศึกษาต่างกัน มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน ความคิดเห็นต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรกได้แก่ 1. จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำปีการศึกษา และมีการจัดโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน 2. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้การเรียนรู้กับเด็กนักเรียนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีการมอบทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากจนในชุมชนที่เรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3. ชุมชนมีการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น สนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ เป็นต้น มีการเชิญผู้ปกครองหรือชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติ และจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือนแสดงว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีการให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ โดยมีการระดมทุนจากชุมชนและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือน เพื่อให้ชุมชนและผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวและการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปลายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การแสดงความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ ด้านการบริหารงานบุคลากรด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ เนื่องจาก ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอายุการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ เขียวนิล (2562) พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้านได้ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ โดยภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรกได้แก่ 1. การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมโครงการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามโครงการที่เสนอขออนุมัติ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการใช้สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเล็กในการทำสื่อการเรียนการสอน และมีการจัดสถานที่เป็นสัดส่วนถูกสุขลักษณะ เช่น ห้องน้ำ โรงอาหาร ห้องเรียน เป็นต้น 2. จัดซื้อวัสดุตามตรงตามความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก 3. การจัดสรรงบประมาณแต่ละปีที่เพียงพอต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการจัดจ้างครูผู้ดูแลเด็กเล็กให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีการศึกษา จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อเตรียมไว้สำหรับการใช้งานด้านการเรียนการสอนของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคอมพิวเตอร์และครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ชั้นวางของ เป็นต้น ที่เพียงพอต่อการใช้งานของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก แสดงว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีการระบบการบริหารจัดการงบประมาณภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นระบบโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การศึกษาได้ตรงตามความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กเล็กเพื่อจัดเตรียม ไว้สำหรับการใช้งานอย่างเพียงพอต่อความต้องการมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดกิจกรรมโครงการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามโครงการที่เสนอขออนุมัติแต่ละปีที่เพียงพอต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการจัดจ้างครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีการศึกษา และการจัดซื้อเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอตรงตามความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก การพัฒนาอาคารเรียนก็ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ โดยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัย ของ อรอุมา สินสู่ (2562) พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ลำดับที่หนึ่ง ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ลำดับที่สอง ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ลำดับที่หนึ่ง ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และลำดับที่สอง คือด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ด้านที่ 2 ด้านการบริหารงานบุคลากรด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรกในความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กได้แก่ 1. มีหัวหน้าส่วนการศึกษา/นักวิชาการศึกษา เพื่อบริหารงานของส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าศูนย์หรือรักษาการแทนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. มีจำนวนครูผู้ดูแลเด็กเล็กที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนในห้องเรียน คือ 1 : 20 3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีครูผู้ดูแลเด็กเล็กที่เป็นลูกจ้างตามภารกิจทั้งหมด ซึ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีการบริหารบุคลากรโดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมการพัฒนา

บุคลากรให้ได้เข้ารับการอบรมหรือการศึกษาต่อในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย สร้างขวัญและกำลังใจโดยมีการจัดสรรโบนัสประจำปีสำหรับครูผู้ดูแลเด็กเล็ก หรือมีการจ้างครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างที่เหมาะสมและจัดจ้างเป็นลูกจ้างตามภารกิจทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับ อรอุมา สินสู่ (2562) พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ลำดับที่หนึ่ง ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ลำดับที่สอง ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ลำดับที่หนึ่ง ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และลำดับที่สอง คือด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ด้านที่ 3 ด้านการบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ โดยภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1. ผู้บริหารมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนในการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ 2. ผู้บริหารมีการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจาก สมศ. 3.มีการมอบหมายงานหรือภารกิจการปฏิบัติงานให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็กจากผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ได้มีส่วนร่วม วางแผน ส่งเสริมสนับสนุน ในการจัดทำหลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมโครงการกับครูผู้ดูแลเด็กเล็ก มีการมอบหมายงานหรือภารกิจการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการนิเทศงานภายใน ติดตามตรวจสอบแผนการปฏิบัติงานและตาราง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จาก สมศ. สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี นาสาทร (2562) พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมผู้ปกครองมีความคาดหวังในระดับมาก ส่วนในรายด้านผู้ปกครองมีความคาดหวังระดับมากที่สุดและมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนรวมและสนับสนุนจากชุมชน

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ครูผู้ดูแลเด็กเล็กที่มีอายุ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานการศึกษาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจสืบเนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีจิตใจที่อ่อนโยน รัก และผูกพันต่อนักเรียนที่เป็นเด็กเล็ก

เสมือนบุตรของตัวเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายพิน จันทรสูง (2561) พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอ จตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับแรกคือ ด้านลักษณะของครูผู้ดูแลเด็กเล็กซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวกและการบริการ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านวิชาการ และด้านสภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรกได้แก่ 1. จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำปีการศึกษา และมีการจัดโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน 2. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้การเรียนรู้กับเด็กนักเรียนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีการมอบทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากจนในชุมชนที่เรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3. ชุมชนมีการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น สนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ เป็นต้น มีการเชิญผู้ปกครองหรือชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติ และจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือน แสดงว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีการให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการระดมทุนจากชุมชนและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือน เพื่อให้ชุมชนและผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวและการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ ใจแปง (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.80 อายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 38.00 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 52.60 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 44.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 71.50 สำหรับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมและในด้านต่างๆ เห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ด้านการพัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา ด้านการประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรม ตามลำดับ

องค์ความรู้

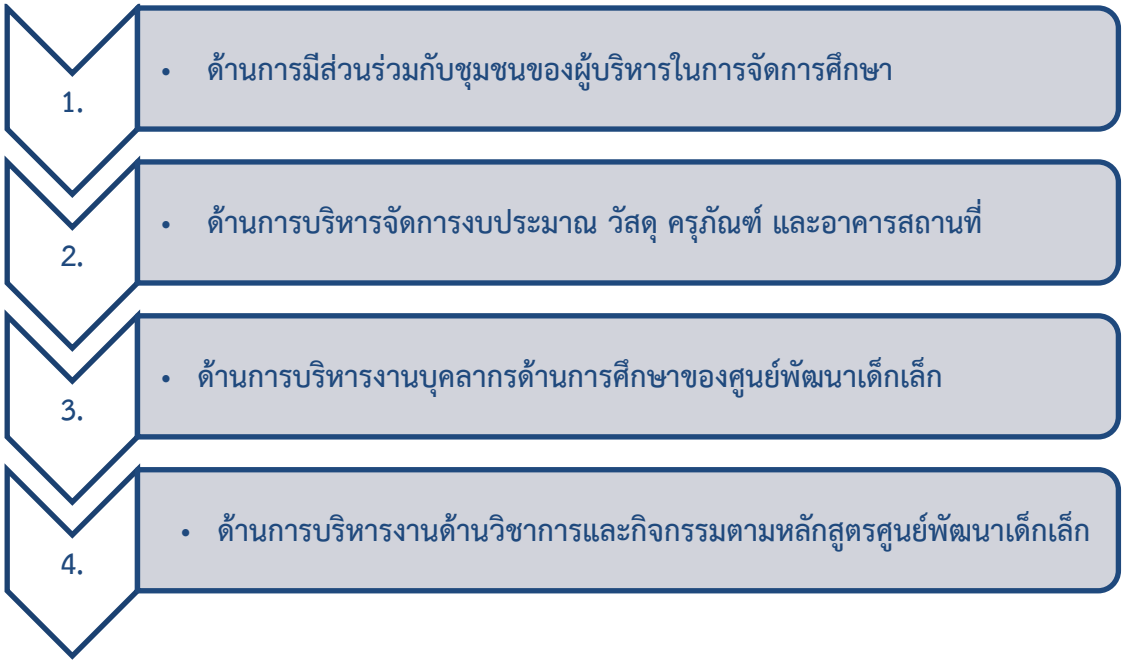

1. ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้บริหารในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำปีการศึกษา และมีการจัดโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน 2) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้การเรียนรู้กับเด็กนักเรียนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีการมอบทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากจนในชุมชนที่เรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ชุมชนมีการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น สนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ เป็นต้น มีการเชิญผู้ปกครองหรือชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติ และจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือน แสดงว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น มีการให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการระดมทุนจากชุมชนและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำทุกเดือน เพื่อให้ชุมชนและผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวและการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ 3. ด้านการบริหารงานบุคลากรด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 4. ด้านการบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุป และข้อเสนอแนะ

การบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ โดยภาพรวมและรายข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1. ผู้บริหารมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนในการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ 2. ผู้บริหารมีการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจาก สมศ. 3.มีการมอบหมายงานหรือภารกิจการปฏิบัติงานให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็กจากผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ได้มีส่วนร่วม วางแผน ส่งเสริมสนับสนุน ในการจัดทำหลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมโครงการกับครูผู้ดูแลเด็กเล็ก มีการมอบหมายงานหรือภารกิจการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการนิเทศงานภายใน ติดตามตรวจสอบแผนการปฏิบัติงานและตาราง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จาก สมศ.

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

1) การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณที่กลุ่มตัวอย่างต้องตอบคำถามเฉพาะที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามเท่านั้น จึงไม่สามารถอธิบายรายละเอียดของข้อมูลได้ครอบคลุมลึกซึ้งไปกว่านี้ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในลักษณะการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่สามารถเจาะลึกได้ถึงรายละเอียดได้อย่างแท้จริง เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อไป

2) ควรมีการศึกษาหรือขยายกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาให้มากขึ้น เช่น กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มนักศึกษา ข้าราชการ หรือองค์กรอื่นๆ เพื่อศึกษาถึงการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เป็นต้น และควรมีการศึกษาในอำเภออื่นๆ ด้วย

References

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.* กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา.

_____. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร : ครุสภา.

โกวิทย์ พวงงาม. (2562). *มิติใหม่การปกครองท้องถิ่นไทย : วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม.

ชัยณรงค์ ใจแปง. (2560). ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตพื้นที่ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. *วิทยานิพนธ์. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ราตรี นาสาทร. (2562). ความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สายพิน จันทรสูง. (2561). ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สมบัติ เขียวนิล. (2562). ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหาร การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

อรอุมา สินสู่. (2562). ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

Guidelines for Chinese Classroom Management of Rajaprajanugroh 31 School, Chiang Mai Province

อรวรรณ เมืองแก้ว Orawan MuangKaew
ชาลี ภักดี Chalee Pakdee
พศิน แตงจวง Pasin Taengchuang
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University
orawan.mua@student.mbu.ac.th

Received 2024/11/29 *Revised* 2025/01/03 *Accepted* 2025/01/14

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนและ 2) แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมจำนวน 13 คน เครื่องมือที่ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มการบริหารจัดการการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การนิเทศ การส่งเสริมวิชาการ และการวัดและประเมินผล ผ่านการบริหารงานตามวงจรควบคุมคุณภาพ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) การจัดทำและการวางแผน 2) การปฏิบัติตามแผน 3) การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล และ4) กำหนดมาตรฐานแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีน พบว่า การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาจีนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ในบริบทของโรงเรียนที่มีนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดทางด้านทักษะการสื่อสารและการปรับตัว จึงเน้นการสร้างพื้นฐานทางภาษา การส่งเสริมความกล้าแสดงออก และทักษะการสื่อสารของนักเรียน สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของโรงเรียน สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายทางการศึกษา

2) แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ด้วยการบริหารจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการนิเทศ ด้านการส่งเสริมวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล ก่อเกิดการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และการ

กระจายอำนาจการบริหารจัดการรวมไปถึงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้

คำสำคัญ : การบริหารจัดการห้องเรียน, ห้องเรียนภาษาจีน.

Abstract

The purposes of this research were 1) to explore the management of Chinese classroom, and 2) the guidelines for Chinese classroom management at Rajaprachanukroh 31 School, Chiang Mai Province. This study was the qualitative research with interviewing 13 key informants. The instruments were in-depth interviews and focus group discussions. The five aspects of educational management were curriculum development, learning management, supervision, academic promotion, and measurement and evaluation through management according to the 4-step quality control cycle: 1) development and planning, 2) implementation of the plan, 3) inspection, monitoring and evaluation, and 4) setting standards for problem solving and suggestions along with the data was analyzed by content analysis.

The research results revealed that:

1) The management conditions of Chinese classroom found that the development of the quality of Chinese language teaching that was consistent with the needs of students in the context of schools where the most students were ethnic groups who might have limitations in communication skills and adaptation, therefore, it emphasized building a language foundation, promoting student's self-expression and communication skills, reflecting the school's determination to create a quality learning environment that responded to educational goals.

2) Guidelines for managing Chinese classrooms at Rajaprachanukroh 31 School, Chiang Mai Province, through educational management in 5 aspects: curriculum management, learning management, supervision, academic promotion, measurement and evaluation, leading to the development of using technology to facilitate learning management, creating motivation for learning, and decentralization of management included the development of collaborative networks for modernizing the curriculum and promotion of research and development of learning media.

Keywords: Classroom Management, Chinese Language Classroom.

บทนำ

ประเทศจีนเป็นประเทศที่กำลังเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทั้งยังมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน เป็นแหล่งอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ของโลก ด้วยขนาดของเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัวและพร้อมจะล้ำหน้าสหรัฐอเมริกาขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจภายในอีก 4 - 5 ปีข้างหน้าตามคำทำนายของ International Monetary Fund (กองทุนการเงินระหว่างประเทศ) ความร่วมมือระหว่างไทยจีนรวมไปถึงอาเซียนกับจีนก็แน่นแฟ้นขึ้น โดยผ่านข้อตกลงการค้าเสรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 การค้าและการลงทุนระหว่างไทยจีนจะเพิ่มสูงขึ้นอีกจากอดีตส่งผลให้ความต้องการในตลาดแรงงานต่อผู้ที่มีความสามารถทางภาษาจีนสูงขึ้นตามไปด้วยเหตุผลเหล่านี้ส่งผลให้ทักษะการสื่อสารทางด้านภาษาจีนจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่มีความสนใจในด้านการค้าขาย ธุรกิจ เทคโนโลยี การแพทย์ รวมทั้งวัฒนธรรมจีน นอกจากนี้การสื่อสารด้วยภาษาจีนยังสามารถเพิ่มโอกาสทางการทำงาน ยังมีผู้คนอีกมากที่ตระหนักถึงบทบาทของภาษาจีนที่กำลังมีอิทธิพลสูงขึ้น จนมีผู้กล่าวว่าภาษาจีนกลางอาจพัฒนากลายมาเป็นภาษาสากล สอดคล้องกับระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency)หน่วยงาน สถานศึกษา และสถาบันการศึกษาทุกแห่งสามารถบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 : 2560 : 81) ซึ่งภาษาจีนเป็นภาษาที่ได้รับความสนใจในการศึกษาต่อสำหรับนักเรียน นักศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้สู่การทำงานเพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ปัญหาด้านการบริหารงานยังพบว่า ผู้บริหารควรนำการกำหนดภารกิจของโรงเรียน และเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนมาปรับปรุงเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน และควรมีการติดตามงานอย่างมีคุณภาพ (อทิตยา จอมดวง : 2560 : 1594)

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการภายใต้การประสานงานระหว่างมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์กับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีครูมืออาชีพ ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามหลักสูตร จากการรายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2563 พบว่าแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้แก่ การพัฒนาพื้นฐานทางด้านภาษาและการสื่อสารของนักเรียน เนื่องจากผู้เรียนส่วนมากเป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์ จากการรายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2565 พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ให้ดียิ่งขึ้นจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรม ที่นำไปสู่เป้าหมายตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และตัวชี้วัด ความสำเร็จของสถานศึกษา ได้แก่ การพัฒนาพื้นฐานทางด้านทักษะการสื่อสารของนักเรียน จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้เรียนต่อรายวิชาภาษาจีนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 พบว่า นักเรียนยังไม่ตระหนักถึง

ความสำคัญของการเรียนวิชาภาษาจีน ส่งผลให้ความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบต่อการเรียนค่อนข้างน้อย นอกจากนี้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูผู้สอนภาษาจีนจำนวน 3 คน และนักเรียนจำนวน 25 คน ได้ข้อมูล ที่สอดคล้องกันว่าครูผู้สอนยังขาดการใช้สื่อและกระบวนการสอนที่น่าสนใจที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

ฐานะผู้วิจัยเป็นครูปฏิบัติการทางด้านการสอนภาษาจีนและหัวหน้างานส่งเสริมวิชาการ ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่จากการศึกษาข้อมูลรายงาน ผลการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2565 พบว่าตารางการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในปีการศึกษา 2564 ต่ำกว่า ปีการศึกษา 2565 คิดเป็นร้อยละ 19.74 และรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2565 มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ควรนำโครงการหรือกิจกรรมมาดำเนินการเติมเต็มเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทุกกลุ่มสาระ ทุกระดับชั้น ให้มีแนวทางรักษาผลหรือการพัฒนาที่สูงขึ้น การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของนักเรียนให้สามารถพัฒนาต่อยอดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ดียิ่งขึ้น หากแต่มีการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่เป็นระบบโดยการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ (กลุ่มบริหารแผนงานและงบประมาณ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ รายงานผลการปฏิบัติการตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา : 2565 : 13), (กลุ่มบริหารแผนงานและงบประมาณโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา : 2565 : 35 - 36)

จากประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร 2) แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนควรเป็นอย่างไร เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีครูมืออาชีพ ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามหลักสูตรสามารถพัฒนาต่อยอดการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา และประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชา นุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มที่ทำการสัมภาษณ์ จำนวน 13 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 คน ครูผู้รับผิดชอบงานหลักสูตร จำนวน 3 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวัดผลจำนวน 2 คน ครูผู้สอนวิชาภาษาจีน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติด้านการศึกษาและการทำงานด้านการบริหารงานวิชาการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สูงสุด

กลุ่มเป้าหมายการกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครูผู้สอนวิชาภาษาจีน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้ (1) ทำงานด้านการศึกษาและ/หรือ (2) มีประสบการณ์ทำงานด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี ผลการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญได้ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ซึ่งจำแนกตามความเชี่ยวชาญ

เครื่องมือการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้โครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งลักษณะและเนื้อหาตลอดจนขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชา นุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษารองเพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่มีโครงสร้าง โดยสรุปเขียนแบบบรรยายพรรณนา และข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และการวิเคราะห์ผลของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปแบบบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาจีน มีการดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในบริบทของโรงเรียนที่มีนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดทางด้านทักษะการสื่อสารและการปรับตัวในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การบริหารจัดการห้องเรียนจึงเน้นการสร้างพื้นฐานทางภาษา การส่งเสริมความกล้าแสดงออก และการพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของโรงเรียนในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายทางการศึกษาที่วางไว้ นอกจากนี้ ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ (1) ด้านการจัดการหลักสูตรออกแบบหลักสูตรภาษาจีนที่สอดคล้องกับความต้องการและพื้นฐานของนักเรียนชนเผ่าจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามความเหมาะสม และเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้นักเรียนเข้าใจภาษาจีนในบริบทที่ใช้ได้จริง (2) ด้านการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นทักษะการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง โดยเน้นการสื่อสารที่หลากหลายทั้ง ฟัง พูด อ่าน และเขียน ใช้เทคโนโลยีและสื่อการสอน เช่น แอปพลิเคชันสื่อสารและมัลติมีเดีย เพื่อทำให้การเรียนรู้ภาษาจีนเป็นเรื่องสนุกและน่าสนใจสำหรับนักเรียน (3) ด้านการนิเทศ นิเทศและติดตามกระบวนการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอเพื่อประเมินและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ สร้างช่องทางสื่อสารและเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแบ่งปันประสบการณ์ และปรับปรุงวิธีการสอนร่วมกันตามความต้องการของนักเรียน (4) ด้านการส่งเสริมวิชาการ สนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอนภาษาจีน ผ่านการอบรมเทคนิคการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชนเผ่า ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน รวมถึงจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนและฝึกฝนทักษะภาษาจีนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (5) ด้านการวัดและประเมินผล ใช้การวัดผลที่หลากหลาย ทั้งการสอบ การประเมินตามสถานการณ์จริง การสังเกตพฤติกรรม และการประเมินเชิงปฏิบัติ เน้นการประเมินผลที่สะท้อนทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักเรียนในบริบทที่ใช้ได้จริง เพื่อให้เห็นพัฒนาการทางภาษาของนักเรียน

ดังนั้น การวิเคราะห์สภาพจริง (SWOT Analysis) พบว่า โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ มีจุดแข็งในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจนและมีการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก อีกทั้ง ยังมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่และบุคลากรที่มีทักษะสูง โอกาสในการพัฒนามาจากการสนับสนุนของชุมชนและการใช้เทคโนโลยีเสริมสร้างการเรียนรู้ ส่วนจุดอ่อนสำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจไม่ชัดเจน ทักษะเทคโนโลยีของครูและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนที่ยังไม่เพียงพอ ในขณะที่อุปสรรคหลักคือข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ปัญหาการอ่านออกเสียงของนักเรียนชาติพันธุ์

การวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชา นุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการบริหารจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการนิเทศ ด้านการส่งเสริมวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล ภายใต้กรอบการบริหารงานตามวงจรควบคุมคุณภาพ (PDCA) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการจัดการหลักสูตร วางแผนจัดทำหลักสูตรภาษาจีนโดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้หลักสูตรครอบคลุมทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียนรวมถึงบูรณาการเนื้อหาทางวัฒนธรรมจีนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในภาษาจีน การดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นไปตามแผนที่วางไว้ พร้อมจัดกิจกรรมเสริมทักษะภายนอกห้องเรียน เช่นชมรมภาษาจีนและค่ายภาษาจีน อีกทั้งมีการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของนักเรียนมากขึ้น

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ภาษาจีนถูกออกแบบให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน โดยใช้สื่อการสอนและเทคนิคที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้เช่น บทบาทสมมติ การสอนแบบโต้ตอบ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถฝึกฝนการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง ครูผู้สอนมีการบันทึกและประเมินผลการสอนทุกครั้งเพื่อติดตามพัฒนาการของนักเรียน และนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3) ด้านการนิเทศ ดำเนินการวางแผนการนิเทศการสอนภาษาจีนอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาจีน ครูผู้สอนจะได้รับ การนิเทศและพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรมและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การติดตามและประเมินผลการสอนเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาครูให้มีทักษะการสอนที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในปัจจุบัน

4) ด้านการส่งเสริมวิชาการ ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนผ่านการวางแผนกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การแข่งขันทักษะภาษาจีนและนิทรรศการจีนศึกษาการจัดการเรียนการสอนมีการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น รวมถึงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย การประเมินผลจากกิจกรรมดังกล่าวจะถูกนำไปปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมวิชาการให้สอดคล้อง กับสถานการณ์และความต้องการของนักเรียน

5) ด้านการวัดและประเมินผล วางแผนการวัดและประเมินผลทักษะภาษาจีนอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดเกณฑ์การวัดผลที่ครอบคลุมทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียนและใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินผล เช่น การทดสอบข้อเขียน การประเมินการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง การติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลจะถูกนำมาปรับปรุงการสอนอย่างเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 สภาพการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีจุดแข็งและจุดอ่อนที่น่าสนใจหลายประการ ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพและความท้าทายในการจัดการศึกษาด้านการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในบริบทเฉพาะอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาจีนมีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนชนเผ่าซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนหลักของโรงเรียน โดยเน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านภาษาและการสื่อสาร เพื่อให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกและสามารถใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันได้จริง วิธีการนี้ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงการสอนได้อย่างตรงจุด และนักเรียนสามารถเห็นพัฒนาการของตนเองอย่างชัดเจน ปัญหาที่ต้องพัฒนาในการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 ได้แก่ แต่ยังคงมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนที่ต้องพัฒนาในการเพิ่มแรงจูงใจให้นักเรียน การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของครู และการปรับปรุงการกระจายอำนาจบริหารจัดการที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนมากขึ้น ซึ่งปัญหาที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาภรณ์ ฤาไชย และคณะ (2564) พบว่า กลวิธีการโค้ชสามารถสร้างแรงบันดาลใจและสร้างความกระตือรือร้นของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีหากใช้แนวคิดกลวิธีการโค้ชมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนจะส่งผลให้ผู้เรียนจะเกิดแรงบันดาลใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีนโดยต้องอาศัยการพัฒนาร่วมกัน 3 ด้าน คือ 1) ด้านบทบาทของผู้สอน ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นเพียงครูหรือผู้บรรยาย มาเป็นโค้ช 2) ด้านบทบาทของผู้เรียน ผู้เรียนภาษาจีนยุคใหม่ต้องถือคติ “3 ป 4 ก” 3 ป คือ เปิดใจ ปรับตัว และ เปลี่ยนแปลง 4 ก คือ กล้าคิด กล้าสงสัย กล้าถาม และกล้าแลกเปลี่ยน 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยการเปลี่ยนห้องเรียน ให้เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ ทวีเลิศทรัพย์ และคณะ (2565) พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกใช้แอปพลิเคชันยูทูบในการเรียนรู้ภาษาจีนมากที่สุด โดยใช้ประโยชน์จากแอปพลิเคชันยูทูบในการฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนมากที่สุด และมีการใช้แอปพลิเคชัน Youtube ในการเรียนรู้บทสนทนาภาษาจีนมากที่สุด ซึ่งช่องยูทูบที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ติดตาม 3 อันดับแรก คือช่องยูทูบเรียนจีนให้ได้จีน ช่องยูทูบโบโบ กวนจีน และช่องยูทูบ Zhanglaoshi ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ใช้งาน ไม่จำเป็นต้องสมัครสมาชิกก็สามารถเข้าดูวิดีโอต่าง ๆ ได้ ซึ่งง่ายต่อการเรียนรู้และฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน เนื้อหาช่องยูทูป ที่ได้รับความนิยมส่วนใหญ่มีการสอนเนื้อหาด้านคำศัพท์ การออกเสียง รูปประโยคที่ใช้ ในชีวิตประจำวัน 2) ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกใช้แอปพลิเคชันเฟซบุ๊กในการเรียนรู้ภาษาจีนเป็นอันดับที่สองโดยใช้ประโยชน์จากแอปพลิเคชั่นเฟซบุ๊กในการฝึกทักษะการฟังเป็นลำดับที่สาม

การพูด การอ่านและการเขียนเป็นอันดับที่ สอง รองจากการใช้แอปพลิเคชันยูทูบ และมีการใช้แอปพลิเคชั่นเฟซบุ๊กในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนมากที่สุด อาจเป็นเพราะเฟซบุ๊กเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นสื่อสารการผ่านข้อความ การแชร์ข้อมูล ความรู้ที่อยู่นอกหลักสูตร ซึ่งเพจเฟซบุ๊ก (Facebook Page) ภาษาจีนที่มีผู้ติดตามส่วนใหญ่จะเน้นแบ่งปันเนื้อหาด้านคำศัพท์ เช่น คำศัพท์การสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) คำศัพท์ที่มักใช้ผิด 3) ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกใช้แอปพลิเคชันอินสตาแกรม ในการเรียนรู้ภาษาจีนเป็นอันดับที่สาม โดยใช้ประโยคจากแอปพลิเคชั่นอินสตาแกรมในการฝึกทักษะการฟัง การพูด เป็นอันดับสุดท้าย ทักษะการอ่าน การเขียน เป็นอันดับที่สาม และมีการใช้แอปพลิเคชันอินสตาแกรม เรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนเป็นอันดับที่สาม ใช้แอปพลิเคชันในการเรียนรู้บทสนทนาภาษาจีนเป็นอันดับสุดท้าย 4) ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกใช้แอปพลิเคชั่นติ๊กตอกในการเรียนรู้ภาษาจีนเป็นอันดับที่สี่ ทั้งนี้ เป็นเพราะติ๊กตอก ถูกสร้างขึ้นในปี ค.ศ. 2016 ซึ่งยังไม่เป็นที่นิยมแพร่หลายในประเทศไทยเท่ากับยูทูบ และเฟซบุ๊ก แอปพลิเคชันติ๊กตอกเพิ่งมาได้รับความนิยมแพร่หลายในยุคที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชา นุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีน ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ มีความเป็นระบบและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนประกอบด้วยหลายด้าน เช่น การจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การนิเทศ การส่งเสริมวิชาการ และการวัดและประเมินผล ซึ่งแต่ละด้านมีความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาจีนของนักเรียนโดยมีแนวทางที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียน เพื่อการบริหารจัดการห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ **ด้านที่ 1 การจัดการหลักสูตร** (Curriculum Management) พบว่า ควรการวางแผนพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนที่เน้นการเรียนรู้ตามบริบทของนักเรียนชนเผ่า โดยผสานเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมจีนและชีวิตประจำวันของนักเรียน จัดทำแผนการสอนที่ให้ความสำคัญกับทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และการเข้าใจวัฒนธรรมจีน นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงในห้องเรียน พร้อมทั้งจัดทำสื่อการสอน ที่สร้างสรรค์ เช่น วิดีโอ บทเรียนออนไลน์ และแหล่งข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้เหมาะกับการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มชนเผ่า ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรกับการเรียนรู้ของนักเรียน และรับฟังข้อเสนอแนะจากนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมากขึ้นเพื่อให้หลักสูตรสามารถพัฒนาทักษะภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ ศรีเดช และคณะ (2564) พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรภาษาจีนด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด **ด้านที่ 2 การจัดการเรียนรู้** (Learning Management) พบว่า ควรเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เช่น การทำงานกลุ่ม การสวมบทบาท และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาจีน จัดการเรียนรู้ในลักษณะที่มีการสอนเชิงรุก เช่น การใช้สื่อการสอนดิจิทัล และการจัดกิจกรรมที่เน้นการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านการสังเกต การสัมภาษณ์ และ

การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนเพื่อพิจารณาว่าแนวทางการสอนนั้นเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงใด ปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอนให้ตอบสนองต่อพัฒนาการของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา วิเศษจินดา (2560) พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประกอบด้วย 3 ด้าน คือ1) ด้านการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. เนื้อหา คือ คำศัพท์ภาษาจีน ไวยากรณ์จีน ตัวอักษรจีน การออกเสียง และวัฒนธรรมจีน และ 2. ทักษะทางภาษา คือ ทักษะการฟัง ทักษะ การพูด ทักษะการ อ่าน และทักษะการเขียน 2) ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ 1. ประเภทของสื่อการเรียนรู้ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี วัสดุ/อุปกรณ์ และสื่อบุคคล/ท้องถิ่น และ 2. การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ คือ การใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน การใช้สื่อที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการจัดทำ/จัดหาสื่อใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ 1. การวัดและประเมินผลแบบเป็นทางการ คือ การสอบย่อยเก็บคะแนน การสอบกลางภาค - ปลายภาคการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลาลัย อานามวัฒน์ (2556) พบว่า 1) การบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ด้านที่ 3 การนิเทศ** (Supervision) พบว่า การบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ด้านการนิเทศ ควรกำหนดแนวทางการนิเทศครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียน โดยเน้นการสนับสนุนครูในการพัฒนาทักษะการสอนและสร้างสรรค์สื่อการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนชนเผ่า และดำเนินการนิเทศครูโดยการสังเกตการสอนและการประชุมระหว่างครูเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นอกจากนี้อาจจัดการอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะประเมินผลการนิเทศโดยรับฟังความคิดเห็นจากครูและผู้เรียน ตรวจสอบความก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะการสอนของครู และประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอน รวมไปถึงปรับปรุงแนวทางการนิเทศโดยเพิ่มการสนับสนุนด้านการพัฒนาวิชาชีพครู เช่น การส่งครู ไปร่วมอบรม หรือสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูในโรงเรียนอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทา จำปีกลาง (2560) พบว่า 1) ความพึงพอใจของนักเรียนแผนการเรียนภาษาจีนต่อการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนขงจื่อ โรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า โดยรวมและรายด้าน 5 ด้านอยู่ในระดับมาก **ด้านที่ 4 การส่งเสริมวิชาการ** (Academic Promotion) พบว่าการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ด้านการส่งเสริมวิชาการ ควรกำหนดแนวทางการส่งเสริมวิชาการที่เน้นการพัฒนาทักษะภาษาจีนในทุกด้าน ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงวัฒนธรรม โดยจัดทำแผนการสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย รวมไปถึงจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ค่ายภาษา กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม หรือการประกวดทักษะภาษาจีน เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้และทักษะภาษาจีนของนักเรียน ประเมินผลจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ตรวจสอบว่า ได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ โดยรับฟังความคิดเห็นจากนักเรียนและครู รวมถึงการทบทวนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และปรับปรุงการส่งเสริมวิชาการโดยเพิ่มกิจกรรมที่น่าสนใจ และจัดหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆโดยเฉพาะเครือข่ายทางด้านภาษาจีน ที่

สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและเหมาะสมกับระดับความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรวรรณ ภู่ขจร (2564) พบว่า การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน ได้แก่ ปัจจัย ประกอบด้วย หน่วยงานเครือข่าย ความร่วมมือคือ หน่วยงานสมาชิกเครือข่าย และหน้าที่ของหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือ ลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือความร่วมมือ งบประมาณ และขอบข่ายความร่วมมือ ปัจจัยจึงถือเป็นสวนสำคัญที่เกิดจากการผสมผสานหลากหลายปัจจัยมาดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือให้มีความต่อเนื่องและเกิดผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง และ**ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผล** (Assessment and Evaluation) พบว่า การบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ด้านการวัดและประเมินผล ควรวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้วิธีที่หลากหลาย ทั้งการทดสอบ การประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม และการให้คะแนนตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ครอบคลุมทักษะทุกด้านของภาษาจีน ดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามแผนที่วางไว้ โดยใช้แบบทดสอบ การสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่อวัดความก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะภาษาจีนของนักเรียน ติดตามผลการวัดและประเมินผล และวิเคราะห์ผลการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบว่าการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพียงใด ปรับปรุงวิธีการประเมินให้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนและเหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัฏชญาดา ช้างจันทร์ (2565) พบว่า 1) นักเรียนมีทักษะการฟังคำศัพท์ภาษาจีนใน HSK Level 2 ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ Brain-Based learning ร่วมกับ Think-Pair-Share หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) นักเรียนมีทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาจีนใน HSK Level 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดย ใช้ Brain-Based learning ร่วมกับ Think-Pair-Share หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ Brain-Based learning ร่วมกับ Think-Pair-Share ทำให้มีทักษะการฟังและการอ่านคำศัพท์ ภาษาจีน ใน HSK Level 2 ได้ดีขึ้นหลังเรียน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการประเมินผลมีแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการบริหารจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการนิเทศ ด้านการส่งเสริมวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล ภายใต้กรอบการบริหารงานตามวงจรควบคุมคุณภาพ (PDCA) และน่าสนใจซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยดังนี้

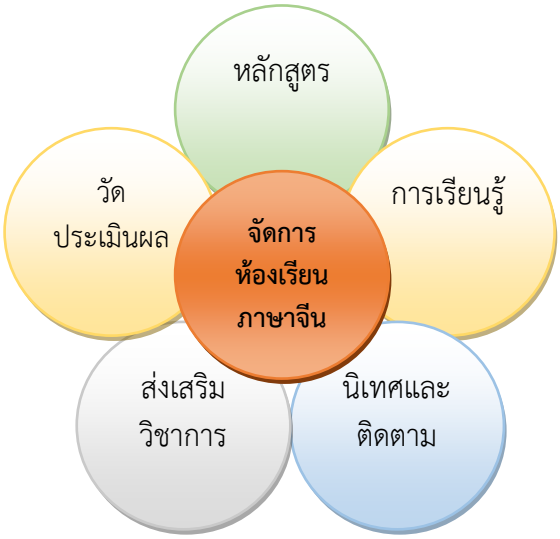

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

จากแผนภาพสามารถอธิบายองค์ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

1) การจัดการหลักสูตร การจัดการหลักสูตรภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 มีการปรับให้เข้ากับบริบทของนักเรียนชนเผ่าที่มีพื้นฐานการเรียนรู้ต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของโรงเรียนในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง ตัวหลักสูตรมีการบูรณาการเนื้อหาทางวัฒนธรรมจีน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น และยังส่งเสริมให้สามารถปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน การดำเนินงานตามแผนการจัดทำหลักสูตรนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาจีนที่มีคุณภาพ

2) การจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าการออกแบบการเรียนการสอนในวิชาภาษาจีนมีความยืดหยุ่น และครูผู้สอนนำเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้หลากหลายมาใช้ เช่น แอปพลิเคชันและมัลติมีเดีย เพื่อทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ อีกทั้งยังจัดกิจกรรม ที่ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง เช่น การสื่อสารผ่านบทบาทสมมติการอภิปรายกลุ่ม และการใช้กิจกรรมเชิงปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษาจีนเพิ่มมากขึ้นและสนุกกับการเรียนรู้

3) การนิเทศและติดตามการสอน การนิเทศและติดตามการสอนในวิชาภาษาจีนถูกดำเนินการอย่างสม่ำเสมอผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน โดยมีการใช้กระบวนการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน ตลอดจนการพัฒนาวิธีการสอนอย่างต่อเนื่องตามกรอบการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) นอกจากนี้ การนิเทศยังส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนมากขึ้น

4) การส่งเสริมวิชาการ ด้านการส่งเสริมวิชาการ มีการส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนผ่าน การอบรมและเทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนชนเผ่า เช่น การพัฒนาสื่อการสอน ที่ทันสมัยและการจัดกิจกรรมฝึกฝนทักษะภาษาจีนในชีวิตจริง โรงเรียนยังสนับสนุนการจัดนิทรรศการจีนศึกษาและการแข่งขันทักษะภาษาจีน ส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะทั้งในและนอกห้องเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

5) การวัดและประเมินผล โรงเรียนมีการใช้เกณฑ์การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน โดยการวัดผลจะครอบคลุมทั้งการทดสอบข้อเขียน การประเมินจากสถานการณ์จริง การสังเกตพฤติกรรม และการประเมินเชิงปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนถึงความก้าวหน้าและพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนอย่างแท้จริง วิธีการนี้ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงการสอนได้อย่างตรงจุด และนักเรียนสามารถเห็นพัฒนาการของตนเองอย่างชัดเจน

สรุป และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เห็นว่า การบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนจุดแข็งและจุดอ่อนที่น่าสนใจหลายประการ ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพและความท้าทายในการจัดการศึกษาด้านการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในบริบทเฉพาะอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาจีนมีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนชนเผ่าซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนหลักของโรงเรียน โดยเน้นการพัฒนาพื้นฐานด้านภาษาและการสื่อสาร เพื่อให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกและสามารถใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันได้จริง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนในห้องเรียนโดยการเพิ่มกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนชนเผ่าที่อาจจะมีความท้าทายในการเรียนภาษาจีน ควรจัดกิจกรรมที่ทำให้การเรียนรู้สนุกและมีส่วนร่วม เช่น การใช้เทคโนโลยีหรือเกมการศึกษาภาษาจีนที่เหมาะสมกับวัยและบริบทของนักเรียน

2) การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาด้วยการพัฒนาทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนภาษาจีน โดยการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและปรับให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน

3) การสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ควรให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนการเรียนภาษาจีน เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกับครอบครัวหรือชุมชนที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน หรือการจัดตั้งกลุ่มเรียนเสริมภาษาจีนในช่วงปิดเทอม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) การอบรมครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการสอนภาษาจีน โดยเฉพาะการปรับการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนชนเผ่า การใช้วิธีการที่หลากหลายและการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสอนจะเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

2) การปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ โดยคำนึงถึงภูมิหลังของนักเรียน และการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น วิดีโอ แอปพลิเคชัน และการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

3) การติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน ควรมีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่องผ่านการประเมินผลที่หลากหลาย รวมถึงการประเมินทักษะทางภาษาจีนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินโดยการสังเกต การใช้ข้อสอบ และการประเมินจากผลงานนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีในการเรียนภาษาจีนควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน และการประเมินผลการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มทักษะภาษาจีนของนักเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มีความท้าทายในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาจีนในนักเรียนชนเผ่าควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนภาษาจีนในนักเรียนชนเผ่า เช่น ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมภาษาท้องถิ่น หรือปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิธีการสอนภาษาจีนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ควรทำการวิจัยที่เปรียบเทียบวิธีการสอนภาษาจีนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อดูว่าวิธีการที่ใช้ในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่มีประสิทธิภาพอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

References

ขจรวรรณ ภู่ขจร. (2564). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยนเรศวร

จันทา จำปีกลาง. (2560). ความพึงพอใจของนักเรียนแผนการเรียนภาษาจีนต่อการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนขงจื่อ โรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยบูรพา.

จินตนา วิเศษจินดา. (2560). แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิรัฏชญาดา ช้างจันทร์. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการอ่านคำศัพท์ภาษาจีนใน HSK ระดับ 2 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเอกชนที่เน้นหลักสูตรภาษาจีน. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยรังสิต.

ชลาลัย อานามวัฒน์. (2556). การบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา(Self-Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2565. เอกสารอัดสำเนา.*

ผ่องพรรณ ทวีเลิศทรัพย์ และคณะ. (2565). การศึกษาการใช้ประโยชน์จากแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟนสำหรับช่วยในการพัฒนาทักษะและส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนของผู้เรียนภาษาจีน. *วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน.* 9(1), 213.

เบญจมาภรณ์ ฤๅไชย และคณะ. (2564). การศึกษากลวิธีการโค้ชเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาจีน. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี.* 4(2), 64.

ศุภลักษณ์ ศรีเดช และคณะ. (2564). แนวทางการบริหารหลักสูตรภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมนุษย์ศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์.* 9(2), 46.

อทิตยา จอมดวง. (2560). พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการสอนของครูสอนภาษาจีน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะมหาวิทยาลัยศิลปากร.* 10(1), 1594.

แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพ ด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

Guidelines for Effective Financial Management with The Addie Using of Rajaparjanugroh 31 School, Chiang Mai Province

ธนัญภรณ์ ธรรมใจ Tananporn Tammajai
พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร. Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.
ชาลี ภักดี Chalee Pakdee
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University
kruyim0933905462@gmail.com

Received 2024/12/01 *Revised* 2025/01/03 *Accepted* 2025/01/14

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ 2)แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 10 คน และการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ 8 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา นำเสนอแบบบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE พบว่า วงจร ADDIE ขั้นการวิเคราะห์ A ขั้นตอนการวางแผนเพื่อให้การจัดการงานการเงินมีประสิทธิภาพ ขั้นการออกแบบ D การกำหนดกลยุทธ์และแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ ขั้นการพัฒนา D การสร้างและนำไปใช้ตามแผนการที่ออกแบบไว้ในขั้นตอนก่อนหน้า ขั้นการทดลองใช้ I การนำแผนการที่พัฒนาไว้ไปใช้จริง โดยการทดลองใช้จะช่วยให้ตรวจสอบและปรับปรุงระบบก่อนการเปิดใช้งานอย่างเต็มที่ ขั้นการติดตามประเมินผล E การติดตามและประเมินผล (Evaluation) การตรวจสอบว่าแผนงานหรือกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีผลลัพธ์ตามที่คาดหวังหรือไม่

2) แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรจัดทำเป็นแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการบริหารงานการเงิน ให้มีการอัพเดตแอปพลิเคชันอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานการเงินผ่านระบบทั้งออนไลน์และ

ออฟไลน์ ให้มีการอบรมให้ความรู้ทางการเงินแก่บุคลากรทางการศึกษา จัดทำคู่มือและขั้นตอนในการบริหารงานการเงิน โดยมีหลักการ ทฤษฎี กฎหมายเกี่ยวกับงานการเงิน ควรให้ใช้กระบวนการ OKR ในการประเมินผลทุกๆ 3 เดือน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, การบริหารการเงิน, วงจร ADDIE.

Abstract

This research aimed 1) to examine the situation of effective financial management with the ADDIE cycle of Rajaprajanugroh 31 School, Chiang Mai Province, and 2) to explore the guidelines for effective financial management with the ADDIE cycle of Rajaprajanugroh 31 School, Chiang Mai Province. This study was the qualitative research by interviews from 10 key informants and focus group discussions from 8 experts. The instruments were interview forms and focus group discussions, with content analysis and descriptive presentation.

The research results found that:

1) The condition of efficiency financial management with the ADDIE Cycle found that the ADDIE cycle, Analysis stage A was a planning stage for effective financial management. Design stage D was a determining strategies and approaches to solve problems obtained from the analysis. Development stage D was a creating and implementing according to the plan that designed in the previous stage. Experiment stage I was an implementing of developed plan, The experiment will help check and improve the system before fully launching. Monitoring and evaluation stage E was to check whether the implemented plan or strategies had the expected results.

2) Guidelines for effective financial management with the ADDIE cycle of Rajaprajanugroh 31 School, Chiang Mai Province, found that there should be made into a financial management application with continuous application updates. Financial management through both online and offline systems by providing financial knowledge training for educational personnel, creating a manual and stepts for financial management with principles, theories, and laws about financial work, and should use the OKR process to evaluate results every 3 months.

Keywords: Management, Financial management, ADDIE cycle.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 วรรคหนึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - พ.ศ.2574 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ทั้งที่อยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ และนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำกรอบความคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต โดยจุดมุ่งหมายของแผนคือการมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาและการศึกษาเพื่อมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งความเป็นพลวัตร เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - พ.ศ.2574 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 11) ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) ความเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทการเปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะ 15 ปี โดยมีวิสัยทัศน์ คือ ให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์และรองรับการศึกษาการเรียนรู้ และความท้าทายที่เป็นพลวัตรของโลกศตวรรษที่ 21

สถานศึกษาทุกแห่งต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย แต่อย่างไรก็ตามต้องประสบกับความเสี่ยง (Risk) อยู่เสมอ เช่น ความเสี่ยงด้านนโยบาย ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี และความเสี่ยงด้านการเมือง เป็นต้น ความเสี่ยงเป็นภาวะคุกคาม ปัญหา อุปสรรค หรือการสูญเสียโอกาส ซึ่งจะมีผลทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อองค์กรในหลายด้าน ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงานอย่างไม่ต่อเนื่องและไม่สม่ำเสมอ แต่หากสามารถควบคุมความเสี่ยงได้แล้วจะช่วยให้เกิดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพในการทำงานเป็นอย่างมาก (จีรนันท์ ทองอ่วม, 2560 : 2) การบริหารงานงบประมาณเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นผู้มีหน้าที่ในการกำกับติดตาม และปฏิบัติงานให้บรรลุพันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา และในขณะเดียวกันก็มีโอกาสที่จะทำให้เกิดความผิดพลาดในการบริหารงานได้ การบริหารงานด้านการเงิน บัญชี เป็นส่วนหนึ่งของงานบริหารงบประมาณในสถานศึกษา และผลจากการปฏิบัติงานด้านการเงิน บัญชี จะได้รับการตรวจสอบ

ตามแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยตรวจสอบภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นการตรวจสอบระบบการเงิน การบัญชีที่มุ่งพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน การบัญชีว่าเอกสารประกอบรายการทางการเงิน และการบัญชี รายการที่บันทึกและรายงานที่ปรากฏ ถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน โปร่งใส และสมเหตุสมผล และมั่นใจได้ว่าการควบคุมทางการเงินที่มีอยู่ในระบบการเบิกจ่ายเงิน การรับเงิน การจ่ายเงิน การนำส่ง นำฝาก และการเก็บรักษาเงิน มีความเหมาะสมเพียงพอที่จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานภายใต้การประสานงานระหว่างมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์กับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดรับนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษา ประเภทเด็กยากจนมากเป็นพิเศษ อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากสถานศึกษา เด็กกำพร้าบิดามารดา เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดู เข้ามาอยู่ประจำในโรงเรียน จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกโรงเรียนเป็นหน่วยเบิกจ่ายด้วยตนเอง จากการรายงานสรุปผลการประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของหน่วยรับตรวจต่อการปฏิบัติงานของหน่วยตรวจสอบภายในของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2566 (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่, 2566 : 17) พบว่า โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ต้องการให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษพิจารณาจัดสรรอัตราบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรด้านการเงิน และบัญชี เพื่อทำหน้าที่ตรงตามภาระงานในสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาไม่มีเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีเป็นการเฉพาะ ซึ่งสถานศึกษาดำเนินการแก้ปัญหาโดยการจ้างบุคลากรมาทำหน้าที่ดังกล่าว ผลที่ตามมาคือสถานศึกษาบางแห่งได้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับการปฏิบัติงานทางด้านการเงินและบัญชี และบุคลากรดังกล่าวไม่มีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านการเงินและบัญชี นอกจากนี้สถานศึกษายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ในการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับเจ้าหน้าที่ดังกล่าว รวมทั้งสถานศึกษายังไม่มีคู่มือแนวปฏิบัติเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ และในขณะเดียวกันสถานศึกษาแก้ปัญหาโดยแต่งตั้งข้าราชการครู ซึ่งเป็นครูผู้สอนให้ทำหน้าที่หัวหน้างานการเงินหรือหัวหน้างานบัญชีอีกหน้าที่ รวมทั้งคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นกรรมการต่าง ๆ ที่ระเบียบกำหนด ทำให้ข้าราชการครูดังกล่าวที่มีภาระงานสอนมากอยู่แล้ว ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานการเงินและบัญชีได้ดีเท่าที่ควร รวมถึงการตรวจสอบทานงานของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ วนิดา ปอน้อย (2560 : 52) พบว่า เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีที่ปฏิบัติงานทางด้านการเงินและพัสดุ หากเป็นผู้ที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจได้นั้น จะส่งผลกระทบถึงขั้นร้องเรียนและมีการสอนสวน

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการงานการเงิน สำหรับช่วยผู้บริหารสถานศึกษาในการตรวจสอบ ติดตาม กำกับดูแล การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง และเพื่อลดโอกาส ความร้ายแรงและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเพิ่มโอกาสของความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีการบริหารการเงิน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 6 คน รวม 10 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับงานการเงินของสถานศึกษา โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมายการกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) จำนวนคน 8 คน ซึ่งมีคุณสมบัติคือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการงานการเงิน โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือเป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ ประมวลผลจากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้โครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งลักษณะและเนื้อหาตลอดจนขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

2. แบบคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม ใช้ประเด็นคำถามดังต่อไปนี้ ศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พัฒนาเป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ ประมวลผลจากการศึกษา และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษารองเพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่มีโครงสร้าง โดยสรุปเขียนแบบบรรยายพรรณนา และข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และการวิเคราะห์ผลของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปแบบบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพสามารถใช้แนวทางจากวงจร ADDIE ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาที่นิยมใช้ในด้านการออกแบบและการจัดการการเรียนรู้ โดยเฉพาะในการวางแผนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งวงจร ADDIE ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ Analysis (การวิเคราะห์), Design (การออกแบบ), Development (การพัฒนา), Implementation (การดำเนินการ), และ Evaluation (การประเมินผล)

1.ขั้นการวิเคราะห์ A ในขั้นตอนแรกของวงจร ADDIE คือ "การวิเคราะห์" หรือ Analysis ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวางแผนเพื่อให้การจัดการงานการเงินมีประสิทธิภาพ โดยในขั้นตอนนี้จะเน้นการทำความเข้าใจสถานการณ์และปัญหาต่างๆ ดังนี้ 1) การระบุปัญหาและความต้องการ (Identify Problems and Needs) 2) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน (Analyze Current Situation) 3) การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Define Goals and Objectives) 4) การ

วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย (Analyze Stakeholders) 5) การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Collection and Analysis)

2. ขั้นการออกแบบ D การใช้วงจร ADDIE ในการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพ ขั้นตอน "การออกแบบ" หรือ Design เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์และแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนก่อนหน้า ดังนั้น ขั้นตอนนี้จะเน้นที่การสร้างแผนการที่ชัดเจนและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีแนวทางการออกแบบที่สำคัญดังนี้: 1) การกำหนดกลยุทธ์การจัดการการเงิน (Develop Financial Management Strategies) การวางแผนงบประมาณ (Budget Planning) 2) การพัฒนากระบวนการและเครื่องมือ (Develop Processes and Tools) การออกแบบกระบวนการการเงิน (Financial Processes Design) 3) การกำหนดวิธีการติดตามและการรายงาน (Define Monitoring and Reporting Methods) การออกแบบระบบติดตาม (Monitoring System Design) ออกแบบวิธีการติดตามและตรวจสอบผลลัพธ์ 4) การวางแผนการจัดการความเสี่ยง (Risk Management Planning) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) 5) การสื่อสารและการฝึกอบรม (Communication and Training) การออกแบบแผนการสื่อสาร (Communication Plan) วางแผนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

3. ขั้นการพัฒนา D การใช้วงจร ADDIE ในการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพ ขั้นตอน "การพัฒนา" หรือ Development เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการสร้างและนำไปใช้ตามแผนการที่ออกแบบไว้ในขั้นตอนก่อนหน้า ดังนั้น ขั้นตอนนี้จึงเกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ กระบวนการ และระบบที่จำเป็นสำหรับการจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการดำเนินการในขั้นตอนนี้มีดังนี้ 1) การพัฒนาเครื่องมือและระบบ (Develop Tools and Systems) 2) การพัฒนาวิธีการติดตามและการรายงาน (Develop Monitoring and Reporting Methods) 3) การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม (Develop Training Programs) 4) การทดสอบและตรวจสอบ (Testing and Validation) 5)การปรับปรุงและปรับเปลี่ยน (Refinement and Adjustment) 6) การจัดทำเอกสารและคู่มือ (Documentation and Manuals)

4. ขั้นการทดลองใช้ I วงจร ADDIE ขั้นตอน "การทดลองใช้" หรือ Implementation เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการนำแผนการที่พัฒนาไว้ไปใช้จริง โดยการทดลองใช้จะช่วยให้ตรวจสอบและปรับปรุงระบบหรือกระบวนการที่พัฒนาขึ้นก่อนการเปิดใช้งานอย่างเต็มที่ ในกรณีของการบริหารจัดการงานการเงิน แนวทางในการดำเนินการในขั้นตอนนี้มีดังนี้ 1) การวางแผนการทดลองใช้ (Planning the Implementation) 2) การฝึกอบรมผู้ใช้งาน (Training Users) 3) การทดลองใช้ระบบหรือกระบวนการ (Pilot Testing) การทดสอบระบบ (System Testing) 4) การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) การติดตามผลการทดลอง (Monitor Pilot Results) 5) การรวบรวมข้อเสนอแนะและการปรับปรุง (Feedback and Refinement) 6) การเตรียมการเปิดใช้งานเต็มรูปแบบ (Full Implementation Preparation) 7) การสื่อสารและการจัดการการ

เปลี่ยนแปลง (Communication and Change Management) การสื่อสารกับทีมงาน (Communicate with Stakeholders) สื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยว

5. ขั้นการติดตามประเมินผล E การบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE (Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation) นั้นขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (Evaluation) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการตรวจสอบว่าแผนงานหรือกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีผลลัพธ์ตามที่คาดหวังหรือไม่ และมีประสิทธิภาพในด้านใดบ้าง 1) กำหนดเกณฑ์การประเมิน 2) เก็บข้อมูลการประเมิน ใช้เครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ เพื่อเก็บข้อมูล3) วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน 4) ปรับปรุงและปรับเปลี่ยน ใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อปรับปรุงกระบวนการหรือกลยุทธ์การบริหารการเงิน 5) สื่อสารผลลัพธ์ นำเสนอผลการประเมินแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและเข้าใจได้ และ6) ทำซ้ำวงจร ADDIE หลังจากการปรับปรุงแล้ว ให้นำแผนงานใหม่ไปใช้และทำการประเมินผลใหม่เพื่อให้แน่ใจว่าการปรับปรุงนั้นมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรจัดทำเป็นแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการบริหารงานการเงิน เพื่อจะทำให้งานการเงินเป็นระบบขึ้น โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึง ง่ายต่อการใช้งานในการบริหารงานการเงิน ควรให้มีการอัพเดตแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินอย่างต่อเนื่อง ควรให้จัดทำเป็นแอปพลิเคชันเกี่ยวกับ การบริหารงานการเงินผ่านระบบทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ควรให้มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับงานการเงิน ควรให้จัดทำคู่มือและขั้นตอนในการบริหารงานการเงิน โดยมีหลักการทฤษฎี กฎหมายเกี่ยวกับงานการเงิน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคู่มือ ควรให้ใช้กระบวนการ OKR ในการประเมินผลการบริหารงานการเงินในทุกๆ 3 เดือน ควรให้มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่า และควรให้ศึกษาเกี่ยวกับระเบียบการเงินพัสดุให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 สภาพการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1) ขั้นการวิเคราะห์ A หรือ Analysis ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวางแผนเพื่อให้การจัดการงานการเงินมีประสิทธิภาพ โดยในขั้นตอนนี้จะเน้นการทำความเข้าใจสถานการณ์และปัญหาต่างๆ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ควรดำเนินการ ดังนี้ ระบุปัญหาและความต้องการ วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ช่วยให้คุณเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันและสามารถวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและเตรียมตัวสำหรับขั้นตอนถัดไปในวงจร ADDIE เช่น การออกแบบแผนการเงินที่เหมาะสม การพัฒนากลยุทธ์การ

จัดการที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการ สอดคล้องกับสมฤทัย ทรงสิทธิโชค (2561)พบว่า การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาการนารูป แบบ ADDIE Model ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล 2) ขั้นกำหนดรายละเอียดของคู่มือการพัฒนาระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3) ขั้นการออกแบบและพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4) ขั้นการทดลองใช้และปรับปรุง 5) ขั้นการประเมินผล

2) ขั้นการออกแบบ D หรือ Design เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์และแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนก่อนหน้า ดังนั้นขั้นตอนนี้จะเน้นที่การสร้างแผนการที่ชัดเจนและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ควรดำเนินการออกแบบที่สำคัญ ดังนี้ กำหนดกลยุทธ์การจัดการการเงิน พัฒนากระบวนการและเครื่องมือ เช่น การออกแบบกระบวนการการเงิน หรือการเลือกเครื่องมือทางการเงิน กำหนดวิธีการติดตามและการรายงาน วางแผนการจัดการความเสี่ยง และการออกแบบแผนการสื่อสาร ออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรม เพราะ การออกแบบในขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมการให้พร้อมสำหรับการพัฒนาและการดำเนินการตามแผนการที่ออกแบบไว้ โดยเน้นการวางโครงสร้างที่ชัดเจนและการกำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการการเงินบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ดวงเดือน เภตรา (2561) พบว่า ประสิทธิภาพการบริการงานการเงินและบัญชีกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพสูงที่สุด คือ ด้านอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

3) ขั้นการพัฒนา D หรือ Development เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการสร้างและนำไปใช้ตามแผนการที่ออกแบบไว้ในขั้นตอนก่อนหน้า ดังนั้นขั้นตอนนี้จึงเกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ กระบวนการ และระบบที่จำเป็นสำหรับการจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ควรดำเนินการในขั้นตอนนี้ ดังนี้ พัฒนาเครื่องมือและระบบ พัฒนาวิธีการติดตามและการรายงาน พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม มีการทดสอบและตรวจสอบ มีการปรับปรุงและปรับเปลี่ยน และจัดทำเอกสารและคู่มือ เพราะขั้นตอนการพัฒนาในวงจร ADDIE นี้เป็นการนำแผนการที่ออกแบบไว้ไปสู่การปฏิบัติจริง โดยมุ่งหวังให้การจัดการการเงินมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การสร้างระบบ เครื่องมือ และกระบวนการที่ดีจะช่วยให้การบริหารงานการเงินเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ เพราพรรณ เสาะแสวง (2560) พบว่า การศึกษากระบวนการดำเนินงานการเงินและบัญชีในระบบการรับเงิน และนำส่งเงินปัจจุบันจากการให้ความเห็นของผู้ให้ข้อมูล คือ มีขั้นตอนการบันทึกรายการด้วยระบบสารสนเทศที่มีความซับซ้อน รวมถึงปริมาณเอกสารที่ใช้ประกอบการรับและจ่ายเงินยังมีจำนวนมากเกินความจำเป็น การ

เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดการจ่ายเงินและการรับเงินเป็นไปได้ยาก และเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้ใช้บริการงานการเงินและบัญชีที่ควรเป็นในอนาคต โดยผู้ให้ข้อมูลมีความคาดหวังว่าจะสามารถพัฒนาระบบการจ่ายเงิน การรับเงินและการนำส่งเงินให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีระบบที่มีความทันสมัยเพื่อรองรับการให้บริการที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น สำหรับรูปแบบการพัฒนากระบวนการทางการเงินและบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการลดขั้นตอนการบันทึก รายการในระบบสารสนเทศ เพื่อลดความซ้ำซ้อน ยุ่งยากในการปฏิบัติงานด้านการเงิน ใช้วิธีการรับ จ่ายเงินผ่านระบบของธนาคาร เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการเงินให้มีความหลากหลายมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาระบบจัดพิมพ์ใบเสร็จรับเงินแบบอัตโนมัติ โดยพัฒนาให้สามารถใช้แนบเอกสารเบิกจ่ายได้จริง สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบการดำเนินงานทางการเงินในระบบการจ่ายเงิน การรับเงิน และนำส่งเงิน ประกอบด้วย การสนับสนุนการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านการจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทางการเงินและผู้ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการจ่ายเงิน ให้มีทักษะในการตรวจสอบ และความสามารถในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งหาแนวทางปฏิบัติงานที่เหมาะสมร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับฝ่ายบริหารในการลงนามเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนและเพิ่มความรวดเร็วในกระบวนการ อาจกำหนดแนวทางวิธีการจ่ายเงินและการรับเงินด้วยวิธีการอื่น ๆ ที่ยังคงความถูกต้องและครบถ้วนตามระเบียบ

4) ขั้นการทดลองใช้ I หรือ Implementation เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการนำแผนการที่พัฒนาไว้ไปใช้จริง โดยการทดลองใช้จะช่วยให้ตรวจสอบและปรับปรุงระบบหรือกระบวนการที่พัฒนาขึ้นก่อนการเปิดใช้งานอย่างเต็มที่ ในกรณีของการบริหารจัดการงานการเงิน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ควรดำเนินการในขั้นตอนนี้ ดังนี้ วางแผนการทดลองใช้ ฝึกอบรมผู้ใช้งาน ทดลองใช้ระบบหรือกระบวนการ ติดตามและประเมินผล รวบรวมข้อเสนอแนะและการปรับปรุง เตรียมการเปิดใช้งานเต็มรูปแบบ และมีการสื่อสารและการจัดการการเปลี่ยนแปลง เพราะการดำเนินการในขั้นตอน "การทดลองใช้" จะช่วยให้แน่ใจว่าระบบหรือกระบวนการที่พัฒนาขึ้นมีความพร้อมและสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนการเปิดใช้งานอย่างเต็มรูปแบบ การทดลองใช้จะช่วยให้คุณสามารถระบุและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงทีเพื่อให้การบริหารจัดการงานการเงินเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ศรีประภา เสถียรอรรถ (2563) พบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชีในสถานศึกษา ทั้ง 8 ด้าน มีแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชี ในสถานศึกษาประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ แนวทางที่ 1 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจากหน่วยงานต้นสังกัด แนวทางที่ 2 การแต่งตั้งผู้ดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร แนวทางที่ 3 ส่งเสริมให้ผู้ดำเนินงานศึกษาและถือปฏิบัติตามคู่มือการดำเนินงานของหน่วยงานย่อยตามระเบียบอย่างเคร่งครัด แนวทางที่ 4 ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากระเบียบการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และแนวทางที่ 5 ส่งเสริมให้ผู้ดำเนินงานมีการประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

5) ขั้นการติดตามประเมินผล E หรือ Evaluation มีความสำคัญอย่างยิ่งในการตรวจสอบว่าแผนงานหรือกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีผลลัพธ์ตามที่คาดหวังหรือไม่ และมีประสิทธิภาพในด้านใดบ้าง โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ควรดำเนินการในขั้นตอนนี้ ดังนี้ กำหนดเกณฑ์การประเมิน เก็บข้อมูลการประเมิน วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ปรับปรุงและปรับเปลี่ยนสื่อสารผลลัพธ์ และทำซ้ำวงจร ADDIE เพราะการดำเนินการในขั้นตอนการติดตามและประเมินผลนี้จะช่วยให้การบริหารจัดการงานการเงินมีความยั่งยืนและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ Spengler (2002, online) พบว่าอ การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในประเทศแถบแอฟริกาใต้ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจการบริหารการศึกษาและการบริหารงานในด้านการเงินของโรงเรียนควบคู่กันไปด้วย เพราะการบริหารงานทั้งสองด้านนี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ผู้บริหารต้องมีทักษะในการบริหารงานและบริหารทรัพยากรด้วย ดังนั้น ความคาดหวังของการบริหารโรงเรียนในอนาคต คือ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารการเงิน

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรจัดทำเป็นแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการบริหารงานการเงิน เพื่อจะทำให้งานการเงินเป็นระบบขึ้น โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึง ง่ายต่อการใช้งานในการบริหารงานการเงิน ควรให้มีการอัพเดตแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินอย่างต่อเนื่อง ควรให้จัดทำเป็นแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินผ่านระบบทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ควรให้มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับงานการเงิน ควรให้จัดทำคู่มือและขั้นตอนในการบริหารงานการเงิน โดยมีหลักการทฤษฎี กฎหมายเกี่ยวกับงานการเงิน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคู่มือ ควรให้ใช้กระบวนการ OKR ในการประเมินผลการบริหารงานการเงินในทุกๆ 3 เดือน ควรให้มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่า และควรให้ศึกษาเกี่ยวกับระเบียบการเงินพัสดุให้มากขึ้น สอดคล้องกับ ปรานี คะหาราช (2559) พบว่า แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการเงินและการคลังของเทศบาลตำบลในจังหวัด ร้อยเอ็ด คือ 1) ด้านคุณภาพของงาน ควรมีการปฏิบัติงานถูกต้องเป็นปัจจุบันตามที่ได้รับมอบหมาย 2) ด้านปริมาณงาน ควรมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และมีเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย 3) ด้านเวลา ควรมีการรายงานต่างๆ ให้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด 4) ด้านค่าใช้จ่าย ควรมีการตรวจสอบการใช้วัสดุให้เพียงพอและเหมาะสม 5) ด้านหลักนิติธรรม ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด 6) ด้านหลักคุณธรรม ควรมีการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับเท่าเทียมกัน 7) ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการปิดประกาศรายงานต่างๆ ไว้อย่างเปิดเผย 8) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ประชาชนควรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และยอมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงาน 9) ด้านหลักความ รับผิดชอบ ควรมีการจัดทำแผนที่ภาษี และส่งเสริมให้มีการบันทึกบัญชีระบบคอมพิวเตอร์ และ10) ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีมีการประหยัดวัสดุอุปกรณ์และลดปริมาณการใช้ไม้ให้ฟุ่มเฟือย และสอดคล้องกับ สมฤทัย ทรงสิทธิโชค (2561) พบว่า การพัฒนาคู่มือ

การบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาการนารูป แบบ ADDIE Model ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล 2) ขั้นกำหนดรายละเอียดของคู่มือการพัฒนาระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3) ขั้นการออกแบบและพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4) ขั้นการทดลองใช้และปรับปรุง 5) ขั้นการประเมินผล ซึ่งคู่มือการบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 หน่วย ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 บทนำ หน่วยที่ 2 การจ่ายเงินของส่วนราชการ หน่วยที่ 3 การเบิกจ่ายเงินยืม หน่วยที่ 4 การรับเงินของส่วนราชการ และ หน่วยที่ 5 การเก็บรักษาเงินของส่วนราชการ ผลการประเมินในภาพรวม พบว่า รูปแบบและคู่มือการพัฒนาระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการประเมินผลมีแนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่และน่าสนใจซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยดังนี้

ขั้นการวิเคราะห์ A
ปัญหาและความต้องการ
สถานการณ์ปัจจุบัน
เป้าหมายและวัตถุประสงค์
กลุ่มเป้าหมาย
รวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
ขั้นการออกแบบ D
กลยุทธ์การจัดการการเงิน
กระบวนการและเครื่องมือ
ติดตามและการรายงาน
วางแผนการจัดการความเสี่ยง
สื่อสารและการฝึกอบรม
ขั้นการพัฒนา D
เครื่องมือและระบบ
ติดตามและการรายงาน
โปรแกรมการฝึกอบรม
ระบบและเครื่องมือ
ปรับปรุงและปรับเปลี่ยน
เอกสารและคู่มือ
ขั้นการทดลองใช้ I
วางแผนการทดลองใช้
ฝึกอบรมผู้ใช้งาน
ทดลองใช้ระบบหรือกระบวนการ
ติดตามและประเมินผล
ข้อเสนอแนะและการปรับปรุง
เตรียมการเปิดใช้งานเต็มรูปแบบ
สื่อสารและการจัดการการเปลี่ยนแปลง
ขั้นการติดตามประเมินผล E
กำหนดเกณฑ์การประเมิน
เก็บข้อมูลการประเมิน
วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน
ปรับปรุงและปรับเปลี่ยน
สื่อสารผลลัพธ์
ทำซ้ำวงจร ADDIE

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

จากแผนภาพสามารถอธิบายองค์ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ การบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพสามารถใช้แนวทางจากวงจร ADDIE ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาที่นิยมใช้ในด้านการออกแบบและการจัดการการเรียนรู้ โดยเฉพาะในการวางแผนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งวงจร ADDIE ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ Analysis (การวิเคราะห์), Design (การออกแบบ), Development (การพัฒนา), Implementation (การดำเนินการ), และ Evaluation (การประเมินผล)

1. ขั้นการวิเคราะห์ A ขั้นตอนแรกของวงจร ADDIE คือ "การวิเคราะห์" หรือ Analysis ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวางแผนเพื่อให้การจัดการงานการเงินมีประสิทธิภาพ โดยในขั้นตอนนี้จะเน้นการทำความเข้าใจสถานการณ์และปัญหาต่างๆ

2. ขั้นการออกแบบ D การใช้วงจร ADDIE ในการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพ ขั้นตอน "การออกแบบ" หรือ Design เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดกลยุทธ์และแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนก่อนหน้า ดังนั้น ขั้นตอนนี้จะเน้นที่การสร้างแผนการที่ชัดเจนและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. ขั้นการพัฒนา Dการใช้วงจร ADDIE ในการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพ ขั้นตอน "การพัฒนา" หรือ Development เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการสร้างและนำไปใช้ตามแผนการที่ออกแบบไว้ในขั้นตอนก่อนหน้า ดังนั้น ขั้นตอนนี้จึงเกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ กระบวนการ และระบบที่จำเป็นสำหรับการจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขั้นการทดลองใช้ I วงจร ADDIE ขั้นตอน "การทดลองใช้" หรือ Implementation เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการนำแผนการที่พัฒนาไว้ไปใช้จริง โดยการทดลองใช้จะช่วยให้ตรวจสอบและปรับปรุงระบบหรือกระบวนการที่พัฒนาขึ้นก่อนการเปิดใช้งานอย่างเต็มที่ ในกรณีของการบริหารจัดการงานการเงิน

5. ขั้นการติดตามประเมินผล E การบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE (Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (Evaluation) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการตรวจสอบว่าแผนงานหรือกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีผลลัพธ์ตามที่คาดหวังหรือไม่ และมีประสิทธิภาพในด้านใดบ้าง

สรุป และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัด

เชียงใหม่ เป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน สถานศึกษา รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาด้วย เป็นงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ตรงกับบริบทของพื้นที่ ทำให้การบริหารจัดการงานการเงินเป็นระบบมากขึ้น ทำให้การบริหารจัดการงานการเงินเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยลง ทำให้การบริหารจัดการงานการเงินเรียบร้อยขึ้น และมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานการบริหารจัดการงานการเงิน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) สถานศึกษาควรมีการดำเนินงานตามแผน และนโยบายอย่างเคร่งครัด

2) ควรมีการจัดทำโครงการ / กิจกรรม เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE เพิ่มมากขึ้น

3) ควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้นำไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา

4) ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานการเงินด้วยวงจร ADDIE ให้มีประสิทธิภาพ และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5) ควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

6) ควรมีการเผยแพร่ผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE สู่ชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) จัดให้มีการประเมินคู่มือการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE เพื่อพัฒนาเป็นกระบวนการ PDCA

2) จัดหาสื่อ อุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE

3) จัดอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และศักยภาพของบุคลากรในด้านต่างๆ

4) ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5) จัดแสดง หรือเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงาน ประสบการณ์ ที่ได้จากการใช้และพัฒนาการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE และนำไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE

2) ควรวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE

3) ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานการเงินให้เกิดประสิทธิภาพด้วยวงจร ADDIE

References

จีรนันท์ ทองอ่วม. (2560). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.* ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ดวงเดือน เภตรา. (2561). *การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการเงินและบัญชีฝ่ายการเงิน.* กองนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

ปรานี คะหาราช. (2559). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการเงินและการคลัง ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด. *ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

เพราพรรณ เสาะแสวง. (2560). *แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการทางการเงินและบัญชีในมหาวิทยาลัย.* โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (เพิ่มเติม) มหาวิทยาลัยบูรพา.

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่. (2566). *รายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษา 2566. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่.* สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

วนิดา ปอน้อย. (2560). รายงานการการศึกษาความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับทางด้านการเงินและพัสดุ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี.

ศรีประภา เสถียรอรรถ. (2563). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการเงิน บัญชี ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สมฤทัย ทรงสิทธิโชค. (2561). การพัฒนาการบริหารจัดการระบบการเงินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา.* 2 (1) (2018): มกราคม - มิถุนายน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Spengler, Josephus Johannes. (2002). *Guidelines for the Financial Management of School (Afrikaans Text, South Africa).* available from http://www.education.gov.uk/school/adminandfinance/financialmanagement.

การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ 11 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

Promotion of the basic economic system of the organic farming group Ban Thung Yao, Thasop Sao Sub district, Mae Tha District, Lamphun Province

สามารถ บุญรัตน์ Samart Boonrat
กันตภณ จงงามวิไล Kantaphon Chongngamwilai
วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkronrajavidyalaya University Lamphun Buddhist College
samart.boon@mcu.ac.th

Received 2024/12/01 *Revised* 2025/01/16 *Accepted* 2025/01/22

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและพัฒนาทักษะของกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน และ2) ศึกษาและพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน การวิจัยแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน (PAR)มีกลุ่มประชากรเป้าหมายจำนวน 30 ครัวเรือน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการรวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่ ขั้นการสร้างทางเลือกใหม่ ขั้นการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์ และขั้นการสังเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า

1) การพัฒนาทักษะของกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า กลุ่มเกษตรอินทรีย์มี 4 ทักษะที่สำคัญ ได้แก่ 1.ระบบการผลิต ปรับปรุงดิน ผลิตน้ำหมักสารชีวภัณฑ์ เตรียมปุ๋ยหมัก 2. แปรรูปสินค้าและการบรรจุภัณฑ์ 3.ส่งเสริมการขายตลาดภายนอกและตลาดออนไลน์ และ4.การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบกลุ่มอย่างยั่งยืน

2) กระบวนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า การทำเกษตรอินทรีย์ มี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ระบบการผลิต และทำเกษตรอินทรีย์ผ่านความร่วมมือของชุมชน 2.แปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า และบรรจุภัณฑ์ได้มาตรฐานที่มี 9 ประการได้แก่ เครื่องหมายการค้าหลัก แบรนด์สินค้าได้มาตรฐาน ชื่อสินค้า ขนาดสินค้า รายละเอียดสินค้า ข้อมูลส่วนประกอบสินค้า ข้อมูลโภชนาการ และการระบุข้อระวัง และข้อมูลอื่น ๆ และ3.มีกลไกระบบการตลาดภายใน และตลาดออนไลน์ พบว่า มีการรวมกลุ่มการผลิตสินค้าแบบเกษตรอินทรีย์ พื้นที่การจำหน่าย แปรรูปสินค้าหลากหลาย และพัฒนาโลโก้ชื่อ “เกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว”

คำสำคัญ: ระบบเศรษฐกิจฐานราก, กลุ่มเกษตรอินทรีย์. ชุมชนทาทุ่งยาว.

Abstract

The purposes of this research: 1) to examine and develop the skills of organic farming group in Ban Thung Yao, Thasabsao Subdistrict, Mae Tha District, Lamphun Province, and 2) to explore and develop the organic farming processes to make income and learning resources in Ban Thung Yao, Thasabsao Subdistrict, Mae Tha District, Lamphun Province. This study was the community participation research (PAR) with having population of 30 households, it was consisted of four steps, including spatial data collection, new alternative creation, organic farming development, and community research data synthesis.

The research results revealed that:

1) The skill development of organic farming group in Ban Thung Yao, Subdistrict, Mae Tha District, Lamphun Province found that the organic farming group had 4 important skills, including 1. Production system, soil improvement, microbial pesticide production, compost preparation. 2. Product processing and packaging. 3. ญ Promotion of external and online markets. And 4. Sustainable management of organic farming groups

2) Organic farming process to make income and learning resources in Ban Thung Yao, Thasabsao Subdistrict, Mae Tha District, Lamphun Province found that organic farming had 4 issues, including 1) Production system and organic farming through community's cooperation. 2. Product processing and there were nine standard packaging items, including main trademark, standard brand, product name, product size, product details, product ingredient information, nutritional information, cautionary statements and other information. And 3. Internal marketing mechanisms and online markets found that there were groups of organic farming production, distribution areas, processing various products, and the development of a logo named "Ta Thung Yao Organic Farming".

Keywords: Grassroots Economy, Organic Farming Group. Tha Thung Yao Community.

บทนำ

ปัญหาที่เกิดในชุมชนทีที่เกี่ยวข้องกับการปลูกผักปลิดสารพิษมาสาเหตุมาจากพฤติกรรมการใช้สารเคมีในการปลูกผักของประชาชนในครัวเรือนที่ทำกันมานาน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

โทษหรือผลกระทบของการใช้สารเคมี การใช้สารเคมีในการทำการเกษตรทำได้ง่ายและเห็นผลผลิตได้ไว ทำให้เกษตรกรนิยมใช้สารเคมีมากกว่าการต้องมาลงมือการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก สารชีวภัณฑ์ต่าง ๆ ใช้เอง ทั้งผลที่ได้ยังต้องใช้เวลานานกว่าผลผลิต ดินจะดีขึ้น ค่านิยมของผู้บริโภคที่นิยมซื้อผักที่ใบสวย ไม่มีรอยแมลงเจาะ ทำให้เกษตรกรใช้ใช้สารเคมีในการกำจัดแมลง ปัจจุบันมีการโฆษณาชวนเชื่อเรื่องการใช้ปุ๋ยและสารเคมีให้เห็นอยู่เป็นประจำ เห็นเพื่อนบ้านใช้แล้วได้ผลผลิตดี จึงมีการเลียนแบบซื้อมาใช้บ้าง รวมทั้งการใช้ยาฆ่าหญ้า และยาฆ่าแมลงในสวนผัก สวนลำไย และนาข้าวของคนนอกพื้นที่ที่มาทำสวนและทำนาในเขตพื้นที่หมู่บ้านชุมชน การปลูกผักในครัวเรือนมีอยู่บ้าง แต่ความเร่งรีบ และบางส่วนออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้การซื้อผักหรืออาหารจากข้างนอกมาบริโภคเป็นเรื่องที่ง่ายและสะดวกมากกว่าการปลูกผักกินเอง ดังนั้น การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทาทุ่งยาว อ.แม่ทา จ.ลำพูนจะสร้างความปลอดภัยในการบริโภคในระดับชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่เข้าถึง “ทุกครัวเรือน” น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทาทุ่งหลาว พบว่า ยังมีครัวเรือนที่ไม่ปลูกผักจำนวน 15 ครัวเรือน และซื้อผักไม่ปลอดภัยจากตลาดมาบริโภค 30 ครัวเรือน ครัวเรือนที่ปลูกผักใช้สารเคมีราว 20 ครัวเรือน และครัวเรือนที่ปลูกผักโดยไม่ใช้สารเคมี 30 ครัวเรือน เพราะฉะนั้น ชุมชนทาทุ่งยาวจึงเป็นชุมชนสามารถลดพฤติกรรมบางอย่างลงได้มากบ้างน้อยบ้างเพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน แต่ก็ยังมีส่วนหนึ่งที่ยังมีความเสี่ยงและยังไม่เห็นคุณค่าของการทำเกษตรแบบอินทรีย์ที่สามารถสร้างรายได้ ซึ่งอาจจะขาดทักษะ ขาดแรงจูงใจ มีความเห็นว่า ขั้นตอนการทำเกษตรอินทรีย์มีความยุ่งยากหลายขั้นตอน และขาดความพร้อมจะสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีที่สามารถนำไปสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ในอนาคตของชุมชนตนเอง

แต่ถึงอย่างไรก็ตามการทำเกษตรอินทรีย์หรืออาจจะใช้คำอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นต้นก็ตามย่อมมีนัยนะที่ไม่แตกต่างกันมากนักซึ่งภาครัฐบาลได้ส่งเสริมให้เกษตรกรไทยได้หันกลับสู่กิจกรรมแบบเดิม ๆ ผ่านการพัฒนานวัตกรรมธรรมชาติที่สามารถลดปัจจัยเสี่ยงในการทำเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิต ผู้บริโภค ต่อระบบนิเวศวิทยา มีความเป็นธรรมแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานการดูแลเอาใจใส่ต่อการผลิตต่อทุกขั้นตอนที่มีความปลอดภัยสูงอันเป็นปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีลงได้อย่างสิ้นเชิง พร้อมที่นำพาชุมชนทาทุ่งยาวไปไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักพอประมาณ รู้จักความลงตัว ความสมดุลและพึ่งพาตนเองได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ อีกทั้งการตอบโจทย์ในเชิงยุทธศาสตร์ชาติ (2560-2579) ในประเด็นเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ สามารถสร้างรายได้ ลดรายจ่ายเพื่อการบริโภค และความมั่งคั่ง สามารถการเข้าถึงความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย การเข้าถึงบริการทางการศึกษาและสาธารณสุข บริการทางการเงิน ข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยี รวมถึงการใช้

สิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้ที่แตกต่างกันตามระดับรายได้ และลดผลกระทบที่เกิดจากความแปรผันของสังคมและดินฟ้าอากาศในอนาคต

จากเหตุผลที่กล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าชุมชนบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีศักยภาพในระดับหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ บ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ไปสู่การยกระดับทักษะของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่มีอยู่แล้วให้เกิดเป็นมรรคเป็นผลในเชิงประจักษ์ พร้อมทั้งสร้างและพัฒนากระบวนการการผลิตที่ได้มาตรฐาน สามารถสร้างกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า การพัฒนาการบรรจุภัณฑ์อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และการพัฒนากลไกระบบการตลาดทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจด้วยการการจัดทำแผนธุรกิจชุมชน (CBMC) หรือแบบจำลองทางธุรกิจเพื่อชุมชนที่สามารถนำเสนอแผนดำเนินงานที่ชุมชนทำเองได้เป็นผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาและพัฒนาทักษะของกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

2) เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามในพื้นที่ชุนชมทาทุ่งยาว หมู่ที่ 11 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นการรวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่

การทบทวนข้อมูลเดิมของชุมชนต่อสถานการณ์ บทเรียน ปัญหา และทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนโครงการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การจัดเวทีทบทวนสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับทักษะและความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งศักยภาพการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนร่วมกับเทศบาลทาสบเส้า

1.2 การประเมินสถานการณ์ศักยภาพและทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ โอกาสการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเพื่อค้นหาระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน การสร้างกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า การบรรจุภัณฑ์อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และการพัฒนากลไกระบบการตลาดทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจจาก 30 ครัวเรือน รวมทั้งบริบทอื่น ๆ อย่างครอบคลุม เช่น รายได้ รายจ่ายต่อครัวเรือน ภาวะหนี้สิน สุขภาวะชุมชน ผู้ว่างงาน การเข้าถึงทรัพยากรการผลิต และการบริโภคภายในชุมชน องค์ความรู้และทักษะการทำเกษตร

อินทรีย์ รวมทั้งภาพรวมมลพิษต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต ซึ่งจะทำการประเมินศักยภาพที่สอดคล้องกับแผนธุรกิจชุมชนทั้งก่อนและหลังดำเนินโครงการ

1.3 สร้างแนวทางการพัฒนาทักษะการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ผ่านความร่วมมือของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ 1) สถาบันวิจัยหริภุญชัย ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน 2) วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 3) เทศบาลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน 4.เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน และเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์

1.4 การทบทวนบทเรียนจากการทำเกษตรแบบสารเคมี ปุ๋ยเคมีและสารพิษต่าง ๆ ที่เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ชุมชนทั้งระดับผู้ผลิตและผู้บริโภค

2.ขั้นการสร้างทางเลือกใหม่

การสร้างทางเลือกใหม่ให้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาวเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จของชุมชนที่สามารถถอนตัวออกมาจากการทำเกษตรแบบใหม่ที่ผิดเป้าหมายของการดำเนินชีวิตภายใต้บริบทที่ส่งผลกระทบมายังตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

2.1 การอบรมและพัฒนาทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ในหลากหลายรูปแบบโดยการประสานความร่วมมือจากนักวิชาการด้านการเกษตรและเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนในจังหวัดลำพูนและใกล้เคียง

2.2 การเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ภายใต้ทุนเดิมของชุมชนทาทุ่งยาวที่มีความพร้อมเพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากฐานการผลิตเดิมทั้งระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน การสร้างกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า การบรรจุภัณฑ์อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และการพัฒนากลไกระบบการตลาดทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ

2.3 การศึกษาดูงานในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลายในเชิงรูปแบบและวิธีการในการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลายในเชิงรูปแบบและวิธีการ ณ ชุมชน ต้นแบบสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา จ.เชียงใหม่

3.ขั้นการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์

การพัฒนาทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพราะทักษะที่เกี่ยวข้องมิได้มีเพียงขั้นตอนเดียว แต่ยังมีขั้นตอนต่าง ๆ ที่ทำให้สมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนากลไกระบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับชุมชนเพื่อต่อยอดรายได้ให้กับชุมชน ดังนี้

3.1 การพัฒนาทักษะการผลิตและพัฒนาทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ผ่านความร่วมมือของชุมชนโดยมองถึงมาตรฐานที่ได้รับการรองรับมาตรฐานทางการเกษตรของกลุ่ม

3.2 การพัฒนากระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า และการบรรจุภัณฑ์อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานจากนักวิชาการด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

3.3 การพัฒนากลไกระบบการตลาดทั้งภายในชุมชนที่มีจัดการภายในชุมชน ส่วนในจังหวัดลำพูน เช่น ศาลากลางจังหวัดลำพูนประจำทุกวันอังคารและวันศุกร์ของสัปดาห์ ณ ‘กาดก้อมหริภุญชัย’ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ตลาดรักพูนพูน ตลาดเกษตรอินทรีย์เล็ก ๆ ในตัวเมืองลำพูน โรงเรียนเทศบาลตำบลบ้านธิ ที่ช่วยรับซื้อผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปเป็นอาหารกลางวันให้เด็กนักเรียน และโรงเรียนอื่น ๆ และภายนอกจังหวัด ได้แก่ ตลาดเปิดข่วงเกษตรอินทรีย์: ทุกวันจันทร์ อังคาร พฤหัสบดี ถนนเลียบคลองชลประทาน ก่อนถึงเทศบาลตำบลสุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ กาดชุมชนเชียงใหม่ อาหารปลอดภัย (จริงใจมาร์เก็ต) จังหวัดเชียงใหม่ ตลาดนัดเกษตรปลอดสารพิษ อาหารปลอดภัย ณ ไร่แม่เหียะและคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมทั้งกาดหลายแห่งในตัวเมืองเชียงใหม่ เป็นผักที่ชาวบ้านปลูกเองจากหลายอำเภอ เช่น สารภี แม่ริม สันทราย ดอยสะเก็ด สันป่าตอง แม่แตง ฯลฯ ซึ่งอนาคตจะขยายการรองรับลูกค้าเพิ่มขึ้นในลักษณะ chef table ซึ่งการทำร้านอาหารของตนเองมุ่งเน้นคุณค่าการมีสุขภาพที่ดี ให้ชีวีมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยวิถีแห่งเกษตรอินทรีย์ โดยสโลแกนที่ว่า Grow with care, share with love รวมทั้งรวมทั้งการจัดทำระบบตามสอบย้อนกลับ (Qr Code) มาตรฐานสินค้าเกษตรของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ต่อสินค้าเกษตรอินทรีย์ถึงความปลอดภัยและที่มาของต่อระบบการผลิตสินค้าที่มองถึงความสุขและความปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคทั้งระบบ

3.4 การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนเชิงธุรกิจชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิก ผู้ว่างงาน คนรุ่นใหม่ และผู้มีรายได้น้อยของบ้านทุ่งยาวแบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยการพัฒนากระบวนการจากนักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัดลำพูน

4. ขั้นการสังเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยชุมชน

4.1 การมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะเพื่อสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน การสร้างกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า การบรรจุภัณฑ์อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และการพัฒนากลไกระบบการตลาดแบบออฟไลน์และออนไลน์ที่เน้น “การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วม”ให้กับชุมชนบ้านทุ่งยาวสู่การถ่ายทอดให้แก่ชุมชน ประชาชนและใกล้เคียง

4.2 การพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการทำเกษตรอินทรีย์บ้านทาทุ่งยาวเพื่อให้เป็นต้นแบบการเรียนรู้ให้กับชุมชนทุ่งยาวและชุมชนอื่น ๆ

4.3 สรุปผลการวิจัยเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาและพัฒนาทักษะของกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า กลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาวมีการพัฒนาทักษะระบบการผลิต การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรามากขึ้นอันเป็นความต้องการของกลุ่มเกษตรอินทรีย์

ได้แก่ การตรวจหาสารพิษตกค้างในเลือด มีบรรจุภัณฑ์ ส่งออนไลน์ได้ ใบรับรองมาตรฐาน มีพื้นที่แผงผักของตัวเอง การเรียนรู้ระบบตลาด ช่องทางการตลาด การสร้างคิวอาร์โค้ด (QR code) ต้องการสนับสนุน ความรู้การผลิต การจัดทำสารชีวภัณฑ์ไล่แมลง การศึกษาดูงานเทคนิคการปลูกผักตลาดนอกจากผักพื้นบ้าน ตลาดผักพื้นบ้านอื่น ๆ เป็นต้น

1) ทักษะระบบการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำที่ปราศจากสารเคมีปนเปื้อน ผ่านกิจกรรมอบรมตั้งแต่การเตรียมการปรับปรุงดิน เตรียมน้ำหมักสารชีวภัณฑ์ เตรียมปุ๋ยหมักได้เองที่ใช้วัสดุในพื้นที่ เตรียมแปลงเพาะที่สามารรวมกลุ่มได้จำนวน 30 ครัวเรือนเข้ามาสู่กลุ่มแบบเป็นทางการมากขึ้น

2) ทักษะการแปรรูปสินค้าและการบรรจุภัณฑ์ให้หลากหลายและมีคุณภาพ ผ่านการศึกษาดูงาน ณ พื้นที่ สหกรณ์เกษตรกรรมแม่ทายั่งยืนที่มีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถแปรรูปสินค้าได้มากมายภายใต้รูปแบบของสหกรณ์

3) ทักษะการทำส่งเสริมการขายในระบบตลาดช่วงปลายน้ำโดยเฉพาะกิจกรรมการดูงาน ณ 1) ตลาดจริงใจที่มีรับมาตรฐาน PGS 2) ตลาดริมปิง ซุปเปอร์มาเก็ต สาขามีโชคพลาซ่า มีลานหน้าห้างมีกลุ่มเกษตรอินทรีย์ตั้งมาจำหน่ายพืชผักอินทรีย์แต่ราคาค่อนข้างสูง 3) ข่วงเกษตรอินทรีย์เชียงใหม่(ถนนเลียบคลองชลประทานตำบลสุเทพ) เป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์ สินค้าพืชผักพื้นบ้านซึ่งแต่ละตลาดล้วนมีความแตกต่างทั้งรูปแบบสินค้า การบรรจุภัณฑ์ การทำตลาด ราคา ขนาด และมาตรฐาน แต่ถึงอย่างไรก็ตามการทำงานมีเยาวชนอันเป็นลูกหลานของสมาชิกได้เข้ามาเสริมกระบวนการไปสู่ตลาดออนไลน์อย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดอีกรูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่จัดจำหน่วยผลผลิตในพื้นที่ของตนเองที่ตั้งอยู่ตรงข้ามตลาดดอนแก้ว

4) ทักษะการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรอินทรีย์ โดยประธานกลุ่มที่สามารถชักนำ แนะนำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการมอบที่ดินของตนเองเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบกลุ่มอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาและพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า กระบวนการพัฒนาทักษะจากการแลกเปลี่ยนแนวคิดจากกลุ่มเกษตรแม่ทามาจากอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานอันเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ณ สหกรณ์เกษตรกรรมแม่ทายั่งยืน ณ ตลาดจริงใจที่มีรับมาตรฐาน ตลาดริมปิง และตลาดข่วงเกษตรอินทรีย์เชียงใหม่ทำให้เกิดพลังใจในการทำเกษตรอินทรีย์จนกลับทบทวนทุนเดิมในพื้นที่ที่มีอยู่ของตนเอง ผ่านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมองพื้นที่ให้กับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว ดังนั้น การพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์ โดยมองถึง 4 ประเด็น ได้แก่

1) การพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ผ่านความร่วมมือของชุมชนโดยมองถึงมาตรฐานที่ได้รับการรองรับมาตรฐานทางการเกษตรของกลุ่ม โดยเฉพาะการอบรม

เชิงปฏิบัติการร่วมกับทีมวิทยากรการเพาะเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน และการดูแลรักษา และการจัดเก็บเมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ เช่น เมล็ดพันธุ์ผักกาด กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก คะหน้า ถั่วฝักยาว เป็นต้น

2) การพัฒนากระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า และการบรรจุภัณฑ์อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี แม้ว่าจะกลุ่มเกษตรอินทรีย์จะมีทักษะการแปรรูป และการบรรจุภัณฑ์สินค้าในบางชนิดอยู่แต่ด้วยความหลากหลายและความแตกต่างทางคุณค่าและมูลค่าของสินค้ายังไม่ชัดเจนมากนักทำให้คุณภาพสินค้ายังต้องปรับปรุงและพัฒนาให้ตรงกลุ่มเป้าหมายขึ้นผ่านกิจกรรมการออกแบบวิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้วยการอบรมและให้ความรู้โดยเฉพาะการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์รูปแบบสินค้าและการบรรจุที่มีมาตรฐานและมีความหลากหลาย พบว่า สินค้าแต่ละรายการต้องมี องค์ประกอบ 9 ประการได้แก่ เครื่องหมายการค้าหลัก แบรนด์สินค้าที่ได้มาตรฐาน ชื่อสินค้าที่เป็นชื่อเดียวกันทั้งหมด ขนาดสินค้า รายละเอียดสินค้าอย่างชัดเจน รูปภาพสินค้าที่โดดเด่น ข้อมูลส่วนประกอบสินค้าโดยละเอียด ข้อมูลโภชนาการ และการระบุข้อระวังในการบริโภค และข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งเมื่อกลุ่มเกษตรอินทรีย์ผ่านการอบรมแล้ว สามารถวิเคราะห์ออกแบบสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ การแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์ที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ <u>แบบเก่า</u>

ฟ้าทะลายโจรอัดแคปซูน พริกแห้งอบแห้ง ดอกกระเจี๊ยบอบแห้ง

ผลมะตูมอบแห้ง ดอกอันชันอบแห้ง ดอกเก็กฮวยอบแห้ง

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ การแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์ที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ แบบเก่า

หว่านชักมดลูก เบนเนอร์ติดขวดน้ำมันมะพร้าว น้ำมันมะพร้อมสกัดแบบขวด

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ การแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์ที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ **<u>แบบใหม่</u>**

น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น

ชาใบหม่อน

ขิงผง

ชาเชียงดา

ผงกล้วยน้ำว้าดิบ

กล้วยน้ำว้าอบพลังงานแสงอาทิตย์

ขมิ้นชันผง

เกษตรอินทรีย์ ทาทุ่งยาว

การใช้ตราสัญลักษณ์ในผลิตภัณฑ์กลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว

3) การพัฒนากลไกระบบการตลาดทั้งภายในและภายนอกชุมชน และตลาดออนไลน์เพื่อสร้างรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ช่วงแรกที่มีการปลูกพืชผักตามธรรมชาติที่นำไปวางจำหน่ายร่วมกับผักทั่วไปในตลาดดอกแก้วทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถแยกสินค้าที่ใช้สารเคมีกับไม่ใช้สารเคมีออกได้ส่งผลต่อราคาไม่ได้แตกต่างไปจากสินค้าทั่วไป แต่เมื่อมีการรวมกลุ่มการผลิตสินค้าแบบเกษตรอินทรีย์จึงต้องมีการรวมกลุ่มให้ชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งการจัดสร้างพื้นที่การจำหน่ายของกลุ่มให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ณ พื้นที่ตรงข้ามกับตลาดดอกแก้ว แต่ยังไม่ได้นิยมมากนักเพราะการประชาสัมพันธ์และสถานที่จัดจำหน่วยมิได้ตั้งในพื้นที่ของตลาดที่มีประชาชนเดินผ่านไปมา นอกจากนี้การตลาดนอกชุมชนแม้ว่าจะมีการเข้ามาติดต่อเพื่อซื้อสินค้าแต่ข้อจำกัดการส่งมอบผลิตภัณฑ์ไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาเพราะพืชผักบางชนิดมีในบางฤดูกาลเท่านั้น อีกทั้งการแปรรูปสินค้าเพื่อจำหน่วยยังไม่หลากหลายเพียงพอ และความสับสนในการใช้ตราหรือ โลโก้ของกลุ่มยังไม่เป็นแบบเดียวกันทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถจดจำสินค้าของกลุ่มได้แต่ถึงอย่างไรก็ตามจากการประชุมทบทวนสถานการณ์ล่าสุดมีการหารือเรื่องการพัฒนาโลโก้กลุ่ม โดยมีเยาวชนอันเป็นทายาทของสมาชิกมาช่วยออกแบบโลโก้มาให้แลกเปลี่ยนกันอีกครั้งหนึ่ง ใช้ชื่อแบรนด์ในนาม *“เกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว”* เพื่อใช้เป็นแบรนด์แบบเดียวกันทั้งหมด รวมทั้งการพัฒนาร้านค้าออนไลน์ของลูกหลานสมาชิกกลุ่มอาสาเข้ามาดูแลและต่อยอดการขายสินค้าออนไลน์ต่อไป

การออกบตลาดภายใต้แบรนด์กลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว โดยประธานกลุ่มกลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว ร่วมกับสมาชิกลุ่มบางส่วน ดังภาพ

นางจิดาณี บุญเป็ง นักวิจัย และประธานกลุ่มกลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว จัดจำหน่วยและแสดงสินค้าเกษตรอินทรีย์ ณ จังหวัดลำปาง (แบบออฟไลน์)

การจัดจำหน่วยสินค้า และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรทางทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ผ่านระบบออนไลน์ โดยมีระบบเฟสบุ๊ค ดังภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 การศึกษาและพัฒนาทักษะของกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า โดยพื้นฐานเดิมที่มีการประกอบกิจกรรมทางการเกษตรที่มีการใช้สารเคมีปะปนอยู่ทำให้ส่งผลกระทบไปในหลายเรื่อง ๆ เช่นกระทบต่อสุขภาพอนามัย กระทบต่อสิ่งแวดล้อม กระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ กระทบต่อภาพลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น ทำให้เกษตรหันมาสู่การรวมกลุ่มเพื่อสร้างระบบการผลิตเกษตรแบบปลอดภัยที่เรียกว่า เกษตรอินทรีย์ซึ่งในช่วงแรกจะมีป้อหลวงและแม่หลวงริเริ่มชักนำให้ชาวบ้านหันมารวมกลุ่มเพื่อผลิตเกษตรอินทรีย์ ในปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 30 ครัวเรือน นอกจากนี้เมื่อเกิดการรวมกลุ่มแต่ยังมีลักษณะไม่เป็นทางการมักนักทำให้มีอุปสรรคในเรื่ององค์ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มและปัญหาอื่น ๆ เช่น การผลิตยังเป็นระบบตามธรรมชาติที่ลด ละ เลิกการใช้สารเคมี การแปรรูปพืชผักบางชนิดสามารถทำได้แต่ยังไม่ได้คุณภาพตามที่ต้องการ การเปิดพื้นที่ช่องทางยังอยู่เฉพาะในชุมชนเท่านั้น รวมทั้งความต้องการรับการรองสินค้าที่ได้มาตรฐานจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความยากลำบากอย่างสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศักดิ์ อ้ำเทศและดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์ (2564) พบว่า ระบบพีจีเอส เป็นระบบรับรองที่สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติยอมรับแต่วิธีการตรวจรับรองและเอกสารประกอบการตรวจรับรองที่ยากต่อความเข้าใจของเกษตรกรและสอดคล้องกับงานของสวรรค์ มณีโชติ และดุสิต อธินุวัฒน์ (2562) พบว่า การรับรองกระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์มาตรฐานระดับชาติ Organic Thailand เป็นไปอย่างเคร่งครัด เพราะฉะนั้น การทำให้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาวมีทักษะการผลิตที่ได้มาตรฐานที่สามารถยกระดับการรับรองต่าง ๆ อาจจะต้องพัฒนากระบวนการต่าง ๆ อีกมากมายซึ่งในปัจจุบันอาจต้องเกิดการรับรองด้วยตนเองในฐานะกลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาวที่สามารถจัดจำหน่ายผลผลิตที่ผ่านการแปรรูปต่าง ๆ เพื่อการจัดจำหน่ายตามตลาดในชุมชนและนอกชุมชน เช่น กลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงแรม กลุ่มโรงพยาบาล และกลุ่มโรงงานที่สามารถส่งผลผลิต รวมทั้งการเปิดตลาดออนไลน์ไปก่อนที่จะมีพัฒนาที่มากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา ใหญ่ประสาน และคณะ (2562) พบว่า การจัดทำตลาดนัดเพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ต่าง ๆ ในแต่ละ อำเภอ เพื่อให้ผู้บริโภคทุกระดับสามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งนี้ควรต้องมีการจัดทำตลาดซื้อ ขายสินค้าแบบออนไลน์เพื่อเป็นการขยายช่องทางให้กับผู้บริโภคได้เข้าถึงสินค้าและผู้ผลิตโดยตรง และสนับสนุนให้แต่ละพื้นที่มีร้านอาหารอินทรีย์หรือเมนูอาหารอินทรีย์ประจำท้องถิ่น อีกทั้งควรประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรอินทรีย์โดยการสร้างเรื่องราว (Story) ให้กับตัวสินค้า จัดกิจกรรมเพื่อขยายช่องทางการตลาดไปสู่โรงเรียน โรงพยาบาล ธุรกิจโรงแรม ภัตตาหาร และจัดเลี้ยงให้มีการใช้สินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 การศึกษาและพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า กลุ่มเกษตรกรทาทุ่งยาวได้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ จากการเติมแรงจูงใจและความตั้งใจของเกษตรกรที่

มุ่งการเรียนรู้ในการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน มีระบบมากขึ้น อีกทั้งการแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลายต่อกลุ่มเป้าหมาย การบรรจุภัณฑ์ที่ดึงดูดความสนใจของกลุ่มผู้บริโภค อีกทั้งการขยายฐานการตลาดในชุมชน ไปสู่ตลาดนอกชุมชน และก้าวไปสู่ตลาดออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกร ดังนั้น ความต้องการพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน ทางกลุ่มเกษตรอินทรีย์ได้เกิดการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำที่ก่อให้เกิดภาพในกระบวนการได้ทั้งหมด ได้แก่ การผลิตเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่ต้นน้ำผ่านกิจกรรมการอบรมการเพาะต้นกล้าที่ปราศจากสารเคมีและสิ่งปนเปื้อนอื่น ๆ โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติในพื้นที่เป็นหลักโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการเตรียมดินเพาะปลูกที่มีองค์ประกอบของดินเพาะ ได้แก่ ดินหมัก แกลบเผา และมูลไส้เดือนผสมขุยมะพร้าว(แช่น้ำ 1 คืน) นำมาลงถาดเพาะ และนำเอาเมล็ดพันธุ์ลงหลุมละ 1 เมล็ด หลังจากนั้นให้รดน้ำให้ชุ่ม เมล็ดพันธุ์ที่จะสามารถนำมาปลูกต่อได้ก็แล้วแต่ชนิดของพืชนั้น ๆ รวมทั้งการดูแลรักษาโดยการใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ การแปรรูป และการบรรจุภัณฑ์ในช่วงกลางน้ำได้มีการอบรมการนำผลิตที่ได้มาแปรรูปในลักษณะอบแห้ง แคปซูน ผง และสกัดเย็น อีกทั้งกระบวนการอบรมการบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัยผ่านโดยวิทยาการที่มีประสบการณ์การออกแบบสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ โดยกำหนดสินค้าแต่ละรายการต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องหมายการค้าหลัก แบรนด์สินค้าที่ได้มาตรฐาน ชื่อสินค้าที่เป็นชื่อเดียวกันทั้งหมด ขนาดสินค้า รายละเอียดสินค้าอย่างชัดเจน รูปภาพสินค้าที่โดดเด่น ข้อมูลส่วนประกอบสินค้าโดยละเอียด ข้อมูลโภชนาการ และการระบุข้อระวังในการบริโภค และข้อมูลอื่น ๆ ที่สามารถทำให้สินค้าและการบรรจุภัณฑ์มีมาตรฐานด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ทีสร้างมูลค้าและคุณค่ามากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล โรจนโพธิ์ สมชัย พุทธาและ วิวัฒน์ วรวงษ์ (2563) พบว่า พัฒนาการผลิตในแนวทางเกษตรอินทรีย์เป็นไปตามมาตรฐานการรับรองระหว่างประเทศและผลิตตามความต้องการตลาดไปสู่การเป็นมืออาชีพมีการรวมตัวกันเข้มแข็ง สร้างคุณค่าและมูลค่าผลผลิตด้วยนวัตกรรมการแปรรูป ที่มีการสานประโยชน์ฝ่ายต่าง ๆ ในห่วงโซ่อุปทานให้มีการค้าที่มีความเป็นธรรม (Fair Trade) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอโนชา ปาระมีสัก (2564) พบว่า ผลผลิตที่ได้จากกรรมวิธีเกษตรอินทรีย์ ผ่านการอบรมด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งยังมีการผลิตชิ้นงานหัตถกรรมรูปแบบใหม่ๆ, ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายกลุ่มสุดท้าย สามารถบริหารจัดการด้านธุรกิจในฐานะผู้ประกอบการในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องค้าขายผ่านพ่อค้าคนกลางอีกต่อไป นอกจากการศึกษาและพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนที่สามารถสร้างสร้างรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว กลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาวยังได้พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถถ่ายทอดกระบวนตั้งแต่การผลผลิต การแปรรูปสินค้า และการบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลายสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุพันธุ์ ประภาติกุล (2561) พบว่า รูปแบบการผลิตมาทำเกษตรกรรมยั่งยืนโดยเริ่มที่ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับชุมชน ตามลำดับเกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ โดยผลลัพธ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นกับชุมชนก็คือ เกิดกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน ซึ่งในปัจจุบัน

ชุมชนดังกล่าวได้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ 11 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน” ผ่านการวิจัยแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน (PAR) เพื่อการพัฒนาทักษะของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ และเพื่อการพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

- มีการรวมกลุ่มเพื่อการจัดทำเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรมและศักยภาพในการเป็นแหล่งการเรียนรู้
- มีการทำวัสดุการเกษตรอินทรีย์ไว้ใช้เอง เช่น ทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และสารชีวภัณฑ์ต่าง ๆ
- เกษตรกรมีการปลูกผักแบบผสมผสาน ผักพื้นบ้าน สมุนไพรพื้นบ้าน แบบอินทรีย์เพื่อการบริโภค และจำหน่ายเพิ่มมากขึ้นในรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน
- เกิดรายได้จากการจำหน่ายพืชผักอินทรีย์และผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปแบบค่อยเป็นค่อยไป
- เกิดการนำเข้ากลุ่มเยาวชนมาช่วยในการทำตลาดสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สามารถกระจายในเชิงพาณิชย์มากขึ้นเรื่อย ๆ ในช่องทางที่หลากหลาย

การสนับสนุนของหน่วยงานภาคี

- การสนับสนุนของเทศบาลตำบลทาสบเส้าในการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร
- การสนับสนุนการออกแบบผลิตภัณฑ์ดอกอัญชันของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ทา
- การสนับสนุนการทำปุ๋ยหมักของสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดลำพูน
- การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การจัดทำแหล่งเรียนรู้ของกองทุนสิ่งแวดล้อม โดยสมาคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน
- การสนับสนุนของ มจร.วิทยาลัยสงฆ์ลำพูนในการเก็บข้อมูลชุมชน

การพัฒนาและการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรอินทรีย์

- เครือข่ายการผลิตพืชผักอินทรีย์ และการจำหน่าย พืชผัก และผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ร่วมกับ สมคมเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน เครือข่าย PGS ลำพูน และหน่วยงานรัฐอื่น ๆ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำพูน
- เกิดเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์ในชุมชนทั้งรายเก่าและรายใหม่

การใช้ประโยชน์จาก CBMC (การทำแผนธุรกิจชุมชน)

- การพัฒนามาตรฐานสินค้าในระดับ PGS และมาตรฐานสินค้าเกษตร - มกษ. 9000-2564

- การบริหารจัดการกลุ่มเกษตรอย่างเป็นระบบภายใต้การกำกับดูแล และการเรียนรู้จากเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน กรมพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ทา เทศบาลทาสบเส้า และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย
- การยกระดับรายได้จากฐานเดิมไปสู่ฐานรายได้ใหม่ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20
- การจำแนกบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม รวมทั้งข้อจำกัดของกลุ่มเกษตรอินทรีย์
- การพัฒนาระบบการตลาดที่มีลูกหลานเข้ามาช่วยเสริมศักยภาพและระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทบาทการหนุนเสริมของแต่ละหน่วยงาน/ภาคีเครือข่าย

- การกำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ภายในพื้นที่ทาสบเส้าของเทศบาลทาสบเส้า ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
- การช่วยเหลือเหลือเชิงวิชาการสถาบันการศึกษาภายในจังหวัดและใกล้เคียง รวมทั้งพัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
- การรวมตัวแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ บ้านทุ่งยาว หมู่ที่ 11 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน” ผ่านการวิจัยแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน (PAR) เพื่อการพัฒนาทักษะของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ และเพื่อการพัฒนากระบวนการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างรายได้และแหล่งเรียนรู้ของบ้านทุ่งยาว ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

สำหรับประโยชน์ของผลงานวิจัยด้านวิชาการนอกจากสามารถสร้างให้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่มีความเข้มแข็งมากขึ้นที่สามารถมีอิทธิพลต่อนักวิชาการด้านการเกษตร และนักวิชาการหันมาสู่การพัฒนาโครงการวิจัยเชิงการทำเกษตรอินทรีย์มากยิ่งขึ้น ด้านสังคม สามารถมีกิจกรรมรองรับการศึกษาดูงานจากภายชุมชนที่เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบ อีกทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่ก่อให้เกิดทักษะการผลิต การแปรรูป และการจัดการตลาดภายในและภายนอกในการทำเกษตรอินทรีย์ได้มาตรฐานการรับรอง รวมทั้งสามารถสร้างแนวทางการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ของชุมชนต้นแบบแลหกลายเป็นแหล่งเรียนสำหรับชุมชนอื่นทั้งในจังหวัดและนอกจังหวัด ด้านสิ่งแวดล้อม สามารถลดการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีลงได้ผ่านความร่วมมือจากชุมชนและผู้ที่มีพื้นที่ในชุมชนบ้านทุ่งยาวได้ ด้านนโยบาย ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ของจังหวัดลำพูนและใกล้เคียง และด้านเศรษฐกิจสามารถสร้างกระบวนการที่ก่อให้เกิดรายได้และสามารถลดต้นทุนการผลิตอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งสามารจะพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในระบบการผลิต การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ที่มีแผนการจัดทำธุรกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) การรวมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ของชุมชนทาทุ่งยาว ควรรวมกลุ่มและการดำเนินกิจกรรมภายใต้กลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาวมีความเข้มแข็งในระดับหนึ่งที่สามารถกำหนดทิศทางระบบการผลิต การแปรรูป และการบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐานและมีแบรนด์เป็นของตนเอง

2) การจัดการแผนธุรกิจชุมชนอาจจะมีข้อจำกัดที่ยังไม่นำสู่ภาคปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากนักทำให้การวางแผนกิจกรรมหรือการดำเนินของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาวยังไม่เป็นระบบที่จะนำไปวงรอบของกระบวนการผลิต การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์และการส่งมอบสินค้าได้ทันเวลาจึงต้องอาศัยกรมวิชาการเกษตรหรือพัฒนาชุมชนในพื้นที่เข้ามาหนุนเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ

3) การพัฒนากลไกกิจกรรมที่ต่อเนื่องในระบบการผลิต การแปรรูปสินค้า การบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานจะต้องดำเนินกิจกรรมต่อไปเพื่อการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ ให้มากขึ้นแม้ว่าจะใช้เวลามาก แต่มีความจำเป็นต่อกระบวนการทั้งระบบให้เกิดความน่าเชื่อถือในระดับกลุ่มจังหวัดและระดับกับประเทศ อีกทั้งการผลักดันกลไกของลูกหลานสมาชิกรุ่นใหม่ที่สามารถเข้ามาเกื้อกูลกิจกรรมบางอย่างให้เกิดความรวดเร็วและสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ที่เกี่ยวเนื่องกับการทำเกษตรอินทรีย์ในชุมชน

4) หน่วยงานรัฐ และหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่อาจจะต้องเข้ามาเสริมสร้างกระบวนการวางแผนและนโยบายการขับเคลื่อนการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ทาทุ่งยาว ไปยังชุมชนอื่น ๆ ให้เกิดมิติความเข้าใจร่วมกันถึงสถานการณ์ที่ผ่านมาและการต่อยอดองค์ความรู้ของชุมชนไปยังเกษตรกรอื่น ๆ ในพื้นที่ให้ระดับนโยบายการทำเกษตรอินทรีย์มากขึ้น

References

กัลยา ใหญ่ประสาน และคณะ. (2562). การพัฒนารูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน. *รายงานการวิจัย.* สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

พรพิมล โรจนโพธิ์ สมชัย พุทธาและ วิวัฒน์ วรวงษ์. (2563). บทบาทของวิสาหกิจเพื่อสังคมในการพัฒนาและการจัดการห่วงโซ่คุณค่าใหม่ในการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์แปรรูป. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.* 6 (1) , 412-419.

ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล (2561). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่ทาอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารแก่นเกษตร.* 46 (1), 227-231.

์สวรรค์ มณีโชติ และดุสิต อธินุวัฒน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความความสำเร็จของเกษตรอินทรีย์ ในชุมชนเกษตรกรรายย่อย จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.* 8 (6), 596-608.

อโนชา ปาระมีสัก. (2564). *กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลำพูน กับการยกระดับชุมชนตำบลป่าสักอำเภอเมืองลำพูน สู่ชุมชนเกษตรอินทรีย์บนฐานภูมินิเวศวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน.* กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.

อดิศักดิ์อ่ำ เทศและดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์. (2564). ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์ แบบมีส่วนร่วมวิถีสู่สังคมเกษตรยั่งยืน. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า* 2564: 39(3) : 248-256.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

Creative Leadership of School Administrators of Private Schools in Mueang Lamphun District under the Office of the Private Educational Commission

สงกรานต์ กาวิระ Songkran Kawira
สังวาร วังแจ่ม Sangwan Wangcham
ศิริพงษ์ มาณะศรี Siripong Manasri
ศิริประภา พรหมมา Siriprapa Promma
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
North-chiang mai university
g653302109@northcm.ac.th

Received 2024/10/28 *Revised* 2024/12/12 *Accepted* 2025/01/06

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 136 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และแบบการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) ควรมีมุมมองที่แปลกใหม่และทันสมัย พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่น และยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลาย 2) ควรมีทักษะในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและเป็นนักแก้ปัญหาที่มีความคิดทันต่อสถานการณ์ 3) ควรค้นหาวิธีการทำงานที่ดีกว่าอยู่เสมอ และถ่ายทอดความรู้ให้บุคลากร พร้อมกระตุ้นให้พวกเขาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4) ควรมีมุมมองการแก้ไขปัญหาในเชิงระบบ ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด 5) ควรเข้าใจและให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล มอบหมายงานตามความสามารถ และเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์,ผู้บริหารสถานศึกษา,โรงเรียนเอกชน

Abstract

This research aimed to 1) study the creative leadership of school administrators and 2) develop guidelines for creative leadership development of school administrators in private schools in Mueang Lamphun District, Office of the Private Education Commission. The research design was a mixed-methods research. The sample consisted of 136 school administrators and educational personnel and 9 experts in a focus group discussion. The research instruments were questionnaires with a reliability of 0.88 and focus group discussions. The data were analyzed using statistics such as mean, standard deviation, and content analysis.

The research results found that :

1) The creative leadership of school administrators was found to be at a high level overall.

2) The guidelines for developing creative leadership of school administrators were found to be 1) They should have new and modern perspectives, continuously develop themselves, be flexible, and accept diverse opinions. 2) They should have skills in creating visions to develop the quality of the school and be problem solvers who are up-to-date with the situation. 3) They should always search for better ways of working and share knowledge with personnel, and encourage them to continuously develop. 4) They should have a systematic problem-solving perspective and strictly follow regulations. 5) They should understand and give importance to individual differences and assign tasks according to their abilities. and give opportunities for personnel to show their full potential

Keywords: Creative Leadership, School Administrators, Private Schools.

บทนำ

สภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันสูงด้านต่าง ๆ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี การศึกษาของไทยเผชิญกับปัญหาหลายรูปแบบ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555: 1) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้ทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีคุณลักษณะและศักยภาพสูง เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การมีองค์กรที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงส่งผลดีต่อองค์กรเอง แต่ยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในสังคมและทำให้สามารถก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงได้ (สำนักงานปลัดกระทรวง

ศึกษาธิการ, 2555) การสร้างผู้นำที่มีศักยภาพและพลังทางบวกมีความสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้เติบโตอย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ภาวะผู้นำถือเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้นำในยุคใหม่ เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนมนุษย์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องตอบสนองต่อการปฏิวัติด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ตั้งเป้าหมายให้คนไทยทุกคนเข้าถึงโอกาสในการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักการจัดการศึกษาสำหรับทุกคนและการศึกษาเพื่อความเท่าเทียม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 14) ดังนั้น การพัฒนาผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2563: 284) ผู้บริหารที่มีความรู้และทักษะในการเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิผลมากขึ้น (Seyfarth, 1999 163-273) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานของกลุ่มคน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ เนื่องจากภาวะผู้นำมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานร่วมกัน หากผู้นำหรือผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำ จะส่งผลให้การบริหารจัดการองค์กรไม่มีประสิทธิภาพ ระบบการบริหารงานไม่เป็นระเบียบ และพนักงานขาดความเชื่อถือ ทำให้ผลลัพธ์ในการปฏิบัติงานไม่มีมาตรฐาน ผู้บริหารทุกหน่วยงานจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของตนเอง โดยต้องได้รับการพัฒนาในด้านทักษะและความรู้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิผล ในภาวะเช่นนี้ สมรรถนะของผู้นำที่เรียกว่า "ผู้นำเชิงสร้างสรรค์" จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของบุคคล และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูนมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การศึกษาในบริบทนี้จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและสามารถปรับตัวได้ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารนับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาและระบบสังคม การจัดการศึกษาในโรงเรียนจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องมีความเชี่ยวชาญในการเปลี่ยนแปลงและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผล

การศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้กรอบแนวคิด ที่ได้จากการสังเคราะห์ตามแนวคิดของ กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์ (2556),สุขพัชรา ชิ้มเจริญ (2556), สุภาพ ฤทธิ์บำรุง(2556), วิโรจน์ สารรัตนะ (2557), รัษฎากร อัครจันทร์ (2560), อัยรีน สมาแอ (2562), ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2563), Bennis (2002), พาร์คเกอร์และเบกนอด (2004), Guntern(2004), Sternberg (2006) เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็น ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านการมีความยืดหยุ่น 2. ด้านการมีวิสัยทัศน์ 3. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 5. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนอรพินพิทยา โรงเรียนเลาหจิตรวิทยา โรงเรียนมงคลวิทยา โรงเรียนใบบุญลำพูน ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 136 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน,2566) เนื่องจากต้องการข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงคัดเลือกใช้กลุ่มประชากรทั้งหมด

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบไปด้วย นายกสมาคมโรงเรียนเอกชน จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา จำนวน 4 คน รวมเป็น 9 คน โดยมีคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม 1.เป็นนายกสมาคมโรงเรียนเอกชนในพื้นที่ 2.เป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนในพื้นที่ 3.เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษในพื้นที่

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1) แบบสอบถาม เรื่องเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ด้านการทำงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

2. แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กำหนดประเด็นข้อคำถามจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้านจากแบบสอบถามมาทำเป็นประเด็นการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถาม ได้แก่ 1) ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและปรับปรุงแบบสอบถาม 3) ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อทำนิยามศัพท์ ในการวิจัย และนำนิยามเชิงปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม 4) นำแบบสอบถามฉบับร่าง ที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม 5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) โดยพิจารณาข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 6) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง 7) นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try–Out) กับผู้บริหาร และครูโรงเรียนรพีเลิศวิทยา จำนวน 30 ชุด 8) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าตามวิธี Cronbach’s Alpha Coefficient ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 9) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับประชากรในการวิจัย

การสนทนากลุ่ม ได้แก่ 1) ศึกษา วิเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) จัดทำประเด็นสนทนากลุ่มเลือกมาจาก ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้านจากแบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และ3) นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาข้อมูลและข้อคำถาม ปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกการสนทนากลุ่มตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา จัดพิมพ์แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำ		
	(μ)	(σ)	แปลผล
ด้านการมีความยืดหยุ่น	4.11	0.71	มาก
ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.05	0.75	มาก
ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	4.03	0.73	มาก
ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	4.01	0.81	มาก
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.08	0.74	มาก
โดยรวม	4.05	0.74	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการมีความยืดหยุ่น รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า

ด้านการมีความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองโลกในแง่ดี ตลอดจนมีแนวคิดในการทำงานที่แปลกใหม่และทันสมัย พัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา เป็นผู้นำที่มีความยืดหยุ่นและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ เปิดใจรับฟังผู้อื่นพร้อมเป็นมิตรกับผู้อื่นเสมอ ปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ เต็มใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาและมีความคิดที่หลากหลายมิติจะทำให้องค์กรเกิดการพัฒนา ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในทำงาน

ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะในการสร้างวิสัยทัศน์ในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ เป็นนักแก้ปัญหาที่ดี เป็นผู้นำที่มีแนวคิดที่ทันต่อสถานการณ์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีการวิเคราะห์และ

สังเคราะห์บริบทของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ มีหลักการทำงานตามแนวคิดที่ตั้งไว้อย่างมั่นคง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานที่มีความทันสมัย

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรค้นหาแนวทางปฏิบัติงานที่ดีกว่าและใหม่กว่าอยู่เสมอ โดยไม่ผูกพันอยู่กับความคิดแบบเดิมๆ นำความรู้มาถ่ายทอดให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ กระตุ้นให้บุคลากรเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา พัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยี เพื่อเตรียมพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ รับฟัง และร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา และมีความคล่องแคล่วในการทำงานด้วยความกระฉับกระเฉงรวดเร็ว

ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการคิดหารูปแบบการแก้ไขปัญหา มุมมองในเชิงระบบเพื่อให้การจัดการกิจกรรมการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาของสถานศึกษายึดกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา รักษาเวลา รักษาวินัย ยึดถือระเบียบข้อบังคับกฎหมายเป็นหลักในการทำงานและความสามารถในการจำแนกสิ่งต่าง ๆ เพื่อไปสู่แนวทางการคิดแก้ปัญหาที่เหมาะสม

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าใจและเห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยวิเคราะห์ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา มีการมอบหมายให้ครูปฏิบัติงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถของบุคคล ตามความรู้ความสามารถและความถนัดอย่างเหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลงาน และเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานได้ใช้ความสามารถและแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสถานการณ์การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสอุปสรรคของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของรอซียะห์ ลาเต๊ะ (2561) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานีภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอัยรีน สมาแอ (2562) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิรา น้ำขาว (2562) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นรายด้าน อภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการมีความยืดหยุ่น อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและข้อมูล ข่าวสารใหม่ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือจากผู้อื่น ไม่เข้มงวด ยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์หรือเวลามากจนเกินไป เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่าง สร้างสรรค์ และมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของจาริณี สิกุลจ้อย (2556) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ย ด้านมีความยืดหยุ่นอยู่ในระดับมากด้วย

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และให้ความช่วยเหลือ จริงใจและมีความยุติธรรม และให้เกียรติเคารพการตัดสินใจของผู้ร่วมงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษพล อัมระนันท์(2557) พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาในอำเภอแม่วงก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากด้วย

ด้านการมีวิสัยทัศน์ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสถานการณ์การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคของสถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน มีการประเมินสถานสถานการณ์พร้อมรับมือต่อความเสี่ยง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้วิธีกระบวนการความรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือความรู้และมวลประสบการณ์ที่สั่งสมไว้มาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดใหม่ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภรณ์ทิพย์ ปั้นก้อง (2559) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย ความมีจินตนาการ ความยืดหยุ่น และความมีวิสัยทัศน์ พบว่า ด้านความมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย ศักยภาพในการกำหนดเป้าหมายองค์การเพื่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ มีศักยภาพในการกำหนดวิสัยทัศน์องค์การทั้งในปัจจุบันและอนาคต กำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์การทำงานพร้อมกับยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น มีศักยภาพในการบริหารงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ มีศักยภาพในการสร้างงานใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาองค์การมีความกล้าหาญในการนำเสนอความคิดใหม่ ๆ ที่ แตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมปัจจุบัน

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบูรณาการความรู้ ทักษะและประสบการณ์ มีการริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม และแสดงออกของผู้บริหารในด้านความเฉลียวฉลาด สติปัญญา มีความไวต่อการรับรู้ และการตอบสนองต่อเรื่องต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วมณี ปัทมะ (2564) พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยรวมอยู่ในระดับ 117 ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีจินตนาการ การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความยืดหยุ่น และการคำนึงถึง ความเป็นปัจเจกบุคคล สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับ คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีจินตนาการ และการมีความยืดหยุ่น ส่วนความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน เรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่น การมีความคิดสร้างสรรค์ และการมีจินตนาการ ตามลำดับ

ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการแปลงสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา รับฟังความคิดเห็นต่างๆ ของบุคลากร และสามารถหาวิธีการจัดการกับปัญหาเป็นขั้นเป็นตอนที่ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงแข ขำนอก (2559) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านความยืดหยุ่น ด้านจินตนาการ และด้านการแก้ปัญหา ตามลำดับ

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า

ด้านการมีความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองโลกในแง่ดี ตลอดจนมีแนวคิดในการทำงานที่แปลกใหม่และทันสมัย พัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา เป็นผู้นำที่มีความยืดหยุ่นและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ เปิดใจรับฟังผู้อื่นพร้อมเป็นมิตรกับผู้อื่นเสมอ ปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ เต็มใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและมีความคิดที่หลากหลายมิติจะทำให้องค์กรเกิดการพัฒนา ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รอซียะห์ ลาเต๊ะ (2561) พบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารควร

มีการผ่อนปรนการปฏิบัติงานให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิบตีซาม เจะหะ (2564) พบว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารควรมีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ไม่ยึดติดกับวิธีแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ และเปิดโอกาสให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าใจและเห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยวิเคราะห์ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา มีการมอบหมายให้ครูปฏิบัติงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถของบุคคล และเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานได้ใช้ความสามารถและแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง(2556) กล่าวว่า การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการดูแลเอาใจใส่เป็นกรณีพิเศษ ถึงความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อความเติบโตในหน้าที่การงานพัฒนาศักยภาพของผู้ตามให้สูงขึ้นทั้งยังสนับสนุนและให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถจนมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ชี้ให้เห็นถึงความรู้ความสามารถที่แตกต่างระหว่างบุคคลการมอบหมายงานที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาวิธีการต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพอย่างหลากหลายทันกับโลกยุคปัจจุบันมาใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเหมาะสม

ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ เป็นนักแก้ปัญหาที่ดี เป็นผู้นำที่มีแนวคิดที่ทันต่อสถานการณ์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ มีหลักการทำงานตามแนวคิดที่ตั้งไว้อย่างมั่นคง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานที่มีความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวณีย์ สมบูรณ์ศิโรรัตน์ (2562) พบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังเสียงสะท้อนจากภายนอก ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรค้นหาแนวทางปฏิบัติงานที่ดีกว่าและใหม่กว่าอยู่เสมอ โดยไม่ผูกพันอยู่กับความคิดแบบเดิมๆ นำความรู้มาถ่ายทอดให้ครูและบุคลลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ กระตุ้นให้บุคลากรเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา พัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยี เพื่อเตรียมพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ

รับฟัง และร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา และมีความคล่องแคล่วในการทำงานด้วยความกระฉับกระเฉง รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิบตีซาม เจะหะ (2564) พบว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์พบว่าผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและสามารถมองเห็นภาพความเป็นไปได้ของการพัฒนาในอนาคตโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ

ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการคิดหารูปแบบการแก้ไขปัญหา มุมมองในเชิงระบบเพื่อให้การจัดการกิจกรรมการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาของสถานศึกษายึดกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา รักษาเวลา รักษาวินัย ยึดถือระเบียบข้อบังคับกฎหมายเป็นหลักในการทำงานและความสามารถในการจำแนกสิ่งต่าง ๆ เพื่อไปสู่แนวทางการคิดแก้ปัญหาที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี อินทาปัจ (2563) พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพคือการมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับ เด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

องค์ความรู้

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ด้านการมีความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวคิดในการทำงานที่แปลกใหม่และทันสมัย พัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา

ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรค้นหาแนวทางปฏิบัติงานที่ดีกว่าและใหม่กว่าอยู่เสมอ โดยไม่ผูกพันอยู่กับความคิดแบบเดิมๆ

ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมุมมองในเชิงระบบเพื่อให้การจัดการกิจกรรมการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาของสถานศึกษา

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าใจและเห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยวิเคราะห์ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา มีการมอบหมายให้ครูปฏิบัติงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถ

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการวางแผนและการกำหนดนโยบายที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการบริหารโรงเรียนให้ได้มาตรฐานและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ เป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดอบรม สัมมนา และการศึกษาดูงานเพื่อให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามากขึ้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2) ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ *ด้านการมีความยืดหยุ่น* ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับเปลี่ยนความคิด การกระทำ และวิธีการตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชาญฉลาดเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ *ด้านการมีวิสัยทัศน์* ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติสู่เป้าหมาย ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ *ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์* ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาตนเองในด้านความสามารถในการคิดหลายทิศทางที่นำไปสู่กระบวนการคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ เพื่อพัฒนาการบริหารรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่น และด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางที่เหมาะสมการคิดแก้ปัญหาแนวทางในการบริหารที่ใช้เหตุ ใช้ผลในการทำงาน เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2) ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3) ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

References

กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: สิ่งที่ควรค่าสำหรับทุกคนในอนาคต.* ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

แก้วมณี ปัทมะ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.* มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จาริณี สิกุลจ้อย (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

พัชรี อินทาปัจ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2561). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัษฎากร อัครจันทร์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูใน โรงเรียนประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : ทิพยวิสุทธิ.

สุขพัชรา ชิ้มเจริญ. (2556). โครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้นิเทศภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ความมีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555).*แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน. (2566). *ข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมืองลำพูน*. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด

อัยรีน สมาแอ. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. *สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อิบตีซาม เจะหะ(2564) *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Bennis, Warren. (2002) *Creative Leadership*. (Abi) Bangkok : Chulalongkom University.

Guntem,G. (2004). *The Challenge of Creative Leadership*. (n.p.).Maya Angelou Press.

Sternberg, R. J. (2006). Creative leadership: it's a decision. *Journal of Leadership*. 36(2), 22-24.

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Participation in the Administration of Schools under the Local Administrative Organizations, Mueang District, Mea Hong Son Province

ชวลิต นิมงคล Chawalit Nimongkon
ธีระภัทร ประสมสุข Teerapat Prasomsuk
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
North-chiang mai university
g653302104@northcm.ac.th

Received 2024/11/05 *Revised 2024/12/24* *Accepted 2025/01/05*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาและ 2) หาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 116 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย คิด ดำเนินการและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล พบว่า ให้มีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน กำหนดนโยบาย เป้าหมาย คิด ตัดสินใจ ดำเนินการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล พบว่า ให้มีส่วนร่วมประเมินผล รับผิดชอบ คิด ทำงานเป็นระบบ ติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ให้มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รับรู้และดูแลรักษาผลประโยชน์ของโรงเรียน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การบริหารสถานศึกษา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

Abstract

This research aims to 1) study participation in school administration and 2) find ways to develop participation in school administration of schools under local administrative organizations in Mueang District, Mae Hong Son Province. The research design is a survey. The population and samples are 116 school administrators, teachers, and school committees, and 5 qualified persons for interviews, by purposive selection. The instruments used are a questionnaire with a reliability of 0.81 and an interview form. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

The research results found that :

1) Participation in school administration is at a high level overall.

2) Guidelines for developing participation in school administration In terms of participation in implementation,it was found that there should be opportunities for participation in policy setting, goals, thinking, implementing, and evaluating. In terms of participation in evaluation, it was found that participation in school administration, policy setting, goals, thinking, decision-making, and evaluation were allowed. In terms of participation in evaluation, it was found that participation in evaluation, responsibility, thinking, working systematically, and monitoring and evaluating were allowed. In terms of participation in receiving benefits, it was found that participation in receiving benefits, awareness, and care for the benefits of the school were allowed.

Keywords: Participation, School Administration, Local Administrative Organization.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะมาตรา 41 ที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตามความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น รวมถึงมาตรา 42 ที่กำหนดให้กระทรวงมีหน้าที่ในการประเมินความพร้อมขององค์กรเหล่านี้เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ มาตรา 57 ยังเน้นให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงแต่มีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเท่านั้น แต่ยังมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาทุกระดับ โดยการสนับสนุนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเด่นที่ช่วย

กำหนดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development: SBMLD) ถือเป็นนวัตกรรมการศึกษาใหม่ที่มุ่งเน้นการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเช่นกัน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสามารถสร้างความรู้สึกในความเป็นเจ้าของ และทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรู้สึกมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553: 8) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย คือการขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร ปัญหาที่กล่าวมาสามารถแก้ไขได้ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนอีกแรงหนึ่ง ซึ่งหากมีการบริหารจัดการที่ดีแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถบริหารการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและความเป็นอยู่ของชุมชนได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและพัฒนาอย่างรวดเร็ว (กาญจนา วัธนสุนทร, 2556: 165)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ การสนับสนุนและความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับท้องถิ่น จะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจะช่วยให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาทในการตัดสินใจ และร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในการอบรมและพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชน

โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งหมด 4 โรงเรียน โดยการจัดการศึกษาที่ผ่านมา ผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยปัญหาประการแรกคือ ขาดการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มวางแผนและกำหนดนโยบาย การเลือกโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษา เนื่องจากบางกิจกรรมใช้การตัดสินใจจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว การประสานงานและการดำเนินงานกิจกรรมบางอย่างมีการเข้าร่วมน้อย ส่งผลให้โครงการที่ดำเนินการยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ขาดการติดตามและประเมินผลขององค์กร การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษายังมีการตอบรับน้อย ซึ่งขาดขวัญและกำลังใจในการสร้างผลงาน (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด, 2565: 20-25)

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารโรงเรียนสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สามารถนำมาปรับปรุงและใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็น

ข้อมูลประกอบการดำเนินงานให้กับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในเชิงของการบริหารที่จะช่วยให้สามารถบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ตามแนวคิดของรัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557) ยุพา บุญอนันต์ (2557) เสาวนีย์ เดือนเด่น และคณะ (2558) พิณสุดา สิริธรังศรี (2558) สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561) Sashkin. (1982) Shadid, et al.(1982) , Cohen and Uphoff (1997) ได้กำหนดการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาของโรงเรียน โดยผู้วิจัยนำมาบูรณาการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดสำหรับวิจัย ครั้งนี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1. โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน 2.โรงเรียนเทศบาล 2 (เฉลิมพระเกียรติ) 3.โรงเรียนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเทศบาล 3 (แผนกประถมศึกษา) ประชากรทั้งหมดในปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 116 คน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ เลือกแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยมีคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูล 1.ผู้บริหารสถานศึกษามีวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษขึ้นไปในพื้นที่ 2.เป็นครูมีวิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษขึ้นไปในพื้นที่ 3.เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีเนื้อหาและรูปแบบดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท(Likert)

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถาม

1) ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และรายละเอียดวัตถุประสงค์ ของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและปรับปรุงแบบสอบถาม

3) ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อทำนิยามศัพท์ ในการวิจัย และนำนิยามเชิงปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

4) นำแบบสอบถามฉบับร่าง ที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) โดยพิจารณาข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 เป็นต้นไป

6) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

7) นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try–Out) กับผู้บริหาร และครูโรงเรียนอนุบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน 30 ชุด

8) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

9) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับประชากรในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เลือกมาจาก ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จากแบบสอบถามมาทำกำหนดเป็นประเด็นการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ด้านการทำงานโดยใช้ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง 2) วิเคราะห์การบริหารแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน เสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556:121) 3) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปและอภิปรายผล และ4) วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติการ		
	(μ)	(σ)	แปลผล
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.92	0.84	มาก
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.85	0.87	มาก
การมีส่วนร่วมการประเมินผล	3.91	0.85	มาก
การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์	3.82	0.87	มาก
โดยรวม	**3.87**	**0.85**	**มาก**

จากตาราง 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย คิด ดำเนินการและประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน กำหนดนโยบาย เป้าหมาย คิด ตัดสินใจ ดำเนินการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผลเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมประเมินผล รับผิดชอบ คิด ทำงานเป็นระบบ ติดตามประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รับรู้และดูแลรักษาผลประโยชน์ของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อภิปรายผล พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน กล่าวคือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมและเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการบริหารรงเรียน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันวางแผน และร่วมกันพัฒนาโรงเรียนให้ขับเคลื่อนไปอย่างมีคุณภาพและมีความต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การบริหารที่มี

ประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย ทั้งนี้แรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานส่วนหนึ่งมาจากการให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมประเมินผล ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยอานนท์ แก้วเงิน (2563) ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณา ตามรายด้านได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมินผล การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธรรมรัตน์ พงษ์ทอง (2559) พบว่า ผู้ปกครองมีแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อแยกพิจารณาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ใน ระดับมาก ข้อที่มีการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์เป้าหมายร่วมกัน เช่น มีการจัดประชุมครูทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน การประชุมคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อขออนุมัติงบประมาณของโครงการต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนส่งเสริมใน กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งให้ เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานในการแสดงความคิดเห็นเรื่องการทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อความร่วมมือกันพัฒนา คุณภาพการศึกษาและการบริหารการศึกษาของโรงเรียนตามแผนดำเนินงานของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ พจนารถ วาดกลิ่น (2566) พบว่า 1) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนในสานักงานเขต บางกอกใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การมีส่วนร่วมการประเมินผล ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงที่สุดคือ มีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น ปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน เช่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของครูผู้สอนเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานและที่สำคัญมีการควบคุม กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามงานอย่างเสมอและต่อเนื่อง รวมไปถึงส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาและการปรับปรุงการเรียนการ

สอนสื่อและเทคโนโลยีให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ กำกับติดตามการวัดผลและประเมินผลที่เน้นสมรรถนะผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรเทพ เหมรานนท์ (2564) พบว่า จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เปลี่ยนไป 1 หน่วย ทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1และเขต 2 เปลี่ยนไป 0.74 หน่วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1และเขต 2 มีการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทำให้เมื่อดำเนินงานใด ๆ จะเกิดผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานหรือตรงตามความต้องการและผลนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนาการเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ถูกบีบบังคับได้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงที่สุดคือ มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการคิดริเริ่ม วางแผน คิดค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา การกำหนดโครงการ งานและกิจกรรม ของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานภายในโรงเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติงาน และการวัดและประเมินผลโครงการ งานและกิจกรรม ของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทำให้องค์กรขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับผลประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธาทิพย์ ทั่วจบ (2564) พบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรทางการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน การนิเทศการเรียนการสอนการจัดหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การใช้สื่อการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) ความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงที่สุดคือ ท่านได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากโครงการพัฒนาต่างๆ ของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้เปิดโอกาสทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการติดสินใจ และรับผิดชอบ ทำให้การโรงเรียนได้ดำเนินงานกิจกรรมโดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จนเกิดผลที่เกิดขึ้นตรงตามความต้องการและผลนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายที่โรงเรียน

กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวนีย์ เดือนเด่น และคณะ (2558 : 8) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไว้ว่า ท่านได้รับประโยชน์จากการนำแผนการดำเนินงานไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ได้รับการ ฝึกอบรมตามความต้องการ เพื่อนำความรู้และทักษะมาใช้ในการสร้างผลงานที่ดี ได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการสร้างผลงานที่ดีและทำกิจกรรมร่วมกัน และเพื่อให้ท่านมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยอานนท์ แก้วเงิน (2563) ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาการบริหารแบบ มีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2)ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และ 3)ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1.การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณา ตามรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมินผล การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อภิปรายผล พบว่า

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย คิด ดำเนินการและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธันยาภัทร์ เทียนธนาทิพย์ (2563) พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ ปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า มีทั้งหมด 4 ด้าน 20 แนวทาง ได้แก่การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษาด้านวิชาการ 7 แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษาด้านงบประมาณ 6 แนวทาง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา ด้านบริหารงานบุคคล 3 แนวทางและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจในสถานศึกษา ด้านบริหารทั่วไป 4 แนวทาง โดยสังเคราะห์มาจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ผนวกกับกรอบแนวคิดของการวิจัยการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติภารกิจใน สถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน กำหนดนโยบาย เป้าหมาย คิด ตัดสินใจ ดำเนินการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำนาญ อุดมนิวิ (2558) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมในการ บริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วยแนวทางย่อย 4 แนวทาง คือ แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณ แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล และแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป

การมีส่วนร่วมการประเมินผล คือ ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมประเมินผล รับผิดชอบคิด ทำงานเป็นระบบ ติดตามประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรายุ พรหมจักร (2558) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่ได้เป็นกระบวนการพัฒนาตามหลักการบริหารแบบ PDCA อันเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารแบบส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1) สร้างความเข้าใจร่วมกัน ขั้นที่ 2) การเลือกปัญหา วิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนา ขั้นที่ 3) นำไปปฏิบัติ ขั้นที่ 4)ติดตามประเมินกระบวนการขั้นที่ 5) ปรับปรุงและพัฒนา

การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ คือ ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รับรู้และดูแลรักษาผลประโยชน์ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ประจงกูล (2558) พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคือ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจวัตถุประสงค์ ร่วมกำหนดแนวทางปฏิบัติงานต่างๆ ของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ จัดทำแผนและกิจกรรมต่างๆร่วมกัน คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีส่วนร่วมในการรับทราบ แนะนำ เสนอแนวทางการบริหารงานต่างๆ ของสถานศึกษา ทั้งบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานทั่วไป สร้างขวัญกำลังใจครูและบุคลากร วางแผนระดมทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และช่วยเหลือในการประสานงานต่าง ๆ ให้กับสถานศึกษา

องค์ความรู้

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทตั้งแต่การกำหนดนโยบาย วางเป้าหมาย คิดแนวทางการทำงาน ดำเนินการ และประเมินผล **การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ** การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วยสร้างความร่วมมือ ความเข้าใจ และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในงานบริหารโรงเรียน **การมีส่วนร่วมในการประเมินผล** เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมประเมินผลการดำเนินงาน รับผิดชอบในงานที่เกี่ยวข้อง และทำงานเป็นระบบ กระบวนการนี้ยังรวมถึงการติดตามผลและประเมินประสิทธิภาพของงาน **การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์** ผู้มีส่วนร่วมควรได้รับประโยชน์จากการบริหารงาน เช่น การได้รับข้อมูล รับรู้และดูแลรักษาผลประโยชน์ของโรงเรียน การสร้างขวัญกำลังใจให้ครูและบุคลากร ตลอดจนการวางแผนระดมทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาครอบคลุมทุกกระบวนการ ตั้งแต่การดำเนินการ ตัดสินใจ ประเมินผล และการรับผลประโยชน์ การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีแนวทางในการพัฒนาที่มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา

สามารถนำข้อมูลและแนวทางเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมคิดกำหนดนโยบายและแผน การดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน ตรวจสอบการบริหารจัดการสถานศึกษาและการรับผลประโยชน์จากโครงการกิจกรรม

2) สถานศึกษาควรทำโครงการที่มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนโครงการ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน โครงการมีส่วนร่วมตรวจสอบการบริหารจัดการสถานศึกษา และโครงการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการกิจกรรมของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2) การมีส่วนร่วมตรวจสอบการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

References

กาญจนา วัธนสุนทร. (2556). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดูมีเดียพับชิ่ง.

จิรายุ พรหมจักร. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2**.** *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยอานนท์ แก้วเงิน. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา**.** *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

ชำนาญ อุดมนิวิ (2558) แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธันยาภัทร์ เทียนธนาทิพย์และธรินธร นามวรรณ. (2563). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7,* (กรกฎาคม) ; 184-185

ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง. (2559). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขต อำเภอแก่หางแมวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต *1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พจนารถ วาดกลิ่น. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 116,ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542) : 12-13

พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี.เขต 1 และเขต *2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**.**

พิณสุดา สิริธรังศรี. (2558). *แก่นการจัดการศึกษา ชุดโครงการการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : การศึกษาเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย์.

ยุพา บุญอนันต์. (2557). การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์.

สุจิตรา ประจงกูล และคณะ. (2558). “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2”. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สุธาทิพย์ ทั่วจบ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู กับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**.** *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

เสาวนีย์ เดือนเด่น และคณะ. (2558)**.** *การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561).*แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 – 2580.* กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

School Management of Inclusive Education in Highland Schools under the Office of Chiang Mai Primary Educational Service Area 2

เคียงเนตร ขันคำ Kiengnet Khunkham
ธีระภัทร ประสมสุข Teerapat Prasomsuk
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
North-chiang mai university
g653302115@northcm.ac.th

Received 2024/11/07 *Revised 2024/12/24* *Accepted 2025/01/06*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมในโรงเรียนบนพื้นที่สูง และ 2) แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมในโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 รูปแบบการวิจัยผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ข้าราชการครู และครูผู้รับผิดชอบการบริหารการเรียนร่วม จำนวน 146 คน โดยการสุ่มแบบอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน และผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง พบว่า ควรประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ข้าราชการครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนร่วมอย่างเป็นทีม (MOU มีลักษณะเป็นเอกสารทางการ) นอกจากนี้ ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาอย่างตรงจุด มีการใช้สื่อที่หลากหลายในการบริหารจัดการ และควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนเข้าอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การบริหารการศึกษา, โรงเรียนจัดการเรียนร่วม, โรงเรียนบนพื้นที่สูง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2.

Abstract

This research aimed to 1) study the administration conditions of inclusive education schools in highland schools and 2) develop guidelines for inclusive education administration in highland schools under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Chiang Mai. The research design was a mixed-methods study. The sample consisted of 146 administrators, teachers, and teachers responsible for inclusive education administration, using simple random sampling with proportionality, and 10 informants from interviews. The research instruments were questionnaires with a reliability of 0.87 and interview forms. Data analysis used statistics, percentages, means, and standard deviations.

The research results found that:

1) The administration of inclusive education schools in highland schools under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Chiang Mai, was at the highest level overall.

2) The development guidelines for inclusive education administration in highland schools found that there should be cooperation between administrators, teachers, parents, and communities to develop inclusive education management systems as a team (MOU is an official document). In addition, action research should be conducted to develop and solve problems directly, use a variety of media for management, and encourage all personnel to attend training courses related to inclusive education. To increase knowledge, understanding and skills in solving problems correctly and effectively

Keywords: Educational Administration, Inclusive Education Schools, High-Altitude Schools, Office of the Basic Education Commission, Chiang Mai Primary Education Area 2

บทนำ

ปัจจุบัน การศึกษาของประเทศไทยมีความสำคัญและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาภาคบังคับ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงเพศ วัย หรือความบกพร่องทางร่างกาย การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาบุคคล ซึ่งถือเป็นทรัพยากรหลักของประเทศและส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในขณะเดียวกัน สังคมเริ่มให้ความสนใจในการ

พัฒนาทุกกลุ่มคน รวมถึงผู้ที่มีความบกพร่อง เพื่อให้พวกเขาสามารถพัฒนาศักยภาพและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญนี้ จึงได้กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551) จากการพัฒนาการศึกษา พบว่า เด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีฐานะยากจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงมุ่งเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดการศึกษาในรูปแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการ ซึ่งรวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีมาตรฐาน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามนโยบายนี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน (พัทธนันท์ วงษ์วิชยุตม์, 2560) จึงจำเป็นต้องพัฒนามาตรฐานการศึกษาแบบเรียนรวมให้มีคุณภาพเพื่อให้เด็กพิการสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ลักษณะพิเศษ เช่น พื้นที่ภูเขาสูงและพื้นที่เกาะ ยังเผชิญกับอุปสรรคจากการคมนาคมที่ยากลำบาก ทำให้เด็กในพื้นที่เหล่านี้เข้าถึงการศึกษาได้อย่างยากลำบาก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดมาตรการและแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) ทุกโรงเรียนมีนักเรียนที่มีความบกพร่องอยู่จำนวนไม่น้อย เด็กกลุ่มนี้ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อโรงเรียน และจำเป็นที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการบริหารจัดการการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความพิการ เพื่อให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ มีสัมมาชีพ และมีทักษะชีวิตเพียงพอในการเลี้ยงชีพ

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม และเป็นผู้ดูแลพัฒนาการเรียนร่วมในโรงเรียน จึงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนบนพื้นที่สูง จึงสนใจศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เพื่อนำสารสนเทศจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการบริหารโรงเรียนเรียนร่วม เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความพิการให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพ เป็นพลเมืองดีที่ได้รับการยอมรับจากสังคม และสามารถเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพ การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาบริหารโรงเรียนจัดการเรียนของโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 รูปแบบการวิจัยวิจัยเชิงผสมผสาน ตามมาตราฐานการเรียนร่วม เพื่อการประกันภายในของสถานศึกษา พ.ศ.2555 4 ด้าน 4 มาตราฐาน 17 ตัวชี้วัด 4 มาตรฐาน ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพนักเรียน 2. ด้านการเรียนการสอน 3. ด้านการบริหารจัดการ 4.ด้านปัจจัย (มาตรฐานการเรียนร่วม สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2560)

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครู จำนวน 429 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 449 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูพี่เลี้ยงเด็กพิการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 146 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน (Proportional Simple Random Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไปจำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน ครูผู้สอน มีวิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 2 คน และครูจัดการศึกษาพิเศษ เขต 8 จำนวน 1 คน รวมเป็น 10 คน

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม เรื่องเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนในพื้นที่-สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแยกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งและระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมีตัวเลือก (Check- list) ที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนในพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักวิชาการวิเคราะห์ได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 คุณภาพผู้เรียน จำนวน 10 ข้อ ด้านที่ 2 การเรียนการสอน จำนวน 12 ข้อ ด้านที่ 3 บริหารจัดการ จำนวน 28 ข้อ และด้านที่ 4 ปัจจัย จำนวน 4 ข้อ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หรือ Likert Scale มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อย (Likert, 1961 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 โดยเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ กำหนดประเด็น ข้อคำถามจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดจากแบบสอบถามมาทำเป็นประเด็นการสัมภาษณ์

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถาม

1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

2 สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาและนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในพื้นที่สูง สังกัด สพป.เชียงใหม่ เขต 2 แล้วนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับข้อเสนอแนะและปรับปรุง

3 ปรับแบบสอบถามให้ถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุมตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) โดยค่าดัชนีสูงกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ (Try Out) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

5 นำแบบสอบถามฉบับไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและครูพี่เลี้ยง ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 ชุด

6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าตามวิธีของครอนบาช (Cronbach’s Alpha Coefficient) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

7 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับประชากรในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

1 ศึกษาเอกสาร งานวิชาการ และงานวิจัย เพื่อศึกษาทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีคุณภาพ ถูกต้องและเที่ยงตรง

2 สรุปข้อมูลจากแบบสอบถามในประเด็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 อันดับในแต่ละด้านของการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในพื้นที่สูง สังกัด สพป.เชียงใหม่ เขต 2 เพื่อนำมาจัดทำกรอบสัมภาษณ์ 10 ข้อ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา ข้อมูลและข้อคำถาม ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา

4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับแก้ตามคำแนะนำ และจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม ได้แก่ 1) วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามสถานภาพ อายุราชการ/อายุการทำงานโดยใช้ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง 2) วิเคราะห์การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนในพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม และรายด้าน เสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม มาสรุปข้อมูลและนำเสนอวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		(μ)	(σ)	
1.	ด้านคุณภาพนักเรียน	4.81	0.19	มากที่สุด
2.	ด้านการเรียนการสอน	4.48	0.15	มากที่สุด
3.	ด้านการบริหารจัดการ	4.69	0.28	มากที่สุด
4.	ด้านปัจจัย	4.83	0.38	มากที่สุด
โดยรวม		4.75	0.17	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่าการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านปัจจัยมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือด้านคุณภาพนักเรียนด้านการบริหารจัดการ และ ด้านการเรียนการสอน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 แต่ละด้านดังนี้ ด้านคุณภาพนักเรียน คือ ประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันเป็นทีม ด้านการเรียนการสอน คือ มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย ด้านการบริหารจัดการ คือ มีการบริหารจัดการนำสื่อที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหา ด้านปัจจัย คือ ส่งเสริมบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้าอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้บุคลากรทุกท่านได้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี เชี่ยวชาญ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 บริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 สามารถอภิปรายผล พบว่า การศึกษาการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่ามีการวางแผนเพื่อให้ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมและผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ครู

การศึกษาพิเศษมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมและผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน มีการตรวจสอบ ประเมินผลหลังจาก ปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมและผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน และนำผลการตรวจสอบ ประเมินผลหลังจาก ปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมและผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ถูกต้องและตรงตามความเหมาะสม กับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระพงษ์- พรมกุล (2558) พบว่า สภาพการบริหารการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนันท์ วงษ์วิชยุตม์และคณะ (2560) พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนบ้านลำมะ โกรก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริหารการจัดการเรียนรวม รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

หากพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านคุณภาพนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่านักเรียนได้มีการปฏิบัติตามแผนการจัดการศึกษาเรียนร่วมที่ได้สร้างตามความเหมาะสมและแตกต่างระหว่างบุคคล และ ได้มีการวางแผนพัฒนาการตามศักยภาพของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลา เกลี้ยงแก้ว (2560) พบว่า สภาพการบริหารการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านนักเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวรรตน์ ช่างหล่อ(2561) พบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท(SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 1 ด้านนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า มีการวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและปฏิบัติตามแผนการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมและหรือฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการเรียนร่วมจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนร่วม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนร่วม จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพ ได้ตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นของการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) พบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท(SEAT) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เอลิฟ (Elif) (2014) พบว่าการสร้างมาตรฐานให้เกิดขึ้นในการจัดการ

เรียนรวมในประเทศตุรกีมีความจำเป็นต้องให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับความจำเป็นและความต้องการพิเศษในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยครูต้องการมีความรู้เรื่องพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางการฝึกทักษะทางสังคม การจัดการศึกษาในสภาพบริบทที่มีความจำกัดหรือเฉพาะเจาะจง แนวทางการกำหนดเป้าหมายและการประเมินความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า มีการวางแผนการดำเนินการรับเด็กคัดแยกส่งต่อและจัดเข้าเรียน และ วางแผนการส่งเสริมการใช้งบประมาณสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษและใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนันท์ วงษ์วิชยุตม์และคณะ(2560) พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านบริหารจัดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนบ้านลำมะ โกรก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชริดา นิลสุข (2558)พบว่าการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านปัจจัย อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า มีการวางแผนเพื่อให้ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมและผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการ และมีการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมและผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำรวม คงสืบชาติ (2559) พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งต่อประสิทธิผล การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยการบริหาร ด้านบุคคลกร 2) ปัจจัยการบริหารด้านบริหาร 3) ปัจจัยการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ปัจจัยการ บริหารด้านบริหารการจัดการ 5) ปัจจัยการบริหารด้านการมีส่วนร่วม และ6) ปัจจัยการบริหารด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาของศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 3 ด้วน ได้แก่ 1) ประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้รับบริหาร 2) ประสิทธิผลการประกัน คุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการภายใน และ 3) ประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาด้านการ เรียนรู้และ

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า ด้านคุณภาพนักเรียน คือ ควรประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันเป็นทีม เป็นเพราะว่า มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพของนักเรียนเรียนร่วมมีบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมกันดำเนินการ และมีการนำข้อแนะนำมาปรับปรุงพัฒนา รวมถึงการนำกระบวนการชุมชนวิชาชีพทางการ

เรียนรู้ PLC มาพัฒนาการเรียนการสอน และวางแผนพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเรียนร่วมโดยใช้ข้อมูลสาระสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ถูกต้องตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเรียนร่วมจากผลการติดตามตรวจสอบโดยบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความทันสมัยของแผนพัฒนาคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลา เกลี้ยงแก้ว (2560) พบว่า แนวทางการบริหารการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านนักเรียน ควรประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันเป็นทีมในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและร่วมกันวางแผน การปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเรียนร่วมที่มีความเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) พบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 1 ด้านนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนควรร่วมมือกันเป็นทีมในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและร่วมกันวางแผน การปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเรียนร่วมที่มีความเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

ด้านการเรียนการสอน คือ ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย เป็นเพราะว่า มีการนิเทศภายใน ติดตามผลอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่องโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายมีการปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียนเรียนร่วมและนำผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลผลตามสภาพที่แท้จริงมาปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนโดยจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนร่วม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของมีการการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมและหรือฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเป็นรายบุคคลและมีการใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานทั้งในโรงเรียนและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) พบว่า แนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท(SEAT) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย มีการนิเทศภายใน ติดตามผลอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ เอลิฟ (Elif) (2014) พบว่าการสร้างมาตรฐานให้เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรวมในประเทศตุรกีมีความจำเป็นต้องให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับความจำเป็นและความต้องการพิเศษในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยครูต้องการมีความรู้เรื่องพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางการฝึกทักษะทางสังคม การจัดการศึกษาใน

สภาพบริบทที่มีความจำกัดหรือเฉพาะเจาะจง แนวทางการกำหนดเป้าหมายและการประเมินความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านการบริหารจัดการ คือ ควรมีการบริหารจัดการนำสื่อที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหา เป็นเพราะว่า มีการกำหนดทิศทาง นโยบาย จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีการวางแผนการบริหารจัดการใช้งบประมาณสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนร่วมโดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมเพื่อขอสิ่งอำนวยความสะดวกรวมถึงงบประมาณที่สนับสนุนมีบริหารจัดการนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน และประเมินผลการจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อนำผลและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนาตรวจสอบประเมินผลมาปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนันท์ วงษ์วิชยุตม์และคณะ (2560) พบว่า แนวทางการดำเนินงานด้านบริหารจัดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนบ้านลำมะ โกรก มีการบริหารจัดการนำสื่อที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหา มีการการวางแผนการบริหารจัดการมีการสำรวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการจัดการเรียนร่วมบริหารจัดการนำสื่อที่หลากหลายเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหา มีการสร้างเครือข่ายที่มั่นคงและประชุมหารือระหว่างเครือข่ายเพื่อร่วมมือในการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

ด้านปัจจัย คือ ควรส่งเสริมบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้าอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้บุคลากรทุกท่านได้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี เชี่ยวชาญ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเป็นเพราะว่า ส่งเสริมบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้าอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้บุคลากรทุกท่านได้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี เชี่ยวชาญ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารโรงเรียน มีการวางแผนเพื่อให้ครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการนำผลการตรวจสอบ ประเมินผลหลังจาก ปฏิบัติตามแผนให้ครูบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง มีส่วนร่วมสร้างความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียน มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ถูกต้องมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานยิ่งขึ้นและมีการพัฒนาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนเรียนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูได้อบรมพัฒนาวิชาชีพในด้านการเรียนร่วมเนื่องจากการคัดกรองจำเป็นที่จะต้องให้ครูประจำชั้นช่วยในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการนำระบบนิเทศภายในและการนิเทศจากทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อสรุปข้อแนะนำในการพัฒนาการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างเครือข่ายพัฒนาการบริหารจัดการเรียนร่วมและ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก ชุมชน ผู้ปกครอง เครือข่ายเพื่อรับการสนับสนุนหรือข้อแนะนำต่าง ๆสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ สำรวม คงสืบชาติ (2559) พบว่า แนวทางการบริหารที่ส่งต่อประสิทธิผล การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการส่งเสริมบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้าอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้บุคลากรทุกท่านได้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี เชี่ยวชาญและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถิรฉัตร คงจันทร์ (2560) พบว่า แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสตรีภูเก็ต มีการส่งเสริมบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้าอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้บุคลากรทุกท่านได้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี เชี่ยวชาญ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

องค์ความรู้

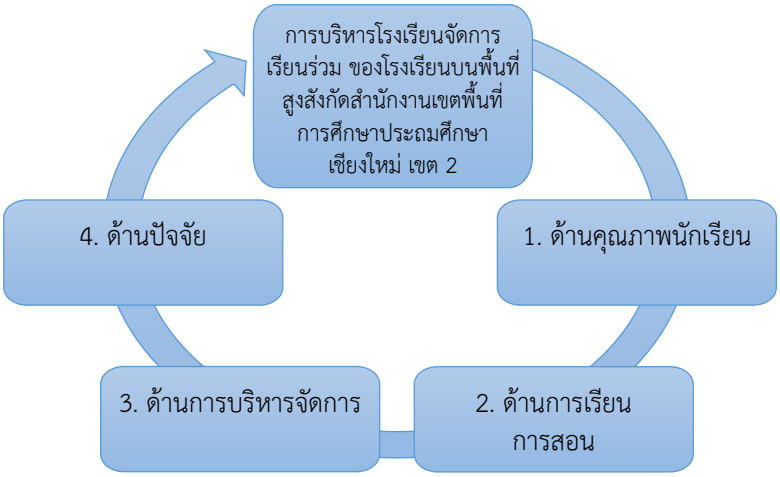

ภาพที่ 1 การบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ทุกคนต้องทำงานร่วมกันเพื่อช่วยแก้ปัญหาของนักเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนานักเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของแต่ละคน เพื่อให้การเรียนรู้มีระบบและมีประสิทธิภาพสูงสุด ในด้านการเรียนการสอน ควรมีการวิจัยเพื่อนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหาที่ตรงจุด การติดตามผลและประเมินการเรียนการสอนจะช่วยให้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายยังช่วยให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ส่วนของการบริหารจัดการ ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยการสำรวจข้อมูลและใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรก็เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้มีการประชุมและแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ สำหรับปัจจัยสนับสนุน ควรให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง ผู้บริหารควรวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบการเรียนร่วมจะประสบความสำเร็จได้เมื่อทุกฝ่ายร่วมมือกันในด้านการ

เรียนการสอน การบริหารจัดการ และปัจจัยสนับสนุน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุดในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับนักเรียนทุกคน

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนในพื้นที่เดียวกัน ข้อมูลที่ได้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งหวังที่จะปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนบนพื้นที่สูงให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรจัดทำแผนหรือโครงการในด้านเดียวกันเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร รวมถึงการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนและการติดตามผลการใช้งบประมาณ โดยนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน

สถานศึกษาและครูควรนำแผนงานไปปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวัดประเมินผลตรวจสอบความพึงพอใจต่อพัฒนาการของนักเรียน โรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

2) ควรวิจัยเรื่องการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

References

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). คู่มือการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ธีระพงษ์ พรมกุล. (2558), สภาพการบริหารการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT)เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ถิรฉัตร คงจันทร์. (2560) .*รายงานการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสตรีภูเก็ต.* ภูเก็ต: โรงเรียนสตรีภูเก็ต.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

พัทธนันท์ วงษ์วิชยุตม์ และคณะ. (2560). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โรงเรียนบ้านลำมะโกรก จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.* 11 (1).

พัชริดา นิลสุข. (2558). การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม. *การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ราชกิจจานุเบกษา (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 . แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2).* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551* .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548). *การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2560). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรวมเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*,กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกรุงเทพมหานคร.

สำรวม คงสืบชาติ. (2559). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.*วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

อนุวรรตน์ ช่างหล่อ. (2561). การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี.

อัญชลา เกลี้ยงแก้ว. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

Elif S.P., (2014). “ Identification of inclusive education classroom teachers’ viewsand need regarding in-service training on special education in Turkey”. *Educational Research and Reviews.* 9 (20) : 1097-1108

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

Guidelines for Developing Administrative Efficiency of the Chaiyaphum Provincial Administrative Organization

พงศ์ศักดิ์ มังสังข์ Pongsak Mangsang
พิทักษ์พงศ์ กางการ Pitukpong Kangkarn
ณัฐดนัย แก้วโพนงาม Nutdanai Kaewponngam
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
Faculty of Liberal Arts and Science Chaiyaphum Rajabhat University
Kokocu.nut@hotmail.com

Received 2024/11/20 *Revised 2024/12/05* *Accepted 2025/01/06*

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ1.ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ 2.ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และหาแนวทางแก้ไข โดยศึกษาจากบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ข้าราชการ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้าง จำนวน 205 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการหาค่า IOC ได้ค่า IOC 0.7

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ 1.โครงสร้างองค์กรและการบริหารบุคลากรการมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและการพัฒนาทักษะของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของ อบจ. การฝึกอบรมและพัฒนาความสามารถของบุคลากรจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2.การสื่อสารภายในองค์กร การมีระบบการสื่อสารที่ดีภายในองค์กรช่วยให้การประสานงานเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีการตัดสินใจที่ถูกต้องรวดเร็ว 3.การจัดการงบประมาณ

อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการงบประมาณของ อบจ.ชัยภูมิให้มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การลงทุนในโครงการต่างๆ เป็นไปตามแผนที่กำหนดและตรงตามความต้องการของประชาชน 4. การปรับปรุงระบบบริการประชาชน การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้บริการประชาชนได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจให้กับประชาชน 5.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นจะช่วยเพิ่มความยั่งยืนและลดข้อขัดแย้ง

2) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิได้แก่1.การขาดแคลนงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลมักไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานหรือการพัฒนาโครงการต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน และการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัด 2.การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ แม้ว่าจะมีบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่บางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่น การจัดการโครงการ การวางแผนพัฒนา การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน เป็นต้น 3.การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน บางครั้งประชาชนในพื้นที่อาจไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือในการทำงานร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

3) แนวทางในการแก้ไขปัญหา 1.ขอรับการสนับสุนงบประมาณจากรัฐบาลโดยการเขียนคำของบประมาณล่วงหน้า และหาแหล่งงบประมาณอื่นจากรายได้ของ อบจ.2.พัฒนาศักยภาพของบุคลากรผ่านการศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเปิดรับบุคลากรที่มีคุณภาพ 3.สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

คำสำคัญ: การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, ประชากร.

Abstract

Research on guidelines for developing the administrative efficiency of Chaiyaphum Provincial Administrative Organization.The objectives of this research are: 1.Study the factors affecting the guidelines for developing the administrative efficiency of Chaiyaphum Provincial Administrative Organization. 2.Study the problems and obstacles in the administration of Chaiyaphum Provincial Administrative Organization and find solutions.The study was conducted on personnel of the Chaiyaphum

Provincial Administrative Organization. Including civil servants, contract employees, and contract employees, totaling 205 people, by specific sampling.

The research results found that:

1) The quality of the tools was determined by calculating the IOC value, which yielded an IOC value of 0.7. The research results found that the factors affecting the development of administrative efficiency of Chaiyaphum Provincial Administrative Organization are as follows: 1.Organizational structure and personnel management having a clear management structure and developing personnel skills are important to increase the efficiency of the PAO.Training and developing personnel capabilities will help the administration be effective.2.Internal communication having a good communication system within the organization helps coordination to be smooth and decisions to be made quickly and correctly. 3.Effective budget management the effective budget management of Chaiyaphum Provincial Administrative Organization will help investment in various projects to be in accordance with the plan and meet the needs of the people. 4.Improving the public service system. Developing technology to provide more convenient and faster public services will help increase public satisfaction.5.Participation in local development activities. Encouraging people to participate in local development projects or activities will help increase sustainability and reduce conflict.

2) Problems and obstacles in the administration of Chaiyaphum Provincial Administrative Organization include: 1.Budget Shortage: the budget received from the government is often insufficient to operate or develop projects, which affects the quality of services provided to the people and the development of areas in the province. 2.Lack of quality personnel. Although there are personnel in the provincial administrative organization, some still lack expertise in various areas such as project management, development planning, use of technology in management,etc. 3.Lack of public participation: Sometimes, local people may not be encouraged to participate in

decision-making or in working with the provincial administrative organization, which may result in operations that are not in line with the needs of the people.

3) Guidelines for solving problems. 1.Request budget support from the government by writing a budget request in advance and finding other budget sources from the income of the Provincial Administrative Organization. 2.Develop the potential of personnel through education, training, study tours, exchange of experiences and accepting quality personnel. 3.Create public participation covering all areas.

Keywords: Improving administrative efficiency, Provincial Administrative Organization, Population.

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองที่เกิดตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งมีความเป็นอิสระ (Autonomy) ในการปกครองตนเอง โดยสิ่งที่สามารถสะท้อนระดับของการกระจายอำนาจและความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด สามารถพิจารณาได้จากการให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการแทรกแซงหรือกำกับดูแลของส่วนกลาง กล่าวคือ หากอำนาจหน้าที่ในการจัดทำภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่กว้างขวาง ย่อมสะท้อนถึงระดับการกระจายอำนาจที่มีอยู่สูง และหากส่วนกลางเข้ามาแทรกแซงหรือกำกับดูแลอยู่น้อย ก็สามารถสะท้อนถึงความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่สูง(https://www.kpi.ac.th) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเองซึ่งแยกออกจากรัฐ โดยทั่วไปแล้วอำนาจหน้าที่ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบเดียวกัน คือการจัดทำ “บริการสาธารณะ” สำหรับการจัดทำบริการสาธารณะที่ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของระดับชาติ (รัฐ) และระดับท้องถิ่น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) นั้น เป็นการจัดทำภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการและความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป (https://www.kpi.ac.th) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองที่เกิดตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งมีความเป็นอิสระ (Autonomy) ในการปกครองตนเอง โดยสิ่งที่สามารถสะท้อนระดับของการกระจายอำนาจและความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด สามารถพิจารณา

ได้จากการให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการแทรกแซงหรือกำกับดูแลของส่วนกลาง (สันติ ไชยยศและคณะ, 2567)

จากการเปลี่ยนแปลงของสถานการโลกในปัจจุบันทำให้องค์กรท้องถิ่นหรือภาครัฐของไทยกำลังเผชิญความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกอย่างรวดเร็ว รุนแรง และผันผวน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ภาครัฐต้องเร่งพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการประชาชนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ มีการปฏิรูปโครงสร้าง และระบบการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นเหมาะสม กับบริบทการพัฒนาประเทศหน่วยงานภาครัฐในยุคใหม่ จำเป็นต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อที่จะสามารถสนองตอบต่อความต้องการ และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สามารถแข่งขันในระดับสากลได้ หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องทำงานในเชิงรุก และจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญที่เน้นการท่องภาพกว้างและมองไกลในทุกมิติ ดังนั้น หน่วยงานรัฐต้องร่วมมือ และช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานที่ให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลการวิเคราะห์สำหรับการกำหนดนโยบายการบริการประชาชน และการบริหารจัดการภายใน รวมทั้งต้องสามารถแข่งขันกับภาคส่วนอื่น โดยเฉพาะภาคเอกชน (ไพลิน ภู่จีนาพันธุ์, 2563) องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ที่มีหน้าที่ในการดูแลท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ตามวิสัยทัศน์องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ “พัฒนาชัยภูมิเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงทุกภูมิภาค ประชาชนมั่นคงเป็นสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษาเป็นเลิศ สังคมมีความเป็นธรรมใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” แต่ในการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย เช่นขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานบางด้าน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ (https://www.chpao.org)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และหาแนวทางแก้ไข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

1) เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

2) ใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน 205 คน

3) การสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ **ตอนที่ 1** แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย ตำแหน่ง แผนก/กอง เพศ อายุ ระดับการศึกษา **ตอนที่ 2** แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ **ตอนที่ 3** ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่ม ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้หลักการตีความ (interpretive analysis) เพื่อให้ได้ข้อสรุป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) โครงสร้างองค์กรและการบริหารบุคลากรการมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและการพัฒนาทักษะของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของ อบจ. การฝึกอบรมและพัฒนาความสามารถของบุคลากรจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การสื่อสารภายในองค์กร การมีระบบการสื่อสารที่ดีภายในองค์กรช่วยให้การประสานงานเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีการตัดสินใจที่ถูกต้องรวดเร็ว 3) การจัดการงบประมาณ

อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการงบประมาณของ อบจ.ชัยภูมิให้มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การลงทุนในโครงการต่างๆ เป็นไปตามแผนที่กำหนดและตรงตามความต้องการของประชาชน 4) การปรับปรุงระบบบริการประชาชน การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้บริการประชาชนได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจให้กับประชาชน 5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นจะช่วยเพิ่มความยั่งยืนและลดข้อขัดแย้ง (อบจ.ชัยภูมิ, 2566)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิและหาแนวทางแก้ไข พบว่า 1) การขาดแคลนงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลมักไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานหรือการพัฒนาโครงการต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน และการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัด 2) การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ แม้ว่าจะมีบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่บางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่น การจัดการโครงการ การวางแผนพัฒนา การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน เป็นต้น 3) การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน บางครั้งประชาชนในพื้นที่อาจไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือในการทำงานร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ 1.ขอรับการสนับสุนงบประมาณจากรัฐบาลโดยการเขียนคำของบประมาณล่วงหน้า และหาแหล่งงบประมาณอื่นจากรายได้ของ อบจ. 2.พัฒนาศักยภาพของบุคลากรผ่านการศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเปิดรับบุคลากรที่มีคุณภาพ 3.สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ 1.โครงสร้างองค์กรและการบริหารบุคลากร 2.การสื่อสารภายในองค์กร 3.การจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 4.การปรับปรุงระบบบริการประชาชน 5.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น โดยปัจจัยต่างๆเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาความไม่ชัดเจนของอำนาจหน้าที่ ปัจจุบันยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ หรือภารกิจใดที่เป็นของรัฐบาลหรือส่วนราชการต้องทำ หรือภารกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หรือบริการสาธารณะใดที่จะต้องร่วมทำกัน ปัญหาการถ่ายโอนภารกิจ หลายส่วนราชการไม่มีการดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนที่กำหนด ไว้

ตามแผนการกระจายอำนาจฯและแผนปฏิบัติการการถ่ายโอนภารกิจบางบริการสาธารณะที่มีการถ่ายโอนไปยัง อปท.โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจที่ใช้งบประมาณสูง ปัญหาด้านโครงสร้างของ อปท. ปัจจุบัน อปท. มีความแตกต่างในเรื่องของขนาดพื้นที่และรายได้ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานเพราะศักยภาพไม่เท่ากัน นอกจากนี้ในปัจจุบันอปท.ประสบปัญหาด้านบุคลากร ทั้งกรณีบุคลากรจำนวนไม่เพียงพอ โดยจากงานวิจัยของ ศวิตฉันท์ จันทา(2563)ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกองช่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร พบว่าควรมีสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากร สนับสนุนบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน โดยจากแนวคิดและทฤษฎีพบว่าประสิทธิภาพในการทำงานในองค์การเป็นหัวใจของการนำองค์การไปสู่การบรรลุผลความสำเร็จ

อภิปรายผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิได้แก่ 1.การขาดแคลนงบประมาณ 2.การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ 3.การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจากการวิจัยพบว่าปัญหาต่างๆเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อพัฒนาและบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของคนในจังหวัดอย่างแท้จริง (อริย์ธัช บุญถึง, 2563)

องค์ความรู้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

1.โครงสร้างองค์กรและการบริหารบุคลากร

2.การสื่อสารภายในองค์กร

3.การจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

4.การปรับปรุงระบบบริการประชาชน

5.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิได้แก่

1.การขาดแคลนงบประมาณ

2.การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ

3.การขาดการมีส่วนร่วมของ

แนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่

1.ขอรับการสนับสุนงบประมาณจากรัฐบาลโดยการเขียนคำของบประมาณล่วงหน้าและหาแหล่งงบประมาณอื่นจากรายได้ของ อบจ.

2.พัฒนาศักยภาพของบุคลากรผ่านการศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเปิดรับบุคลากรที่มีคุณภาพ

3.สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ 1.โครงสร้างองค์กรและการบริหารบุคลากร 2.การสื่อสารภายในองค์กร 3.การจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 4.การปรับปรุงระบบบริการประชาชน 5.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิได้แก่ 1.การขาดแคลนงบประมาณ 2.การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ 3.การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่1.ขอรับการสนับสุนงบประมาณจากรัฐบาลโดยการเขียนคำของบประมาณล่วงหน้า และหาแหล่งงบประมาณอื่นจากรายได้ของ อบจ.2.พัฒนาศักยภาพของบุคลากรผ่านการศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเปิดรับบุคลากรที่มีคุณภาพ 3. สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นำผลการวิจัยที่ได้ไปเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมของ อบจ.

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สร้างการมีส่วนร่วมของหมู่บ้านและชุมชนเพื่อนำนโยบายของ อบจ.ไปสู่หมู่บ้านและชุมชน โดย 1.การเสริมสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน 2.การปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณ 3.การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน 4.การพัฒนาบุคลากร 5.การส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น 6.การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ 7.การสร้างระบบตรวจสอบและประเมินผลการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยในประเด็นต่อไปนี้คือ การประเมินผลการบริหารจัดการของ อบจ. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการของ อบจ. การศึกษาแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษาแนวทางการจัดการงบประมาณของ อบจ. การพัฒนาบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อบจ. กับรัฐบาลส่วนกลาง

References

ไพลิน ภู่จีนาพันธุ์. (2563). *การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่.* กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

ศวิตฉันท์ จันทา. (2563). งานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกองช่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์(RATANABUTH JOURNAL).* 2 (3), กันยายน-ธันวาคม.

สันติ ไชยยศ,กานดา ผรณเกียรติ์และเบญยาศิริ งามสอาด. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสกลนคร. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี.* 7 (5), (กันยายน – ตุลาคม).

อริย์ธัช บุญถึง. (2563). ปัญหาความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีการตรวจเงิน. *วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิตสาขากฎหมายมหาชน.* คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. (2566). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566-2570).* องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.

การประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Evaluation of teaching achievement in English using Creative and Innovative Learning techniques for High School Students in the Faculty of Education Development Network School, in the Educational Area, Ayutthaya Province

ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า Yasumin Inkrungkao
พระปลัดอาทิตย์ ศรีพารัตน์ Phrapalud Arthit Sriparat
พระครูนิวิฐสารบัณฑิต Phrakhru Niwitsarapandit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
อนันต์ อุปสอด Anan Upasod
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Rajabhat Lampang University, Thailand
boom.mcu@gmail.com

Received 2024/11/06 *Revised 2025/01/03* *Accepted 2025/01/14*

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างเสริมทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning 2) ประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยผสานวิธี เชิงคุณภาพใช้วิธีการศึกษาวิธีการในการสร้างนวัตกรรมการสอน เชิงปริมาณใช้เครื่องมือการประเมินผลสัมฤทธิ์

ผลการวิจัยพบว่า

1) กระบวนการสร้างเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services โดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งกระบวนการคิดสร้างสรรค์มี 6ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล ทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้ Creative and Innovative Learning พบว่าการ

เรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมทำให้ทักษะการเรียนรู้ด้านการเขียนของนักเรียนผ่านทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 9.0 /9.9 /10.1/ 10.0 คิดเป็นร้อยละ 75.5/ 83.0/ 84.1/ 83.3 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.3/ 1.0/ 1.0/ 1.0 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยทักษะมากที่สุดคือ ทักษะการอ่าน

2) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และ หน่วยย่อยที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชูจิตธรรมารามมีผลต่าง ตามลำดับหน่วย 10.6/ 10.3/ 10.5 โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคลธ์อุปถัมภ์ มีผลต่าง 8.7/ 7.4/ 7.6 ซึ่งโดยภาพรวมแล้วมีพัฒนาการที่ดีขึ้น
คำสำคัญ : การประเมินผลสัมฤทธิ์, การสอนภาษาอังกฤษ, เทคนิค Creative and Innovative Learning.

Abstract

The research aims to 1) enhance English skills by using Creative and Innovative Learning 2) evaluate English skills achievement by using Creative and Innovative Learning. This research used a mixed-methods research. Qualitative research used a method to study methods in creating teaching innovations. Quantitative research used an assessment tool.

The research results found that:

1) The process of enhancing English learning management processes using Creative and Innovative Learning techniques produced a learning management plan consisting of Learning Unit 1: Where Are You from? Learning Unit 2: Nouns? Learning Unit 3: Tourism and Services using Torrance's creative thinking process, which has 6 steps: Step 1: Introducing the lesson, finding facts, Step 2: Discovering the problem, Step 3: Discovering the idea, Step 4: Discovering the answer, Step 5: Accepting the results of the discovery, Step 6: Reversing the data. Students' English skills using Creative and Innovative Learning found that teaching and learning using innovation enabled students to pass writing skills. With an average of 9.0 /9.9 /10.1/ 10.0, accounting for 75.5/ 83.0/ 84.1/ 83.3 percent, with a standard deviation of 1.3/ 1.0/ 1.0/ 1.0, respectively, with the highest average skill being reading skill.

2) Evaluation of English language skills achievement by comparing the average scores of the achievement test before and after studying of sub-unit 1, sub-unit 2 and sub-unit 3, Wat Chujittharam Buddhist School has a difference of 10.6/ 10.3/ 10.5 units, respectively, Wichian Klin Sukhon Uppatham School has a difference of 8.7/

7.4/ 7.6, which overall shows a good development.
Keywords: Achievement Assessment, English Language Teaching, Creative and Innovative Learning Techniques.

บทนำ

นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Innovation) เป็นทักษะหนึ่งในการส่งเสริมสู่ประเทศไทย 4.0 โดยเป็นความมุ่งมั่นที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์ต่อการก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และสอดรับกับนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน รวมทั้งการพัฒนาการศึกษาเพื่อก้าวไปสู่การศึกษายุค 4.0 ที่มุ่งการพัฒนาและการสร้างนวัตกรรมมาตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งเกิดจากกระบวนการและแนวความคิดใหม่มาบูรณาการเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดแนวคิดใหม่หรือทฤษฎีใหม่ๆ ในรูปแบบนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์

การสร้างนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องอาศัยทักษะการเรียนรู้หลายด้านรวมทั้งประสบการณ์ ความชำนาญของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนแห่งมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ (New Generation Education) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างท้าทายสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ต่อยอดความรู้เดิม คิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์สอดคล้องตามสถานการณ์ในขณะนั้น และสามารถผลิตนวัตกรรมในการตอบสนองต่อสังคมให้เรียนรู้ได้เอง รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการเรียนการสอนทุกรูปแบบ โดยใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีการสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์มาผสมกับการทำงานเป็นกลุ่ม อีกทั้งการเป็นประเทศไทย 4.0 จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การมีทุนมนุษย์ที่มีสมรรถนะและประสิทธิภาพที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาด้วยเช่นกัน

การพัฒนาด้านการศึกษาจึงสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ดังกล่าวในอนาคต ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องมีความเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม โดยทักษะที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ที่มุ่งเน้นความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่จะเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนรู้ดังกล่าว การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษมีความจำเป็นสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ เพราะในยุคปัจจุบัน ภาษาอังกฤษมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในยุคศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัตน์นี้ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถ

ในการเรียนรู้ได้ด้วยตนและต้องแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา การที่มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมากมายทำให้เนื้อหาสาระมีมากเกินกว่าที่ผู้เรียนจะเรียนรู้จากในห้องเรียนได้หมด การสอนด้วยการ "พูด บอก เล่า" ของครูผู้สอน ก็ไม่สามารถจะพัฒนาผู้เรียนให้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคมเทคโนโลยี ผู้ร้อนต้องปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้ชี้แนะวิธีการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ สร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (บัณฑิต ทิพากร, 2550)

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษ มีการสร้างแบบทดสอบหลากหลาย ได้แก่ ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียงข้อสอบแบบกาถูกกาผิดข้อสอบแบบเติมคำ ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ ข้อสอบแบบจับคู่และข้อสอบแบบเลือกตอบ ทั้งนี้ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยังมีแนวทางแบบเลือกตอบเนื่องจากเป็นแบบทดสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเครื่องวัดความรู้ความสามารถ รวมถึงทักษะของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้ค่าตัวเลขหรือคะแนนความรู้ ทักษะหรือความสามารถ และเจตคติของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของรายวิชาต่างๆที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ที่นิยมใช้คือ ชุดของข้อสอบที่เรียกว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement Test) ดังนั้น ผู้ออกข้อสอบจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อให้การเขียนข้อสอบในแต่ละข้อมีคุณภาพ ครูสังคมศึกษาใช้ข้อสอบประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ประเมินผลจากความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆของผู้เรียนที่ใช้วิธีการและเกณฑ์ที่หลากหลายในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะต่างๆของผู้เรียน ในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง (ศศิธร ภู่วาว, 2565)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีวัตถุประสงค์การทำวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อสร้างเสริมทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ขณะเรียนอยู่ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ 1. นักเรียนโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคลธ์อุปถัมภ์ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชูจิตธรรมาราม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นักเรียนโรงเรียนละ 30 คน จำนวน 2 แห่ง รวมจำนวน 60 รูป/คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ

1.1 คู่มือการใช้นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาและความจำเป็น หลักการของนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษ จุดมุ่งหมายของนวัตกรรม ผลการเรียนรู้ โครงสร้างและเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ของนวัตกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผนรายละเอียดดังนี้ 1. หน่วยที่ 1 Where are you from? หัวเรื่อง Countries and Nationalities 2. หน่วยที่ 2 Nouns? หัวเรื่อง Nouns : It’s a pen 3. หน่วยที่ 3 Tourism and Services หัวเรื่อง Asking about information

1.2 แบบประเมินทักษะการภาษาอังกฤษด้านการสื่อสาร (การอ่านและการพูด)

1.3 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบทดสอบวัดความรู้ด้านภาษาอังกฤษ จากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยก่อนเรียนจะต้องทำการทดสอบองค์ความรู้ด้านภาษาอังกฤษในประเด็นหัวข้อที่กำหนดให้ และจากนั้นผู้เรียนก็เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดคะแนนเต็มไว้ คะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยใช้การประเมินแบบรูบริคส์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลากำหนดการดำเนินการ 6 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.ผู้วิจัยอธิบายจุดประสงค์ในการใช้การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning การเรียนรู้เรื่อง Where are you from? Nouns? และ Tourism and Services ให้นักเรียนทราบเพื่อให้การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง Where are you from? Nouns? และ Tourism and Services เป็นเวลา 6 ชั่วโมง

4. ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบประเมินการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ซึ่งเป็นคนละฉบับกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ให้กลุ่มทดลอง ได้เรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตามนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning จากนั้นกำหนดเวลาตามการเรียนรู้ตามนวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ครูผู้สอนให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินใน Rubrics (ประเมินการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning) และทำการเปรียบเทียบคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้ค่าสถิติ (t-test แบบจำลอง) Dependent)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระบวนการสร้างเสริมทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กระบวนการสร้างเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ในการดำเนินการวิจัยนี้ ได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาบทเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from?หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้น ใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอน ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล

ทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีผลการทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน พบว่าการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมทำให้ทักษะการเรียนรู้ด้านการเขียนของนักเรียนผ่านทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 9.0 9.9 10.1 10.0 คิดเป็นร้อยละ 75.5 83.0 84.1 83.3 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.3 1.0 1.0 1.0 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยทักษะมากที่สุดคือ ทักษะการอ่าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และ หน่วยย่อยที่ 3

โรงเรียน	หน่วยการเรียนรู้		
	ผลต่างค่าเฉลี่ย หน่วย1	ผลต่างค่าเฉลี่ย หน่วย2	ผลต่างค่าเฉลี่ย หน่วย3
โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชูจิตธรรมาราม	10.6	10.3	10.5
โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคลธ์อุปถัมภ์	8.7	7.4	7.6

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษการประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และ หน่วยย่อยที่ 3 สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากการทดสอบเก็บคะแนนครั้งแรก และครั้งหลังโดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบทั้งสองครั้งเป็นดังตารางที่ 1.1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างเสริมทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยมีการศึกษาร่วมกันว่าเริ่มต้นจากการเลือกเนื้อหาในบทเรียน ภาษาอังกฤษ และจัดทำแผนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services และนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของโรงเรียน

ทั้งสองแห่ง จากนั้นเข้าสู่การ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ได้เห็นพัฒนาการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของกลุ่มเป้าหมายที่มีการพัฒนาตามการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากการเปรียบเทียบให้เห็นข้างต้น

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 สร้างเสริมทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กระบวนการสร้างเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ในการดำเนินการวิจัยนี้ ได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาบทเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยด้วยกัน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนั้นใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งสามารถจำแนกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นขั้นตอน ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล สอดคล้องกับการศึกษาของ **เดชดนัย จุ้ยชุม และคณะ (2558)** ได้สรุปการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ไว้ว่า เมื่อใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนแล้ว ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น ทั้งในด้านการทำงานเป็นกลุ่มของผู้เรียน การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกเพื่อแสดงความคิดเห็นร่วมกัน จากการสังเกตและประเมินของผู้สอน และนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้งนักศึกษายังเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงควรนำการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยพัฒนาให้เกิดความหลากหลาย น่าสนใจ และมีความสนุกกับกิจกรรมการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นั้น เป็นสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีการสร้างแบบทดสอบหลากหลายได้แก่ ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียงข้อสอบแบบกาถูกกาผิดข้อสอบแบบเติมคำ ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ ข้อสอบแบบจับคู่ และข้อสอบแบบเลือกตอบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบเนื่องจากเป็นแบบทดสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า ซึ่งในรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้ได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยใช้ Creative and Innovative Learning ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาครุศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษการประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคCreative and Innovative Learning สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนา คณะครุศาสตร์ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และ หน่วยย่อยที่ 3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้สื่อการสอนแบบ Creative and Innovative Learning มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากการทดสอบเก็บคะแนนครั้งแรก และครั้งหลัง สอดคล้องกับ **ดารารัศมี พิทักษ์สงคราม** (2548) พบว่า ประสิทธิภาพของบทฝึกพูดได้คะแนนระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.73 และคะแนนประสิทธิภาพหลังการทดสอบหลังเรียนได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 88.64 และนักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการใช้บทฝึกพูด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก และใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนแล้ว ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น ทั้งในด้านการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเกิดความพึงพอใจในการเรียน เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ สามารถส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ และยังมีผลสอดคล้องกับ

องค์ความรู้

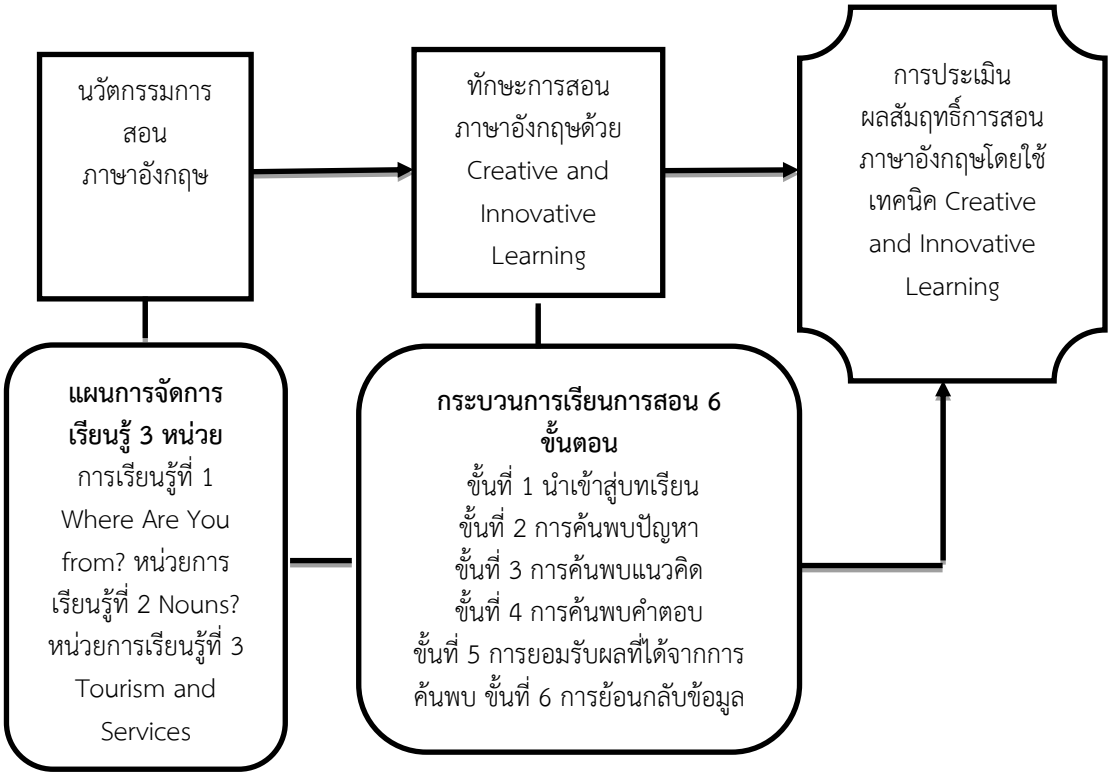

ภาพที่ 1.1 แผนผังองค์ความรู้

ที่มา : นักวิจัย, 2566

จากแผนองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นตามผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า นวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษเกิดจากกระบวนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ การเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services ซึ่งเป็นทักษะการสอนภาษาอังกฤษด้วย Creative and Innovative Learning กระบวนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิดขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล หลังจากการประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ผลปรากฏว่าผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

กระบวนการสร้างเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ได้ผลิตแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Where Are You from? หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Nouns? หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Tourism and Services โดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ซึ่งกระบวนการคิดสร้างสรรค์มี 6 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน การค้นหาข้อเท็จจริง ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นพบแนวคิด ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ ขั้นที่ 5 การยอมรับผลที่ได้จากการค้นพบ ขั้นที่ 6 การย้อนกลับข้อมูล ทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้ Creative and Innovative Learning พบว่าการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมทำให้ทักษะการเรียนรู้ด้านการเขียนของนักเรียนผ่านทุกคน สำหรับผล การประเมินผลสัมฤทธิ์ทักษะภาษาอังกฤษ โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของหน่วยย่อยที่ 1 หน่วยย่อยที่ 2 และ หน่วยย่อยที่ 3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชูจิตธรรมารามมีผลต่าง ซึ่งโดยภาพรวมแล้วมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) นำวิธีสอนใช้วิธีการสอนแบบโดยใช้เทคนิค Creative and Innovative Learning ไปใช้กับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

2) ปรับประยุกต์การเรียนการสอนกับเนื้อหาภาษาอังกฤษตามแผนจัดการเรียนรู้

3) นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอื่นได้โดยการใช้เนื้อหาที่มีความเหมาะสมในระดับชั้นนั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จัดหาหรือสร้างสื่อในรูปแบบมัลติมีเดีย ทั้งใช้แบบฝึกทักษะความรู้ภาษาอังกฤษเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษใหม่ๆ อยู่เสมอ และรู้สึกตื่นเต้นและไม่เบื่อกับการเรียนภาษาอังกฤษ

2) สอดแทรกเกมมีแบบฝึกภาษาอังกฤษที่หลากหลายในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยเหลือนักเรียนทุกคนให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3) วิเคราะห์ผู้เรียน โดยการประเมินทุกครั้งเพื่อให้นักเรียนได้ทราบและปรับปรุงการเรียนอย่างสม่ำเสมอเป็นปัจจุบัน

3.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อประสม เพื่อที่จะได้ทราบผลการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียน และนำ ไปพัฒนาในการวิจัยครั้งต่อไป

References

เดชดนัย จุ้ยชุม และคณะ. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 3 (2). 47-57.

ดารารัศมี พิทักษ์สงคราม. (2566). *ผลการใช้บทฝึกพูด ชุด Speak Fluently On Your Own ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโยธินบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.* [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : https://fth0.com/uppic/67100685/news/67100685_1_20211020-113702.pdf [28 ธันวาคม 2567].

บัณฑิต ทิพากร. (2550). *“การพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา”. ใน ไพทูรย์สินลารัตน์ บรรณาธิการ อาจารย์มืออาชีพ : แนวคิด เครื่องมือ และการพัฒนา.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิธร ภู่วาว. (2565). การสร้างข้อสอบสังคมศึกษาเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร.* 5 (1), 253.

การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน

Development of Youth Citizenship Potential in Democracy with Buddhist Integration by Civil Society in Lamphun Province

กันตภณ จงงามวิไล Kantapon Jongngamvilai
เติมศักดิ์ ทองอินทร์ Termsak Thong-in
ประณต นันทิยะกุล Pranot Nantiyakul
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
golfmew.gm@gmail.com

Received 2024/12/06 *Revised 2025/01/19* *Accepted 2025/01/22*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน 3) เพื่อนำเสนอการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธี ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า ภาคประชาสังคมมีส่วนเสริมสร้างความเข้าใจในหน้าที่พลเมือง มุ่งสร้างค่านิยมตามหลักประชาธิปไตย กระตุ้นให้เกิดการเคารพต่อกฎเกณฑ์ในสังคม ด้วยการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า การพัฒนาศักยภาพเยาวชนส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 35.6 และหลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 18.7

3) การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน พบว่า หลักสังคหวัตถุช่วยเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับเยาวชนด้วยการเสียสละ การพูดอย่างเหมาะสม การปฏิบัติตามกฎของสังคม และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียม

คำสำคัญ : ศักยภาพ, เยาวชน, ความเป็นพลเมือง, พุทธบูรณาการ, ภาคประชาสังคม.

Abstract

This research aimed 1) to explore the democratic citizenship of youth in Lamphun Province, 2) to examine the factors affecting the democratic citizenship of youth in Lamphun Province, and 3) to present the development of youth potential for democratic citizenship in an integrated Buddhist democracy by the civil society in Lamphun Province. This study was mixed-method research both qualitative researches using in-depth interviews from 18 key informants and quantitative research using questionnaires. Data were collected from a sample of 395 people and analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The research results found that:

1) The democratic citizenship of youth in Lamphun Province found that the civil society enhanced understanding of citizenship duties, aimed to make the democratic values, and encouraged respect for social rules by learning through community activities.

2) Factors affecting the democratic citizenship of youth in Lamphun Province found that the development of youth potential affected the democratic citizenship which was predicted at 35.6 percent and the four Sangahavatthu principles affected the democratic citizenship of youth in Lamphun Province, which was predicted at 18.7 percent.

3) The development of youth potential for citizenship in an integrated Buddhist democracy by the civil society in Lamphun Province found that the Sangahavatthu principles helped the strengthen citizenship in youth through sacrifice, appropriate speech, following social rules, and treating others equally.

Keywords : Potential, Youth, Citizenship, Buddhist Integration, Civil Society Sector

บทนำ

พลเมืองที่ดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต พลเมือง หมายถึง คนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครองเดียวกัน มักมีวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น คนไทยทุกคนควรทำตัวเป็นพลเมืองดี คือ นอกจากตระหนักถึงสิทธิของตนเองแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเพื่อให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ตามหลักการทางประชาธิปไตย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

การวางรากฐานสำคัญให้กับเยาวชนในการที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของช่วงวัยในการพัฒนาความสามารถในการคิด ความรู้และความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้ความสามารถของพลเมืองนั้นได้รับการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นจนนำไปสู่การเป็นเยาวชนที่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพตามวิถีประชาธิปไตย เยาวชนมีความสามารถในการคิดในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ มักเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับค่านิยมและจริยธรรม โดยการตัดสินเลือกค่านิยม และจริยธรรมจากทางเลือกหลากหลายวิธี ด้วยเหตุนี้จึงควรคำนึงถึงช่วงวัยที่เหมาะสมที่จะพัฒนา คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับเยาวชนอย่างเป็นลำดับขั้นต่อไป (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2544)

ประเทศไทยในปัจจุบัน เยาวชนได้ให้ความสำคัญกับการเมืองมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากสถานการณ์ที่ประชาชนเกิดความตื่นตัว เรียกร้องให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ผ่านการแสดงออกด้วยการ เดินขบวนชุมนุมของกลุ่มประชาชนที่มีทัศนคติเดียวกัน การรวมกลุ่มนิสิตนักศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อ เรียกร้องประชาธิปไตย การลงประชามติในการดำเนินกิจกรรมอันส่งผลต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม และ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ยังปรากฏภาพความรุนแรงซึ่งเกิดจากความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครอง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยไม่ถูกต้อง แนวทางการพัฒนาพลเมืองให้สอดรับกับระบอบประชาธิปไตยว่า “คุณภาพของ ประชาธิปไตยขึ้นต่อคุณภาพของเยาวชน ถ้าเยาวชนมีคุณภาพดี ประชาธิปไตยก็มีคุณภาพดีด้วย ถ้าเยาวชนมีคุณภาพต่ำ ประชาธิปไตยก็จะเป็นประชาธิปไตยอย่างเลวด้วย เพราะว่าคุณภาพของ ประชาธิปไตยขึ้นต่อคุณภาพของเยาวชน แล้วคุณภาพของเยาวชนขึ้นต่อการศึกษา” เป็นการยกระดับ พลเมืองแห่งการตื่นรู้ไปสู่ประชาธิปไตยแห่งการตื่นรู้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน นอกจากสถานการณ์ทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมก็ถือได้ว่ามีความสำคัญ

อย่างมากต่อการรับรู้และปลูกฝังทัศนคติของเยาวชน บทบาทของการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีของการเป็นพลเมืองจึงไม่ใช่เพียงแค่หน้าที่ของภาครัฐอีกต่อไป ภาคประชาสังคมจึงเป็นอีกหนึ่งสถาบันที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน ให้มีความมั่นคงและสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน

2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน

3) เพื่อนำเสนอการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองลำพูน เทศบาลตำบลศรีเตี้ย และองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย มีประชากร 29,080 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรของ Taro Yamane (พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ (กิตฺติปญฺโญ). 2558) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน

การวิจัยครั้งนี้ใช้การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงโดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป, นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน, ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 4 คน, กลุ่มตัวแทนภาคประชาสังคม จำนวน 4 คน, กลุ่มตัวแทนเยาวชน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน 8 รูปหรือคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้อง

ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.60 - 1.00 ทุกข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 อย่างประกอบด้วย การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยมีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 รูปหรือคน

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองลำพูน เทศบาลตำบลศรีเตี้ย และองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย จำนวน 395 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณด้วยการใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า **ด้านรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้** เครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองให้เยาวชนผ่านสถาบันต่างๆ ทางสังคมเพื่อเยาวชนได้เข้าใจและแสดงถึงการรับผิดชอบต่อสังคมและเจตนาที่ต้องการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้การเป็นพลเมืองที่ดีเป็นการสนับสนุนให้ได้สัมผัสและรับรู้ร่วมในการทำหน้าที่พลเมืองผ่านเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครต่าง ๆ และการมีเป้าหมายในการพัฒนาตนเองด้วยการฝึกรับผิดชอบหน้าที่ตนเองและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชนเพื่อให้เข้าใจถึงความรับผิดชอบและความเอาใจใส่ต่อสังคม **ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น** เครือข่ายภาคประชาสังคมได้กระตุ้นผ่านการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนการให้ความรู้เรื่องสิทธิตามกฎหมายเพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจขอบเขตของตนเองที่จะไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น การสร้างค่านิยมตามหลักประชาธิปไตยเป็นการปลูกฝังการเคารพสิทธิและเสียงของผู้อื่นโดยไม่ยึดตนเองเป็นที่ตั้ง และการมีต้นแบบในการปฏิบัติเป็นการที่ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างให้เยาวชนได้เห็นว่ามีการปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพสิทธิ **ด้านเคารพความแตกต่าง** บทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมจึงต้องมุ่งส่งเสริมให้รู้จักยอมรับและเข้าใจความแตกต่างเป็นการสร้างการเรียนรู้อย่างเข้าใจว่าถึงจะมีความแตกต่างแต่ก็ย่อมมีสิทธิของแต่ละคนที่เท่ากัน การให้เกียรติซึ่งกันและกันเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในการ

แสดงออกต่อกันอย่างจริงใจยอมรับในตัวตนของผู้อื่น และการเสริมสร้างการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียมเป็นการปลูกฝังทัศนคติในการยอมรับความแตกต่างทั้งร่างกาย ความชอบ และสถานภาพด้วยการแสดงออกอย่างเป็นมิตร **ด้านเคารพหลักความเสมอภาค** เครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นสร้างความเป็นพลเมืองด้วยการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเข้าใจหลักความเสมอภาคเป็นการสนับสนุนให้เยาวชนได้เรียนรู้การให้ความสำคัญกับชุมชนโดยให้การช่วยเหลืออย่างยุติธรรม การเคารพเสรีภาพทุกคนอย่างเท่าเทียมเป็นการสร้างความเข้าใจในการยอมรับและให้ความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นไม่ล่วงเกินหรือกระทำสิ่งใดที่ทำให้ผู้อื่นเป็นทุกข์ และการเสริมสร้างพฤติกรรมที่ไม่เอาเปรียบผู้อื่นที่จะต้องกระตุ้นให้เยาวชนรู้จักการให้มากกว่าการรับมองถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว **ด้านเคารพกติกา** เครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นสร้างความเป็นพลเมืองด้วยการส่งเสริมความรู้และเข้าใจในกฎหมายเป็นพื้นฐานที่เยาวชนต้องรู้ว่ากฎระเบียบต่างๆ ในสังคมสิ่งไหนที่สามารถทำได้และสิ่งไหนที่เป็นข้อห้าม รักษาจารีตประเพณีที่ดีงามที่เยาวชนจะต้องไม่ลืมข้อปฏิบัติที่มีการยอมรับและปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตเลือกเอาสิ่งดีๆ มาเป็นที่ยึดถือปฏิบัติ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่เยาวชนนอกจากจะรับรู้กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ของสังคมแล้วก็ต้องนำไปยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง **ด้านรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม** เครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นสร้างความเป็นพลเมืองด้วยการกระตุ้นให้เกิดความมีจิตอาสาที่จะช่วยให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะให้ การสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนที่เชยาวชนเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ได้ทำงานร่วมกับชุมชนที่ถือได้ว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกับชุมชน และการส่งเสริมบทบาทที่เกิดประโยชน์กับชุมชนเป็นการสนับสนุนให้เยาวชนเกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่จะช่วยให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและเกิดทรัพยากรคนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า การพัฒนาศักยภาพเยาวชนในจังหวัดลำพูน ด้านแรงจูงใจมุ่งเน้นการสร้างเป้าหมายที่และพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองรวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้เยาวชนเห็นความสำคัญในการทำหน้าที่พลเมือง ด้านอุปนิสัยมุ่งเน้นสร้างความเป็นพลเมืองเป็นการสนับสนุนให้เยาวชนได้เกิดความคิดในเชิงบวกกับการทำหน้าที่ของพลเมืองตามสิทธิและหน้าที่ของตน ด้านภาพลักษณ์แห่งตนมุ่งเน้นการเสริมสร้างกลุ่มเยาวชนต้นแบบที่จะเป็นเสมือนการทำให้เกิดมุมมองในด้านดีต่อการทำหน้าที่พลเมือง ด้านความรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้สมัยใหม่เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอเพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ ด้านทักษะมุ่งเน้นการสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติเป็นการสร้างประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการทำประโยชน์ให้กับสังคมที่ช่วยให้เยาวชนได้สัมผัสกับสถานการณ์จริงที่จะเป็นบทเรียนในการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพเยาวชน ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการ คือ แรงจูงใจภาพลักษณ์แห่งตน และอุปนิสัย ตามลำดับ แสดงว่าการพัฒนาศักยภาพสามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน ได้ร้อยละ 35.6 และ 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ทาน การเสียสละ ปิยวาจา การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะ และอัตถจริยา การปฏิบัติดี ตามลำดับแสดงว่าการพัฒนาศักยภาพสามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน ได้ร้อยละ 18.7

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน พบว่า **ด้านทานคือการให้** เครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นส่งเสริมด้านทานด้วยการพัฒนากิจกรรมจิตอาสาให้กับเยาวชนเพื่อให้เรียนรู้การเป็นผู้ให้ที่คอยช่วยเหลือสังคม การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมเป็นการสลายความเห็นตัวโดยเน้นให้มีการคิดถึงประโยชน์ของส่วนรวมก่อน และการไม่นิ่งนอนใจต่อปัญหาของชุมชนเป็นการสร้างจิตสำนึกในการเห็นความสำคัญของปัญหาในชุมชนที่ต้องลงมือช่วยเหลือหรือแก้ไขให้ดีขึ้นเป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง **ด้านปิยวาจาคือวาจาสุภาพ** เครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นสร้างความเป็นพลเมืองด้วยด้วยเสริมสร้างให้เยาวชนมีการรู้จักใช้คำพูดอย่างเหมาะสมเป็นการให้เยาวชนเรียนรู้ที่จะสื่อสารอย่างถูกต้องกับบุคคล สถานที่ และเวลา การมีความรับผิดชอบต่อคำพูดด้วยสร้างลักษณะนิสัยให้เยาวชนคิดก่อนพูดและเมื่อพูดไปแล้วก็ต้องยอมรับผลที่ตามมาได้ และการให้คำแนะนำและให้กำลังใจที่เยาวชนจะต้องเป็นผู้ที่มีเมตตารู้จักแนะนำสิ่งที่ถูกต้องได้และพูดให้กำลังใจเป็น **ด้านอัตถจริยาการประพฤติตนเป็นประโยชน์** เครือข่ายภาคประชาสังคมมุ่งเน้นสร้างความเป็นพลเมืองผ่านการนำหลักอัตถจริยามาสนับสนุนด้วยการส่งเสริมให้เยาวชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเป็นประจำเพื่อให้เยาวชนได้รู้จักการสร้างประโยชน์ให้ชุมชน การทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับผู้อื่นที่เป็นช่องทางให้เยาวชนได้มีพื้นที่ในการแสดงออกถึงคุณค่าของตนเองที่สามารถทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ช่วยให้เรียนรู้ และเข้าใจในความต่างของแต่ละคนการเชิญชวนทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ที่นอกจากจะมีจิตอาสาเองแล้วก็ต้องรู้จักชักจูงผู้อื่นให้มาร่วมสร้างประโยชน์อย่างต่อเนื่อง **ด้านสมานัตตตาการไม่เลือกปฏิบัติ** เครือข่ายภาคประชาสังคมควรนำหลักสมานัตตตาการไม่เลือกปฏิบัติมาสนับสนุนการสร้างความเป็นพลเมืองด้วยวิธีการในการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นที่เยาวชนจะต้องนึกถึงใจเขาใจเรามีปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ การปฏิบัติตนอย่างเป็นกลางที่เยาวชนจะต้องยึดหลักความเท่าเทียมให้เกียรติเหมือนกันทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และการยึดหลักความเพียรทำดีอย่างต่อเนื่องที่เมื่อมีการทำดีแล้วก็ควรมีการทำอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการสร้างลักษณะนิสัยของการเป็นพลเมืองที่ดีให้กับเยาวชน

องค์ความรู้

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้สิ่งสำคัญในการเกิดการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน ดังกล่าวประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญที่ต้องมุ่งเน้นพัฒนาเพื่อให้เกิดความเป็นพลเมืองประกอบไปด้วย 3 ประการ ซึ่งจากการสังเคราะห์ข้อมูลทำให้พบว่าเครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนที่มีเป้าหมายสำคัญ ดังแผนภาพต่อไปนี้

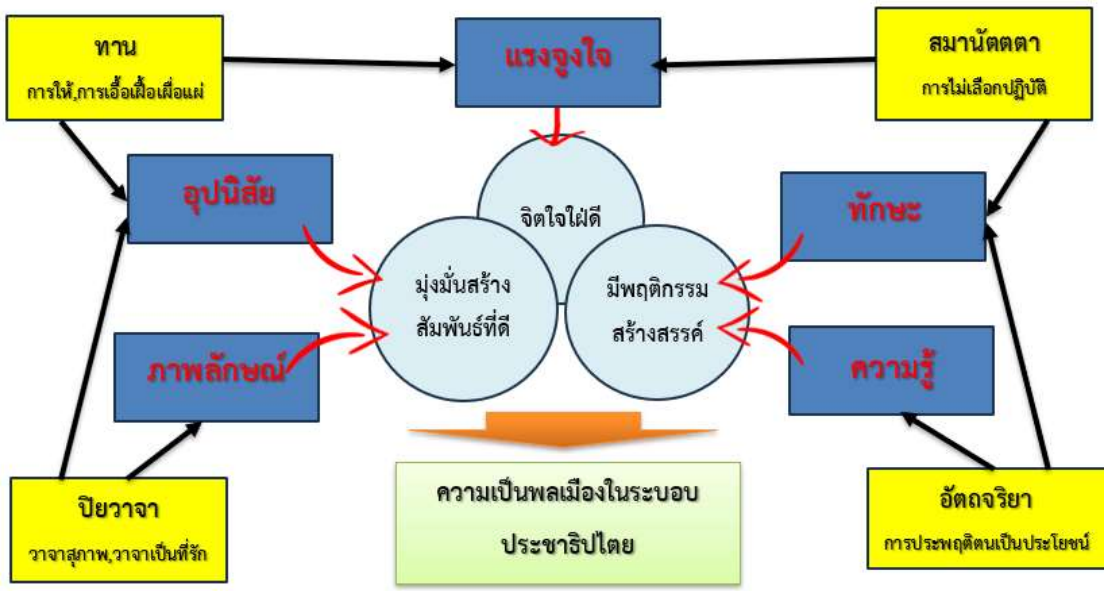

จากแผนภาพสามารถอธิบายการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน ได้ดังนี้

1. จิตใจใฝ่ดี เป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกต่างๆ จิตใจของเยาวชนมีบทบาทสำคัญในการเป็นพลเมืองที่ดี โดยความเข้าใจและพัฒนาจิตใจที่แข็งแกร่งสามารถช่วยให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่ดี และมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่ดีขึ้น นี่คือบางแง่มุมที่สำคัญของจิตใจที่มีผลต่อการเป็นพลเมืองที่ดี การมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมและทำหน้าที่พลเมืองที่ดี เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน การรักษาสิ่งแวดล้อม และการช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งด้วยหลักการพัฒนาศักยภาพก็คือแรงจูงใจโดยใช้หลักทานและสมานัตตตามาสนับสนุนให้เยาวชนมีความสนใจและต้องการปฏิบัติตามหลักของความเป็นพลเมืองนั่นเอง

2. มีพฤติกรรมสร้างสรรค์ พฤติกรรมของเยาวชนมีผลสำคัญต่อการเป็นพลเมืองที่ดี เพราะจะสะท้อนถึงวิธีที่พวกเขาปฏิบัติตนต่อสังคมและส่วนรวม การส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีสามารถช่วยให้

เยาวชนมีบทบาทที่เป็นประโยชน์และสร้างสังคมที่มีความร่วมมือและความยุติธรรม นี่คือบางแง่มุมของพฤติกรรมที่สำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองที่ดี การเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่ในสังคม เช่น การเคารพกฎจราจร การไม่กระทำผิดกฎหมาย การรับผิดชอบต่อการกระทำและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง เช่น การจัดการกับข้อผิดพลาดและการพยายามแก้ไข ซึ่งได้นำหลักทักษะและความรู้มาใช้ในการสร้างพฤติกรรมการแสดงออกที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมไปถึงได้นำหลักอัตถจริยาและสมานัตตตามาสนับสนุนเพื่อให้เกิดพฤติกรรที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและมีการปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค

3. มุ่งมั่นสร้างสัมพันธ์ที่ดี ปัจจัยด้านความสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของเยาวชน เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีช่วยให้เยาวชนสามารถเรียนรู้, พัฒนา, และมีส่วนร่วมในการเป็นพลเมืองที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ การได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว เช่น การสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน การเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการพัฒนาทักษะการเป็นพลเมือง การสื่อสารที่เปิดกว้างและการสนทนาเกี่ยวกับคุณค่าทางสังคมและความรับผิดชอบช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการเป็นพลเมืองที่ดี การเข้าร่วมในกิจกรรมและโครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น การเป็นสมาชิกของชมรมต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพความเป็นพลเมืองของเยาวชนในจังหวัดลำพูน

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า เครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับหลักความเป็นพลเมือง ได้แก่ ด้านรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ด้วยการมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองให้เยาวชนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการมีเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง ด้านเคารพสิทธิผู้อื่นควรมีการให้ความรู้เรื่องสิทธิตามกฎหมายการสร้างค่านิยมตามหลักประชาธิปไตยและการมีต้นแบบในการปฏิบัติ ด้านเคารพความแตกต่างด้วยการส่งเสริมให้รู้จักยอมรับและเข้าใจความแตกต่างการให้เกียรติซึ่งกันและกันการเสริมสร้างการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียม ด้านเคารพหลักความเสมอภาคด้วยการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเข้าใจหลักความเสมอภาคการเคารพเสรีภาพทุกคนอย่างเท่าเทียมและการเสริมสร้างพฤติกรรมที่ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ด้านเคารพกติกาด้วยการส่งเสริมความรู้และเข้าใจในกฎหมายรักษาจารีตประเพณีที่ดีงามและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ด้านรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมด้วยการกระตุ้นให้เกิดความมีจิตอาสาการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและการส่งเสริมบทบาทที่เกิดประโยชน์กับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สาลินี รักกตัญญู (2564)** พบว่า การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทุติยปาปณิกธรรม ควรส่งเสริมทักษะความคิดเชิง สร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนองค์กร ให้ทันยุคทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น พัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มี

ทักษะ สมรรถนะ และความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รวมทั้งพัฒนาความสามารถในวิทยาการที่ทันสมัยและเกี่ยวข้อง กับงานของตน เสริมสร้างมนุษย์สัมพันธ์โดยการสร้างแรงจูงใจ การยกย่องให้เกียรติและ การผูกใจ คน เพื่อทำให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน พบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพเยาวชน ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 แสดงว่าการพัฒนาศักยภาพสามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน ได้ร้อยละ 35.6 และ 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน มี 3 ด้าน แสดงว่าการพัฒนาศักยภาพสามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน ได้ร้อยละ 18.7 สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสุชัยพัชรมงคล (2564)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้ 1) การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้วยตัวของเยาวชนเอง ประกอบด้วย การพัฒนาด้านอุปนิสัย การพัฒนาด้านจิตใจ การพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย และการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ 2) การสนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพของเยาวชนจากครอบครัว ประกอบด้วย การพัฒนาด้านการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาด้าน สุขภาพร่างกาย การให้คำปรึกษาแก่เยาวชน การพัฒนาด้านจิตใจ 3) การสนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพของเยาวชนจากโรงเรียน ประกอบด้วย การอบรมสั่งสอนของครู การพัฒนาด้านทักษะให้แก่เยาวชน การให้คำปรึกษาแก่เยาวชน การพัฒนาด้านจิตใจ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ **ศรัณยุ หมั้นทรัพย์ (2565)** พบว่า ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองใช้การส่งเสริมความเป็นพลเมืองด้วยการอบรมให้ความรู้ และใช้พื้นที่สาธารณะ เช่น เวทีเสวนา เวทีสมัชชา เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เวทีสัมมนา เวทีเครือข่าย และโรงเรียนพลเมือง เป็นพื้นที่ฝึกฝนทักษะประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม โดยมีประเด็นปัญหาหรือประเด็นพัฒนาชุมชนและสังคมเป็นประเด็นหลักในการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตย ผลการดำเนินงานพบว่า ด้านความรู้ ผู้ร่วมโครงการหรือกิจกรรมมีความรู้การเมืองการปกครอง หลักการ ประชาธิปไตย สิทธิหน้าที่พลเมือง สิทธิชุมชน การมีส่วนร่วม รวมทั้งยึดมั่นในคุณค่าประชาธิปไตย ด้านการเคารพสิทธิและหน้าที่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และ การสนับสนุนประชาธิปไตย ด้านการ มีส่วนร่วมผู้ร่วมโครงการหรือกิจกรรมมีส่วนร่วมในระดับชุมชนจนเกิดธรรมนูญชุมชน และยกระดับ เป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ตั้งแต่พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย ผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายสู่หน่วยงานอำนาจหน้าที่ และกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินนโยบายสาธารณะ ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่างานส่งเสริมความเป็นพลเมือง

ไทยในพื้นที่ของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมืองได้ตามเป้าหมายของการปฏิรูป

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน พบว่า เครือข่ายภาคประชาสังคมควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับหลักความเป็นพลเมืองโดยปลูกฝังหลักคุณธรรมควบคู่ไปด้วย ซึ่งก็ได้มีการนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วย ด้านทานคือการให้ด้วยการพัฒนากิจกรรมจิตอาสาให้กับเยาวชนเพื่อให้เรียนรู้การเป็นผู้ให้ที่คอยช่วยเหลือสังคม การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและการไม่นิ่งนอนใจต่อปัญหาของชุมชน ด้านปิยวาจาคือวาจาสุภาพ ควรเสริมสร้างให้เยาวชนมีการรู้จักใช้คำพูดอย่างเหมาะสมพร้อมทั้งการมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการให้คำแนะนำและให้กำลังใจที่เยาวชนจะต้องเป็นผู้ที่มีเมตตารู้จักแนะนำสิ่งที่ถูกต้องได้ ด้านอัตถจริยาการประพฤติตนเป็นประโยชน์ด้วยการส่งเสริมให้เยาวชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเป็นประจำการทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับผู้อื่นและรู้จักชักจูงผู้อื่นให้มาร่วมสร้างประโยชน์อย่างต่อเนื่องด้านสมานัตตตาการไม่เลือกปฏิบัติด้วยการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นการปฏิบัติตนอย่างเป็นกลางและการยึดหลักความเพียรทำดีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กรณัฐ ระงับทุกข์ (2564)** พบว่า การบูรณาการตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร ตามหลักสังคหวัตถุ 4 สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านทาน (การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ประชาชนจะต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ เลือกตั้งให้กับคนในสังคม คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำตลอดจนชักชวนผู้มีสิทธิออกเสียงไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง 2) ด้านปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) ประชาชนจะต้องพูดจากันด้วยถ้อยคำอันไพเราะในการ แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไม่พูดจาหยาบคายหรือใช้อารมณ์คุยกัน พูดคุยหรือปฏิบัติตัวต่อกัน อย่างเป็นกันเอง 3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติตนเป็นประโยชน์) ประชาชนจะต้องร่วมมือกัน อำนวยความสะดวกหรือให้ความอนุเคราะห์ต่อคนในสังคมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีจิตอาสา คอย ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ และคนในสังคมเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสำเร็จ รวมทั้งปฏิบัติตามกฎ กติกาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม 4) ด้านสมานัตตา (ความมีตนสม่ำเสมอ) ประชาชนจะต้อง ปฏิบัติตามกฎระเบียบของการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ มีความกระตือรือร้นคอยดูแลเอาใจใส่ และยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อให้สังคมมีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน และเพื่อความผาสุกของชาวกรุงเทพมหานคร

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า “การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเชิงพุทธบูรณาการโดยภาคประชาสังคมในจังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อเสนอแนะที่

จะนำไปสู่การเป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน มีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ถึงบทบาทและหน้าที่พลเมืองให้กับเยาวชนเพื่อให้ได้เกิดความเข้าใจในหน้าที่ของตนเองและสามารถรับผิดชอบหน้าที่ในสังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมควรมีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจความแตกต่างของบุคคลและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

3) หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมควรมีการเข้าไปให้ความรู้ในโรงเรียนถึงเรื่องการเคารพความเสมอภาคในสังคม เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและขัดแย้งที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคต

4) หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมควรมีการสนับสนุนพื้นที่ในการเรียนรู้ให้กับเยาวชนเพื่อให้มีการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์เป็นช่องทางในการพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็น

5) หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมควรมีการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดีให้กับเยาวชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับ อิทธิพลทางสังคมที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองของเยาวชนในจังหวัดลำพูน

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในจังหวัดลำพูน

3) ควรศึกษาเกี่ยวกับ หลักพุทธธรรมอื่นๆ ที่สามารถนำมาสนับสนุน การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดลำพูน

References

กรณัฐ ระงับทุกข์. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ (กิตฺติปญฺโญ). (2558). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. เชียงใหม่ : บริษัทประชากรธุรกิจ จำกัด.

พระครูสุชัยพัชรมงคล. (2564). การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). *กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.

ศรัณยุ หมั้นทรัพย์. (2565). ความเป็นพลเมืองไทยกับการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปด้านการเมือง : กรณีศึกษา การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า. *รายงานการวิจัย*. สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า.

สาลินี รักกตัญญู. (2564). การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน. *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผแทนราษฎร.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

Administrator Emotional Intelligent Affecting Teacher, Teamwork in School Under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service

นารีรัตน์ แดงบัว Nareerat Dangbua
รัฐพร กลิ่นมาลี Asst.Prof.Dr.Rattaporn Klinmalee
วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ Assoc.Prof.Dr.Weerayut Chatakan
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
s5911707115@pkru.ac.th

Received 2024/12/19 *Revised 2025/01/14* *Accepted 2025/01/18*

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา 4) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 วิจัยเชิงผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 327 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.98 สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) การทำงานเป็นทีมของครู พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าประสิทธิภาพในการทำนายการทำงานเป็นทีมของครู เท่ากับ .857 และที่ปรับแก้แล้ว เท่ากับ .854 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .159 โดยมีสมการวิเคราะห์การถดถอยได้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.397 + 0.339\ (X_6) + 0.222\ (X_5) + 0.193\ (X_4) + 0.089\ (X_1)$$

สมการถดถอยในรูปคะแนน มาตรฐาน

$\hat{Z}_y$ = 0.371 (z_6) + 0.226 (z_5) + 0.217 + (z_4) + 0.097 (z_1)

4) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรควรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การจัดทำนโยบาย การอบรม และสัมมนาจะทำให้การทำงานเป็นทีมของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : ความฉลาดทางอารมณ์**,** ผู้บริหารสถานศึกษา**,** การทำงานเป็นทีม**,** การกระหนักรู้ในตนเอง **,** การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น**.**

Abstract

This research aimed: 1) to investigate the emotional intelligence of school administrators, 2) to examine the teamwork among teachers in schools, 3) to explore the relationship between the emotional intelligence of school administrators and teamwork among teachers, and 4) to propose guidelines for enhancing the emotional intelligence of school administrators to improve teamwork among teachers under the jurisdiction of the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. This study was mixed-methods research. The sample group consisted of 327 participants, including school administrators and teachers. The research instruments included a questionnaire and a structured interview, the reliability at 0.98. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research results showed that

1) The emotional intelligence of school administrators was found to be at the highest level overall.

2) The teamwork of teachers was found to be at the highest level overall.

3) The emotional intelligence of school administrators had a statistically significant effect on the teamwork of teachers at the .05 level. The efficiency value in predicting the teamwork of teachers was .857 and the corrected value was .854. The standard error in the prediction was .159 with regression analysis equation.

Regression equation in raw score form

$\hat{Y}$ = 0.397 + 0.339 (X6) + 0.222 (X5) + 0.193 (X4) + 0.089 (X1)

Regression equation in standard score form

$\hat{Z}_y$ = 0.371 (z6) + 0.226 (z5) + 0.217 + (z4) + 0.097 (z1)

4) Guidelines for developing emotional intelligence of school administrators that affected teachers' teamwork 2 and was found that school administrators and personnel should develop emotional intelligence. Policy development, training, and seminars will make teachers' teamwork more effective.

Keywords: Emotional Intelligence, School Administrators, Teamwork, Self-Awareness, Understanding Others' Feelings.

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม เศษฐกิจ การเมืองการปกครอง เทคโนโลยี และการศึกษา ซึ่งแต่ละประเทศสามารถทำการค้า การแข่งขันกันได้ทั่วโลก โดยผ่านช่องทางออนไลน์ และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวกลางในการติดต่อสื่อสาร ที่สะดวกรวดเร็ว ส่งผลให้แต่ละประเทศต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ประเทศไทยในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ส่งเสริมความฉลาดทางด้านวิชาการทางด้านภาษา เพื่อเตรียมความพร้อมสู่สังคมโลก แต่แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางเชาว์ปัญญาเพียงด้านเดียวไม่สามารถนำไปสู่เป้าหมายได้ ซึ่งสังคมไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาที่จะสอนให้เด็กเรียนเก่ง ทำงานเก่ง หาเงินเก่ง จนหลงลืมการพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ ถ้าคนในองค์กรไหนไม่มีปัญหาเรื่องอารมณ์(ร้าย) การทำงานในองค์กรนั้นจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2563, 16-18) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่กับความฉลาดทางวิชาการของทรัพยากรบุคคลในประเทศจึงมีความสำคัญ เพราะจะส่งผลให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การขาดทักษะทางด้านการบริหารอารมณ์ที่ดีจะส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างคุณกับคนรอบข้าง การเพิ่มศักยภาพให้กับความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นพื้นฐานที่ทุกคนควรสร้างสรรค์ให้เกิดมีขึ้นในจิตวิญญาณ (กร ศิริโชควัฒนา, 2561, 2) เพื่อให้การทำงานในองค์กรประสบความสำเร็จและมีความสุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งสภาพความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตของประชาชน และวัฒนธรรมวิถีปฏิบัติ เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน เป็นแหล่งชุมชนเมืองและชนบท มีความแตกต่างทางด้านความคิดและแนวปฏิบัติ ในการบริหารการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีความสามารถและเป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์สูง เพราะความฉลาดทางอารมณ์จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษา คือการทำงานเป็นทีมของครู และการทำงานร่วมกับองค์กรอื่น ๆ เพราะความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิว (Emotional Quotient : EQ) เป็นความสามารถที่จะรับรู้ เข้าใจ

แสดงอารมณ์ และรับมือกับความสัมพันธ์ด้วยความเห็นใจ คนทำงานที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะให้ความร่วมมือ บริหารจัดการความขัดแย้ง และตัดสินใจได้อย่างรอบคอบกว่า เพราะความฉลาดทางอารมณ์ไม่ได้หมายถึง การเผยความรู้สึกทุกอย่างที่คุณมีกับทุกคนที่คุณพบ คนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงจะปลดปล่อยและกลั่นกรองอารมณ์ในทางที่ช่วยให้พวกเขากลายเป็นคนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ลิซ ฟอสเลียน และมอลลี่ เวสต์ ดัฟฟี่, 2565, 264) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 ต้องมีองค์ประกอบเหล่านี้เพื่อส่งเสริมให้องค์กรของตนเกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาระงานในอำนาจหน้าที่หลายด้าน ทั้งการตัดสินใจและวางแผนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และเป็นผู้ประสานงานในหน่วยงาน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งยังเป็นกลไกลสำคัญในการกำกับ ตรวจสอบติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องมีความฉลาดทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ในระดับที่สูง รู้จักใช้อำนาจตามกฎหมาย เทคนิควิธีการบริหารที่จะทำให้สถานศึกษาเจริญก้าวหน้า และประสบผลสำเร็จทุกด้าน จะต้องคำนึงถึงบรรยากาศในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานด้วย จึงจำเป็นที่ผู้บริหารต้องศึกษาวิธีการหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับตนเองและบุคลากรในองค์กร เพื่อให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพของครู จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เกิดการพัฒนาความฉลาดทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ตั้งแต่รากฐาน ส่งผลให้การทำงานเป็นทีมขององค์กรในประเทศมีประสิทธิภาพ สามารถนำพาประเทศให้ก้าวทันสังคมโลกได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

2) เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

3) เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ใช้วิจัยเชิงผสานวิธี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 188 คน และ ครู จำนวน 1,992 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 2,180 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2567 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 327 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 29 คน และครูจำนวน 298 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratiied random sampling) ใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนประชากร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป จำนวน 1 คน ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 3 คน โดยคัดเลือกจากคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานหรือการสอน จำนวน 10 ปีขึ้นไป ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง Purposive sampling

เครื่องมือการวิจัย

เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็นฉบับละ 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (checkist) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบันและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของ โกลแมน (Goleman) และจากการทำตารางสังเคราะห์ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูตามแนวคิดของวอลตัน (Walton) และจากการทำตารางสังเคราะห์ ในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert's rating scale)

เชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีทั้งหมด 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง สถานที่ทำการสัมภาษณ์ และวันเดือนปีที่ทำการสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา 2) ด้านการทำงานเป็นทีมของครู 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับการทำงานเป็นทีมของครู 4) ด้านแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม และวิธีการหรือข้อเสนอแนะเรื่องการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา จากเอกสาร ตำราต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับคำแนะนำและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validit) และรับข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: Ioc) ซึ่งแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ที่ระดับ 1.00

4) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนอประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจและพิจารณา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับ ผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5) นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.98 โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, 1990, 202 - 204)

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบพิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบสัมภาษณ์เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

1) ศึกษาเอกสาร ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา

2) นำเสนอแบบสัมภาษณ์ เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ที่สร้างจากตัวแปรที่ศึกษาและสังเคราะห์คุณสมบัติและองค์ประกอบ

3) ปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญหลังจากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้ง

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลำดับ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตอนนี้ที่ 1 สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency: f) และร้อยละ (Percentage: %)

2) การวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สถิติที่ใช้คือ มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

4) วิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู

5) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู และข้อเสนอแนะ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปประเด็นสำคัญ และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผลการวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การควบคุมตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด

รองลงมาคือ การมีแรงจูงใจ การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น และต่ำสุดคือ การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผลการวิจัยการทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกมีทักษะที่เสริมต่อกัน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สมาชิกต้องมีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน การจัดทีมงานที่มีประสิทธิภาพให้ปฏิบัติงาน สมาชิกมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี และต่ำสุดคือ สมาชิกรู้สึกเป็นกลุ่มหรือเป็นพวกพ้องเดียวกัน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ผลการวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า โดยรวม (Y) คือ การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น การจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และ การตระหนักรู้ในตนเอง โดยมีค่าประสิทธิภาพในการทำงาน (R^2) เท่ากับ .854 หมายความว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น การจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และ การตระหนักรู้ในตนเอง สามารถทำนายการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาโดยภาพรวมได้ร้อยละ 92.6 ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .854 หรือร้อยละ 85.4 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ .159 หรือ ร้อยละ 15.90 แสดงว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น การจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และการตระหนักรู้ในตนเอง ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ได้ร้อยละ 85.70 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.397 + 0.339\ (X_6) + 0.222\ (X_5) + 0.193\ (X_4) + 0.089\ (X_1)$$

สมการถดถอยในรูปคะแนน มาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.371\ (z_6) + 0.226\ (z_5) + 0.217 + (z_4) + 0.097\ (z_1)$$

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ปรากฏผล พบว่า *ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา* ผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญและผลลัพธ์ทางบวกเป็นอย่างมาก มีความเห็นชอบให้นำความฉลาดทางอารมณ์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพราะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุก

ฝ่ายงานในสถานศึกษา และส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษาทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข *ด้านการทำงานเป็นทีมของครู* การทำงานเป็นทีมของครู มีความเห็นว่า เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกันของบุคลากรสถานศึกษา เห็นควรให้มีการส่งเสริมการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพก่อน แล้วจึงเกิดประสิทธิผลตามมา และยังเห็นถึงความสำคัญเรื่องการสร้างทีมที่เข้มแข็ง จะนำมาซึ่งการทำงานอย่างเป็นระบบไม่เกิดข้อได้เปรียบเสียเปรียบเรื่องภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เพราะการทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานร่วมกันและส่งผลให้งานมีคุณภาพสูงขึ้น *ด้านความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา* กับการทำงานเป็นทีมของครู สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครู เพราะการควบคุมอารมณ์ และรู้จักใช้ความฉลาดทางอารมณ์มาบริหารงานจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา จัดสรรหรือบริหารงานบุคคลได้ดีขึ้น และสามารถสร้างทีมงานที่มีความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายมากขึ้นด้วย *ด้านแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม* มีความจำเป็นอย่างมากที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตนเอง สามารถใช้แนวทางการพัฒนาที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย โดยการเริ่มต้นที่ดีคือ การเริ่มต้นพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอง และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของครูผู้สอนด้วย เพื่อให้มีแนวความคิดในแบบแผนเดียวกัน และทุกคนในสถานศึกษาจะมีวิธีการทำงานในสถานศึกษาที่ไปในทิศทางเดียวกัน เกิดความเข้าใจ กลมเกลียวกันในองค์ อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเพิ่มเติม เรื่อง การสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายนั้น มีความคิดเห็นตรงกันว่า มีความจำเป็นที่จะสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา โดยแนวทางในการพัฒนามีหลากหลาย และแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษาของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามการทำงานเป็นทีมนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูเป็นอย่างยิ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การควบคุมตนเอง การมีแรงจูงใจ การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น และ การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นตามลำดับ ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ แสดงให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์อย่างมาก สามารถนำความฉลาดทางอารมณ์มาใช้ในการปฏิบัติตนในการทำงาน ทางด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา จะอยู่ภายใต้การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง และรู้เท่าทันอารมณ์ของผู้อื่น สามารถสัมผัสได้จากน้ำเสียง ภาษา สายตา ท่าทาง การรับรู้ของตนเองและ สามารถรับรู้ถึงน้ำเสียง ภาษา สายตา ท่าทาง ของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนการจัดการกับความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรกช ไมตรี (2564) พบว่า ครูมีทักษะความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น จากก่อนใช้งานแบบบันทึกอารมณ์ครูมีคะแนนรวมความฉลาดทางอารมณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 4.13 หลังการทดลองใช้งานแบบบันทึกอารมณ์ครูกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนรวมความฉลาดทางอารมณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 เพิ่มขึ้น 0.35 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 ท่าน พบว่า ครูสามารถระบุอารมณ์และแยกแยะอารมณ์ได้หลายระดับ เข้าใจสาเหตุที่มาของอารมณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพล สนมศรี (2565) พบว่า 1) การศึกษาองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง 4) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 5) การมีทักษะทางสังคม 2) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 อยู่ในระดับมาก 3) บรรยากาศในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อยู่ในระดับมาก 4) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก 5) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจพยากรณ์บรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อบรรยากาศในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สมาชิกมีทักษะที่เสริมต่อกัน สมาชิกต้องมีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน การจัดทีมงานที่มีประสิทธิภาพให้ปฏิบัติงาน สมาชิกมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี สมาชิกรู้สึกเป็นกลุ่มหรือเป็นพวกพ้องเดียวกัน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีแนวทางการบริหาร นโยบายที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครู ให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม และใส่ใจบุคลากรของตนเอง สามารถแก้ปัญหาและบริหารทีมงานของตนได้ ผู้บริหารมีแนวปฏิบัติที่ดี ส่งเสริมจุดเด่นและพัฒนาความสามารถของทีมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รอดีมะห์ ยีเจ๊ะสะมะ (2565) พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 6 ด้าน 2) การทำงานเป็นทีม

ของครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สามารถร่วมกันพยากรณ์ที่ส่งผลการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาได้ 3 ด้าน คือ ด้านผู้นำที่มีอิทธิพลต่อเพื่อนร่วมงาน ด้านผู้นำเชิงจริยธรรม และด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัตตา ภักดีเรือง (2566) พบว่า 1) การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนบ้านคลองวาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ด้าน โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมาย ด้านภาวะผู้นำที่ เหมาะสม ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดีด้านความสนับสนุนและความขัดแย้ง ด้านการตรวจสอบทบทวน การทำงานอย่างสม่ำเสมอ ด้านสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม ด้านบทบาทต่าง ๆ ที่สมดุล ด้านการสนับสนุนและไว้วางใจกัน และด้านกระบวนการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม และพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการเปิดเผย และการเผชิญหน้า 2) แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนบ้านคลองวาฬ เป็นพหุแนวทาง โดยมี 9 ด้าน ที่ประชากรมีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก เป็นแนวทางในการส่งเสริม ซึ่งมีทั้งหมด 153 แนวทางและมี2 ด้านที่ประชากรมีความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง เป็นแนวทาง ในการพัฒนา ซึ่งมีทั้งหมด 33 แนวทาง

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา $X_{(tot)}$ ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู $Y_{(tot)}$ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ความสัมพันธ์ ในระดับสูงมาก (r =.926) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีประสิทธิภาพ ในการทำนาย เท่ากับ .857 ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแก้แล้ว เท่ากับ .854 และมีค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ .159 แสดงว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น การจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และ การตระหนักรู้ในตนเอง ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ได้ร้อยละ 85.70 อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสนใจเรื่องเชาวน์อารมณ์ การตระหนักรู้ในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นเพื่อใช้ในการบริหารจัดการอารมณ์และพัฒนาตนเอง ตลอดจนการสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการให้รู้จักการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักการรอคอย มีวินัย สามารถควบคุมอารมณ์ โดยการสร้างพฤติกรรมในเชิงบวก การรู้จักและเข้าใจผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รวมถึงความสามารถทางอารมณ์ที่มีทั้ง ดี เก่ง สุข อันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับตนเอง และความสุขสงบของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ กรกนก วงศ์กัลยา (2566) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การจัดการอารมณ์ตนเอง การรับรู้อารมณ์ตนเอง การจูงใจตนเอง ทักษะทางสังคมและการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ส่วนการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ทักษะของสมาชิกกลุ่มและความชัดเจนของบทบาท ความไว้วางใจ ความสามัคคี และความร่วมมือ ความมุ่งมั่นทุ่มเท ต่อเป้าหมายและกลยุทธ์ของภาระงาน รูปแบบความคิดที่ถูกต้องร่วมกัน ความหลากหลายของสมาชิก ประสิทธิภาพและศักยภาพขององค์กร ทรัพยากรและการสนับสนุน การประสานงานภายนอกองค์กร และการจัดองค์กรและการประสานงานภายในองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุศยรัตน์ (2565) พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ อายุของครู ผู้สอน และ ขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสบการณ์ในการทำงานและวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิต

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 4 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม มีความแนวทางตรงกันว่า มีความจำเป็นอย่างมากที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตนเอง สามารถใช้แนวทางการพัฒนาที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย โดยการเริ่มต้นที่ดีคือ การเริ่มต้นพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอง และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของครูผู้สอนด้วย เพื่อให้มีแนวความคิดในแบบแผนเดียวกัน และทุกคนในสถานศึกษาจะมีวิธีการทำงานในสถานศึกษาที่ไปในทิศทางเดียวกัน เกิดความเข้าใจ กลมเกลียวกันในองค์ อย่างไรก็ตามผู้เชียวชาญได้เสนอแนะเพิ่มเติมเรื่อง การสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายนั้น มีความคิดเห็นตรงกันว่า มีความจำเป็นที่จะสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา โดนแนวทางในการพัฒนานั้นก็มีหลากหลายและแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษาของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามการทำงานเป็นทีมนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูเป็นอย่างยิ่ง

องค์ความรู้

การทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การจัดทีมงานที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ความพยายามที่จะเข้าใจพฤติกรรมของคนที่ต้องมาปฏิบัติงานร่วมกัน และทำให้กลุ่มคนเหล่านั้นสามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหา และหาทางออกในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือผลลัพธ์ตามที่ต้องการ โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายด้วย

2. การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในการทำงานเป็นทีม ผู้นำกลุ่มปรึกษาหารือกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อทำความเข้าใจและความเห็นชอบเกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการทำงาน เพื่อให้ทำงานเป็นทีมมีคุณภาพ นับเป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ทีมงาน

3. การมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง สมาชิกต่างมีภาระหน้าที่ ที่ต้องทำหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง โดยที่วัตถุประสงค์มีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับของทุกคนในทีม เพื่อให้สมาชิกมีแรงจูงใจที่จะทำงาน เป็นการลดความขัดแย้ง เพื่อความริเริ่มสร้างสรรค์ ลดการควบคุม และการทำโทษ เป็นการเข้าใจพฤติกรรมทุกคนในทีม เพื่อความสำเร็จ

4. การมีทักษะที่เสริมต่อกัน หมายถึง ทีมงานที่ดีควรสร้างจากกลุ่มที่มาจากกลุ่มคนที่มีทักษะแตกต่างกัน โดยทักษะดังกล่าวควรมีลักษณะเสริมต่อกันในการประกอบภารกิจประดุจการแสดงของวงดนตรีดุริยางค์ขนาดใหญ่ที่มีความไพเราะ เพราะเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นมาร่วมเสริมการทำงานกันและนำพาทีมไปสู่เป้าหมายที่สวยงาม

5. การรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน หมายถึง สมาชิกทุกคนของกลุ่มมีความเชื่อและอุดมการณ์ในการทำงาน การวางแผน แนวการปฏิบัติที่เหมือนกัน มีความกลมเกลียวและไม่แตกแยกทางด้านเป้าหมาย และไม่มีใครรู้สึกมีความโดดเดี่ยวในการอยู่ร่วมกัน หรือแบ่งแยกออกไปจากทีม

6. การมีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน หมายถึง ทีมงานจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางในการปฏิบัติงานหาวิธีการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการกำหนดแนวทางการทำงานของทีมนั้นต้องคำนึงทั้งพื้นฐานทางด้านความสามารถและการบริหาร และพื้นฐานเชิงสังคมควบคู่กัน ยึดหลักการให้ทุกคนในทีมงานปฏิบัติงานที่เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกัน สมาชิกของทีมงานต้องมีความคิดเห็นตรงกันในการกำหนดแบบแผนงานเพื่อถือปฏิบัติร่วมกันในการทำงาน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ควรนำผลจากการวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ไปจัดทำนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จัดการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจเจตคติที่ดี และให้ความสำคัญ ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา และบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงลึกมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยในเชิงปริมาณ หรือเป็นการสนับสนุนหรือหักล้างสิ่งที่ได้ค้นพบไปแล้ว

References

กรกนก วงศ์กัลยา. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. *ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กร ศิริโชควัฒนา. (2561). *Super E.Q. ความสุข & ความสำเร็จ สร้างได้ด้วยหัวใจ.* ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร : เก็ท ไอเดีย.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. *Eq ดี อารมณ์ดี ชีวีสดใส.* กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2563.

ปวีณา บุศยรัตน์. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ.

รอดีมะห์ ยีเจ๊ะสะมะ. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. *ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ลิซ ฟอสเลียน และมอลลี่ เวสต์ ดัฟฟี่. *"ทำงานกับคนต้องใช้อารมณ์ให้เป็น."* แปลโดย อริสา บุญช่วย. ใน No Hard Feelings. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ฮาวทู อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่, 2565.

สุทัตตา ภักดีเรือง. (2566). การทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนบ้านคลองวาฬ. *ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรกช ไมตรี. (2564). กระบวนการพัฒนาแบบบันทึกอารมณ์เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของครูในระดับชั้นมัธยมศึกษา. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต *สาขาวิทยาการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษา.* คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนุพล สนมศรี. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. *ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Lamphun Street Arts : การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน

Lamphun Street Arts : Creative Arts Development on Cultural Road for Community Tourism, Lamphun Province

ไกรสร แสนวงค์ Kraisorn Sanvong
มานิตย์ โกวฤทธิ์ Manit gowarist
พระครูโกวิทอรรถวาที,ผศ.ดร. PhrakruKowitattawatee
พระมหาอรรถพล คงตัน PhramahaAttapol Kongtan
นฤพันธ์ สมเจริญ Naruephan Somjalean
ปิ่นปินัทธ์ เหลืองพิทักษ์ Pinpinat Lanegpitak
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lamphun Buddhist College,
ksanvong@hotmail.com

Received 2024/04/22 *Revised 2025/01/20* *Accepted 2025/01/22*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน 2)พัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูน และ 3) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ และ การสนทนากลุ่ม นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้เห็นถึงสภาพการณ์ของพื้นที่วิจัย กลุ่มเครือข่าย และพื้นที่วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน ได้สะท้อนถึงความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ความรู้ด้านศิลปะ ความรู้ด้านพุทธศิลปะ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาวิธีคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ก่อเกิดรูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน พัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูน เกิดกระบวนการในการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเวียงยอง ระหว่างขัวมุงหน้าวัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร ถึง วัดต้นแก้ว และวัด หัวขัว ได้แก่ การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะเพื่อ

เชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรมเวียง การประชมคมชุมชนเวียงยองเพื่อร่วมวางแผนและดำเนินการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนเวียงยอง การพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนเวียงยอง การเปิดพื้นที่การเรียนรู้และการท่องเที่ยวชุมชน และเกิดการเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน

คำสำคัญ; ศิลปะเชิงสร้างสรรค์, ถนนวัฒนธรรม.

Abstract

The purpose of this research is 1) to study the art conservation style of temples and communities in Lamphun province, 2) to develop creative art spaces on cultural streets in Lamphun province communities, and 3) to strengthen the network of art development. Creative road culture for tourism community in Lamphun province, where the researcher conducted research using Qualitative research methodology and Action Research methodology using interview tools and Discussion group Presenting the results of the study with the method of small discussion group in order to see the condition of the research area, network group and cultural area for tourism community in Lamphun province.

The research results found that:

1) The art conservation model of temples and communities in Lamphun Province reflected knowledge of history, knowledge of art, knowledge of Buddhist art, promotion of learning, development of creative thinking methods,

2) Creative development, resulting in the art conservation model of temples and communities in Lamphun Province. Developing creative art areas on cultural roads in Lamphun communities. The process of developing creative art areas on Wiang Yong Cultural Road between Khua Mung in front of Wat Phra That Hariphunchai Woramahawihan to Wat Ton Kaew and Wat Hua Khua, including creating awareness of the value of art to connect Wiang cultural ways, meeting Wiang Yong community members to jointly plan and implement the development of creative art areas, developing creative art on cultural roads for Wiang Yong community tourism, developing community products to generate income for Wiang Yong community, opening learning areas and community tourism, and creating a network for developing creative art on cultural roads for community tourism in Lamphun Province.

Keywords; Creative Arts, Street Culture.

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยซึ่งสามารถยืนยันได้จากตัวเลขของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาถึง 24.64 ล้านคน สร้างรายได้กว่า 1.15 ล้านล้านบาท และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีจำนวนถึง 138 ล้านคน ที่สร้างรายได้ 705,500 ล้านบาท ในปี 2562 ที่ผ่านมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญยิ่งต่อประเทศการ เติบโตของอุตสาหกรรมนี้ เป็นผลให้เกิดการลงทุนสร้างเม็ดเงินในประเทศมากขึ้น นอกจากผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศแล้วยังสามารถสร้างงานสร้างอาชีพอีกหลายแขนง ก่อให้เกิดการกระจายงานกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น ต่างๆนับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นอาจะกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพัฒนาสังคมของประเทศไทยได้

ที่นอกจากนั้น อีกรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลายหน่วยงานของไทยกำลังให้ความสำคัญอย่างมาก ใน ปัจจุบัน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อ ยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วน ร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความ ต้องการของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปจึงส่งผลต่อนักท่องเที่ยว และชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงเศรษฐกิจในท้องถิ่น ตลอดจนการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมถิ่น นั้นๆ รวมถึงการรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนำมาสู่ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามี ส่วนร่วมในกิจกรรมจากชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าให้กับท้องถิ่นและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับ นักท่องเที่ยวตลอดจนเกิดการผลิตสินค้าท้องถิ่นซึ่งเป็นการกระจายได้ให้ชุมชนจากที่ได้กล่าวมานั้นรูปแบบของ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้สามารถสร้างความยั่งยืนให้แก่การท่องเที่ยวได้ เพราะสามารถสร้างความสมดุลทั้ง 3 ส่วน คือด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพราะนอกจากจะสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว เมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วยังช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนที่สามารถรักษาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตน รวมทั้งยังคงสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ไว้ได้อีกด้วย

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ภายใต้วิสัยทัศน์ “เมืองแห่งความสุข บนความพอเพียง” ตามแผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (2561-256๕) โดยมีพันธกิจ ได้แก่ ด้านสังคมและความมั่งคง : พัฒนาจังหวัดลำพูนให้เป็นสังคมแห่งดุลยภาพ สุข สงบ เข้มแข็ง เชื่อมโยงฐานความรู้ ศาสนาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาในทุกมิติของสังคม ด้านเศรษฐกิจ: ส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด สู่เศรษฐกิจสีเขียว

และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว หัตถอุตสาหกรรม โดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐานในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า และบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเน้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อวิถีชีวิต และความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่มีทุนทางสังคมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวศิลปะเชิงสร้างสรรค์ และให้ความสนใจในการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีเป้าประสงค์ร่วมกันคือ 1. เพิ่มมูลค่าการค้าการลงทุน 2. เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว 3. เพิ่มยอดจำหน่ายสินค้า OTOP 4. เพิ่มมูลค่าการส่งออกของสินค้าการเกษตรที่สำคัญ 5. ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ 6. พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งในส่วนของเป้าประสงค์ที่ 2 การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นเป้าประสงค์สำคัญหนึ่งในการส่งเสริมการใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน มาเป็นปัจจัยเสริมในการสร้างความโดดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่สามารถนำไปสู่การเสริมสร้างการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนได้อย่างเหมาะสม ผ่านกระบวนการดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์

ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงมีเป้าหมายในการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นเมืองรองในสังคมไทย โดยการเชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ตามแผนงานพัฒนาเมืองศิลปะนั้นจะเน้นการเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมให้มีการจัดสรรพื้นที่สาธารณะของเมืองเพื่อเป็นเวทีแสดงความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินและประชาชน เปิดพื้นที่ให้ศิลปินได้แสดงงานอย่างอิสระ ได้จำหน่ายผลงานทางศิลปะและสินค้าชุมชน เพื่อสร้างรายได้และสร้างการเรียนรู้ของประชาชน ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของภาคการศึกษา เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศิลปะแก่ประชาชน เด็กและเยาวชน การจัดการพื้นที่ศิลปะ การจัดงานแสดงด้านศิลปะสร้างสรรค์ในระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อร่วมขับเคลื่อนงานศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มศิลปิน ชุมชน และภาครัฐ เพื่อไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่จากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม และระบบบริหารสถานที่ท่องเที่ยว โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยท้องถิ่นสร้างเนื้อหาการท่องเที่ยว ตลอดจนบริหารจัดการเส้นทาง และจำนวนนักท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพแหล่งใหม่ ที่กระจายนักท่องเที่ยวสู่เมืองรองหรือชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดเมืองน่าอยู่และน่าเที่ยวไปพร้อมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน

2) เพื่อพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูน

3) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิธีการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ด้วยการลงพื้นที่สำรวจและศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงศึกษาประวัติความเป็นมาศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน ที่มีความงดงามทางด้านพุทธศิลปกรรมอันงดงามทั้งที่เป็นศิลปะล้านนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาพื้นศิลปะ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดและกระบวน การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน โดยมีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

1) การลงพื้นที่ในจังหวัดลำพูน เพื่อสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจากพระสงฆ์ ผู้นำชุมชนในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประวัติความเป็นมาของศิลปกรรมล้านนา ศิลปะพื้นบ้านและพุทธศิลปกรรมในล้านนา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของล้านนา รูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของกลุ่มศิลปิน การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดที่เป็นต้นแบบพุทธศิลปกรรมและรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน

2) การสัมภาษณ์ สนทนากลุ่มกับตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานท่องเที่ยวและการกีฬาประจำจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบริษัทท่องเที่ยว/ผู้ประกอบการที่ เกี่ยวข้องในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อทราบถึงแนวทางการพัฒนาพื้นที่ศิลปะและการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของจังหวัดลำพูน การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเชิงสร้างสรรค์ ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับปราชญ์ท้องถิ่น ศิลปินพื้นบ้าน และกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์

4) การพูดคุยกับกลุ่มเยาวชนและกลุ่มจิตอาสาที่ทำงานในพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศิลปะร่วมสมัย รวมทั้งการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่สำรวจจากอดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้พื้นที่ศิลปะในชุมชนของจังหวัดลำพูน ที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แล้วนำไปพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัด

ลำพูน โดยเน้นการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การร่วมศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มชาวบ้านเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลชุมชนในด้านประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม การจัดลำดับความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาพื้นที่ศิลปะในชุมชน โดยการกระตุ้นให้ประชาชนได้เรียนรู้สภาพของชุมชน วิถีชีวิต สังคม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำและประกอบการพิจารณาวางแผนงานวิจัยในการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การร่วมวางแผน เป็นการวางแผนการพัฒนาหลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนแล้ว และนำข้อมูลมาวิเคราะห์พื้นที่ศิลปะในชุมชน โดยการนำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้เพื่อการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมดำเนินการ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่ศิลปะในชุมชนให้กับชุมชน โดยการสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน รวมทั้งการเข้าร่วมในการบริหารงาน การประสานขอความช่วยเหลือจากภายนอกในกรณีที่มีความจำเป็น

ขั้นตอนที่ 4 การร่วมรับผลประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดการแจกจ่ายผลประโยชน์จากกิจกรรมการวิจัยในพื้นที่ศิลปะในชุมชนร่วมกันอย่างเท่าเทียม

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานวิจัย และผลของการพัฒนาจากการดำเนินการไปแล้วว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป การเปิดให้ประชาชนหรือชาวบ้านที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าร่วมในพื้นที่ศิลปะในชุมชนทั้งในด้านการสร้างสรรค์และร่วมกันอนุรักษ์ ซึ่งก่อให้เกิดรากฐานแห่งความยั่งยืนของการพัฒนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 รูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน พบว่า การอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน สามารถที่จะบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่าการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน ได้มีการสร้างความตระหนักรู้ระหว่างวัดและชุมชนในการที่จะพัฒนาร่วมกัน ทั้งในส่วนของการสร้างองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ที่วัดโดยส่วนมากแล้วจะมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน โดยมีวัดพระธาตุหริภุญชัยเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ ซึ่งประวัติศาสตร์ของวัดพระธาตุหริภุญชัยนั้นจะมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับวัดต่างๆ อีก 4 วัด ได้แก่ 1) วัดสันป่ายางหลวง เป็นวัดที่ถือได้ว่าเป็นวัดแห่งแรกของจังหวัดลำพูน

หรือเมืองหริภุญชัย มีสถาปัตยกรรมแบบล้านนาร่วมสมัยที่มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น อีกทั้งเป็นศูนย์รวมสำคัญของศิลปะเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นมาได้อย่างลงตัว 2) วัดมหาวัน เป็นวัดประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งของจังหวัดลำพูนที่มีเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับตำนานพระรอด หนึ่งในพระเบญจภาคีที่เลื่องชื่อของประเทศไทย วัดมหาวันมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่เกี่ยวเนื่องกับอาณาจักรหริภุญชัยเดิมในสมัยที่พระนางจามเทวีขึ้นมาปกครองเมืองหริภุญชัย เป็นวัดประจำทางด้านทิศตะวันตกของเมืองลำพูน ซึ่งชื่อเดิมคือ วัดมหาวนาราม 3) วัดจามเทวี เป็นวัดที่มีประวัติศาสตร์เนื่องด้วยพระราชประวัติของพระนางจามเทวี คือเป็นสถานที่ที่เชื่อกันว่าพระนางจามเทวีทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๑๒๙๒ โดยใช้ช่างฝีมือชาวขอม บ้างก็ว่าเจ้าอนันตยศและเจ้ามหันตยศ ราชโอรสของพระนางจามเทวี ได้สร้างขึ้นเพื่อบรรจุอัฐิของพระนาง และยังเป็นวัดที่มีเจดีย์ที่เป็นแบบสถาปัตยกรรมรูปแบบศิลปกรรมหริภุญชัยอีกด้วย และ 4) วัดพระยืน เป็นวัดที่มีความสำคัญในแง่ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ดินแดนหริภุญชัย เป็นวัดที่พระญากือนาได้อาราธนานิมนต์พระสุมนเถระจากเมืองสุโขทัย เพื่อมาเชียงใหม่ โดยได้พักที่วัดพระยืน ในเมืองหริภุญชัย นอกจากนั้นยังมีการอนุรักษ์และรักษาพุทธศิลปกรรมอันเป็นรากฐานสำคัญของสถาปัตยกรรมต่างๆ ในวัดจังหวัดลำพูนอีกด้วย โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมแบบหริภุญชัย ที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น ซึ่งงานช่างของเมืองหริ ภุญชัยเกี่ยวข้องกับงานช่างที่มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ก่อนของราชธานีพุกาม ประเทศพม่า มีวิวัฒนาการงานศิลปกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะอื่น ๆ จนเกิดการผสมผสานเข้าด้วยกัน และกลายเป็นศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเอง รูปแบบสถาปัตยกรรมเจดีย์อันเป็นเอกลักษณ์ของหริภุญชัย เกี่ยวเนื่องกับ "รูปแบบทรงปราสาท" นอกจากได้รับอิทธิพลจากพม่าแบบพุกาม ยังมีลักษณะบางประการที่เกี่ยวเนื่องกับสถาปัตยกรรมแบบทวารวดีด้วย สถาปัตยกรรมที่สำคัญ ได้แก่ เจดีย์กู่กุด ซึ่งเป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมและรัตนเจดีย์เป็นเจดีย์แปดเหลี่ยมในวัดเดียวกัน คือ วัดจามเทวี เจดีย์ทั้งสององค์นี้ก่อเป็นทรงปราสาท คำว่า "กู่กุด" หมายถึงเจดีย์ที่ยอดหัก เดิมเคยมียอดแหลม อยู่ประเภทเรือนยอด หรือกุฏาคาร ในเมืองลำพูนยังพบหลักฐานเจดีย์ทรงปราสาท 5 ยอดคือเจดีย์วัดเชียงยืน (หรือเรียกว่า เชียงยัน) วัดพระธาตุหริภุญชัย และปรากฏเจดีย์ทรงลอมฟาง คือเจดีย์กู่ช้าง ที่นักวิชาการกล่าวว่าน่าจะเป็นรูปแบบที่รับจากสถาปัตยกรรมแบบพม่าสมัยพุกาม

ประการสำคัญ การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิธีคิดเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์นั้น ได้มีการนำเอาความเป็นศิลปะเข้ามาผสมผสานกับการพัฒนาได้อย่างลงตัว อีกทั้งยังมีการนำเอาความเป็นสนมัยใหม่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์อีกด้วย โดยเฉพาะเทศกาลโคมแสนดวงจังหวัดลำพูน ที่ได้ก่อให้เกิดการรื้อฟื้นภูมิปัญญาการผลิตโคมล้านนาครั้งใหญ่ขึ้นมา มีการส่งเสริมการเรียนรู้การผลิตโคม การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์โคมล้านนา เพื่อนำมาป้อนให้กับตลาดใหญ่คือ วัดพระธาตุหริภุญชัย ที่เป็น Land Mark สำคัญเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ซึ่งการทำโคมล้านนา มีกรรมวิธีการผลิตจากภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยชาวล้านนามีความเชื่อว่าการจุดบูชาโคม จะนำความเจริญและความสุขมาให้ ชีวิตมีความสว่างไสวเปรียบดั่งแสงของ

เปลวไฟที่ลุกโชติช่วง โคมไฟ หรือ โคมแขวน เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวล้านนาที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เดิมชาวล้านนาจะใช้โคมในงานประเพณียี่เป็ง การจุดโคมจะทำในบ้านของเจ้านายชั้นสูง หรือผู้มีอันจะกินเท่านั้น โดยมีความเชื่อว่าการจุดโคมไฟจะนำความเจริญและความสุขมาให้กับคนในครอบครัว หากเกิดในชาติหน้าจะเป็นบุคคลที่มีความฉลาดเฉลียว เปรียบดั่งแสงของเปลวไฟที่ลุกโชติช่วง โคมล้านนามีหลากหลายรูปแบบตามแต่ละภูมิปัญญาของท้องถิ่น แต่โคมรูปแบบโบราณ อาทิ โคมรังมดส้ม โคมไห โคมเพชร โคมหู กระต่าย และโคมผัด การประดิษฐ์โคมมีจุดมุ่งหมาย 4 ประการคือ เพื่อความสวยงาม เพื่อเป็นพุทธบูชา เพื่อความสว่างให้กับตัวอาคารบ้านเรือน และเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของบ้าน ปัจจุบันโคมไฟแบบล้านนาถูกนำมาใช้ประดับตกแต่งอาคารบ้านเรือน รีสอร์ท สถานที่ต่างๆ เพื่อให้เกิดความสวยงามตลอดทั้งปี ไม่จำกัดเฉพาะในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือเฉพาะในช่วงเทศกาลยี่เป็งเท่านั้น ซึ่งงานเทศกาลโคมแสนดวงเมืองลำพูนทุกๆ ปีนั้น จะมีทั้งกิจกรรมแขวนโคมบูชาองค์พระธาตุหริภุญชัย กิจกรรมการแขวนโคมล้านนา โคมนานาชาติ และเปิด Landmark โคมล้านนา และโคมนานาชาติ นิทรรศการองค์ความรู้โคมล้านนาและโคมนานาชาติ กิจกรรมสาธิตการทำโคมล้านนา กิจกรรมขบวนแห่โคมล้านนาและโคมนานาชาติ เป็นต้น การอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูนดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดณ ปัญญาวีรทัต และคณะ ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมและอนุรักษ์การสร้างสรรค์ศิลปะของวัดและชุมชนในกลุ่มจังหวัดล้านนา” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือการอนุรักษ์ศิลปกรรมและการสร้างสรรค์ศิลปะของวัดในกลุ่มจังหวัดล้านนาที่ได้รับการจัดการที่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า การอนุรักษ์ศิลปกรรมและการสร้างสรรค์ศิลปะของวัดและชุมชนในแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดล้านนาอาจแตกต่างกันไปตามบริบทของชุมชนในแต่ละพื้นที่ และขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชน ลักษณะทางกายภาพของชุมชน และความแตกต่างของประชากรในชุมชน เป็นต้น จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นต่างๆ ของหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต่างก็ให้ความคิดเห็นแตกต่างกันไป โดยยกมาเป็นบางประเด็นที่สำคัญที่หลายฝ่ายเห็นพ้องตรงกัน และเป็นแนวคิดที่น่าสนใจหรือผ่านการทดลองใช้แล้ว ได้ผลในชุมชนกรณีศึกษากล่าวคือ 1) คนในชุมชนเป็นศูนย์กลางพลังของคนในชุมชนสำคัญที่สุด 2) ศิลปะที่ไม่ธรรมดาต้องนำพาให้ท้องอิ่มได้ด้วย 3) ศิลปะก็คือธรรมะ ต้องหาตัวเองให้เจอ แล้วไม่ยึดติดกับความเป็นตัวเองนั้น 4) การสร้างสรรค์และอนุรักษ์งานศิลปะต้องมาควบคู่กับการเรียนรู้ 5) ศิลปะไม่จำเป็นต้องอยู่แต่ในอาคาร ผนังกลางแจ้งก็สามารถเป็นพื้นที่ศิลปะได้ 6) การสร้างสรรค์งานศิลปะ ต้องมาควบคู่กับการอนุรักษ์ 7) สนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทั้งบ้าน วัด และโรงเรียน 8) ผลงานจะโดดเด่นได้ต้องทำให้จริงจัง ดำเนินการให้เป็นกิจจะลักษณะ 9) ส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม ทั้งในด้านการสร้างสรรค์และอนุรักษ์ 10) ศิลปะที่มาจากสำนึกรักในท้องถิ่นและจิตอาสาเป็นความงามที่มีค่าและยั่งยืน 11) ศิลปินในชุมชน ทรัพยากรบุคคลที่ไม่ควรมองข้าม 12) การพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ในล้านนาต้องใช้เวลาและต้องมีการเริ่มต้น 13) การสร้างสรรค์ศิลปะต้องสัมพันธ์กับการสร้างความสุขให้กับชุมชน 14) การสร้างสรรค์ศิลปะเริ่มพัฒนาจากบุคคล สู่ชุมชน

และขยายผลสู่สาธารณะ 15) ศิลปะจะเงียบหาย หรือกลายเป็นตำนาน ขึ้นอยู่ที่ การบริหารจัดการของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูน พบว่า การพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูน เป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ร่วมกันของทุกภาคส่วน ทั้งวัดต้นแก้ว ชุมชนบ้านเวียงยอง เทศบาลตำบลเวียงยอง สภาวัฒนธรรมตำบลเวียงยอง สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำพูน องคีการบริหารส่วนจังหวัดลำพูน และองค์กรภาคีเครือข่ายอีกมากมาย โดยได้มีการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะเพื่อเชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรมเวียงยอง โดยเฉพาะวิถีวัฒนธรรมชาวยองบ้านเวียงยอง ซึ่งชาวบ้านเวียงยองโดยส่วนใหญ่เป็น “คนยอง” ที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ใน “เมืองยอง” รัฐฉาน ประเทศพม่า เป็นชุมชนชาวยองที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้เวียงลำพูนมากที่สุด คนยองแห่งบ้านเวียงยอง จึงนับ คนยองเหล่านี้ยังคงสืบทอดวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของคนยองมาแต่โบราณกาล ได้แก่ การสร้างบ้านแปงเมือง อันนับเป็นการจำลองวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนยอง รวมถึงการตั้งชื่อหมู่บ้านตามหมู่บ้านเดิม เช่น บ้านตอง บ้านหลุก บ้านยู้ บ้านหลวย เป็นต้น รวมไปถึงการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะเพื่อนำมาเชื่อมโยงเข้ากับวิถีวัฒนธรรมคนยอง ได้อาศัยพื้นที่ทางศิลปะเชิงสร้างสรรค์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความตระหนักรู้ ซึ่งมีกระบวนการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะเพื่อเชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรมเวียงยอง คือ 1) กระบวนการแสวงหาความร่วมมือของชุมชน เป็นการเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ โดยการประชุมร่วมกับแกนนำของชุมชนบ้านเวียงยอง 2) การสะท้อนชุดความรู้วิถีวัฒนธรรมชาวยองบ้านเวียงยอง ในเรื่องของประเพณี ภาษาไทยอง ศาสนาและความเชื่อ และวิถีชุมชนบ้านเวียงยอง ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ Lamphun Street Arts ได้ใช้พื้นที่ 3 ส่วน คือ 1) วัดต้นแก้ว ตำบลเวียงยอง ได้มีการใช้พื้นที่ในการรังสรรค์งานศิลปะเชิงสร้างสรรค์คือกำแพงวัดและประตูหน้าวัด 2) ถนนสายวัฒนธรรมเวียงยอง ระยะทางตั้งแต่เชิงสะพ่นขัวมุงท่าสิงห์ เรื่อยไปจนถึงบริเวณหน้าวัดต้นแก้ว ระยะทางประมาณ 150 เมตร ใช้เป็นพื้นที่ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เรียกว่า สตรีทอาร์ต และ 3) กำแพงเอกชน (รั้วบ้าน) ใช้เป็นพื้นที่ในการสร้างศิลปะเชิงสร้างสรรค์ทั้งในรูปแบบของศิลปะร่วมสมัยและวิถีวัฒนธรรมชาวยอง ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูนดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราง ศิลปะกิจ และคณะ ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศิลปะบนพื้นที่และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา ตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างสรรค์โดยใช้ศิลปะเชื่อมโยงวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ มี 6 องค์ประกอบ คือ (1) แนวคิด (2) ผู้สร้างสรรค์ผลงาน (3) ผลงานศิลปะ (4) พื้นที่สร้างสรรค์ผลงาน (5) ผู้ชม (ผู้อาศัยในชุมชน, ผู้สร้างประสบการณ์) และ (6) วัฒนธรรมของชุมชน 2) การนำศิลปะเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน สามารถช่วยพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้ศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน สร้างมุมมองใหม่ ๆ แก่คนในชุมชน และนักท่องเที่ยว ช่วยให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เกิดช่องทางธุรกิจใหม่ 3) การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ส่วนตัวเป็น

พื้นที่สาธารณะ ไม่ควรก่อให้เกิดประเด็นความขัดแย้งในในทุกกระบวนการ การสร้างสรรค์ผลงาน ต้องคำนึงถึงการศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ รวมถึงการรับฟังความเห็นของคนในชุมชน ศึกษาปัญหาที่สามารถเกิดขึ้น หลังจากการสร้างสรรค์ผลงาน และ 4) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อเป็นส่วนประกอบสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีส่วนร่วมกับชุมชนทางวัฒนธรรม

ประการสำคัญ ได้มีการเปิดพื้นที่การเรียนรู้และการท่องเที่ยวชุมชน มีการจัดกิจกรรมการเปิดพื้นที่ภายใต้งาน “งานสานศิลป์ถิ่นเวียงยอง” ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ มากมาย อาทิ การรังสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนวัฒนธรรมตำบลเวียงยอง เป็นกิจกรรมที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวาดภาพศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนน ผนังกำแพง เตียวซื้อคัวและของกิ๋นกาดก้อมของคนเวียงยอง (ตลาดสินค้าในชุมชนตำบลเวียงยอง) เป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนตำบลเวียงยองที่นำสินค้าชุมชน และอาหารพื้นบ้านมาจำหน่ายภายในงาน ข่วงคนเตียวเหลียวมองวัฒนธรรมยองร่วมสมัย (ถนนคนเดิน) เป็นกิจกรรมในภาคความบันเทิงที่มีการแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน คือ ฟ้อนยอง การตีกลองสะบัดชัย และการแสดงดนตรีร่วมสมัย และเวทีเสวนาเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน ซึ่งมีการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องของการเป็นเจ้าของพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาไว้ให้ยาวนานที่สุด รวมถึงการประสานงานในเรื่องของการท่องเที่ยวชุมชนร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำพูน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาเชิงพื้นที่ร่วมกันและเป็นการเปิดพื้นที่เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้และมาเที่ยวชมศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมตำบลเวียงยอง หรือ Lamphun Street Arts ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูนดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัชรบถ ฤทธิ์เต็ม และ มานิตย์ โกวฤทธิ์ ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนของกลุ่มจังหวัดล้านนา” ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการพัฒนาพื้นที่ศิลปะในเมืองและชุมชนใน 8 จังหวัดภาคเหนือ ดังนี้

1) การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะงานประติมากรรมเมล็ดข้าวทุ่งโป่ง ณ บ่อน้ำพุ ร้อนสามสี บ้านเหล่าพัฒนา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

2) การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะภาพสามมิติ (3D) ณ อาคารพระสัทธรรม (พระ เทพรัตนนายก อุปถัมภ์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

3) ศิลปะเวียงบัว ณ ริมสระน้ำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

4) การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะจัดวาง (Installation Art) ไม้ค้ำสะหรี ณ วัดท่าข้ามใต้ (ชัยชนะ) อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

5) การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะภาพสามมิติ (3D) เรื่อง "แห่พระสิงห์ปาย" ณ พระ วิหารลายคำ วัดศรีดอนชัย บ้านเวียงเหนือ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6) การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะภาพสามมิติ (3D) เรื่อง "ผ้าด้นมือ" ณ ผนังกำแพงวัดต้นไคร้ บ้านต้นไคร้ ตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

7) การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะภาพสามมิติ (3D) เรื่อง "เรือแข่งเจ้าแม่สายฟ้า" ณ ข่วงเวียงสา บ้านบุญยืน ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

8) การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะภาพสามมิติ (3D) และศิลปะบาทวิถี (Street Art) เรื่อง "ฟ้อนดาบฟ้อนเชิง" ณ บ้านลำปางหลวงใต้ อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ เสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน พบว่า การเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน ได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับเครือข่ายที่สำคัญได้แก่ วัดต้นแก้ว ตำบลเวียงยอง ชุมชนบ้านเวียงยอง (ต้นแก้ว) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำพูน องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน กลุ่มสื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน เทศบาลตำบลเวียงยอง ซึ่งแต่ละเครือข่ายต่างก็มีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกันในหลากหลายมิติ และแต่ละเครือข่ายก็มีศักยภาพและความเข้มแข็งที่เป็นปัจจัยหนุนสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน ซึ่งบทบาทส่วนใหญ่จะเป็นในส่วนของการทำงานร่วมกันของแต่ละเครือข่ายในลักษณะของการบูรณาการ การประสานความร่วมมือและการนำเอาศักยภาพของตนเองมาเป็นจุดร่วมสำคัญของการดำเนินการเครือข่าย ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการร่วมด้วย ซึ่งได้มีการประสานเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งพื้นที่การท่องเที่ยวเดิมและพื้นที่การท่องเที่ยวใหม่ ในส่วนของพื้นที่การท่องเที่ยวเดิม อาทิ วัดพระธาตุหริภุญชัย กาดขัวมุงท่าสิงห์ วัดมหาวัน วัดจามเทวี วัดสันป่ายางหลวง วัดพระยืน เป็นต้น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเดิมของจังหวัดลำพูนอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งได้มีการเชื่อมโยงกับพื้นที่การท่องเที่ยวใหม่คือ ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมตำบลเวียงยอง หรือ Lamphun Street Arts โดยเฉพาะการทำงานเชิงพื้นที่ของแต่ละเครือข่ายที่มีความต้องการในการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด มีกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายอื่นๆ ซึ่งใช้จุดแข็งของแต่ละเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเครือข่าย และมีการประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงด้วย ซึ่งบทบาทของเครือข่ายและการมีส่วนร่วมเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไกรสร แสนวงค์ และคณะ พบว่า ศักยภาพและบทบาทของเครือข่ายต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดล้านนา ส่วนใหญ่แล้วจะมีบทบาทตามศักยภาพและความสามารถของตน เช่น หน่วยงานราชการ องค์กร ชุมชน กลุ่มศิลปิน เป็นต้น โดยจะทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเองและสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ด้วยการเชื่อมโยงและประสานบทบาทของเครือข่ายเข้าด้วยกัน และจากการ วิเคราะห์ศักยภาพเครือข่ายพบว่าจุดแข็งสำคัญคือ บทบาทของแต่ละเครือข่ายมีความเข้มแข็งอย่างมาก สามารถนำมาพัฒนาพื้นที่ร่วมกันได้ จุดอ่อนที่พบส่วนมากคือ

การประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายต่าง ๆ ในส่วนของโอกาสจะเป็นการที่แต่ละพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถเชื่อมเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวได้ และอุปสรรคสำคัญคือ ความพร้อมของแต่ละพื้นที่ในการพัฒนาให้เป็นเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ โดยกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายที่สำคัญจะต้องมีการร่วมคิด ร่วมสร้าง และร่วมพัฒนา ซึ่งจะต้องพัฒนาสรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ และนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการวิจัยนี้ คือ นวัตกรรมเชิงสารสนเทศสาธารณะ หรือ ระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และนวัตกรรมทางสังคม คือ การผลักดันนโยบาย และยุทธศาสตร์

นอกจากนั้น การพัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน มีขั้นตอนในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ 4 ขั้นตอนด้วยกันคือ การวางแผนงาน การกำหนดขอบเขตการดำเนินการ การออกแบบระบบฐานข้อมูล และการทดสอบระบบ และนำระบบไปใช้งาน ซึ่งได้มีการนำเสนอระบบฐานข้อมูลอิเลคทรอนิคส์ ได้แก่ เวปไซต์ lamphunstreetart (https://sites.google.com/view/lamphunstreetart/) ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย โครงการวิจัย การดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย นับได้ว่าเป็นรูปธรรมที่ปรากฏชัดผ่านการรังสรรผลงานศิลปะเชิงสร้างสรรค์ หรือ Street Arts ซึ่งระบบฐานข้อมูลอิเลคทรอนิคส์ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในเรื่องของการเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่การท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน รวมทั้งการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ที่เป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชื่อมโยงกับ Lamphun Street Arts และก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนรูปแบบใหม่ของจังหวัดลำพูน และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเรื่องของการเสริมสร้างเครือข่ายขององค์กรภาครัฐ หรือหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของการท่องเที่ยวในลักษณะเครือข่าย คือ การผลักดันนโยบาย และยุทธศาสตร์การเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน ได้แก่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชน การประชาสัมพันธ์พื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูน หรือ Lamphun Street Arts การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวจากพื้นที่การท่องเที่ยวเดิมที่เป็นที่รู้จัก หรือมีชื่อเสียงอยู่แล้วสู่พื้นที่เมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ หรือ Lamphun Street Arts แห่งใหม่ และการเสริมสร้างเครือข่ายเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดพลังทางการท่องเที่ยวที่สามารถนำเสนอพื้นที่การท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดลำพูน ซึ่งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูนดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรจนีย์ เสาเกลียว, ศรีปริญญา ธูปกระจ่าง และเสาวภาคย์ กระจ่างยุทธ พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มเสน่ห์วิถีชุมชน จังหวัดปทุมธานี ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนควรร่วมมือกันสร้างเครือข่าย การท่องเที่ยว บริหารจัดการ ทำแผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย มรดกทางวัฒนธรรม อาหาร

ไทย กิจกรรมและสินค้าของชุมชนและร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่การพัฒนาจังหวัดปทุมธานีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์ความรู้

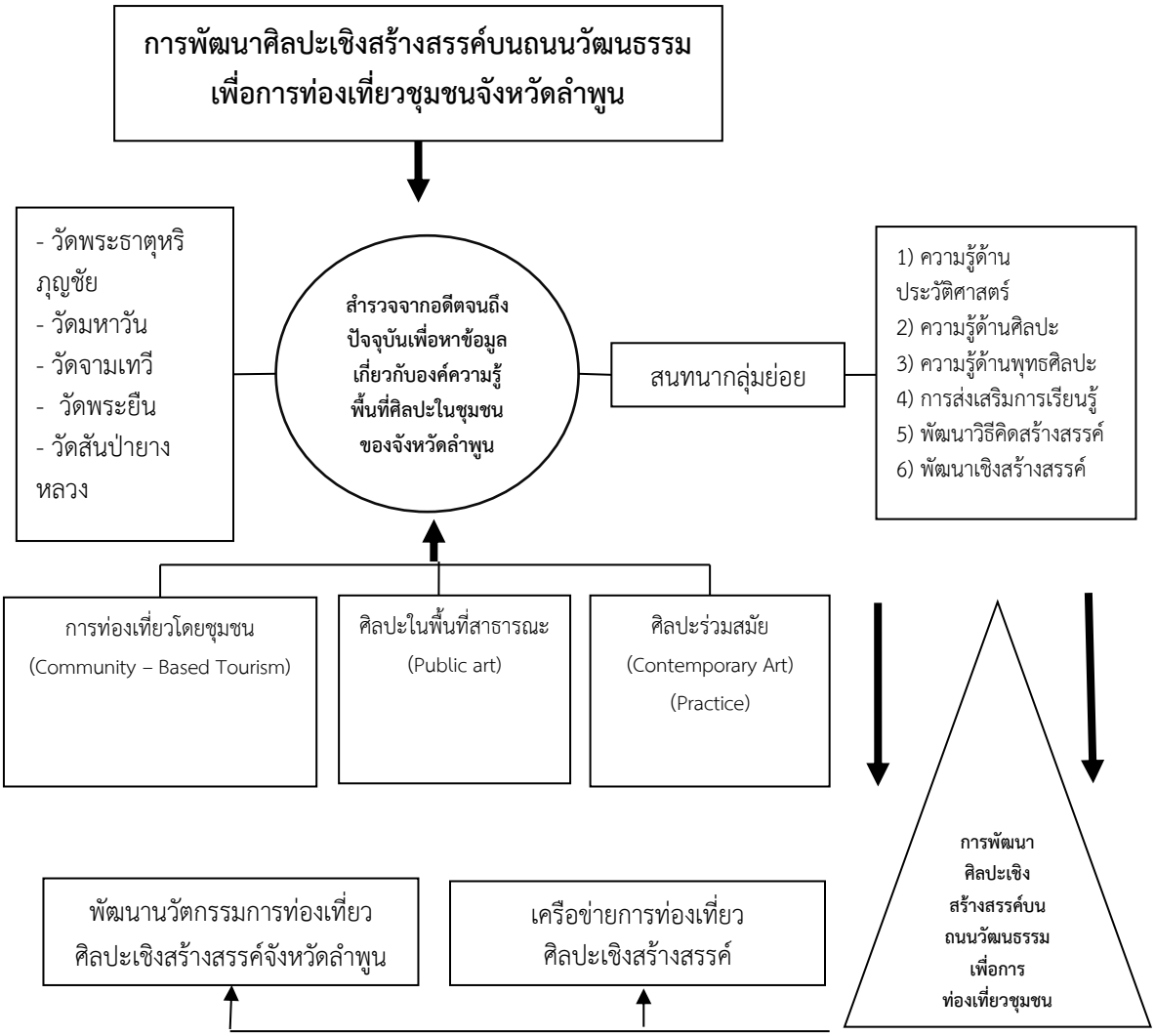

แผนภาพที่ 1 การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน

ที่มา: คณะผู้วิจัย

1.รูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน ได้มีการศึกษาค้นคว้าและการสัมภาษณ์นักปราชญ์ในชุมชน ได้แก่ พระธาตุหริภุญชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด

ลำพูน, วัดมหาวัน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน, จามเทวี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน, วัดพระยืน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และ วัดสันป่ายางหลวง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่ของลำพูน และมีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้วยการนำศิลปะเชิงสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ ภายใต้กลไกในการนำองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนา ทั้ง 6 กระบวนการ ดังนี้ 1) ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ 2) ความรู้ด้านศิลปะ 3) ความรู้ด้านพุทธศิลปะ 4) การส่งเสริมการเรียนรู้ 5) พัฒนาวิธีคิดสร้างสรรค์ 6) พัฒนาเชิงสร้างสรรค์ ก่อเกิดรูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะของวัดและชุมชนในจังหวัดลำพูน

2. พัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดลำพูน เกิดกระบวนการในการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเวียงยอง ในระยะทาง 300 เมตร ระหว่างขัวมุงหน้าวัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร ถึง วัดต้นแก้ว และวัด หัวขัว ซึ่งดำเนินการดังนี้ 1) การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะเพื่อเชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรมเวียงยอง 2) การประชมคมชุมชนเวียงยองเพื่อร่วมวางแผนและดำเนินการพัฒนาพื้นที่ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ 3)การพัฒนาพื้นที่ Lamphun Street Arts : การพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนเวียงยอง 4) การพัฒนาสินค้าชุมชนเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนเวียงยอง และ 5) การเปิดพื้นที่การเรียนรู้และการท่องเที่ยวชุมชน

3. เสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน เป็นการระดมกลุ่มและเครือข่ายต่างๆ ในการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่ สภาวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน กลุ่มสื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน กลุ่มการท่องเที่ยว 9 วัด เขตในเมือง และ กลุ่มศิลปินจังหวัดลำพูน ด้วยการ 1)พัฒนาบทบาทของเครือข่ายและการมีส่วนร่วมเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน 2) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน 3) การพัฒนาระบบการให้บริการและการพัฒนาสินค้าชุมชนเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน 4)การผลักดันนโยบาย และยุทธศาสตร์การเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อจำกัดหนึ่งของการวิจัยครั้งนี้คือ การรับรู้เกี่ยวกับศิลปะเชิงสร้างสรรค์ของผู้คนในชุมชน ซึ่งยังคงมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของรูปแบบศิลปะ วิธีคิด การประยุกต์ และประโยชน์ที่จะได้รับ รวมทั้งบทบาทของแต่ละเครือข่ายที่จะต้องมาทำงานร่วมกันในการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน เพราะถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ยังคงแปลกใหม่สำหรับชุมชนและ

เครือข่ายบางแห่งที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะเชิงสร้างสรรค์มากเท่าใดนัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นที่จะต้องสกัดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศิลปะเชิงสร้างสรรค์ออกมาเพื่อที่จะนำไปอภิปราย พูดคุย และทำความเข้าใจให้กับผู้นำชุมชน ชาวบ้าน เครือข่ายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศิลปะเชิงสร้างสรรค์บนถนนวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งที่สุดแล้วนั้นก็เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เกิดเป็นความพร้อมที่จะให้การสนับสนุน ร่วมพัฒนาเชิงพื้นที่ และตระหนักรู้ในความเป็นเจ้าของพื้นที่ไปพร้อมกัน

ข้อเสนอแนะ

1) การเสริมสร้างองค์ความรู้ศิลปะเชิงสร้างสรรค์จะช่วยให้ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจยอมรับในการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ และก่อเกิดความตระหนักรู้ในการเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมกันของคนในชุมชนทุกคน

2. การนำเอาการท่องเที่ยวศิลปะเชิงสร้างสรรค์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวรูปแบบเดิม ก็จะช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน และยังสามารถยกระดับและพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

3. การเสริมสร้างการเรียนรู้การทำงานผ่านการมองเห็นถึงศักยภาพ สมรรถนะ จุดเด่น และจุดด้อยของเครือข่ายตนเอง นำไปเป็นจุดเน้น จุดหนุนเสริม และจุดพัฒนาการทำงานร่วมกันของเครือข่าย ซึ่งจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกันในระดับเครือข่าย

4. ควรมีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชน วิถีชุมชน ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน ตลอดจนของดีหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนพร้อมทั้งสกัดเป็นองค์ความรู้ที่แท้จริง สามารถที่จะนำไปต่อยอดเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดลำพูนได้อย่างยั่งยืน

5. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อวิธีคิดการทำงานในลักษณะเครือข่าย ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าค้นหาว่าเครือข่ายแต่ละแห่งนั้นมีวิธีคิดในการทำงานเครือข่ายอย่างไร และส่งผลต่อการดำเนินงานทั้งของเครือข่ายตนเองและเครือข่ายอื่นๆ อย่างไรบ้าง รวมทั้งจะมีปัจจัยหนุนเสริมใดบ้างที่จะทำให้การทำงานในลักษณะเครือข่ายและการขับเคลื่อนกระบวนการเครือข่ายมีประสิทธิภาพ สนองตอบความต้องการของการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกเครือข่าย โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยววิถีชุมชนบนผลงานศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นการท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาชุมชนได้ในทุกมิติอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

References

Bureau of Economic Research and Evaluation, Excellent Business Management Co., Ltd. (2018). Domestic Tourism Statistics Report of the Year 2018 (Northern Region). Bangkok: Office of the Permanent Secretary for Tourism and Sports, Ministry of Tourism and Sports

Chaisit Chanarwut and Patcharapa Ueaamonwanich. (2015). A study of the identity Values of the Street Arts to Create Value to the Creative Economy. Bangkok: Thonburi Rajabhat University.

Chaiwut Tangsomchai and Piyaphan Klangklin. (2011). “The Situation and Trends of the Tourism Business in Upper North Region ". Research Report. Business Warning Center. Faculty of Business Administration: Chiang Mai University.

Kanchana Kaewthep. (2001). Science of Media and cultural studies. Bangkok: Edison Press Products.

Kornwan Sangkakorn. (2012). “Attractions and Travelling New Market”. Documentation for the discussion on “Safe Food Production in Response to Travel New Markets in Upper North Region” organized by the Project on the Process of Strengthening Research Networks of Lanna Research Network Associate Center, Science and Technology Research Institute, Chiang Mai University, at Lampang Wiang Thong Hotel, Lampang Province, 9 July 2012. (Duplicated documents).

Market Wise Ltd. Attitude and Satisfaction Survey Program in Major Market Groups and emerging markets segment (Phase 2). Bangkok: Tourism Authority of Thailand (TAT).

Suddan Wisuthilak et al. "Creative Tourism: An Essential tools for Sustainable Communities". Research report. Special Area Development Management Organization for Sustainable Tourism. (Public Organization).

แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน

Guidelines for Participatory Management by the School Board under Mae Hoi Ngoen Subdistrict Municipality

ก้องเกียรติ อาจรีย์วรกุล Kongkeat Arjareevorakul
ชาลี ภักดี Chalee Pakdee
พศิน แตงจวง Phasina Tangchuang
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University
Keatkong8@gmail.com

Received 2024/11/29 *Revised 2025/01/03* *Accepted 2025/01/14*

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน และ2)ศึกษาแนวทาง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 15 คนและการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเขียนแบบบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน พบว่า จุดแข็งคือโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จุดอ่อนคือการขาดการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อความเชื่อมั่นของชุมชน จึงต้องเพิ่มพลังการมีส่วนร่วมและการปรับปรุงการจัดการทั้งภายในและภายนอก

2) แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน พบว่า ด้านการตัดสินใจ โดยการมีเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างกรอบทำงานที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมการจัดทำแผนปฏิบัติ และสร้างทีมงานที่มีความรับผิดชอบ ด้านการดำเนินงาน โดยการทำแผนการดำเนินงานร่วมกัน การสื่อสารและประสานงาน สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนบุคลากร ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจน ด้านการรับผลประโยชน์ โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ติดตามและรับผิดชอบ และด้าน

การประเมินผล โดยกำหนดกรอบการประเมินต้องถูกเปิดเผยต่อทุกฝ่าย กำหนดเป้าหมายและการประเมินผล สื่อสารผลการประเมินที่ชัดเจน ติดตามและประเมินผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สม่ำเสมอ

คำสำคัญ : การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษา, เทศบาล.

Abstract

The objectives of this research were 1)to examine the situations of participatory administration of the school board under Mae Hoi Ngern Subdistrict Municipality, and 2) to explore the guidelines for participatory administration of the school board under Mae Hoi Ngern Subdistrict Municipality. This study was the qualitative methods by interviewing 15 people and focusing group discussions 10 people. The instruments were semi-structured interviews and focus group discussions with content analysis of descriptive writing.

The research results showed that:

1) The situations of participatory administration of the school board under Mae Hoi Ngern Subdistrict Municipality revealed that the strengths were the school had learning resources in the community and received support from external agencies in organizing various activities. The weaknesses were the lack of continuous participation from the school board which affected community's confidence. Therefore, it was necessary to increase the power of participation and improve both internal and external management.

2) The guidelines for participatory administration the school board under Mae Hoi Ngern Subdistrict Municipality revealed that the decision-making aspect, there were clear goals, a clear framework, participation from all sectors, promotion of action plans, and creation of responsible teams. The operation aspect, there were joint action plans, communication and coordination, motivation and support for personnel, being able to persuade the communities to participate and develop a clear action plan. The receiving benefit aspect, by defining roles and responsibilities to participate the activities, monitoring, responsibility. The evaluation aspect, by defining evaluation framework that must be disclosed to all parties, set goals and evaluation results, clearly communicate the evaluation results, and monitor and evaluate the results consistently according to the goals.

Keywords: Participatory Administration, School board, Municipality.

บทนำ

ระบบการศึกษาคุณภาพสูงเป็นเงื่อนไขสำหรับประเทศไทย ในการบรรลุเป้าหมายการยกระดับประเทศสู่ประเทศรายได้สูงและชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนมีมาตรฐานสูงที่เรียกว่า ประเทศไทย 4.0 ในการพัฒนาประเทศไม่มีอะไรสำคัญกว่าคุณภาพของพลเมือง การศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง สภาพของคุณภาพการศึกษาในวันนี้จะส่งผลต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศใน 20 - 50 ปีข้างหน้า ครูและผู้บริหารโรงเรียน คือหัวใจสำคัญของคุณภาพการศึกษา (วิจารณ์ พานิช, ปิยาภรณ์ มัณฑะจิตร, 2563 : 184-186) ในยุคปฏิรูปการศึกษา จำเป็นต้องใช้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้บริหารมืออาชีพจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะและอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกสถาบัน และทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2557 : 7) กล่าวได้ว่าการยกระดับการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพในยุคปฏิรูปการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีศักยภาพคือหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วน ตามแนวทางการกระจายอำนาจด้านการบริหารด้านการจัดการการศึกษา ซึ่งองค์กรปกครองท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามาตั้งแต่ในอดีตและยิ่งมีบทบาทมากยิ่งขึ้นปัจจุบันและอนาคต อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80(4) บัญญัติให้ส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ มาตรา 80 (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ รวมทั้งการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นด้วย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงไป อันสืบเนื่องมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development : SBMLD) เพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในระดับกระทรวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสถานศึกษา หน่วยงานอื่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสู่ความสำเร็จอันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของประเทศชาติต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558 : 9)

กล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและอย่างสม่ำเสมอ และมีส่วนร่วมใน การประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและควรจัดและดำเนินการประชุมอบรมสัมมนาและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองสถานศึกษาควรกระตุ้นบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้มากขึ้นเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีความเชื่อมั่นที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน

2) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มที่ทำการสัมภาษณ์ จำนวน 15 คน ประกอบไปด้วย นายกเทศมนตรีตำบล แม่ฮ้อยเงิน 1 คน รองนายกเทศมนตรีตำบลแม่ฮ้อยเงิน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลตำบล แม่ฮ้อยเงิน 1 คน ผู้ครูผู้สอน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 10 คน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้ (1) ทำงานด้านการศึกษาและ/หรือ (2) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน

กลุ่มเป้าหมายการกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เลือกแบบเจาะจง จำนวน 8 คน ประกอบไปด้วย ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย 2 คน, ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน, ครูผู้สอน 2 คน,กรรมการสถานศึกษา 2 คน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้ (1) ทำงานด้านการศึกษาและ/หรือ (2) มีประสบการณ์ทำงานด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี ผลการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญได้ผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ซึ่งจำแนกตามความเชี่ยวชาญ

เครื่องมือการวิจัยการสัมภาษณ์

ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้โครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งลักษณะและเนื้อหาตลอดจนขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 สภาพการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน และตอนที่ 3 แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน

เครื่องมือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม ใช้ประเด็นคำถามดังต่อไปนี้ ศึกษาสภาพ การบริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน เป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ประมวลผลจากการศึกษา ทางการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบล แม่ฮ้อยเงิน ศึกษาแนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษารองเพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่มีโครงสร้าง โดยสรุปเขียนแบบบรรยายพรรณนา และข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และการวิเคราะห์ผลของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปแบบบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงขาดความชัดเจนในแนวทางการบริหารและขาดการมีส่วนร่วมในการติดตามโครงการพัฒนาผู้เรียน ส่งผลให้การบริหารจัดการไม่เป็นระบบและขาดความชัดเจน การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีความร่วมมือที่ดีและขาดความเข้าใจในแผนงาน ทำให้สถานศึกษาดำเนินการขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังไม่มีการพัฒนาและการลงทุนด้านนวัตกรรมทางการศึกษา สถานศึกษายังขาด การปรับปรุงโครงสร้างและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจึงไม่สามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ คณะกรรมการไม่มีบทบาทอย่างชัดเจนในการบริหารงาน 4 ฝ่าย ซึ่งส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและความเชื่อมั่นของชุมชน จึงมีความจำเป็นในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในทุกกระบวนการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จากการวิเคราะห์สภาพจริง (SWOT Analysis) พบว่า โรงเรียนเทศบาลตำบล แม่ฮ้อยเงิน จุดแข็งคือโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จุดอ่อนคือการขาดการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของชุมชน โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และการปรับปรุงการจัดการทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน พบว่า

1. แนวทางการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับปฐมวัย “การบริหารงาน 4 ฝ่าย” (ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป) ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยการมีเป้าหมายที่ชัดเจนระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จในการบริหารจัดการ โดยการรวบรวมความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้เกิดความรอบคอบและยอมรับจากทุกฝ่ายการพัฒนาทักษะและความรู้ของคณะกรรมการและบุคลากรจะช่วยเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) การสร้างกรอบการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งการสร้างกรอบและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับคณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งควรให้ความสำคัญกับการมี

ส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตั้งแต่การกำหนดนโยบายจนถึงการปฏิบัติ เพื่อให้การตัดสินใจและการดำเนินงานมีความรอบคอบและสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4)การส่งเสริมการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการจัดประชุมเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะของคณะกรรมการและบุคลากรผ่านการฝึกอบรม และ5)การสร้างทีมงานที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนการพัฒนาการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. แนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับปฐมวัย “การบริหารงาน 4 ฝ่าย” (ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป) ประกอบด้วย 1)การทำแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างความร่วมมือและความรับผิดชอบที่ชัดเจน การวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและนักเรียนจะช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น 2)การสื่อสารและประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การสื่อสารที่ชัดเจนจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันและการยอมรับจากทุกฝ่าย ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) การสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนบุคลากร โดยการยกย่องและสนับสนุนคณะกรรมการสถานศึกษา ครู และเจ้าหน้าที่ เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและความรับผิดชอบในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจะส่งผลให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจที่ดีส่งผลต่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น 4)การดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและทำให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับมากขึ้น การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และ5)การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจนและร่วมมือกับทุกภาคส่วน และส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ยกระดับความรับผิดชอบของบุคลากรผ่านการสร้างแรงจูงใจ โดยประสานงานกับชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3.แนวทางการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับปฐมวัย “การบริหารงาน 4 ฝ่าย” (ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป) ประกอบด้วย 1)การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจนตามกฎหมายจะช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซับซ้อนและการทับซ้อนของงาน 2)การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน: การที่คณะกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เช่น งานพิเศษหรือการประชุมกับผู้ปกครอง จะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์และความต้องการของโรงเรียนได้ดีขึ้น ส่งผลให้การบริหาร

จัดการมีประโยชน์มากขึ้นต่อผู้เรียนและชุมชน 3) การติดตามและรับผิดชอบต่อผลการศึกษา: คณะกรรมการสถานศึกษายังขาดการติดตามและรับผิดชอบต่อผลการศึกษาอย่างเต็มที่ ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและความยอมรับจากชุมชนลดลง 4) การสร้างความเข้าใจและการสื่อสารที่ดีระหว่างคณะกรรมการกับโรงเรียนและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและโปร่งใส 5) การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจนตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและไม่ซ้อนทับกัน 6) การส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจในสถานการณ์ของโรงเรียน และพัฒนาการทำงานร่วมกับชุมชน 7) การส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้แน่ใจว่าผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมายและมีคุณภาพ ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีความโปร่งใสและประสิทธิภาพมากขึ้น

4.แนวทางการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับปฐมวัย “การบริหารงาน 4 ฝ่าย” (ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป) ประกอบด้วย 1) การกำหนดกรอบการประเมินที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการติดตามและประเมินผลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การขาดการวางแผนที่เป็นระบบส่งผลให้กระบวนการประเมินขาดประสิทธิภาพ 2)การประเมินผลควรทำอย่างโปร่งใส และข้อมูลควรถูกเปิดเผยต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากชุมชนและผู้ปกครอง 3) การส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและการประเมินผล เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (วิเคราะห์ที่ละอัน) 4) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงจากชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะช่วยให้กระบวนการประเมินผลมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการสื่อสารผลการประเมินที่ชัดเจนจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการบริหารจัดการ 5)การกำหนดเกณฑ์และกรอบการประเมินที่ชัดเจน รวมถึงเกณฑ์และวิธีการประเมินเพื่อให้การติดตามและประเมินผลดำเนินไปตามมาตรฐานและเป้าหมายที่ตั้งไว้ และ6)การติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนการประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาและเปิดเผยข้อมูลการประเมินผลต่อชุมชนและผู้ปกครองเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากทุกฝ่าย

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้มีส่วนในการกำหนดนโยบายหรือพัฒนาหลักสูตร ซึ่งทำให้ขาดความเป็นระบบในกระบวนการบริหาร การติดตาม

โครงการพัฒนาผู้เรียนก็มีความไม่ชัดเจน ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานไม่มีความร่วมมือที่ดีระหว่างสมาชิกในคณะกรรมการ ส่งผลให้การทำงานในแต่ละด้านขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านวิชาการและงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีบทบาทที่ชัดเจนในด้านการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน (วิชาการ งบประมาณ บุคคล และทั่วไป) ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและความเชื่อมั่นของชุมชน ทั้งนี้จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพในระบบการศึกษา ซึ่งจุดแข็งที่สำคัญของโรงเรียน คือ มีแหล่งเรียนรู้ที่ดีในชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จุดอ่อน คือ การขาดการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการบริหารจัดการที่ไม่เป็นระบบและความเชื่อมั่นของชุมชน ทั้งนี้หากมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาตลอดจนการลงทุนในนวัตกรรมและการพัฒนาโครงสร้างที่เอื้อต่อการเรียนการสอน อาจจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความเข้าใจในบทบาทของคณะกรรมการอย่างชัดเจน รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมและการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติกร วรรณขา (2562) พบว่า ความสำคัญของการจัดหาวิทยากรเพื่ออบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้กับบุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถวางแผนการจัดการศึกษาร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสนับสนุนด้วยงานวิจัยของ นภัสศรณ์ ลานนาพันธุ์ (2565) พบว่า การนำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ โดยเพิ่มการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มากขึ้น เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ คณะกรรมการต้องมีความรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ รวมถึงติดตามการเปลี่ยนแปลงในระบบการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน พบว่า **1) ด้านการตัดสินใจ** (Decision Making) พบว่า พบว่า การศึกษาบริบทพื้นฐานของการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน คณะกรรมการสถานศึกษายังขาดบทบาทสำคัญในการตัดสินใจร่วมพัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ รวมถึงการประสานงานที่ไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและการพัฒนาสถานศึกษา ทั้งนี้การวางแผนและการจัดการงบประมาณของสถานศึกษายังคงขาดความชัดเจนและไม่มีการติดตามประเมินผลที่เพียงพอ นอกจากนี้ยังส่งผลให้ขาดการลงทุนที่จำเป็นในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร นาควรรณ, อโนทัย ประสาน และธีรพงษ์ สมเขาใหญ่ (2562) พบว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำร่างนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมจัดทำและปรับปรุงหลักสูตร ของสถานศึกษา สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน การผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อใช้ใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสนับสนุนด้วยงานวิจัยของ ปัญจพล ไพรหลวง (2565) พบว่า ความตระหนักและความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างยิ่ง และมีความจำเป็นจะต้องแสวงหาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อนำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของ โรงเรียนในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น **2)ด้านการดำเนินงาน** (Implementation) พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษายังมีบทบาทจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านวิชาการ ส่งผลให้ไม่สามารถกำกับดูแลและส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ ปัญหานี้เกิดจากการขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และขาดการฝึกอบรมที่จำเป็น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในการสนับสนุนโรงเรียน ทั้งนี้ผลการศึกษาทำให้เห็นว่า การขาดการสื่อสารที่ชัดเจนและต่อเนื่องระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับสถานศึกษา ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงระบบการสื่อสารภายใน การดำเนินการจัดการศึกษาที่ผ่านมาคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้มีบทบาทในการกำกับดูแลการใช้งบประมาณอย่างเต็มที่ ทำให้การตรวจสอบและติดตามการใช้งบประมาณไม่เกิดขึ้นอย่างเพียงพอ การมีส่วนร่วมในการจัดการงบประมาณจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องมีการปรับปรุง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ พรรณสวรรค์ (2562) พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความจำเป็นที่จะต้องการสร้างการเรียนรู้ชุมชนทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และการเพิ่มช่องทางติดต่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการพัฒนาการบริหารจัดการ และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสนับสนุนด้วยงานวิจัยของ เขษม มหิงสาเดช (2562) พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการออกกฎระเบียบและแนวการปฏิบัติ อื่น ๆที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารงานบุคคล และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินของสถานศึกษา วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนงานเพื่อเป็นข้อมูลในการสนับสนุนแผนงานและโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษา **3) การรับผลประโยชน์** (Benefits) พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของคณะกรรมการสถานศึกษา ในด้านการบริหารโรงเรียนเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงินยังขาดความสมบูรณ์ในหลายด้าน ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมการ

สถานศึกษาควรมีบทบาทในการเสนอความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบของการจัดการศึกษาร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน สร้างความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองและชุมชน เกิดความโปร่งใสและความยั่งยืนในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินญา รัตน์ อรรคนิมาตร์ (2562) พบว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ร่วมรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินของสถานศึกษา และสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกแบบเรียน การจัดทำเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เสนอแนะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา การวิจัยนี้ยังสนับสนุนด้วยผลการศึกษาของ จิรวัฒน์ สิทธิพานิช และ รัตนา กาญจนพันธุ์ (2564) พบว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเข้าร่วมการพิจารณาเห็นชอบแผนงานและโครงการของสถานศึกษาในทุก ๆ ครั้งเมื่อสถานศึกษาพิจารณาแผนงานและโครงการของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบว่า การที่คณะกรรมการสถานศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมในหลายกระบวนการ ส่งผลให้การบริหารจัดการยังไม่เต็มศักยภาพ การพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ รวมถึงการเพิ่มการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการ **4) การประเมินผล (Evaluation)** พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษายังมีบทบาทน้อยในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จและคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ทั้งนี้ การขาดการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพทำให้การนำนโยบายและกลยุทธ์ไปใช้ไม่เกิดผลเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังพบข้อจำกัดในด้านทรัพยากร เช่น บุคลากร สื่อการเรียนการสอน และงบประมาณ ซึ่งไม่เพียงพอในการสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยผลวิจัยชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในกระบวนการประเมินผลยังไม่เพียงพอ ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารบุคคล การขาดการติดตามประเมินผลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาสถานศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งการติดตามและประเมินผลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพราะจะช่วยสร้างความต่อเนื่องในการพัฒนาและส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ คำอั้น (2565) พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อยกระดับการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี สาลิกานนท์ (2565) พบว่า การปรับปรุงและกำกับดูแลคณะกรรมการโรงเรียน ด้วยแนวทางที่ถูกต้องที่จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามผลวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาได้อย่างยั่งยืน การวางกรอบการประเมินที่ชัดเจน และการ

มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา“แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน” สามารถกำหนดความรู้ที่สามารถเสริมสร้างกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้

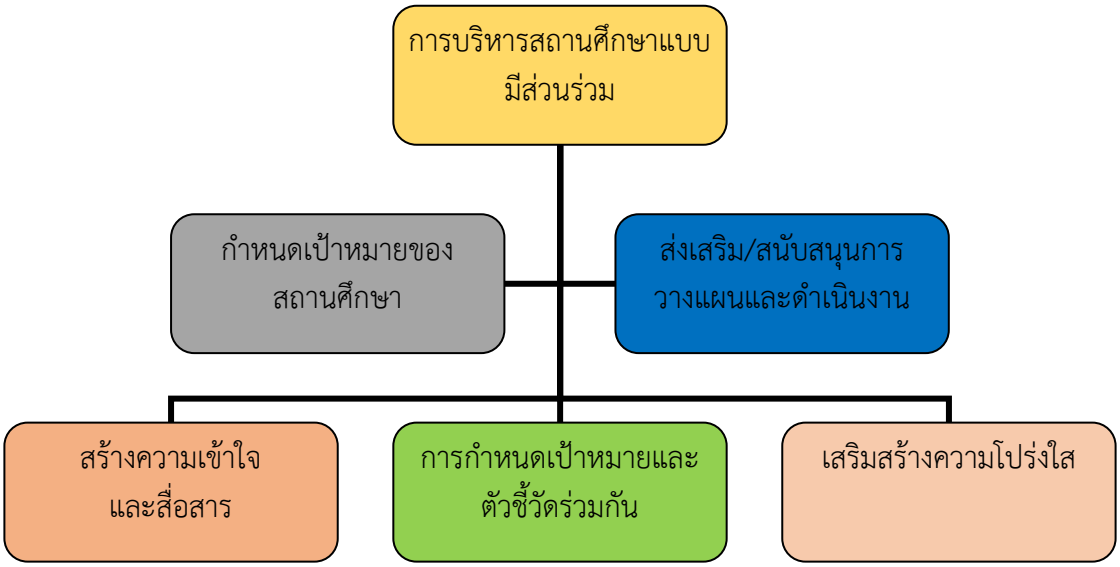

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

จากแผนภาพสามารถอธิบายองค์ประกอบไปด้วย 5 แนวทางดังนี้

1.กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางบริหารและการทำงานของสถานศึกษา สร้างกรอบการทำงานและการประชุมที่เหมาะสม ให้สมาชิกในคณะกรรมการมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอที่สำคัญ

2.ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาและครู บุคลากรทางการศึกษาได้วางแผนการดำเนินงานร่วมกัน โดยการเรียนรู้ความต้องการของชุมชนและนักเรียน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่เหมาะสม ประสานความร่วมมือกับทุกองค์กรในพื้นที่

3. สร้างความเข้าใจและสื่อสารเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารสถานศึกษาที่ดีและทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและสิ่งที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน

4. คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจว่าต้องการจะบรรลุผลอะไรและวัดผลอย่างไร การเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจากชุมชน สร้างกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ เพื่อให้ทุกคนในชุมชนสามารถมีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอในการตัดสินใจและประเมินผล

5. เสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษา และเพิ่มความรับผิดชอบต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทุกคนมีความมั่นใจในกระบวนการและผลลัพธ์ สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จะสามารถกำหนดทิศทางการบริหารได้หรือไม่บางครั้งอาจจะต้องกลับมาทบทวนบทบาทของตนเองให้มากขึ้นผ่านการสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีสร้างความไว้วางใจ การดำเนินงานอย่างโปร่งใสจะช่วยสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมด้วยความโปร่งใสช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างความไว้วางใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การศึกษาในสถานศึกษานั้นเป็นไปอย่างมีคุณภาพเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของชุมชน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) การเพิ่มบทบาทและพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ พัฒนาแผนการเรียนรู้ และการจัดทำงบประมาณ ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการบริหารสถานศึกษาซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ การฝึกอบรมและการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของตน จะเพิ่มความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการ ซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การปรับปรุงระบบการสื่อสาร ควรให้มีความชัดเจนและต่อเนื่องระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษาจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างช่องทางการสื่อสารที่ดีและการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างสม่ำเสมอจะสนับสนุนการทำงานร่วมกันและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา

3) การสร้างความเชื่อมั่นจากชุมชนและผู้ปกครอง ควรดำเนินการโดยการส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารสถานศึกษา รวมถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการประเมินผล

การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) การเพิ่มบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารสถานศึกษาและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

2) การปรับปรุงระบบการสื่อสาร ควรมีการสร้างช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนและต่อเนื่องระหว่างคณะกรรมการและสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา

3) การสร้างความเชื่อมั่นจากชุมชน โดยการส่งเสริมและสร้างความโปร่งใสการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการประเมินผล เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษา มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและผลลัพธ์การบริหารจัดการสถานศึกษา เช่น คุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และความพึงพอใจของชุมชน

2) การวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในแต่ละด้าน เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จในการบริหาร

3) วิเคราะห์ข้อจำกัดและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น

References

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2558). *ข้อเสนอการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *การกระจายอำนาจสู่การศึกษาสู่ท้องถิ่น*. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : https://www.moe.go.th/การกระจายอำนาจการศึกษา. [15 สิงหาคม 2566].

เขษม มหิงสาเดช. (2562). การศึกษาการมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง. *วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท.* มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วิจารณ์ พานิช, ปิยาภรณ์ มัณฑะจิตร. (2563). *การศึกษาคุณภาพสูงระดับโลก*. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสยามกัมมาจล.

จุฑามาศ พันสวรรค์. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

จิรวัฒน์ สิทธิพานิช และ รัตนา กาญจนพันธุ์. (2564). บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ตามการรับรู้ของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. *รายงานการวิจัย.* มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชินญารัตน์ อรรคนิมาตร์. (2562). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. *สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท.* มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธนากร นาควรรณ, อโนทัย ประสาน และธีรพงษ์ สมเขาใหญ่. (2562). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช.

ธีระ รุญเจริญ. *(2557). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอกซเปอร์เน็ท จำกัด.

นภัสศรณ์ ลานนาพันธุ์. (2565). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. *สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท*. มหาวิทยาลัยพะเยา.

นิติกร วรรณขา. (2562). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอำเภอเสลภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3. *สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท.* วิทยาลัยนครราชสีมา.

ปัญจพล ไพรหลวง. (2565). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนใน กลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท.* มหาวิทยาลัยราชธานี.

สุดารัตน์ คำอั้น. (2565). แนวทางการดำเนินงานชมชนแหงการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.* มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

อัญชลี สาลิกานนท์. (2565). รูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในทศวรรษหน้า. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่

A Model Development of the Student Support System Management at Hot Pittayakom School, Chiang Mai Province

อานนท์ วงค์เสน Anon Wongsen
พศิน แตงจวง Pasin Taengchuang
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University
anonwongsen@gmail.com

Received 2024/12/29 *Revised 2025/01/22* *Accepted 2025/01/22*

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม 2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม 3)ประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม วิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย 17 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ศึกษาสภาพการบริหารงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม พบว่า โรงเรียนได้มีกระบวนการในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้า แต่ยังประสบปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะสาขา ขาดการรับรู้ของผู้ปกครอง ทั้งนี้โรงเรียนมีผู้บริหารให้ความสำคัญในด้านการช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนงบประมาณ โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ

2) การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีการสรุปขั้นตอนดำเนินการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและรายงานผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ออกมาเป็นรูปธรรม นำข้อมูลและวิธีการที่ดำเนินการไปแล้ว ไปศึกษาต่อจะช่วยให้สามารถประเมินว่าการดำเนินงานและมาตรการมีประสิทธิภาพหรือไม่ การสรุปและรายงานผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีบทบาทสำคัญและการดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นระบบเพื่อการตัดสินใจและการปรับปรุงที่ดีขึ้น

3) การประเมินประสิทธิภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกของรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม พบว่า ผลลัพธ์ อยู่ระดับมากที่สุด หลักการ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้กระบวนการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม ข้อมูลย้อนกลับ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนฮอดพิทยาคม.

Abstract

The research aims to 1) study the administration status of the student care system of Hotpittayakhom School 2) develop the administration model of the student care system of Hotpittayakhom School 3) evaluate the development of the administration model of the student care system of Hotpittayakhom School Qualitative research The main informants consisted of 17 people. The research instruments were in-depth interviews with content analysis.

The research results found that

1) Study the administration status of the student care system of Hotpittayakhom School. It was found that the school had a process to help students with depression. However, there were still problems in many areas, such as lack of personnel with specialized knowledge and lack of parental awareness. The school's administrators emphasized helping students, supporting budgets, projects and various activities.

2) The development of the administration model of the student care system of Hotpittayakhom School found that the student care system must systematically summarize the various steps and report the results of the student care system in a tangible manner. Using the data and methods that have been implemented for further study will help evaluate whether the operations and measures are effective or not. Summarizing and reporting the results of the student care system therefore plays an important role in taking care of students effectively. By providing clear and systematic information for better decision making and improvement.

3) Evaluation of the efficiency by in-depth interviews of the student care system model of Hotpittayakhom School found that the results were at the highest level. Principles, conditions for implementing the model, processes, factors affecting

the student care system model of Hotpittayakhom School, feedback data were at a high level.

Keywords: Development of a Model, Management of the Student Care and Support System, Hod Pittayakom School.

บทนำ

การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลักเพราะถือว่าผู้เรียนและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศ ได้แก่ ความปลอดภัยของผู้เรียน การพัฒนาทักษะทางอาชีพ การศึกษาตลอดชีวิตและการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อช่วยพัฒนาประเทศ (ศธ.360 องศา, ออนไลน์) ตามที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุว่า “.....ผู้เรียนก็ต้องได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง และถูกวิธีตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการแก้ไขปัญหา ที่ส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ดังนั้น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่จัดขึ้นเพื่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุข ตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุน นักเรียนแล้วการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้วในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกาย (นัฏพันธ์ ดิศเจริญ, 2565 : 1) ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง โดยการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูทุกคน โดยต้องมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีหลักฐานการปฏิบัติงานที่มีเทคนิควิธีการหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ที่ต้องใช้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งทางตรง และทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม อันจะสร้างสังคมที่ดี น่าอยู่ ปลูกฝังเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีของสังคมที่ยั่งยืน โดยกระบวนการการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนนั้นมีหลากหลาย มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การส่งต่อ ซึ่งการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียน จะต้องทำเป็นระบบเพื่อให้มีการดูแลผู้เรียนพร้อมกับพัฒนาอย่างรอบด้าน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวนั้น ประเทศไทยยังคงมีปัญหาในแง่ของการปฏิบัติจริง จากการศึกษางานวิจัยของอุไรรัตน์ พลขันธ์ และคณะ (2558) พบว่า 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3) ด้านจัดกิจกรรม

ต่าง ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ด้านการจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือไปยังบุคคล หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนชัยพล อนุสุวรรณ (2565) พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน หรือบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และเชิงยุทธ์ มุลเอก (2558 : 37) พบว่า โดยรวมนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยทั้ง 3 เรื่องนั้นแสดงให้เห็นว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังคงมีปัญหาโดยเฉพาะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

โรงเรียนฮอดพิทยาคม เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่ประสบปัญหาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา เนื่องด้วยโรงเรียนฮอดพิทยาคมเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,025 คน สภาพปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังปรากฏในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปี 2563 พบว่า นักเรียนร้อยละ 40 มีพฤติกรรมเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ยาเสพติด และชู้สาว ต่อมาในปี 2564 พบว่า สภาพครอบครัวของนักเรียนร้อยละ 30 มีปัญหาหย่าร้าง กำพร้าบิดามารดา ส่งผลให้นักเรียนขาดคนดูแลเอาใจใส่ ทำให้นักเรียนมีปัญหาด้านพฤติกรรม ด้านการเรียน และสถานะการเงิน และด้วยสถานการณ์โรคระบาด โควิด-19 ทำให้ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้ผู้ปกครองได้รับผลกระทบทางด้านการเงินและในปี 2565 พบว่าผู้เรียนมีปัญหาโรคซึมเศร้า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น โดยปัญหาโรคซึมเศร้ามักพบในวัยรุ่นเป็นจำนวนมาก จากการที่โรงเรียนได้มีแบบคัดกรองเพื่อให้นักเรียนได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะเป็นโรคซึมเศร้า พบว่าผู้เรียนมีจำนวนร้อยละ 30 มีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคซึมเศร้า ซึ่งนับได้ว่ามีปริมาณที่เพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากโรคซึมเศร้าเป็นโรคใหม่ ที่ยังไม่มีกระบวนการที่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องหารูปแบบการช่วยเหลือผู้เรียนอย่างรวดเร็วและใกล้ชิดเพื่อป้องกันผลกระทบต่อทั้งนักเรียน บุคคลรอบข้าง ครอบครัวและสังคม ตลอดจนถึงด้านการเรียนที่อาจจะทำให้การเรียนรู้นั้นต้องหยุดชะงักหรือเกิดปัญหาที่รุนแรงกว่านั้นนั่นคือการทำร้ายตัวเอง (Latiff, Latiffah Abdu; Tajik, Esra; Ibrahim, Normala; Abubakar, Azrin Shah and Shirin Shameema Binti Albar Ali (2016); Alharbi R, Alsuhaibani K, Almarshad A, Alyahya A. (2019); McCurdy, Bethany H.; Scozzafava, Mikaela D. ; Bradley, Travis; Matlow, Ryan; Carl F. Weems and Carrion, Victor G. (2022) เป็นต้น ซึ่ง McCurdy, Bethany H.;

Scozzafava, Mikaela D. ; Bradley, Travis; Matlow, Ryan; Carl F. Weems and Carrion, Victor G. (2022:1); Kepnes, Bricey (2015) กล่าวชัดเจนว่าโรคซึมเศร้ามีความเชื่อมโยงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Linkage to Academic Achievement)

นอกจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ทั้ง 3 ปีแล้ว ยังพบว่าเอกสารบันทึกการพบผู้ปกครองเพื่อรายงานพฤติกรรมนักเรียนที่ทำผิดกฎระเบียบของทางโรงเรียนของฝ่ายงานกิจการนักเรียน พบว่าผู้เรียนมีปัญหาหลายเรื่อง เช่น ปัญหาโรคซึมเศร้า ปัญหาการหนีเรียน ปัญหาชู้สาว ปัญหาการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ปัญหาการติดเกม ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งปัญหาทั้งหมดเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมทางด้านการเรียน รวมถึงการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า 1) สภาพการดำเนินงานของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคมเป็นอย่างไร 2) รูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคมควรเป็นอย่างไร 3) ประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวแล้ว นั่นเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม

2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม

3) เพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ได้แก่ รองผู้อำนวยการ 1 คน และคณะครู 9 คน สารวัตรนักเรียน 1 คนและหัวหน้าห้องระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 คนรวมทั้งหมด 17 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการหรือการจัดการประสบการณ์อย่างเป็นระบบ (Systematizing experience) ในการดำเนินการสำรวจสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ 1) การวางแผนการสำรวจ (Planning) 2) การวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) 4) การกำหนดแนวทางพัฒนา (Systematizing Findings) 5) การนำเสนอข้อมูลและการปรับปรุง (Presentation and Refinement) และ6) การประเมินผลและติดตาม (Evaluation and Follow-Up)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์โดยการมีส่วนร่วม และการจัดการแก้ปัญหา (Collectively analyzing and problematizing) ศึกษาปัญหา วิเคราะห์การจัดการแก้ไขปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนกลับและการเลือกปฏิบัติ (Reflecting on and Choosing Action) โดยสร้างรูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) โดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถามของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการและการประเมินผลการปฏิบัติการ (Taking and Evaluating Action) ประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม ในการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว กลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งสิ้น 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ได้มีมติเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ 5 การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (Systematizing Learning) สรุปผลและจัดทำรายงานผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม โดยนำผลการทดลองตามกระบวนการ และเงื่อนไขของรูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา อุปสรรค และความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ

เครื่องมือการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลายแบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งลักษณะและเนื้อหาตลอดจนขั้นตอนการสร้าง แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 สภาพการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนที่ 3 ความต้องการรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถามของรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำแนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดโครงสร้างและขอบเขตเนื้อหาให้ครอบคลุมข้อมูลทุกส่วนที่ต้องการถาม

2) นำข้อมูลจากกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามในการวิจัย

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ รองผู้อำนวยการ 1 คน และคณะครู 9 คน สารวัตรนักเรียน 1 คนและหัวหน้าห้องระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 คนรวมทั้งหมด 17 คนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

4) ทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสอุปสรรค แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

5) สร้างรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

6) นำรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ มาดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

7) ผู้วิจัยทำการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะจากการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ได้แก่ วิธีการวิเคราะห์ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารบันทึกการสนทนาของผู้จดบันทึก และเอกสารจากการถอดการบันทึกเสียงโดยสรุปใจความจากเอกสารความถี่ของคำและเนื้อหาที่สนใจซึ่งคำนึงถึงสถานการณ์ของการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สภาพการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) การขาดความรู้ ทั้งครู บุคลากรทางการศึกษา และแม้แต่นักเรียนเอง อาจขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า ทำให้ไม่สามารถระบุอาการเบื้องต้นหรือให้การช่วยเหลือที่ถูกต้องได้ 2) การมองข้ามอาการ อาการของโรคซึมเศร้าในเด็กและวัยรุ่นอาจแตกต่างจากผู้ใหญ่ ทำให้ถูกมองข้ามหรือเข้าใจผิดว่าเป็นเพียงช่วงวัยที่อารมณ์แปรปรวน โดยความ

เข้าใจผิด หลายคนเข้าใจผิดว่าภาวะซึมเศร้าเป็นเพียงอารมณ์ที่ควบคุมได้ หรือเป็นเรื่องที่คนอ่อนแอเท่านั้น 3) ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งความเชื่อที่ผิด มีความเชื่อที่ผิด ๆ เกี่ยวกับโรคซึมเศร้า เช่น การคิดว่าเป็นเรื่องของจิตใจที่แข็งแกร่ง หรือการคิดว่าเป็นเรื่องที่น่าอาย ทำให้ไม่กล้าเปิดเผยและขอความช่วยเหลือ ซึมเศร้าเป็นแค่เรื่องของอารมณ์ ภาวะซึมเศร้าไม่ใช่แค่ความรู้สึกเศร้าใจชั่วคราว แต่เป็นโรคทางจิตเวชที่เกิดจากความผิดปกติของสารเคมีในสมอง 4) ปัญหาการมีทรัพยากรที่จำกัด ในด้านบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่มักขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิต เช่น นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ทำให้ไม่มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาและดูแลนักเรียนโดยตรง 5) การขาดแคลนงบประมาณ งบประมาณที่จัดสรรให้กับการดูแลสุขภาพจิตของนักเรียนมักมีจำกัด ทำให้ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์หรือโปรแกรมการดูแลที่เพียงพอได้ ค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากร การจ้างนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ที่มีคุณภาพต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งสถาบันการศึกษาหลายแห่งอาจไม่สามารถจัดสรรงบประมาณได้เพียงพอ 6) ปัญหาข้อจำกัดด้านโครงสร้าง ระบบการส่งต่อที่ไม่ราบรื่น ระบบการส่งต่อผู้ป่วยจากโรงเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล หรือคลินิกสุขภาพจิต อาจมีความล่าช้าและไม่เป็นระบบ การขาดความร่วมมือ การขาดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 7) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ความกดดันทางสังคม นักเรียนต้องเผชิญกับความกดดันจากการเรียน การสอบแข่งขัน และการเปรียบเทียบกับผู้อื่น ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่ภาวะซึมเศร้า 8) การขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ขาดความรู้ผู้ปกครองบางส่วนขาดความรู้เกี่ยวกับโรคซึมเศร้าในเด็กและวัยรุ่น 9) การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และภาครัฐ โดยมีแนวทางการแก้ไขที่เป็นไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม ประกอบด้วย 1) แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม 2) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม 3) การคัดกรองนักเรียนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม 5) การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม 6) การส่งต่อของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 การประเมินรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม พบว่า ผลลัพธ์ อยู่ระดับมากที่สุด หลักการ เงื่อนไขการ

นำรูปแบบไปใช้กระบวนการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม ข้อมูลย้อนกลับ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 สภาพการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 17 คน พบว่า 1) การขาดความรู้เกี่ยวกับโรคซึมเศร้าทั้งในครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนเองทำให้เกิดการระบุอาการเบื้องต้นและการให้การช่วยเหลือที่ไม่เหมาะสมได้ ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับโรคซึมเศร้าอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจและสามารถจัดการกับสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้น 2) อาการของโรคซึมเศร้าในเด็กและวัยรุ่นอาจไม่ชัดเจนและแตกต่างจากผู้ใหญ่ ทำให้ถูกมองข้ามหรือเข้าใจผิดว่าเป็นปัญหาชั่วคราวของวัยรุ่น การอบรมและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาการที่หลากหลายจะช่วยให้สามารถระบุและให้ความช่วยเหลือได้ทันท่วงที 3) ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า เช่น การคิดว่าเป็นเรื่องของอารมณ์ที่ควบคุมได้ หรือเป็นเรื่องที่น่าอาย ส่งผลให้ผู้ที่ประสบปัญหาไม่กล้าเปิดเผยหรือขอความช่วยเหลือ ควรมีการรณรงค์และสร้างความเข้าใจให้ถูกต้องเกี่ยวกับโรคซึมเศร้า 4) โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิต เช่น นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ การเพิ่มจำนวนบุคลากรที่เชี่ยวชาญในด้านนี้จะช่วยให้การดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น 5) การขาดแคลนงบประมาณส่งผลให้ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์หรือโปรแกรมการดูแลสุขภาพจิตได้อย่างเพียงพอ การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการดูแลสุขภาพจิตจะช่วยให้สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น 6) ปัญหาการส่งต่อผู้ป่วยจากโรงเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีความล่าช้าและไม่เป็นระบบ การสร้างระบบการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพและการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยลดปัญหานี้ได้ 7) ความกดดันทางสังคมที่เกิดจากการเรียน การสอบแข่งขัน และการเปรียบเทียบกับผู้อื่นเป็นปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ควรมีการสนับสนุนและให้คำแนะนำในการจัดการกับความกดดันทางสังคม 8) ผู้ปกครองบางคนอาจขาดความรู้เกี่ยวกับโรคซึมเศร้าในเด็กและวัยรุ่น การจัดการอบรมและให้ความรู้แก่ผู้ปกครองจะช่วยให้พวกเขาสามารถสนับสนุนและดูแลบุตรหลานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 9) การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าในนักเรียนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และภาครัฐ การพัฒนานโยบายที่ครอบคลุมและการดำเนินการที่เป็นระบบจะช่วยให้การดูแลสุขภาพจิตของนักเรียนมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมาย

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้วางองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม หลักการคือ 1) แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการพัฒนารูปแบบระบบดูแล

ควรเริ่มจากการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการของโรงเรียน การสร้างแผนการที่ชัดเจนซึ่งรวมถึงการฝึกอบรมบุคลากร การจัดทำคู่มือหรือแนวทางในการดูแลสุขภาพจิต และการสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อติดตามผลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 2) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การรู้จักนักเรียนในแต่ละบุคคลช่วยให้สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น การดำเนินการนี้อาจรวมถึงการสร้างฐานข้อมูลของนักเรียนที่มีความเสี่ยง การใช้เครื่องมือประเมินและการสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิดเพื่อระบุอาการหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้น 3) การคัดกรองนักเรียน การคัดกรองเป็นขั้นตอนสำคัญในการตรวจจับภาวะซึมเศร้าตั้งแต่เนิ่น ๆ ระบบการคัดกรองควรรวมถึงการใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ที่ออกแบบมาเพื่อระบุอาการของโรคซึมเศร้า การให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรเกี่ยวกับการสังเกตอาการที่เกี่ยวข้องสามารถช่วยให้การคัดกรองมีประสิทธิภาพ 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา การป้องกันและแก้ไขปัญหาควรรวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดโปรแกรมหรือกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ และการให้การสนับสนุนในกรณีที่มีการระบุอาการหรือปัญหาของนักเรียน 5) การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเกี่ยวกับสุขภาพจิตควรรวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการจัดการอารมณ์ การเสริมสร้างความมั่นใจ การจัดการความเครียด และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพจิต การสนับสนุนและการเสริมแรงเชิงบวกจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ได้ดีขึ้น 6) การส่งต่อ การส่งต่อเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการดูแลนักเรียนที่มีอาการหรือปัญหาที่ต้องการการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก โรงเรียนควรมีระบบการส่งต่อที่ชัดเจนซึ่งรวมถึงการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล คลินิกสุขภาพจิต หรือองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสุขภาพจิต การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานเหล่านี้และการติดตามผลหลังการส่งต่อจะช่วยให้การดูแลนักเรียนมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวจะช่วยสร้างระบบที่มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าในโรงเรียนฮอดพิทยาคม นอกจากนี้ การประเมินและปรับปรุงระบบอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้แนวทางการดูแลมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลลัพธ์ อยู่ระดับมากที่สุด หลักการ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้กระบวนการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม ข้อมูลย้อนกลับ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร คำแสนราชและคณะ (2566) พบว่า ภาวะซึมเศร้า เป็นความผิดปกติของสมอง ที่มีผลกระทบต่อความนึกคิด อารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรมและสุขภาพกาย เป็นผลมาจากความผิดปกติของจิตใจภาวะซึมเศร้าควรมีแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพจิตให้กับนักเรียนต่อไป

สถาบันการศึกษาควรวางแนวทางในการจัดการปัญหาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาโดยเริ่มจากการส่งเสริมการรับรู้มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ครอบคลุมและเหมาะสมต่อไปกรมสุขภาพจิต จึงขอแนะนำเทคนิควิธีการจัดการกับความเครียดที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการประเมินผลมีแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31จังหวัดเชียงใหม่ กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าของโรงเรียนฮอดพิทยาคมและน่าสนใจซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยดังนี้

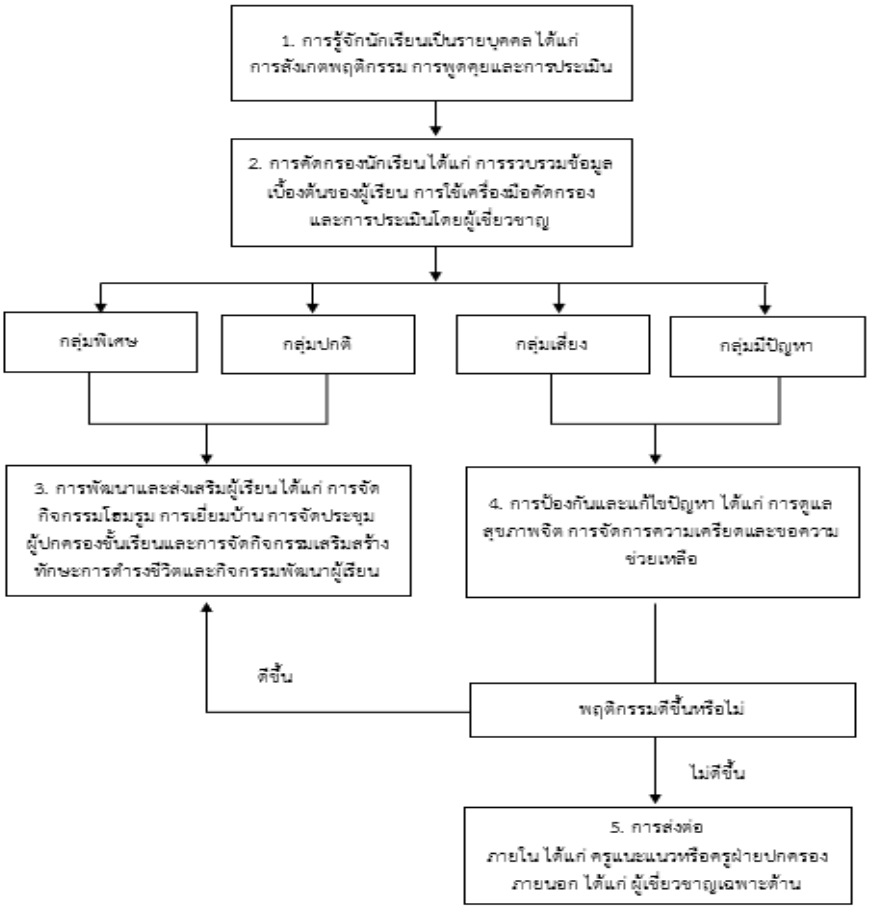

ภาพที่ 1 กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าของโรงเรียนฮอดพิทยาคม

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนภาษาจีนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 จังหวัดเชียงใหม่

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม ได้แก่ 1) การสังเกตพฤติกรรม 2) การพูดคุย 3) การประเมิน

2. การคัดกรองนักเรียนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม1) การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียน 2) การใช้เครื่องมือคัดกรอง 3) การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ นักเรียนที่ได้รับการคัดกรองว่ามีความเสี่ยงสูง

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม1) การดูแลสุขภาพจิต หมั่นสังเกตอารมณ์ของตัวเอง 2) การจัดการความเครียด หาวิธีผ่อนคลายความเครียด เช่น ฝึกโยคะ นั่งสมาธิ ฟังเพลงและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี พูดคุยกับครอบครัว เพื่อน หรือคนสนิท 3) ขอความช่วยเหลือ หากรู้สึกว่าตนเองมีอาการซึมเศร้า ควรปรึกษาแพทย์หรือจิตแพทย์ทางโรงเรียนฮอดพิทยาคมได้เชิญนักจิตเวชมาให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนที่พบว่าค่อนข้างมีภาวะซึมเศร้าที่รุนแรง และวิธีการช่วยเหลือ

4. การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม 1) การจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าลดการตีตราและสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อผู้ป่วยโรคซึมเศร้า2) การเยี่ยมบ้าน การเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนที่เผชิญกับภาวะซึมเศร้า 3) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) ในการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองในทุกภาคเรียน 4) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4.1) ทักษะการคิดเชิงบวก สอนให้นักเรียนคิดบวก มองหาแง่มุมดี ๆ ของสถานการณ์4.2) ทักษะการจัดการความเครียด สอนเทคนิคการผ่อนคลาย 4.3) ทักษะการสื่อสาร สอนให้นักเรียนสื่อสารความรู้สึก ความต้องการ และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ, ฝึกให้นักเรียนฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ เข้าใจ และเห็นอกเห็นใจส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น 4.4) ทักษะการแก้ปัญหา สอนให้นักเรียนระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และหาทางออก 4.5) ทักษะการตัดสินใจ สอนให้นักเรียนรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

5. การส่งต่อของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม โรงเรียนฮอดพิทยาคมมีกระบวนการส่งต่อ 1) การประเมิน ประเมินความรุนแรงของอาการและความต้องการของนักเรียน เพื่อวางแผนการส่งต่อที่เหมาะสม 2) การให้ข้อมูล อธิบายให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า เหตุผลที่ต้องส่งต่อ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ารับการรักษา 3) การประสานงาน ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล สถาบันสุขภาพจิต เพื่อนัดหมายและเตรียมเอกสารที่จำเป็น 4) การติดตาม ติดตามความคืบหน้าในการรักษาของนักเรียน และให้การสนับสนุนด้านอารมณ์และกำลังใจ โดยหน่วยงานภายนอกหน่วยงานที่สามารถส่ง

ต่อได้ ได้แก่ 1) โรงพยาบาล หน่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่น 2) คลินิกสุขภาพจิต คลินิกที่ให้บริการด้านสุขภาพจิตโดยเฉพาะ 3) สถาบันสุขภาพจิต สถาบันที่ให้บริการรักษาผู้ป่วยทางจิตเวช 4) นักจิตวิทยาคลินิก นักจิตวิทยาที่เชี่ยวชาญในการรักษาทางจิตและนักสังคมสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ที่สามารถให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้านสังคม

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เห็นว่า กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าของโรงเรียนฮอดพิทยาคมนั้น มีขั้นตอนที่ซับซ้อนและสามารถนำไปใช้กับผู้เรียนได้จริง เพราะหลายกระบวนการมีการดำเนินการเป็นประจำภายในโรงเรียน ที่คุณครูดำเนินการอยู่แล้ว แต่ได้มีการนำหลักการ วิธีการที่เกี่ยวกับการรับรู้และช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะโรคซึมเศร้าเข้าไปสอดแทรก เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลและช่วยเหลือผู้เรียนตามกระบวนการที่ได้วางไว้จะช่วยให้การดูแลและสนับสนุนนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ศึกษานิเทศก์หรือผู้เกี่ยวข้อง ควรนำรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับโรงเรียนอื่นเพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่มีภาวะเป็นโรคซึมเศร้าและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2) การนำรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่มีภาวะเป็นโรคซึมเศร้าและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ใช้ควรศึกษารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจ และมีการวางแผนเตรียมการทำงานล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าดำเนินการอย่างเป็นระบบ และสามารถดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยโดยการนำรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฮอดพิทยาคมไปพัฒนาช่วยเหลือผู้เรียนในด้านอื่น ๆ เช่น การดูแลนักเรียนที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ปัญหาด้านการเรียน ซึ่งทุกปัญหาที่กล่าวล้วนส่งผลต่อด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสิ้น

2) ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนสุขภาพจิต เพื่อสำรวจการใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อช่วยในการติดตามและสนับสนุนนักเรียนที่มีอาการซึมเศร้า

3) ควรมีการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรหรือสร้างโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพจิต พิจารณาการพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างสุขภาพจิตของนักเรียน เช่น การฝึกสมาธิ การเรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์และการจัดการความเครียด

References

กระทรวงศึกษาธิการ. *นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2564-2565*. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : https://moe360.blog/2021/06/30/education-management-policy [2 ธันวาคม 2566]

ชัยพล อนุสุวรรณ. (2565). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เชิงยุทธ์ มุลเอก. (2558). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารบัณฑิตวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 6 (1), 37.

นัฏพันธ์ ดิศเจริญ. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6 (2), 844-862.

อุไรรัตน์ พลขันธ์และคณะ. (2558). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.* 9(2), 188-191.

Alharbi R, Alsuhaibani K, Almarshad A, Alyahya A. (2019) Depression and anxiety among high school student at Qassim Region. *Journal of Family Medicine and Primary Care* 8, 504-10.

Kepnes, Bricey. (2015). *The Effect of Depression on Academic Achievement for Students in 5th-12th Grade*. สืบค้น 26/2/2567 จาก https://www.uakron.edu/economics/academics/senior-projects/2015/Kepnes-B-SeniorProject2015.pdf

Latiff, Latiffah Abdu; Tajik, Esra; Ibrahim, Normala; Abubakar, Azrin Shah and Shirin Shameema Binti Albar Ali. (2016). Depression and its Associated Factors among Secondary School Students in Malaysia. *Southeast Asian J Trop Med Public Health.* Vol 47 (1), 130-141.

McCurdy, Bethany H.; Scozzafava, Mikaela D. ; Bradley, Travis; Matlow, Ryan; Carl F. Weems andCarrion, Victor G. (2022). *Impact of anxiety and depression*

on academic achievement among underserved school children:evidence of suppressor effects. Current Psychology. https://doi.org/10.1007/s12144-022-03801-9

การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง

Management of one stop service registration center of the Don Mueang District Office

จิราพร คันชั่ง Jiraporn Kanchang
ชาญศักดิ์ เกิดสุข Chansak Keotsuk
อรรถพงษ์ ชุ่มเขียว Atthapong Chumkhieo
ณัฐพงศ์ รามนัฏ Natthaphong Ramanat
คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Bachelor of Business Administration Program Western University
jiraporn21101986@gmail.com

Received 2024/10/25 *Revised 2024/12/19* *Accepted 2025/01/06*

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง “การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์บริการฯ ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการฯ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการฯ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการในการจัดการศูนย์บริการฯ จำนวน 16 คน

ผลการวิจัยพบว่า

ศูนย์บริการฯ สามารถให้บริการได้เป็นอย่างดี แม้ว่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการที่ล่าช้าอยู่บ้าง ซึ่งมาจากจำนวนของผู้มาใช้บริการแต่ก็ได้รับการให้บริการอย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนพนักงานผู้ให้บริการมีจำนวนที่เพียงพอต่อการให้บริการ แต่ด้วยการอำนวยความสะดวกในเรื่องของอาคารสถานที่ค่อนข้างคับแคบ ทำให้เกิดความหนาแน่นของจานวนประชาชนผู้มาใช้บริการ มีความล่าช้าพอสมควร ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์ฯ พบว่า ปัญหาในการสื่อสาร เป็น

ระบบออนไลน์ หากมีปัญหาจะแก้ไขระบบที่ส่วนกลางเท่านั้น ทำให้การทำงานล่าช้ามาก และไม่ทันต่อการให้บริการแก่ประชนชน ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่มีป้ายประชาสัมพันธ์งานของศูนย์บริการไม่เพียงพอ สำนักงานเขตควรมีการจัดทำป้าย ประชาสัมพันธ์งานเพิ่มมากขึ้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการฯ พบว่า การพัฒนาระบบศูนย์บริการฯ ให้มีความทันสมัย มุ่งเน้นใช้ระบบดิจิตอล ซึ่งเป็นระบบที่รวดเร็ว การบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้มีจิตสาธารณะในการให้บริการด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส และ พูดจาสุภาพต่อประชาชน ให้คำแนะนำและเน้นการให้บริการในเชิงรุก ปรับทัศนคติในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนประชาชน ระบบการสื่อสารออนไลน์ ต้องมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, ลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ, สำนักงานเขตดอนเมือง.

Abstract

The study on “One-Stop Service Management of Don Mueang District Office” aimed to study the management of the service center, the problems and obstacles in the management of the service center, and the guidelines for resolving barriers in the management of the service center. The data collection method used a qualitative study method. Data were collected by interviewing 16 executives and staff members who provided services in the management of the service center.

The research results found that:

The service center could provide good services. Although there were some problems with slow operations due to the number of service users, the services were comprehensive because the number of service staff was sufficient to provide services. However, the convenience of the building was relatively narrow, causing a high density of people using the services, resulting in considerable delays. Problems and obstacles in the management of the center were found to be problems in communication, which was an online system. If there were a problem, the system would only be fixed at the central office, causing many delays and insufficient time to provide services to the public. There were adequate signs for the service center regarding tools, equipment, and locations. The district office should create more signs for the work. The guidelines

for resolving obstacles in the management of the service center were to develop the service center system to be modern, focusing on using a digital system, which is a fast system. Human resource management must have a public spirit in providing services with a smile, cheerfulness, and politeness to the public, giving advice and emphasizing proactive service, and adjusting work attitudes for the benefit of the public; online communication systems must be more efficient.
Keywords: Management of One-Stop Registration Center Problems and Obstacles Solutions

บทนำ

การบริหารงานในระบบราชการไทยในปัจจุบัน มีการพัฒนาทั้งรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการหาวิธีการที่จะช่วยลดขั้นตอนการทำงานต่างๆ ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนให้ลดน้อยลง แนวทางหนึ่งที่รัฐบาลยึดเป็นหลักปฏิบัติก็คือหลักการกระจายอำนาจ เพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ มีอำนาจในการตัดสินใจและมีวิธีการดำเนินงานได้ทันถ่วงที กรุงเทพมหานคร มีสำนักงานเขตเป็นหน่วยงานสายหลัก (Line Organization) มีการบริหารแบ่งพื้นที่เป็น 50 เขต โดยมีการจัดโครงสร้างของแต่ละเขตเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันโดยแยกกิจกรรมบริการที่มีแบ่งออก เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง งานบริการเกี่ยวกับสาธารณูปโภค (Public Utility Service) หมายถึง การบริการที่มอบให้แก่ประชาชนทั่วไปโดยประชาชนไม่ต้องมาติดต่อกับสำนักงานเขต ก็สามารถรับบริการได้ เช่น การบริการเก็บขยะ การบูรณะซ่อมแซมถนนตรอกซอยและการดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของทางเท้า เป็นต้น ส่วนที่สอง การบริการเฉพาะด้าน (Specific Service) หมายถึง บริการที่มอบให้แต่ละบุคคลกลุ่มบุคคลที่มีธุรกิจเฉพาะ เช่น การแจ้งเกิด การจดทะเบียน สมรส การขออนุญาตขายอาหาร งานทะเบียน ราษฎร์อื่นๆ หรือหากพิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 6 ให้กรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมีระเบียบบริหารตามพระราชบัญญัตินี้ และในมาตรา 7 ที่ว่าให้แบ่งพื้นที่การบริหารงานกรุงเทพมหานครออกเป็นเขตและแขวง จากโครงสร้างการบริหารงานในลักษณะดังกล่าว จึงส่งผลให้สำนักงานเขตเป็นหน่วยงานปฏิบัติการ(Operation Agencies) ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนโดยตรงและมุ่งหวังให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชนให้มากที่สุด เพื่อให้การบริการต่อประชาชนเป็นไปอย่าง

มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด กรุงเทพมหานครได้พยายามปรับปรุงการให้บริการในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน (ผู้รับบริการ) และผู้ให้บริการ (เจ้าหน้าที่) มีจิตสำนึกในการให้บริการ การให้บริการประชาชน ณ สำนักงานเขต เป็นอีกบริการหนึ่งที่กรุงเทพมหานครได้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม และเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่มาติดต่อให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยสามารถให้บริการต่อประชาชนได้ตามอำนาจหน้าที่ ณ จุดบริการจุดเดียว หรือที่เรียกกันว่าศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) หมายถึง การนำงานที่ให้บริการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษามารวมให้บริการอยู่ในสถานที่เดียวกัน ในลักษณะที่ส่งต่องานระหว่างกัน ทันทีหรือเสร็จในขั้นตอนหรือเสร็จในจุดให้บริการเดียว โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การให้บริการมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ยังสามารถใช้ระบบ Internet ใช้ในการบริการให้เพิ่มประสิทธิภาพการบริการมากยิ่งขึ้น และสามารถให้บริการได้ตลอดเวลา (Non - Stop Service) ทำให้การบริการในบางขั้นตอนหรือบาง เรื่องผู้รับบริการไม่ต้องเดินทางมาที่จุดให้บริการอีกด้วย การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จจึงเป็นแนวทางที่ องค์กรต้องนำมาใช้ในการบริการทุกประเภทในยุคปัจจุบัน (สุภาณี ประชุมชน, 2564) ซึ่งเป็นกระบวนการในการดาเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กรที่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล หรืออุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อตอบสนองความได้ตรงกับที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ พร้อมทั้งทำให้บุคคลดังกล่าวเกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจต่อสิ่งที่ได้รับในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ การบริการยังเป็นการกระทำที่เกิดจากจิตใจที่เปียมไปด้วยความปรารถนาดีช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทรมีน้ำใจไมตรี ให้ความสะดวกรวดเร็วให้ความเป็นธรรมและเสมอภาค ซึ่งการให้บริการจะมีทั้งผู้ส่งและผู้รับ กล่าวคือถ้าเป็นการบริการที่ดี สมหวังดังที่คาดหวังความรวดเร็ว เป็นที่พึงพอใจของผู้มารับบริการ และสิ่งเหล่านี้สามารถบ่งชี้ได้ว่าบริการนั้นๆ มีคุณภาพมากน้อยเพียงใดได้อีกด้วย (พงษ์พันธ์ นารีน้อย และคณะ, 2563)

จะเห็นได้ว่า การบริหารงานของสำนักเขตดอนเมืองมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ปัดเป่าและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวางและใกล้ชิดเกือบทุกด้าน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ซึ่งนับว่าเป็นการลดผลกระทบระหว่างรัฐกับประชาชนที่สำคัญที่สุด การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับทราบอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตจึงเป็นหนทางที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพให้บริการ การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการบริหาร เพื่อให้บริการประชาชนสำนักงานเขตจำเป็นจะต้องได้รับการปรับเปลี่ยนให้

สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างพึงพอใจ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง โดยต้องการทราบว่า การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เป็นอย่างไร ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต และแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยเสนอแนะให้ผู้บริหารพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)

2) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง

3) แนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง และเพื่อศึกษาถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการในการจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด จำนวน 16 คน สำหรับเครื่องมือที่เหมาะสมและได้นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์

รายงานการวิจัยและข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการพูดคุย สอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง ได้ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง ผลการศึกษา พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์บริการในด้านกระบวนการให้บริการ สำนักงานศูนย์บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จให้บริการประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทะเบียนราษฎร์ ทะเบียนทั่วไป และทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน และใน 3 กลุ่มงาน มีขั้นตอนให้ประชาชนรับบัตรคิว ให้ประชาชนติดต่อประชาสัมพันธ์ โดยจุดประชาสัมพันธ์จะให้คิวต่อไปตามประเภทกลุ่มงาน โดยประเภทของคิว จำแนก ดังนี้ คิว A คือ การให้บริการกลุ่มงานบัตรประชาชน คิว B คือ การให้บริการกลุ่มงานทะเบียนราษฎร์ และคิว c คือ การให้บริการกลุ่มงานทะเบียนทั่วไป ซึ่งประชาชนแบ่งรับประเภทแล้วจะแบ่งการรับบริการตามกลุ่มประเภทต่างๆ ถ้าประชาชนคิว A ก็ไปที่โต๊ะเบอร์12-18 ถ้าประชาชนคิว B ก็ไปที่โต๊ะเบอร์ 3 - 8 ถ้าประชาชนคิว C ก็ไปที่โต๊ะเบอร์ 9 -11 โดยกลุ่ม A มี 4 กระบวนการ คือ 1) การตรวจสอบภาพใบหน้าและเอกสาร 2) การรับ-ส่ง การถ่ายรูป 3) พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาต 4) การรับบัตร กลุ่ม B เป็นการบริการโดยมีเจ้าหน้าที่แนะนำขั้นตอนต่างๆ ในจุดเดียว เช่น การย้ายที่อยู่ ให้ติดต่อโต๊ะนั้น และการคืนเอกสาร ให้ติดต่อโต๊ะนี้ กลุ่ม C เป็นการปฏิบัติงาน รับแจ้งและคืนเอกสาร

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง โดยปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาของการสื่อสาร เพราะ การสื่อสาร เป็นระบบออนไลน์ หากมีปัญหาจะแก้ไขระบบที่ส่วนกลางเท่านั้น ทำให้การทำงานล่าช้ามาก และไม่ทันต่อการให้บริการแก่ประชนชน ปัญหาของการรวมงาน/รวมกอง ผู้บริหารควรที่จะรวมกองงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการใน

ระบบการบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว หรือ One Stop Service เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การให้บริการแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการ ปัญหาในด้านบุคลากร เพราะส่วนใหญ่บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในฝ่ายงานทะเบียน ขาดความรู้ด้านกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอีกด้วย ปัญหาของอาคารสถานที่ เพราะ สถานที่ให้บริการ One Stop Service ในขณะนี้พื้นที่การให้บริการยังคงคับแคบเกินไป และการให้บริการในตอนนี้จะเน้นการบริการด้านทะเบียนราษฎร์และการทำบัตรประชาชน ซึ่งการบริการบางอย่างยังไม่สามารถให้บริการได้ ประชาชนมาจำนวนมาก และมาพร้อมๆ กัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของเรามีการให้บริการที่ไม่เพียงพอ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 แนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง โดยแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง ผลการศึกษา พบว่า สำนักงานเขตดอนเมืองสามารถพัฒนาระบบ One Stop Service ให้มีความทันสมัยมากขึ้นเพราะการพัฒนาที่มองเห็นไปในอนาคตที่เขตจะพัฒนาก็คือจะใช้ระบบดิจิตอล ซึ่งเป็นระบบที่น่าจะรวดเร็ว ก็คือง่ายต่อการสัมผัสเวลามาใช้บริการคิว โดยระบบดิจิตอลนอกจากจะสะดวกรวดเร็วแล้ว แล้วก็ง่ายต่อประชาชนที่มาใช้บริการ ด้านทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้มีจิต สาธารณะในการให้บริการด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส และ พูดจาสุภาพต่อประชาชน ให้คำแนะนำและเน้นการ ให้บริการในเชิงรุก ปรับทัศนคติในการทำงานเพื่อ ประโยชน์ส่วนประชาชน การให้บริการจะแก้ไขปัญหาโดยการใช้ระบบคิวมาใช้เพื่อตัดปัญหาการใช้ APP เพื่อจะได้ลดปัญหาในการที่จะรอรับบริการนาน และระบบการสื่อสารออนไลน์ต้องมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และต้องพัฒนาที่ระบบก่อนด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปลายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยจากผลการศึกษา “การบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง ได้ข้อสรุปประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้ การบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว หรือ One Stop

Service สามารถให้บริการได้เป็นอย่างดี แม้ว่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการที่ล่าช้าอยู่บ้าง ซึ่งมาจากจำนวนของผู้มาใช้บริการแต่ก็ได้รับการให้บริการอย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนพนักงานผู้ให้บริการมีจำนวนที่เพียงพอต่อการให้บริการ แต่ด้วยการอำนวยความสะดวกในเรื่องของอาคารสถานที่ค่อนข้างคับแคบอยู่บ้าง ทำให้เกิดความหนาแน่นของจานวนประชาชนผู้มาใช้บริการ ทำให้การบริการดังกล่าวมีความล่าช้าพอสมควร และในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เป็นการนำงานที่ให้บริการทั้งหมด ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการมารวมให้บริการอยู่ในสถานที่เดียวกัน ในลักษณะที่ส่งต่องานระหว่างกันทันทีหรือเสร็จ ในขั้นตอนหรือเสร็จในจุดให้บริการเดียว เพื่อให้การให้บริการมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ยังสามารถใช้ระบบ Internet ใช้ในการบริการให้เพิ่มประสิทธิภาพการบริการมากยิ่งขึ้น และสามารถให้บริการได้ตลอดเวลา (Nom- Stop Service) ทำให้การบริการในบางขั้นตอนหรือบางเรื่องผู้รับบริการไม่ต้องเดินทางมาที่จุดให้บริการอีกด้วย การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จจึงเป็นแนวทางที่องค์กรต้องนำมาใช้ในการบริการทุกประเภทในยุคปัจจุบัน โดยลักษณะการให้บริการต่างๆ ได้แก่ งานทะเบียนราษฎร ประกอบด้วย การแจ้งเกิด การแจ้งตาย และการแจ้งย้ายที่อยู่ งานทะเบียนทั่วไป การจดทะเบียนสมรส และงานบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา ฉิ่งวังตะกอ และบรรดิษฐ พระประทานพร (2561)

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง โดยปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ผลการศึกษาปัญหาในการสื่อสาร เป็นระบบออนไลน์ หากมีปัญหาจะแก้ไขระบบที่ส่วนกลางเท่านั้น ทำให้การทำงานล่าช้ามาก และไม่ทันต่อการให้บริการแก่ประชนชน ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในฝ่ายงานทะเบียน ขาดความรู้ด้านกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอีกด้วย ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือระยะเวลาในการดำเนินงาน เนื่องจากงานฝ่ายทะเบียนราษฎร์นั้นได้มีการมีระบบการให้บริการขึ้นมาใหม่ที่ต่างจากเมื่อก่อน คือ เวลาเราแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายสามารถทา ได้เลยมีความสะดวกรวดเร็ว แต่ขณะนี้ทางกรมส่วนกลางให้มีการสแกนเอกสารส่งไปทางกรมด้วย เหมือนกับว่าในกรณีเช่น มีประชาชน 1 คนมาแจ้งเกิดต้องสแกนเอกสารแจ้งเกิดของบุคคลนั้นที่ได้มาแจ้งเกิดด้วย ซึ่งจะต้องสแกนส่งไปยังกรมต่ออีกทีหนึ่ง ส่งผลให้ขั้นตอนในการดำเนินการของผู้ที่มาใช้บริการเกิดความล่าช้าขึ้นด้วย ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่ มีป้ายประชาสัมพันธ์งานของศูนย์บริการไม่เพียงพอ สำนักงานเขตควรมีการจัดทำป้าย ประชาสัมพันธ์งาน

เพิ่มมากขึ้น โดยบอกรายละเอียดขั้นตอน ในการติดต่อ ณ ศูนย์บริการ หรือ ระยะเวลาที่ให้บริการในกระบวนงานที่มีผู้ใช้บริการมากๆ ติดตั้งไว้ตามจุดต่างๆ ที่ประชาชนสามารถเห็นได้ง่าย ควรปรับปรุงห้องน้ำให้อยู่ในสภาพดี สามารถใช้งานได้ และรักษาความสะอาดอยู่เสมอ ควรจัดชุดเครื่องแบบให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน ประจำศูนย์บริการและควรให้สำนักงานเขตสำรวจข้าราชการและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานประจำ ในศูนย์บริการที่มีความประสงค์จะขอรับการจัดสรรชุดเครื่องแบบเนื่องจากยังไม่เคยได้รับ แล้วส่งให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐชัย จตุชัย (2562)

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 3 แนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง โดยแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง ผลการศึกษา พบว่า สำนักงานเขตดอนเมืองสามารถพัฒนาระบบ One Stop Service ให้มีความทันสมัยมากขึ้นเพราะการพัฒนาที่มองเห็นไปในอนาคตที่เขตจะพัฒนาก็คือจะใช้ระบบดิจิตอล ซึ่งเป็นระบบที่น่าจะรวดเร็ว ก็คือง่ายต่อการสัมผัสเวลามาใช้บริการคิว ตอนนี้มันยังเป็นระบบอนาล็อกเดิมซึ่งบางทีมันอาจจะมีปัญหา ถ้ากระดาษหมดเครื่องคิวเสีย กดกระดาษไม่ออก เพราะว่ามันเชื่อมต่อกับระบบสายทั้งหมดไปยังคอมพิวเตอร์ เกี่ยวกับระบบคิวทั้งหมด โดยระบบดิจิตอลนอกจากจะสะดวกรวดเร็วแล้ว แล้วก็ง่ายต่อประชาชนที่มาใช้บริการ การบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้มีจิต สาธารณะในการให้บริการด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส และ พูดจาสุภาพต่อประชาชน ให้คำแนะนำและเน้นการ ให้บริการในเชิงรุก ปรับทัศนคติในการทำงานเพื่อ ประโยชน์ส่วนประชาชน และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร ในการให้บริการจะแก้ไขปัญหาโดยการใช้ระบบคิวมาใช้เพื่อตัดปัญหาการใช้ APP เพื่อจะได้ลดปัญหาในการที่จะรอรับบริการนาน ระบบการสื่อสารออนไลน์ ต้องมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และต้องพัฒนาที่ระบบก่อนด้วย การส่งเสริมกิจกรรมซึ่ง ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีกันในองค์กร ตลอดจน การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ให้อยู่ในพื้นฐาน เดียวกัน ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เป็นไปใน แนวทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้การความรู้สึกแตกต่าง แตกแยกภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาภัค แสงสว่าง และจรัญญา ปานเจริญ (2564)

องค์ความรู้

แนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตดอนเมือง ผลการศึกษา พบว่า สำนักงานเขตดอนเมืองสามารถพัฒนาระบบ One Stop Service ให้มีความทันสมัยมากขึ้นเพราะการพัฒนาที่มองเห็นไปในอนาคตที่เขตจะพัฒนาก็คือจะใช้ระบบดิจิตอล ซึ่งเป็นระบบที่น่าจะรวดเร็ว ก็คือง่ายต่อการสัมผัสเวลามาใช้บริการคิว ตอนนี้มันยังเป็นระบบอนาล็อกเดิมซึ่งบางทีมันอาจจะมีปัญหา ถ้ากระดาษหมด เครื่องคิวเสีย กดกระดาษไม่ออก เพราะว่ามันเชื่อมต่อกับระบบสายทั้งหมดไปยังคอมพิวเตอร์ เกี่ยวกับระบบคิวทั้งหมด โดยระบบดิจิตอลนอกจากจะสะดวกรวดเร็วแล้ว แล้วก็ง่ายต่อประชาชนที่มาใช้บริการ การบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้มีจิต สาธารณะในการให้บริการด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส และ พูดจาสุภาพต่อประชาชน ให้คำแนะนำและเน้นการให้บริการในเชิงรุก ปรับทัศนคติในการทำงานเพื่อ ประโยชน์ส่วนประชาชน และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร ในการให้บริการจะแก้ไขปัญหาโดยการใช้ระบบคิวมาใช้เพื่อตัดปัญหาการใช้ APP เพื่อจะได้ลดปัญหาในการที่จะรอรับบริการนาน ระบบการสื่อสารออนไลน์ ต้องมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และต้องพัฒนาที่ระบบก่อนด้วย การส่งเสริมกิจกรรมซึ่ง ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีกันในองค์กรตลอดจน การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ให้อยู่ในพื้นฐาน เดียวกัน ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เป็นไปใน แนวทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้การความรู้สึกแตกต่าง แตกแยกภายในองค์กร โดยการ

บริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) แบ่งออกเป็น 1) ด้านกระบวนการให้บริการ 2)ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และ 3) ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการศูนย์บริการการลงทะเบียนจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ได้แก่ 1) การบริหารงานที่เพียงพอ 2) ความรู้ความสามารถในการให้บริการ และ 3) มีการบริหารที่เหมาะสมต่อการใช้ One Stop Service

สรุป และข้อเสนอแนะ

การให้บริการศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จต้องมีความชัดเจน กล่าวคือ ต้องส่งเสริม และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้บริการได้ทราบถึงบริการต่างๆ ที่จัดให้บริการอย่างแพร่หลาย และทั่วถึงการให้บริการที่ศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จต้องลดขั้นตอนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยให้แล้วเสร็จ ณ ที่เดียว เพื่อสนองความต้องการต่อผู้ใช้บริการ พัฒนาสมรรถนะบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จให้มีความรู้ ความสามารถ สามารถที่จะให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการให้บริการศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จเป็นแนวคิดที่ดี ที่สนองตอบความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการ กลุ่มงานอื่นๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ สามารถนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ได้

References

กัญญาภัค แสงสว่าง และจรัญญา ปานเจริญ. (2564). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ของสำนักงานเขตหลักสี่กรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

เชษฐชัย จตุชัย. (2562). การศึกษาความพึงพอใจของผู้มารับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.* มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วันทนา ฉิ่งวังตะกอ และบรรดิษฐ พระประทานพร. (2561). *คุณภาพการบริการที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของ (one stop service) สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (2564). *แผนยุทธศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. 2564-2568.* กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *การพัฒนาการสอน.* กรุงเทพมหานคร: สุรีวิริยาสาสน.

ปกรณ์ยศ วิทขานันตนารมย์. (2564). *การศึกษาสถิติและความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่องานบริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตนครปฐม*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชกัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตนครปฐม.

สุภาณี ประชุมชน**.** (2564). *การศึกษาสถิติและความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่องานบริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตนครปฐม.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตนครปฐม.

พงษ์พันธ์ นารีน้อย และคณะ. (2563). *ความพึงพอใจของผู้รับบริการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.* กรุงเพทมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

Yamane, Taro. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). *New York: Harper and Row.*

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together)

Development of Learning Achievement in Career Subject of Grade 5 Students Using Cooperative Learning with LT (Learning Together) Technique

วณิชยา หงสกุล Wanichaya Hongsakul
พัชรา พุ่มพชาติ Patchara Poompachati
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Faculty of Education Chandrakasem Rajabhat University
ppoompachati@gmail.com

Received 2025/01/18 *Revised 2025/01/18* *Accepted 2025/01/24*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) 2)เปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตรโดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดโพธิ์รัตนารามจำนวน 18 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตรจำนวน 3 แผน และแบบทดทอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพหน่วยการเรียนรู้งานเกษตร สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หรือ SD และการวิเคราะห์ Dependent Samples t-test (Paired Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการหาประสิทธิภาพของของการจัดการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพตามกระบวนการเท่ากับ 89.59 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 80.28 แสดงว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 = 89.59/80.28 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) ผลการวิเคราะห์การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.95 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.52
คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, รูปแบบ LT (Learning Together).

Abstract

This research aimed to: 1) evaluate the efficiency of the teaching process in the career subject's agricultural learning unit using cooperative learning with the LT (Learning Together) technique, and 2) compare pre-test and post-test results in the same learning unit. The sample consisted of 18 Grade 5 students from Wat Pho Rattanaram School, Semester 1, Academic Year 2567, selected through purposive sampling. The research instruments included 3 lesson plans following the cooperative learning model with LT technique for the agricultural learning unit and an achievement test. Data were analyzed using descriptive statistics, percentage, mean, standard deviation (SD), and paired samples t-test.

The research results found that:

1) The efficiency of teaching in the career subject's agricultural learning unit, using the cooperative learning method with the LT (Learning Together) technique, showed that Grade 5 students achieved a process efficiency score of 89.59 and an outcome efficiency score of 80.28. This indicates that the innovation of cooperative learning with the LT technique in the agricultural learning unit for Grade 5 students exceeded the standard criterion of 80/80, with an efficiency ratio (E_1/E_2) of 89.59/80.28.

2) The analysis of pre-test and post-test results in the career subject's agricultural learning unit, using the cooperative learning method with the LT technique, demonstrated a statistically significant improvement in learning achievement at the 0.05 level. The average post-test score was 16.06 with a standard deviation of 1.95, compared to the average pre-test score of 10.11 with a standard deviation of 2.52.

Keywords: : Agricultural Learning Career Subject Unit Achievement, Cooperative Learning, LT (Learning Together) Technique.

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ได้มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มี

ประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล จะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด ส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง มีอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนแต่ละวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ การพัฒนาผู้เรียนจึงต้องพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ทักษะต่าง ๆ ให้มีสมรรถนะในการทำงานเพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ผู้เรียนควรได้รับการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดเพื่อยกระดับแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปด้วยความสุข

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่ใช้สมรรถนะเป็นองค์ประกอบหลักในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ การนำสมรรถนะสู่การจัดการเรียนรู้เป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ในการจัดการเรียนรู้นั้นผู้สอนต้องออกแบบกระบวนการที่ช่วยปลูกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต ผู้สอนต้องบูรณาการความรู้สหวิทยาการ (Multidisciplinary) และจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็น และเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการคิด ลงมือทำ สะท้อนคิด เน้นการปฏิบัติ ปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน

จากผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม ข้อมูลผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2566 ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชา ในระดับ ดี (3) ขึ้นไป ปีการศึกษา 2566 เท่ากับ 75.93 ผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป้าหมายของสถานศึกษาปีการศึกษา 2565 เท่ากับ -4.07 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประกาศกำหนดค่ามาตรฐานการเรียนรู้ของสถานศึกษา โรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม ปีการศึกษา 2566 ซึ่งมีค่าเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพอยู่ที่ ร้อยละ 80 จากการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา การแสวงหาความรู้ การสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกัน ซึ่งทักษะดังกล่าว เป็นมาตรฐานหนึ่งของมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การ

งานอาชีพมาตรฐาน ง 1.1 ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ เกิดการต่อต้าน ไม่เกิดการเรียนรู้ และรู้สึกเบื่อหน่ายต่อรายวิชา และเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรกลุ่มสาระการงานอาชีพด้านคุณภาพผู้เรียน ให้เข้าใจกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานมีทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และทักษะการจัดการ มีลักษณะนิสัยการทำงานที่เสียสละ มีคุณธรรม ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และถูกต้อง ผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนแบบกลุ่ม การทำงานร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม การพึงพาซึ่งกันและกัน มีความเสียสละ และมีความเห็นอกเห็นใจกัน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนับว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นวิธีการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูผู้สอนที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม โดยผู้สอนจะต้องคิดหาแนวทาง หรือวิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการ วิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักการสำคัญ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544 :15) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรม รับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือ การเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยสนใจการศึกษาในประเด็นหัวข้อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ด้วยเทคนิคแบบ LT (Learning Together) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จของกลุ่ม โดยผู้เรียนมีความรู้ความสามารถแตกต่างกันได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มและความตั้งใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำให้งานกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้สำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ตลอดจนการทำงานของผู้สอนจะให้นักเรียนออกมาสรุปนำเสนอผลงานหรือชิ้นงานในหัวข้อที่เรียนจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัย และนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อพร้อมต่อการทำงานร่วมกันที่เป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพหน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ด้วยเทคนิคแบบ LT (Learning Together)

2) เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ด้วยเทคนิคแบบ LT (Learning Together) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ด้วยเทคนิคแบบ LT (Learning Together) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยลักษณะเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experiment) แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวโดยการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การปลูกพืช
- แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประเภทของพืช
- แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปลูกพืช

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพโรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม

2) ศึกษาการจัดทำแผนการเรียนรู้ และการสอนทักษะกระบวนการทำงานจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3)ทำการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และสร้างแผนจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together)

4)ดำเนินการจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) (ภาคผนวก ข)

5)นำแผนจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ผู้สอนรายวิชาการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) นำแผนจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เกี่ยวกับองค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ โดยมีรายละเอียดคำถาม ทั้งสิ้น 15 ข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 162)

2) นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับเกณฑ์ โดยได้กำหนดค่าระดับคุณภาพเป็น 4 ระดับ ดังนี้ การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2545,หน้า 162)

ค่าเฉลี่ย 3.26 - 4.00 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.25 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดี
ค่าเฉลี่ย 1.76 - 2.50 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.75 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับปรับปรุง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ได้แก่ แบบทดทอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 20 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพโรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม

2) ศึกษาการแบบทดทอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) ทำการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และกำหนดเนื้อหาเลือกวิธีการวัดผลประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล

4) ดำเนินการสร้างแบบทดทอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) นำแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก โดยให้ประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ด้านความรู้ ความถูกต้องในการใช้ภาษา ใช้คำถามเข้าใจง่าย โดยใช้สูตร IOC (IOC : Index of item objective congruence) และพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5-1.0 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง การตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ด้านความรู้ และความชัดเจนของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าดัชนี IOC 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ

2) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม จำนวน 18 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยมีวิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตารางที่กำหนด โดยทำการวัดและประประเมินผลก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้

3) เก็บคะแนนการทำกิจกรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้

4) ทำการวัดและประเมินผลหลังเรียนด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

5) นำผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนมาตรวจหะแนน และจัดทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่เป็นนวัตกรรมด้วยค่าสถิติบรรยาย ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์พิจารณาระดับคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 162) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.26 - 4.00 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.25 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดี
ค่าเฉลี่ย 1.76 - 2.50 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.75 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับปรับปรุง

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร ก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (IOC : Index of item objective congruence) และพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5-1.0 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง

ขั้นประเมินประสิทธิภาพ

1) ค่าประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ด้วยเทคนิคแบบ LT (Learning Together) หาประสิทธิภาพของกระบวนการ ( ) ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ( ) โดยจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เก็บคะแนนการทำกิจกรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้และทดสอบหลังเรียน เปรียบเทียบเกณฑ์ 80/80

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ผลต่าง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หรือ SD และการวิเคราะห์ Dependent Samples t-test (Paired Samples t-test) โดยการทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (**Cooperative Learning)** โดยใช้รูปแบบ **LT (Learning Together)** มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ในการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (**Cooperative Learning)** ด้วยเทคนิคแบบ **LT (Learning Together)** ใช้การวิเคราะห์การตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (**Cooperative Learning)** โดยใช้รูปแบบ **LT (Learning Together)** จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า - แผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การปลูกพืช มีค่าเฉลี่ยการตรวจสอบแผนการจัดการ เรียนรู้ เฉลี่ย 3.76 คิดเป็นร้อยละ 93.89 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดีมาก- แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประเภทของพืช ค่าเฉลี่ยการตรวจสอบแผนการ
จัดการเรียนรู้ เฉลี่ย 3.69 คิดเป็นร้อยละ 92.22 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดีมาก- แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการปลูกพืช พืช ค่าเฉลี่ยการตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ เฉลี่ย 3.89 คิดเป็นร้อยละ 97.22 หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดีมาก

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (**Cooperative Learning)** โดยใช้รูปแบบ **LT (Learning Together)** นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 18 คน ของโรงเรียนวัดโพธิ์รัตนาราม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

จำนวน 18 คน	**คะแนนระหว่างเรียน (30 คะแนน)**			**รวม E_1**	**คะแนนหลังเรียน E_2**
	แผนที่ 1	**แผนที่ 2**	**แผนที่ 3**		
คะแนนเต็ม	10	10	10	30	20
เฉลี่ย	8.47	9.07	9.33	26.88	16.06
เฉลี่ยร้อยละ	84.72	90.72	93.33	89.59	80.28
ประสิทธิภาพของนวัตรกรรม			E_1 / E_2 (ตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80)		**E_1 / E_2 89.59/80.28**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (**Cooperative Learning)** ด้วยเทคนิคแบบ **LT (Learning Together)** นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพตาม

กระบวนการเท่ากับ 89.59 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 80.28 แสดงว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (**Cooperative Learning)** ด้วยเทคนิคแบบ **LT (Learning Together)** นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ E_1 / E_2= 89.59/80.28 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .005 ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (**Cooperative Learning)** โดยใช้รูปแบบ **LT (Learning Together)**

คะแนน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	df	P (Sig)
ก่อนเรียน	18	20	10.11	2.52	7.41	17	.000
หลังเรียน	18	20	16.06	1.95			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.95 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.11ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.52 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ **5** โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (**Cooperative Learning)** โดยใช้รูปแบบ **LT (Learning Together)** มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังนี้

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ด้วยเทคนิคแบบ LT (Learning Together) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพตามกระบวนการเท่ากับ 89.59 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 80.28 ทำให้ได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาเกษตรในการพัฒนาการสอนโดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ด้วยรูปแบบ LT (Learning Together) เมื่อผู้เรียน ได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนกระบวนการของรูปแบบจนครบทุกขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม

อภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาการงานอาชีพ หน่วยการเรียนรู้งานเกษตร โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .005 ได้ผลผู้เรียนได้ใช้กระบวนการ วิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน ทำให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม เกิดการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น สนุกและมีความสุขกับการเรียนรู้ จึงเห็นได้ว่าประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน พร้อมต่อการทำงานร่วมกันที่เป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีของกาเย่ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากสิ่งทีง่ายไปหายากนั้น เมื่อมนุษย์ประสบความสำเร็จในขั้นต้นต้นแล้วจะเกิดความพึงพอใจในการทำสิ่งที่ยากขึ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นด้วยเช่นกัน (ทิศนา แขมมณี, 2552)

องค์ความรู้

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) แสดงให้เห็นว่านักเรียนและผู้ปกครองควรเกิดส่งเสริมกันละกันภายในครอบครัว การร่วมมือกันระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองเป็นเรื่องสำคัญมากต่อการศึกษาและพัฒนาการของเด็กนักเรียน ดังนี้

1) ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้ปกครองช่วยทบทวนบทเรียนและทำการบ้านกับเด็ก และสร้างสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2) ด้านการสื่อสาร จะทำให้เกิดแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบ้านและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนสามารถแจ้งปัญหาหรือความต้องการให้ผู้ปกครองทราบ

3) ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้ปกครองช่วยฝึกระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ นักเรียนได้เรียนรู้การจัดการเวลาและการวางแผน

4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้ปกครองให้กำลังใจและชื่นชมความพยายามของเด็ก นักเรียนจะรู้สึกว่ามีคนสนับสนุนและเห็นคุณค่าของการศึกษา

5) แก้ไขปัญหาร่วมกัน เมื่อเกิดปัญหาด้านการเรียนหรือพฤติกรรม สามารถร่วมกันหาทางออก และสามารถป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งต่อไปมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หรือเพื่อเป็นการพัฒนาประเด็นการวิจัยให้เกิดประโยชน์ต่องานวิชาการในโอกาสต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรมีการศึกษาถึงการนำรูปแบบการสอนโดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับประชากรในระดับชั้นอื่น ๆ โดยมีการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับอายุ ความสามารถ และพัฒนาการของนักเรียนในกลุ่มนั้น ๆ

2) ควรมีการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together)

3) ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการสอนนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระวิชาอื่น ๆ ตลอดทั้งศึกษารูปแบบด้านอื่นๆ เช่น รูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละช่วงวัยที่ส่งผลเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4) ก่อนที่จะนำรูปแบบการสอนโดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยใช้รูปแบบ LT (Learning Together) ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ ขั้นตอนการสอนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

References

กรมวิชาการ. (2546). *การจัดสาระการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.* กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* กรุงเทพมหานคร : บริษัท แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

ทิศนา แขมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

น้ำเพชร สินทอง. (2541). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความวิตกกังวลระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แบบมีเหตุผลและแบบปล่อยปละเลยของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี ปีการศึกษาปีที่ 2541. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บุศรา แพทย์รัตน์. (2541). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาที่เรียนโดยวิธีเรียนแบบทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง. *วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต.* มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พุทธวิธีบริหาร : แนวทางการบริหารในองค์กร

Buddhist Management: Management Approaches in Organizations Institutions

พระเฉลย อิ้มทับ Phra Cholay Imtap
ทัศนีย์ เนื่องดัด Thassanee Nuengdad
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ตาก
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Tak Buddhist College, Thailand
kea1811@hotmail.com

Received 2025/01/18 *Revised 2025/01/18* *Accepted 2025/01/24*

บทคัดย่อ

การบริหารในองค์กร สิ่งที่สำคัญมากที่สุดคือ ทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่จะทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรด้านอื่นๆ เป้าหมายสูงสุดขององค์กร คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของภารงานตามอำนาจหน้าที่ ดังนั้นองค์กรจึงต้องรักษาทรัพยากรบุคคลเป็นสำคัญ ปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานในองค์กร คือ ผู้บริหาร บทความนี้ได้นำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารในองค์กร คือ หลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารที่มีพรหมวิหารธรรมย่อมมีความปรารถนาในความเจริญรุ่งเรือง เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน กรุณาและสงสารปรารถนาจะให้ทุกคนพ้นทุกข์ ยินดีมีมุทิตาจิตในความสุขความเจริญของทุกคน และมีอุเบกขาด้วยการวางใจเป็นกลาง เที่ยงตรง หลักสังคหะวัตถุ 4 การอยู่ร่วมกันอย่าสันติ และหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นทางแห่งการนำมาซึ่งความสำเร็จของกิจการงาน

คำสำคัญ : หลักธรรม; การบริหาร.

Abstract

The most important thing in organizational management is human resources, which is the primary factor that will lead to the acquisition of other resources. The highest goal of the organization is the efficiency and effectiveness of the tasks according

to the authority. Therefore, the organization must maintain human resources as a priority. The most important factor that influences the efficiency and effectiveness of the operations in the organization is the executives. This article presents the principles of Buddhism to be used in organizational management, namely the principles of the Four Divine Abodes. Executives who have the virtues of the Four Divine Abodes will have a desire for prosperity, be kind and generous to subordinates and colleagues, be compassionate and wish for everyone to be free from suffering, be happy and have a joyful mind in the happiness and prosperity of everyone, and have equanimity by being neutral and honest. The principles of the Four Sangha Vatthu, living together peacefully, and the principles of the Four Bases of Power are the principles of the Dhamma that are the path to the success of the business.
Keyword : Principles; Administration.

บทนำ

การบริหารในองค์กรในสังคมยุคปัจจุบันที่อยู่ในยุคข้อมูลสารสนเทศ กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีอิทธิพลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายหลายด้าน ส่งผลให้ทุกองค์การต้องปฏิรูป ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อความคงอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง ดังนั้น ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์หรือทักษะทางความคิด ในการมองการไกล มีทักษะในการทำงานด้านเทคนิคการปฏิบัติงาน และมีทักษะในการประสานงานที่ดี พร้อมทั้งมีแนวคิดที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยที่ต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ภารกิจงาน สร้างทักษะการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งและเป็นมืออาชีพให้กับบุคลากร และสร้างสัมพันธ์เชื่อมโยงที่ดีของบุคลากรในองค์กร กระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังและความสามารถ สร้างรูปแบบการปฏิบัติงานที่เอื้อในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

คุณธรรมจริยธรรมเป็นพฤติกรรมของบุคคล ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการริเริ่มหรือรักษาคุณธรรมอันดีงามให้คงอยู่เสมอ และองค์กรจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องให้ได้รับความเชื่อถือ และความผาสุกของบุคคลในองค์กร ฉะนั้นการบริหารโดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการบริหารในองค์กรทำให้เกิดความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์การบริหารจัดการ ดังเช่น พระพรหมบัณฑิต

(ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้นำเสนอพุทธวิธีบริหารไว้ 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์การ งานบุคลากร การอำนวยการ และการกำกับดูแล ในบทความนี้ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการบริหารในองค์กรตามหลักธรรมพุทธวิธีการบริหาร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน

หลักพุทธวิธีสำหรับการบริหาร

หลักพรหมวิหารธรรม 4

พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมสำหรับนักบริหาร การปกครองคนต้องอาศัยธรรมที่เรียกว่า ธรรมของผู้ใหญ่ คือ มีความรัก ความสงสาร เอื้ออาทร และเป็นกลาง การเป็นผู้บริหารที่ดีต้องมีคุณธรรมที่เรียกว่า พรหมวิหาร 4 ประการ คือ

1) เมตตา เป็นความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข มีความรักความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน

2) กรุณา เป็นหลักวิธีการของผู้บริหารมีจิตใจเกื้อกูลต่อเพื่อนร่วมงาน บุคลากรในองค์กร ผู้ใต้บังคับบัญชา ช่วยเหลือไม่ทอดทิ้ง แก้ปัญหา ไม่วางเฉย เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน และส่งเสริมการทำงานเป็นอย่างดี

3) มุทิตา เป็นการชื่นชมยินดี เมื่อผู้ร่วมงานประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน หรือประสบความสำเร็จในชีวิต

4) อุเบกขา ความเป็นกลาง ไม่เอนเอียง ใช้ปัญญาพิจารณา กรณีที่เกิดความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดความเคารพนับถือ

หลักพรหมวิหารธรรม 4 สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีคุณภาพ และส่งเสริมให้พนักงานและผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น โดยแต่ละหลักสามารถนำไปใช้ได้ดังนี้

เมตตา ความรักและความห่วงใยต่อผู้อื่น ในการบริหารองค์กร เมตตา คือการแสดงความเอื้ออาทรต่อพนักงานและผู้ร่วมงานทุกคน โดยการดูแลให้พนักงานรู้สึกมีคุณค่าและได้รับการสนับสนุน เช่น การให้กำลังใจ, การฟังข้อเสนอแนะ, และการให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง ทำให้พนักงานรู้สึกได้รับการดูแลและเพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน

กรุณา ความเมตตาในการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์ การบริหารองค์กรที่ใช้กรุณาคือการช่วยเหลือพนักงานในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่พวกเขาเผชิญ เช่น การให้การสนับสนุนเมื่อพนักงานเผชิญกับความยากลำบากในงานหรือชีวิตส่วนตัว

มุทิตา ความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ยินดีในความสำเร็จของเพื่อนร่วมงานช่วยส่งเสริมความสามัคคีในองค์กร หากผู้บริหารแสดงความยินดีและชมเชยความสำเร็จของพนักงานหรือทีมงานจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและแรงบันดาลใจในการทำงาน เพราะการยินดีในความสำเร็จของผู้อื่นช่วยสร้างบรรยากาศที่ไม่มีการอิจฉาริษยา

อุเบกขา ความวางตัวเป็นกลางและการไม่ยึดติดกับอารมณ์ การบริหารองค์กร อุเบกขา คือการมีทัศนคติที่สมดุลในการตัดสินใจ ไม่ปล่อยให้ความรู้สึกส่วนตัวมีผลต่อการตัดสินใจ หรือการเลือกปฏิบัติต่อพนักงาน การเป็นผู้บริหารที่มีอุเบกขาคือการมีความสามารถในการรักษาความเป็นกลางในการจัดการกับปัญหาหรือความขัดแย้ง และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การนำหลักพรหมวิหารธรรม 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรสามารถช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ทำให้พนักงานรู้สึกมีคุณค่าและพร้อมที่จะทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

หลักสังคหะวัตถุ 4

สังคหะวัตถุ 4 เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล มี 4 ประการ

1) ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว ทรัพย์สิ่งของที่เราหามาได้ ไม่ใช่สิ่งจีรังยั่งยืน เมื่อเราตายไปแล้วก็ไม่สามารถเอาไปได้ การให้ในที่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเพียงการให้ทรัพย์สิน แต่รวมถึงการให้ความช่วยเหลือ การให้ความรู้ หรือการให้โอกาส ผู้บริหารที่มีทานจะสนับสนุนการพัฒนาของพนักงานและส่งเสริมให้พนักงานรู้สึกว่าองค์กรมีความใส่ใจและพร้อมที่จะให้โอกาสในการเติบโต

2) ปิยะ คือ ความรักใคร่ การพูวาจาไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว การมีความรักและความเอื้อเฟื้อช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในองค์กร ผู้บริหารควรแสดงความห่วงใยและให้ความสำคัญกับพนักงานทุกคน

3) อัตจริยา คือ การกระทำที่มีประโยชน์ การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและพนักงาน เช่น การส่งเสริมให้พนักงานทำงานให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ สร้างระบบการทำงานที่ดี การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนให้พนักงานมีทักษะที่สามารถนำมาพัฒนางานได้จริง

4) สัทธา คือ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและสร้างความรับผิดชอบในองค์กร การที่ผู้บริหารแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในศักยภาพของพนักงานช่วยให้พวกเขามีกำลังใจในการทำงานการนำ

หลักสังคหะวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน โดยการใช้หลักของ การให้, ความรักและเอื้อเฟื้อ, การให้อภัย, และการเชื่อมั่น จะทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีในองค์กร ส่งผลให้ทีมงานทำงานได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโยเฉพาะผู้บริหารสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ นอกจากความสามารถ ความเชี่ยวชาญในกิจการงานต่างๆ แล้ว ผู้บริหารยังต้องมีความเสมอภาค การให้ความมั่นคงในงานแก่บุคลากร ความยุติธรรมที่เป็นหลักปฏิบัติในการบริหารงานบุคคล และการเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในเรื่องของหลักการสงเคราะห์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน หลักการยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นนั้น คือ สังคหวัตถุธรรม ซึ่งพระมหาบุญเพียร ปุณฺญวิริโย (2539:119) ได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของ สังคหวัตถุธรรม หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน

หลักอิทธิบาท 4

อิทธิบาท แปลว่า หลักพื้นฐานแห่ง ความสำเร็จ หรือทางสู่ความสำเร็จ เมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร จะช่วยส่งเสริมการทำงานที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาคุณภาพของการดำเนินงานได้ดีมากขึ้น ดังนี้

ฉันทะ คือ ความพอใจในงาน ในการบริหารองค์กร ความพอใจในการทำงานของพนักงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้บริหารต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่ทำให้พนักงานมีความพอใจในงานที่ทำ เช่น การมอบหมายงานที่เหมาะสม การให้คำชมเชย การสร้างโอกาสในการพัฒนา ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานให้มีความเป็นมิตรและสนับสนุนซึ่งกันและกัน จะช่วยให้พนักงานมีความสุขในการทำงานและพัฒนาความสามารถของตัวเอง

วิริยะ คือ ความพยายาม กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องช่วยให้พนักงานมีความพยายามในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายแต่สามารถทำได้ เช่น การสร้างแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ความพยายามในระดับองค์กรต้องสอดคล้องกับการพัฒนาและนวัตกรรมที่ไม่หยุดยั้งทั้งในการปรับกระบวนการทำงาน การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

จิตตะ คือ ความตั้งใจมั่น การที่องค์กรมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และพนักงานมีความตั้งใจมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันจะช่วยให้องค์กรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างแนวทางการทำงานที่เน้นความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมุ่งมั่นในการทำงาน

วิมังสา คือ การไตร่ตรองและวิเคราะห์ การวิเคราะห์ผลการทำงาน การใช้การไตร่ตรองและวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการทำงานเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงและพัฒนา เช่น การประเมินผลการทำงานหรือการใช้ Feedback จากพนักงานเพื่อหาจุดที่ควรปรับปรุง

การแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล เมื่อพบปัญหาในการทำงาน การใช้การวิเคราะห์อย่างมีระบบจะช่วยให้สามารถหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงจุด ดังนั้น การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารองค์กร เป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน ในขณะเดียวกัน พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (2551:92) ได้กล่าวถึง การทำงานให้ประสบความสำเร็จตามแนวพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแนะให้ปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 อิทธิบาท แปลว่า หลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จ หรือทางสู่ความสำเร็จ ช่วยให้การทำงานขององค์กรมีทิศทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างแรงจูงใจให้พนักงานมีความพยายามและจิตใจที่มั่นคง พร้อมทั้งการคิดวิเคราะห์เพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด

สรุป

การบริหารในองค์กรนำหลักพรหมวิหารธรรม 4 มาใช้ในการบริหารองค์กรสามารถช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีคุณภาพและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร สนับสนุนการพัฒนาอาชีพของพนักงาน, สร้างโอกาสในการเติบโต, และให้กำลังใจในเวลาที่ยากลำบาก มีระบบการสนับสนุนที่ชัดเจน, ช่วยเหลือพนักงานในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค, และสนับสนุนการฟื้นฟูพนักงานที่ประสบปัญหา ชื่นชมและยินดีในความสำเร็จของทีมงานหรือพนักงาน ส่งเสริมให้พนักงานรู้สึกว่าความสำเร็จของพวกเขามีคุณค่าและมีความหมายต่อองค์กร รักษาความสมดุลในการตัดสินใจ, ปฏิบัติต่อพนักงานทุกคนอย่างยุติธรรม และไม่หลงไปในอารมณ์หรือความขัดแย้ง การนำพรหมวิหารธรรม 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ส่งเสริมให้พนักงานมีความสุขและมีประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการแสดงความรักและการสนับสนุน การยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น การช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา และการรักษาความเป็นกลางในการตัดสินใจ จะทำให้องค์กรมีความร่วมมือและความสามัคคีที่ดี

หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักการบริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร โดยมี 4 หลักการสำคัญ ได้แก่ **ทาน** (การให้), **ปิยะ** (ความรักใคร่), **อัตถจริยา** (การกระทำที่มีประโยชน์), และ **สัทธา** (ความเชื่อมั่นไว้วางใจ) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรได้ **ทาน** การให้ ในที่นี้หมายถึงการให้ทรัพยากร ความรู้ หรือโอกาสแก่พนักงานเพื่อการพัฒนา เช่น การให้โอกาสในการฝึกอบรม หรือการสนับสนุนในด้านการเงินหรือสวัสดิการให้แก่พนักงาน และองค์กรสามารถจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม หรือการบริจาคให้กับการกุศล เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นที่เคารพในสังคม **ปิยะ** ความรักใคร่ เป็นการสร้างความรักใคร่และความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงาน เช่น การให้การยอมรับและชมเชยพนักงาน การแสดงออกถึงความห่วงใยพนักงาน เช่น การดูแลสุขภาพจิต หรือการช่วยเหลือเมื่อพนักงานต้องการ ใช้คำพูดที่เป็นมิตรและเคารพในที่ทำงาน การสร้างบรรยากาศที่ทำให้พนักงานรู้สึกว่ามีคุณค่าและเป็นส่วนสำคัญขององค์กร**อัตถจริยา** การกระทำที่มีประโยชน์ ต่อองค์กรและพนักงาน เช่น การส่งเสริมให้พนักงานทำงานให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ สร้างระบบการทำงานที่ดี การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนให้พนักงานมีทักษะที่สามารถนำมาพัฒนางานได้จริง และผู้บริหารต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของพนักงานในกระบวนการตัดสินใจ **สัทธา** คือ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ การนำ สัทธา มาใช้ในการบริหารองค์กร หมายถึงการสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในองค์กร ท่ามกลางพนักงานและผู้บริหาร เพื่อสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือที่ดีในการทำงาน ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาและความสำเร็จขององค์กรได้ สัทธาในองค์กรมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความไว้วางใจและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การนำสัทธามาใช้ในการบริหารองค์กรสามารถทำได้หลายด้าน สร้างความเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร ผู้บริหารควรสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรให้ชัดเจน และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรสร้างความเชื่อมั่นในทิศทางที่องค์กรกำลังมุ่งไปจะช่วยให้พนักงานมีความมุ่งมั่นและศรัทธาในเป้าหมายขององค์กร สร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของทีมงาน ผู้บริหารควรให้ความเชื่อมั่นและสนับสนุนพนักงานในการพัฒนาความสามารถและทักษะของตนเอง การแสดงความไว้วางใจในศักยภาพของพนักงานจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในตัวเอง สร้างความโปร่งใสและความซื่อสัตย์ การบริหารด้วยความซื่อสัตย์และโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นในองค์กร พนักงานจะรู้สึกศรัทธาในองค์กรที่มีการดำเนินงานอย่างยุติธรรมและรู้สึกมั่นใจว่าองค์กรจะไม่ทำให้เกิดความผิดหวัง เสริมสร้างสนับสนุนความร่วมมือเป็นการส่งเสริม

ให้พนักงานร่วมมือกันอย่างเต็มที่ โดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการทำงานเป็นทีม การมีสัทธา ในการบริหารองค์กรจะช่วยให้พนักงานมีความเชื่อมั่นในองค์กรและผู้นำ ส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นในการทำงาน การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

หลักอิทธิบาท 4 **ฉันทะ** ความพอใจและความปรารถนา ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจและบรรยากาศให้พนักงานรู้สึกมีความพึงพอใจในการทำงาน ส่งเสริมการทำงานที่มีความหมายและสร้างสรรค์เพื่อให้พนักงานรู้สึกผูกพันและมีความมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร **วิริยะ** ความพยายามและความขยันขันแข็ง ส่งเสริมให้พนักงานมีความพยายามในการทำงานอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยการตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและช่วยให้พนักงานมีความกระตือรือร้นในการทำงาน **จิตตะ** ความตั้งใจและความมุ่งมั่น สร้างความชัดเจนในเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้พนักงานมีความตั้งใจในการทำงานและไม่ย่อท้อ พร้อมทั้งรักษาความมุ่งมั่นในการบรรลุผลสำเร็จในงานที่ทำ **วิมังสา** การตรวจสอบและการปรับปรุง มีการประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่องและมีการทบทวนเพื่อหาจุดที่สามารถปรับปรุงหรือพัฒนาได้ การนำหลักธรรมมาใช้สนับสนุนในการบริหารในองค์กรทำให้มีคุณธรรมในองค์กรคู่กับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป้าหมายสูงสุดขององค์กรที่มั่นคง

References

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2538). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์* . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญเพียร ปุญฺญวิริโย. (2539). แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนพระพุทธศาสนา. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. (2551). *คนสำราญ งานสำเร็จ.* พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์.

วิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัล โดยยึดหลักธรรมอิทธิบาท 4

An Analysis of Self-Directed Learning for Thai Language Communication for Foreigners in the Digital Era Based on the Four Foundations of Success

วราสะยะ วราสยานนท์ Varasaya Varasayananda
ณัฏฐกานต์ ฐิติกรเรืองสกุล Natthakan Thitikonrueangsakun
พระมหาภารดร ภูริสฺสโร, ดร. Phra Maha Bharadorn Phurissaro, Dr.
พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล, ผศ. Phra Maha Khwanchai Kittipalo, Asst. Prof.
กิตติชัย สันทาลุนัย Kittichai Santalunai
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
psmodngam@gmail.com

Received 2024/11/20 *Revised 2025/01/16* *Accepted 2025/01/24*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจกลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัล โดยยึดหลักธรรมอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจ), วิริยะ (ความพยายาม), จิตตะ (ความตั้งใจ), และวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรอง) บทความนี้เน้นความสำคัญของการใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันออนไลน์ เนื้อหาวิดีโอ และโซเชียลมีเดีย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา กลยุทธ์ดังกล่าวช่วยสร้างแรงจูงใจ ความมุ่งมั่น และการคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนากลยุทธ์ที่มีโครงสร้าง โดยบูรณาการความเข้าใจด้านวัฒนธรรมและเทคโนโลยี โดยนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาความซับซ้อนของภาษาและการเข้าถึงทรัพยากรที่จำกัดสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและการพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: การเรียนรู้ด้วยตนเอง, การสื่อสารภาษาไทย, หลักธรรมอิทธิบาท 4, ยุคดิจิทัล, ชาวต่างชาติ.

Abstract

This study aims to explore self-directed learning strategies for Thai language communication among foreigners in the digital age, guided by the principles of the Four Iddhipada (Bases of Success): **Chanda** (satisfaction), **Viriya** (effort), **Citta** (determination), and **Vimamsa** (contemplation). The article emphasizes the importance of utilizing digital tools and platforms, such as online applications, video content, and social media, to enhance language learning. These strategies foster motivation, commitment, and critical thinking, which are essential factors in learning Thai as a second language. The analytical study highlighted the importance of developing structured strategies that integrate cultural understanding and technology, using the principles of the Four Iddhipada as a motivational framework. This approach addresses the complexities of the Thai language and the limited access to resources for foreign learners. Moreover, it focuses on cultivating sustainable learning habits and developing intercultural communication skills in the digital era.

Keywords: Self-Directed Learning, Thai Language Communication, Four Iddhipada Principles, Digital era, Foreign Learners.

บทนำ

ยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศไม่จำกัดเพียงการเรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ (ทิพย์รัตน์ สมดี และ ศุภกิจ สุภาเศรษฐี, 2556 : 45) ในประเทศไทย ภาษาไทยได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติมากขึ้นเนื่องจากประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญในการท่องเที่ยว การทำธุรกิจ และการศึกษา ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาไทยจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ชาวต่างชาติเข้าถึงและทำความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น การมีทักษะภาษาไทยที่ดีสามารถช่วยให้ชาวต่างชาติสามารถสื่อสารได้คล่องแคล่วในชีวิตประจำวัน เพิ่มโอกาสในการทำงาน และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรมต่างชาติและวัฒนธรรมไทย การเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองสำหรับชาวต่างชาติเป็นเรื่องท้าทาย ด้วยความซับซ้อนในระบบเสียง ไวยากรณ์ และคำศัพท์เฉพาะที่แตกต่างจากภาษาอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภาษาไทยที่เหมาะสม ทำให้ชาวต่างชาติจำนวนมากประสบความยากลำบากในการพัฒนาทักษะภาษาไทยด้วยตนเอง การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้นำมาซึ่งเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้การเรียนรู้ภาษาไทยด้วยตนเองสามารถทำได้สะดวกขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชันการเรียนภาษา วิดีโอออนไลน์ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ และโซเชียลมีเดีย

ที่สามารถเข้าถึงเนื้อหาภาษาไทยได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งการพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับชาวต่างชาติในการสื่อสารภาษาไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกลยุทธ์ดังกล่าวสามารถช่วยเพิ่มโอกาสและศักยภาพในการสื่อสารของชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยต่าง ๆ ชี้ให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ในกระบวนการเรียนรู้ภาษามีส่วนช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสารได้ดีขึ้น เช่น งานวิจัยของ Smith (2020 : 45) ได้กล่าวถึงบทบาทของแอปพลิเคชันการเรียนภาษาในการพัฒนาทักษะภาษาและการเข้าใจวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในบริบทของการเรียนภาษาไทยได้เช่นกัน นอกจากนี้ ตามที่ Bruner (2021 : 67) ระบุไว้ การเรียนรู้ภาษาผ่านสื่อดิจิทัลสามารถเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับผู้เรียน และสามารถปรับตัวเข้ากับสไตล์การเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้ดี ในสภาพปัจจุบันในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลายนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้จากทุกที่และทุกเวลา ทำให้เกิดความยืดหยุ่นและความสะดวกสบายที่เอื้ออำนวยให้การศึกษาเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและทันสมัยมากขึ้น ได้แก่แพลตฟอร์ม (อภิสิทธิ์ สุขสมบัติ, 2563 : 75-76) ดังนี้

1) แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning Platforms) เช่น Coursera, edX, และ Udemy เป็นแพลตฟอร์มที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนจากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาชั้นนำทั่วโลก โดยแพลตฟอร์มเหล่านี้มีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายผ่านวิดีโอ บทอ่าน แบบฝึกหัด และการสอบ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินความเข้าใจของตนเองได้อย่างครบถ้วน

2) แอปพลิเคชันการเรียนรู้ภาษา (Language Learning Apps) เช่น Duolingo, Memrise และ Babbel มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะด้านภาษาผ่านกิจกรรมที่สนุกสนานและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะภาษาได้อย่างต่อเนื่อง

3) แพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยวิดีโอ (Video Learning Platforms) ได้แก่ YouTube และ Khan Academy เป็นแพลตฟอร์มที่มีบทเรียนในรูปแบบวิดีโอที่ครอบคลุมหัวข้อที่กว้างขวาง ผู้เรียนสามารถเข้าถึงวิดีโอการเรียนรู้ได้ฟรีและเลือกเรียนเนื้อหาที่ตรงกับความสนใจของตนเอง

4) โซเชียลมีเดียเพื่อการเรียนรู้ (social media for learning) ได้แก่ Facebook Groups และ LinkedIn เป็นช่องทางที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการเรียนรู้กับกลุ่มเพื่อนที่สนใจในเรื่องเดียวกัน แพลตฟอร์มเหล่านี้เน้นการเรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนและสร้างปฏิสัมพันธ์ในชุมชน

5) แพลตฟอร์มการเรียนรู้ภายในองค์กร (Enterprise Learning Management Systems) แพลตฟอร์ม เช่น Moodle และ Google Classroom ถูกใช้อย่างแพร่หลายในสถานศึกษาและองค์กรต่าง ๆ เพื่อจัดการกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งแพลตฟอร์มเหล่านี้มีฟีเจอร์ที่ช่วยติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) แพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบไลฟ์สตรีมและวิดีโอคอล (Live Streaming and Video Conferencing Platforms) เช่น Zoom และ Microsoft Teams เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนการสอนแบบเรียลไทม์ ซึ่งทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถสื่อสารและตอบโต้กันได้อย่างทันที

ส่วนการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และ YouTube ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในยุคดิจิทัล โดยแพลตฟอร์มออนไลน์เช่น Coursera, edX, Udemy และ Google Classroom มอบโครงสร้างการเรียนรู้ที่ชัดเจนผ่านบทเรียน วีดีโอ แบบฝึกหัด และการสอบ ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึกและต่อเนื่อง อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถรับการสนับสนุนจากผู้สอนหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชนผู้เรียน (ศิริชัย สรรเพชร, 2563 : 45) อย่างไรก็ตาม หลักสูตรออนไลน์เหล่านี้อาจมีค่าใช้จ่ายและต้องการความมุ่งมั่นและวินัยสูงเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (ชัยพร มหาวิทยานนท์, 2564 : 23) ซึ่งข้อดีของการเรียนออนไลน์ ได้แก่ 1) โครงสร้างการเรียนรู้ที่ชัดเจน มักประกอบด้วยบทเรียนที่เป็นขั้นตอน วิดีโอการสอน แบบฝึกหัด และการประเมินผล ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามพัฒนาการของตนเองได้อย่างเป็นระเบียบ (2) ความลึกซึ้งและต่อเนื่องของเนื้อหา หลักสูตรที่ใช้เวลาเรียนยาวนาน มักครอบคลุมเนื้อหาอย่างละเอียดและมีความต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และ 3) การสนับสนุนจากผู้สอนและกลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนสามารถติดต่อผู้สอนหรือร่วมกลุ่มสนทนากับเพื่อนร่วมเรียน ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ไขข้อสงสัยได้ (อริยา พัฒนากุล, 2564, หน้า 102) และข้อจำกัดของการเรียนออนไลน์ คือ 1) หลักสูตรออนไลน์ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย แม้บางหลักสูตรจะมีตัวเลือกเรียนฟรี แต่ก็อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรบางอย่าง และ 2) ความต้องการวินัยและความมุ่งมั่นสูง การเรียนที่มีระยะเวลายาวนานต้องการความตั้งใจและการจัดสรรเวลาอย่างต่อเนื่องเพื่อสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (สมคิด วงศ์สอนธรรม, 2562 : 46)

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้การเรียนรู้ผ่าน YouTube ได้กลายเป็นทางเลือกที่สะดวกและยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียน เนื่องจากสามารถเลือกชมวีดีโอที่สนใจได้ทันทีโดยไม่มีข้อผูกมัดด้านเวลา (Sulaiman, 2022, หน้า 78) เนื้อหาบน YouTube ครอบคลุมหลากหลายหัวข้อ โดยมีลักษณะเด่นและข้อจำกัด ลักษณะเด่นของการเรียนรู้ผ่าน YouTube (สุรินทร์ อินทรักษา, 2565 : 102) ได้แก่ 1) ฟรีและเข้าถึงได้ง่าย YouTube ให้บริการฟรีและไม่จำเป็นต้องลงทะเบียน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาจำนวนมากโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 2) หลากหลายหัวข้อ มีเนื้อหาที่ครอบคลุมตั้งแต่พื้นฐานไปจนถึงระดับเชี่ยวชาญ เช่น การพัฒนาทักษะภาษา การทำอาหาร และการเรียนโปรแกรมมิ่ง และ 3) เข้าถึงเนื้อหาใหม่ ๆ ได้ทันที เนื้อหาบน YouTube มักได้รับการอัปเดตบ่อย ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ทันสมัยได้ตลอดเวลา ส่วนข้อจำกัดของการเรียนรู้ผ่าน YouTube (นพดล เหลืองสุวรรณ , 2564 : 56) ได้แก่ 1) ขาดโครงสร้างการเรียนรู้ที่เป็นระบบ วีดีโอบน YouTube มักเป็นการอธิบายเฉพาะจุด ขาดการเชื่อมโยงเป็นหลักสูตรแบบมีโครงสร้าง 2) การขาดการโต้ตอบแบบเรียลไทม์ การเรียนรู้ผ่าน YouTube เป็นการเรียนรู้แบบเงียบ ๆ ซึ่งไม่มีการตอบสนองจากผู้สอนโดยตรง และ 3) คุณภาพเนื้อหาไม่เสมอไป เนื่องจาก YouTube เป็นแพลตฟอร์มสาธารณะ จึงมีเนื้อหาหลากหลายที่

อาจมีคุณภาพแตกต่างกัน ผู้เรียนต้องคัดกรองเนื้อหาที่มีคุณภาพด้วยตนเอง (นิติกุล ทองมงคล, 2566 : 75) จะเห็นได้ว่าการเรียนออนไลน์และการเรียนผ่าน YouTube มีลักษณะที่เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกัน การเรียนออนไลน์มักเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการการเรียนรู้แบบมีโครงสร้างและมีความมุ่งมั่นในการลงทุนในหลักสูตรอย่างจริงจัง โดยมีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีการกำหนดเวลาการเรียนที่ชัดเจน พร้อมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นทางการ ในขณะที่การเรียนทาง YouTube เป็นทางเลือกที่เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการความยืดหยุ่น สามารถเข้าถึงเนื้อหาฟรี และมีอิสระในการเลือกเรียนรู้ตามความสนใจ โดยไม่ต้องมีข้อผูกมัดด้านเวลา

แม้ว่าเครื่องมือการเรียนรู้เหล่านี้จะมีประโยชน์มาก แต่ชาวต่างชาติยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายอื่น ๆ เช่น การเลือกใช้แหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการฝึกฝนตนเอง และการเรียนรู้ภาษาไทยมีความซับซ้อนและท้าทายสำหรับชาวต่างชาติ เนื่องจากภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาตะวันตกหรือภาษาอื่น ๆ เช่น การใช้เสียงวรรณยุกต์ โครงสร้างไวยากรณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาตะวันตก และระบบคำศัพท์ที่มีการใช้คำซ้อน ความหมายโดยนัย และสำนวนเฉพาะที่ยากต่อการทำความเข้าใจ นอกจากนี้ ภาษาไทยยังมีระดับภาษาที่ใช้ต่างกันตามบริบท เช่น ภาษาในพิธีการ ภาษาในชีวิตประจำวัน และภาษาพูดแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องใช้เวลาและความพยายามในการเรียนรู้ (วิชัย สุขสม, 2561 : 45) แม้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ภาษา โดยเฉพาะแอปพลิเคชันและสื่อการเรียนรู้ภาษาออนไลน์ที่มีอยู่มากมาย แต่ก็ยังพบปัญหาหลายประการ เช่น การขาดเนื้อหาที่ครอบคลุมสำหรับชาวต่างชาติที่ต้องการพัฒนาทักษะในระดับสูงขึ้น แอปพลิเคชันบางตัวอาจเน้นเฉพาะการสอนคำศัพท์หรือประโยคพื้นฐาน โดยไม่มีการฝึกฝนทักษะการสื่อสารในสถานการณ์จริง หรือการฝึกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมตามบริบท นอกจากนี้ ชาวต่างชาติที่พึ่งพาการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลยังเผชิญปัญหาในการจัดการเวลาสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการฝึกฝนทักษะภาษาที่เป็นธรรมชาติในการใช้ภาษาไทยกับคนไทยในสถานการณ์จริง (เจนจิรา แก้วไพฑูรย์, 2564 : 110) ปัญหาที่ผู้เรียนมักประสบคือการขาดวินัยในการเรียน เนื่องจากถ้าเนื้อหาที่เรียนรู้มีความยากหรือไม่สนุก ผู้เรียนอาจไม่มีแรงจูงใจในการเรียน ทำให้การเรียนไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (เฉลิมชัย ทองมณี, 2563, หน้า 118) ดังนั้น หลักการที่สามารถช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ หลักธรรมอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ), วิริยะ (ความพยายาม), จิตตะ (ความตั้งใจ) และวิมังสา (การตรวจสอบ) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและมีสมาธิในการเรียนรู้ (ปรีชา สุวรรณกุด, 2562 : 54) การนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ สามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามและมีวิธีการคิดที่ดีขึ้นในการจัดการกับความท้าทายในการเรียนรู้ จึงนำไปสู่การพัฒนาทักษะและความรู้ที่ยั่งยืนในระยะยาว

การสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามหลักการมีส่วนร่วมที่ช่วยเสริมทักษะอย่างต่อเนื่อง เช่น หลักธรรมอิทธิบาท 4 (ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ 20, ทีฆนิกาย มหาวรรค, จตุตถปริจเฉท) ได้แก่

ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ดังที่ สุนทรา สายชล (2562 : 30) ได้ระบุไว้ว่าเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ช่วยสร้างความมุ่งมั่นและการมีสมาธิในการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมการใช้ปัญญาในการตรวจสอบและพัฒนาทักษะภาษาไทย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้ชาวต่างชาติเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง จากความท้าทายในการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา) มาเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองในยุคดิจิทัลสำหรับชาวต่างชาติจึงเป็นวิธีการที่น่าสนใจ เนื่องจากหลักธรรมเหล่านี้เน้นการสร้างแรงจูงใจ ความพยายาม ความตั้งใจ และการพิจารณาไตร่ตรอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและต่อเนื่อง (วิชัย สุขสม, 2561 : 37) โดยการมีฉันทะในการเรียนภาษาไทยหมายถึงการสร้างความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน ในขณะที่วิริยะหมายถึงความพยายามและความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนและเรียนรู้ จิตตะ หมายถึงการใส่ใจในรายละเอียดของภาษาไทยในเชิงวัฒนธรรมและโครงสร้าง ในขณะที่วิมังสาเน้นการประเมินผลและการไตร่ตรองในการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การสื่อสารมีความชัดเจนและเหมาะสม แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่สอดคล้องกับหลักธรรมอิทธิบาท 4 นี้จะช่วยให้ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยมีทักษะการสื่อสารที่แข็งแกร่งและมีความมั่นใจในการใช้งานภาษาไทยในบริบทที่หลากหลาย การพัฒนาเช่นนี้นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านภาษาแล้ว ยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืนที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวต่างชาติและชุมชนไทย (จิตติ ประจวบเหมาะ, 2561 : 56)

แนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัลโดยยึดหลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการส่งเสริม

การเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัล เป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจและความมุ่งมั่น ซึ่งประกอบไปด้วย ฉันทะ (ความพอใจและตั้งใจ) วิริยะ (ความเพียรพยายาม) จิตตะ (ความตั้งใจมั่น) และวิมังสา (การพิจารณาไตร่ตรอง) โดยรายละเอียดของการใช้หลักธรรมเหล่านี้ในการพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองมีดังนี้

1.ฉันทะ (Chanda): เป็นหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 11 พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (11/231/233) ซึ่งอธิบายว่า "ฉันทะ คือ ความพอใจ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป" ในพระพุทธศาสนา ฉันทะถือเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จ เพราะเป็นแรงขับเคลื่อนที่เกิดจากความพอใจโดยธรรม ไม่ใช่ตัณหาหรือความอยากที่เกิดจากกิเลส เมื่อนำหลักฉันทะมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติจึงสะท้อนออกมาในรูปแบบของแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ที่ผู้เรียนมีความปรารถนาจะเรียนรู้ด้วยใจรัก ไม่ใช่เพียงเพราะต้องการผลตอบแทนหรือรางวัลภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สุจิตรา ชนะสิทธิ์ (2561 : 45) ที่พบว่าแรงจูงใจภายในที่เกิดจากความพอใจและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาอย่างมีนัยสำคัญ การพัฒนาฉันทะในการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติสามารถทำได้ผ่านกลยุทธ์สำคัญสามประการ ประการแรกคือการค้นหาความหมาย โดยผู้เรียนควรกำหนดเป้าหมายที่มีความหมายต่อตนเอง เช่น การใช้ภาษาไทยเพื่อการทำงานในองค์กรไทย การสื่อสารกับครอบครัวคู่สมรสชาวไทย หรือการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาไทย ประการที่สองคือการสร้างประสบการณ์เชิงบวก ด้วยการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ เช่น การเรียนรู้ผ่านรายการอาหารไทยสำหรับผู้ที่สนใจด้านอาหาร การศึกษาผ่านเพลงไทยสำหรับผู้ที่ชื่นชอบดนตรี หรือการเรียนรู้ผ่านสื่อธุรกิจไทยสำหรับนักธุรกิจ และประการสุดท้ายคือการสร้างความต่อเนื่อง โดยการพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีการตั้งเป้าหมายระยะสั้นที่ท้าทายแต่สามารถบรรลุได้ สร้างกิจวัตรการเรียนรู้ประจำวัน และติดตามประเมินความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการประยุกต์ใช้หลักฉันทะผ่านกลยุทธ์ดังกล่าว ผู้เรียนชาวต่างชาติจะสามารถพัฒนาแรงจูงใจภายในที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างยั่งยืน

2. วิริยะ (Viriya) เป็นหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 11 พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (11/231/233) ซึ่งอธิบายว่า "วิริยะ คือ ความเพียร ความบากบั่น ความพยายาม ความอุตสาหะ ความอดทน ความเข้มแข็ง ความก้าวไปข้างหน้า ไม่ท้อถอย ไม่ทอดทิ้งธุระ" ในพระพุทธศาสนา วิริยะเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จ เพราะเป็นพลังแห่งความเพียรที่จะพาไปสู่เป้าหมาย แม้จะพบอุปสรรคหรือความยากลำบาก เมื่อนำหลักวิริยะมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ จึงแสดงออกในรูปแบบของความพากเพียรในการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิชัย ประเสริฐสิน (2563 : 45) ที่พบว่าการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและการมีวินัยในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาไทย

การพัฒนาวิริยะในการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติสามารถดำเนินการผ่านกลยุทธ์สำคัญสามประการ ประการแรกคือการสร้างระบบการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดตารางเวลาการเรียนที่ชัดเจน ใช้เทคนิค Pomodoro ในการจัดสรรเวลา และติดตามความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบ ประการที่สองคือการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การฝึกฝนผ่านแอปพลิเคชัน Duolingo หรือ Memrise สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้างประโยค หรือการเข้าเรียนในหลักสูตรออนไลน์ที่มีโครงสร้างชัดเจนผ่านแพลตฟอร์ม Coursera หรือ edX ประการสุดท้ายคือการฝึกฝนกับเจ้าของภาษา โดยการหาโอกาสพูดคุยกับคนไทย การเข้าร่วมชุมชนแลกเปลี่ยนภาษา หรือการจับคู่กับเพื่อนชาวไทยเพื่อฝึกสนทนา ด้วยการประยุกต์ใช้หลักวิริยะผ่านกลยุทธ์ดังกล่าว ผู้เรียนชาวต่างชาติจะสามารถพัฒนาความเพียรพยายามอย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. จิตตะ (Citta): เป็นหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 11 พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (11/231/233) ซึ่งอธิบายว่า "จิตตะ คือ ความตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้น

ด้วยความคิด เอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย" ในพระพุทธศาสนา จิตตะเป็นหลักธรรมที่เน้นการมีสมาธิจดจ่อ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใดๆ ให้เกิดความชำนาญ เมื่อนำหลักจิตตะมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ จึงแสดงออกในรูปแบบของการมีสมาธิจดจ่อและความมุ่งมั่นในการฝึกฝนภาษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรา สายชล (2562 : 152) ที่พบว่าการสร้างความมั่นใจในตนเองและการมีส่วนร่วมในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและพัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาจิตตะในการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติสามารถดำเนินการผ่านกลยุทธ์สำคัญสามประการ ประการแรกคือการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสมาธิ โดยจัดพื้นที่และเวลาเฉพาะสำหรับการเรียนรู้ภาษาไทย กำจัดสิ่งรบกวนที่อาจทำให้เสียสมาธิ และเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อม ประการที่สองคือการบูรณาการการเรียนรู้เข้ากับชีวิตประจำวัน เช่น การเขียนบันทึกประจำวันเป็นภาษาไทย การดูวิดีโอสอนภาษาไทยบน YouTube หรือการฝึกสนทนากับเพื่อนชาวไทย ประการสุดท้ายคือการติดตามและประเมินความก้าวหน้า โดยการจดบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ การทบทวนความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ และการตั้งเป้าหมายระยะสั้นที่วัดผลได้ ด้วยการประยุกต์ใช้หลักจิตตะผ่านกลยุทธ์ดังกล่าว ผู้เรียนชาวต่างชาติจะสามารถพัฒนาสมาธิและความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ภาษาไทย อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. วิมังสา (Vimamsa): เป็นหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เล่มที่ 11 พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (11/231/233) ซึ่งอธิบายว่า "วิมังสา คือ การใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น" ในพระพุทธศาสนา วิมังสาเป็นหลักธรรมที่เน้นการใช้ปัญญาไตร่ตรอง เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมและปรับปรุงการกระทำให้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำหลักวิมังสามาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ จึงแสดงออกในรูปแบบของการประเมินและพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย สมสุข (2561 : 85) ที่พบว่าการตั้งเป้าหมายและการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล

การนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัลช่วยสร้างระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยอาศัยการทำงานร่วมกันของหลักธรรมทั้งสี่ประการ ได้แก่ ฉันทะที่สร้างแรงจูงใจภายในอันเข้มแข็ง วิริยะที่หล่อเลี้ยงความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่อง จิตตะที่พัฒนาสมาธิและความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ และวิมังสาที่ช่วยในการประเมินและปรับปรุงการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การบูรณาการหลักธรรมเหล่านี้เข้ากับเทคโนโลยีและเครื่องมือการเรียนรู้สมัยใหม่ ไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ในปัจจุบัน แต่ยังวางรากฐานสำหรับการพัฒนาทักษะภาษาไทยอย่างต่อเนื่องในอนาคต

องค์ความรู้

การสร้างแนวทางที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเสริมสร้างทักษะและความเข้าใจในภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น การใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการศึกษา พร้อมทั้งสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การใช้กิจกรรมและสื่อดิจิทัลที่หลากหลายจะส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน การมีการประเมินและการสะท้อนผลการเรียนรู้ยังเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ ข้อแนะนำแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้จึงมีความสำคัญในการสร้างเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทยอย่างยั่งยืนสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัล มีข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาดังนี้

1. การเสริมสร้างแรงจูงใจและการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ภาษาไทย การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างหลักอิทธิบาท 4 และการสร้างแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจและการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน การเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนภาษาไทย โดยการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การกำหนดเป้าหมายในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความสำคัญของการเรียนรู้และช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น (ภาณุมาศ, 2565 : 45) สมชาย สุดใจ และวิชัย สุขสม (2545 : 705) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการตั้งเป้าหมายว่า การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทายสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเรียนรู้ได้ ซึ่งการมีเป้าหมายที่ชัดเจนจะทำให้ผู้เรียนมีแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 ในด้านฉันทะที่ต้องมีความพอใจและตั้งใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ การสร้างแรงจูงใจจากการสนับสนุนและการให้กำลังใจจากครูหรือกลุ่มเพื่อนก็มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมุ่งมั่นให้กับผู้เรียน สุเทพ ศรีสมบัติ และ ธนา ชัยศรี (2543, หน้า 67) ยังกล่าวถึงความสำคัญของการสนับสนุนทางจิตใจในการสร้างแรงจูงใจที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนถือเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการกำหนดเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงและสามารถวัดผลได้ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าในกระบวนการเรียนรู้ได้ ตัวอย่างเช่น การตั้งเป้าหมายในการพูดภาษาไทยในสถานการณ์จริงภายในระยะเวลาที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า การตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและมีความหมายจะส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น (สุกัญญา ศรีสุข, 2565 : 32) การให้รางวัลหรือแรงจูงใจในรูปแบบของสิ่งตอบแทนก็เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามมากขึ้น (ปรัชญา พึ่งสุข, 2563 : 78) ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิริยะที่ต้องมีความเพียรพยายามในการฝึกฝน การให้การรับรองหรือรางวัลสำหรับความก้าวหน้าที่ผู้เรียนทำได้ ไม่จำเป็นต้องมีมูลค่าทางการเงิน แต่สามารถเป็นการยอมรับและการสนับสนุนจากครูหรือผู้สอน

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจ เช่น การเข้าร่วมงานเทศกาลวัฒนธรรมไทยหรือกิจกรรมสันทนาการที่ใช้ภาษาไทย จะช่วยสร้างความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ การพัฒนาแนวคิดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น (อรุณรัตน์ ชินสุทธิ์, 2562 : 66) สอดคล้องกับหลักจิตตะที่ต้องมีความเอาใจใส่และมีสมาธิในการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มเรียน เช่น การทำงานเป็นกลุ่มหรือการสนับสนุนซึ่งกันและกัน จะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ร่วมกัน (วัชรินทร์ มีใจ, 2561 : 39) โดยการมีความสนใจและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมกลุ่มจะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและช่วยให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิมังสาที่ต้องมีการไตร่ตรองและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การใช้กลยุทธ์เหล่านี้ร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการศึกษาภาษาไทยในระยะยาว

2. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและสื่อดิจิทัลที่เหมาะสม การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและสื่อดิจิทัลที่เหมาะสมนั้นสามารถบูรณาการร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ การใช้กิจกรรมที่หลากหลายและสื่อดิจิทัลในการเรียนรู้สามารถช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสารภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้แอปพลิเคชันการเรียนภาษา เช่น Duolingo หรือ Rosetta Stone ที่มีฟีเจอร์การฝึกฟังและพูด ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิริยะที่ต้องมีความเพียรในการฝึกฝน สมชาย สุดใจ และ วิชัย สุขสม (2562 : 45) ได้กล่าวถึงแนวคิด "Digital Natives" ว่าผู้เรียนในยุคดิจิทัลมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลที่พวกเขาคุ้นเคย การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ทำให้การเรียนรู้มีความสนุกสนานและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับหลักฉันทะที่ต้องสร้างความพอใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ การใช้วิดีโอการสอนจาก YouTube หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาสอนภาษาไทยจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และเรียนรู้ในบริบทที่หลากหลาย การใช้สื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอ การ์ตูน แพลตฟอร์มออนไลน์ และแอปพลิเคชันการเรียนรู้ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานและสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายขึ้น (อัครวุฒิ วรชัย, 2564 : 45) สื่อดิจิทัลสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา และช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตตะที่ต้องมีความเอาใจใส่ในการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม เช่น เกมภาษาไทย การสนทนากลุ่ม หรือการทำงานกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาไทยในบริบทที่แท้จริง (วิทยา สายทอง, 2563 : 32) การทำกิจกรรมที่มีความสนุกสนานจะช่วยลดความเครียดและสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน การเรียนรู้ผ่านการสร้างสรรค์ โดยการให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การทำวิดีโอ การเขียนบทความ หรือการทำโปรเจกต์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย จะช่วยเสริมสร้างทักษะการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ (พัฒนชัย รักธรรม, 2562 : 67) การเรียนรู้แบบพลิกแพลง (Flipped Learning)

ตามที่ วิโรจน์ กสิทธิ์ (2565 : 89) ได้เสนอไว้ การนำแนวทางการเรียนรู้แบบพลิกแพลงมาใช้ โดยให้ผู้เรียนศึกษาสื่อการเรียนรู้ก่อนเข้าเรียน แล้วนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน จะช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารในภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักวิมังสาที่ต้องมีการไตร่ตรองและทบทวนความรู้

การใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล เช่น การใช้แบบสอบออนไลน์ หรือการใช้แอปพลิเคชันที่ให้ผลตอบรับทันที จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (นันทิชา, 2564 : 53) ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิมังสาในการประเมินและพัฒนาการเรียนรู้ การนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปใช้ร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนการสอนจะช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างมั่นใจและมีความหมาย

3. การใช้การประเมินและสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่สำคัญในการตรวจสอบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 โดยเฉพาะในด้านวิมังสา (การไตร่ตรอง) ที่เน้นการพิจารณาและทบทวนการเรียนรู้อย่างมีเหตุผล ทั้งนี้ การประเมินตนเองประกอบด้วยสามมิติหลัก ได้แก่ การประเมินความรู้ (Knowledge Assessment) การประเมินทักษะ (Skill Assessment) และการประเมินเจตคติ (Attitude Assessment) (วิชาการ, 2563 : 15) ผู้เรียนควรมีการตั้งคำถามกับตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ เช่น "ฉันได้เรียนรู้อะไรบ้าง?" "ฉันสามารถใช้สิ่งที่เรียนรู้ได้ในชีวิตประจำวันหรือไม่?" และ "ฉันจะพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้นได้อย่างไร?"

การประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ (Formative Assessment) สะท้อนถึงหลักฉันทะ (ความพอใจ) และวิริยะ (ความเพียร) ในอิทธิบาท 4 โดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นพัฒนาการและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทฤษฎีการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ของ Black และ Wiliam (2009) เสนอว่า การประเมินระหว่างเรียนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การระบุเป้าหมายการเรียนรู้ การตรวจสอบสถานะปัจจุบัน และการกำหนดวิธีการบรรลุเป้าหมาย (สมหมาย แสนประเสริฐ, 2563 : 23) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมินผล สะท้อนหลักจิตตะ (ความเอาใจใส่) โดยแอปพลิเคชันอย่าง Google Classroom หรือ Kahoot! ช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดตามและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การใช้ Digital Learning Portfolio ยังช่วยในการรวบรวมหลักฐานการเรียนรู้และสะท้อนพัฒนาการอย่างเป็นรูปธรรม (มานิตย์ สุขุม, 2564 : 30)

การพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัล จึงต้องบูรณาการทั้งหลักอิทธิบาท 4 และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าด้วยกัน โดยเน้นการสร้างฉันทะผ่านการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน พัฒนาวิริยะผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เสริมสร้างจิตตะผ่านการใช้สื่อดิจิทัลที่น่าสนใจ และประยุกต์วิมังสาผ่านการประเมินและสะท้อนผลการเรียนรู้อย่าง

สม่ำเสมอ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (พัฒนชัย รักธรรม, 2562 : 45) กลยุทธ์ในการประเมินและสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1) การประเมินผลแบบต่อเนื่อง (Continuous Assessment) สอดคล้องกับหลักวิริยะที่เน้นความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่อง โดย Bloom และคณะ (1971) ได้เสนอแนวคิดการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) ที่เน้นการติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ การประเมินอาจรวมถึงการทดสอบแบบสั้น การทำกิจกรรมกลุ่ม หรือการอภิปรายในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงได้ชัดเจน

2) การสะท้อนผลลัพธ์ (Learning Reflection) สะท้อนหลักวิมังสาที่เน้นการไตร่ตรองและทบทวนการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) เสนอว่าการสะท้อนคิดเป็นขั้นตอนสำคัญในวงจรการเรียนรู้ (วิชัย สุขสม, 2564, หน้า 42) การเขียนบันทึกการเรียนรู้ การสร้างพอร์ตโฟลิโอ หรือการสะท้อนผลในกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์และประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การใช้เทคโนโลยีในการประเมิน (Technology-Enhanced Assessment) แสดงถึงหลักจิตตะที่เน้นความเอาใจใส่ผ่านการใช้เครื่องมือดิจิทัลที่ทันสมัย ตามแนวคิด Digital Assessment Framework ของ JISC (2020) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประเมิน

4) การตั้งเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน (Clear Assessment Criteria) เชื่อมโยงกับหลักฉันทะที่สร้างแรงจูงใจผ่านเป้าหมายที่ชัดเจน แนวคิด Criterion-Referenced Assessment ของ Glaser (1963) เน้นการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

5) การส่งเสริมการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด (Learning from Mistakes) บูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 ทั้งหมด โดยใช้ฉันทะในการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อข้อผิดพลาด วิริยะในการแก้ไขปรับปรุง จิตตะในการใส่ใจเรียนรู้ และวิมังสาในการวิเคราะห์สาเหตุของข้อผิดพลาด ทฤษฎี Growth Mindset ของ Dweck (2006) สนับสนุนแนวคิดนี้ว่าข้อผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา

การนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปใช้ในการเรียนการสอน โดยบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 จะช่วยสร้างระบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเอง และพัฒนาทักษะภาษาไทยอย่างยั่งยืน

สรุปและเสนอแนะ

กลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเองในการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในยุคดิจิทัล โดยยึดหลักธรรมอิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา) ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญสามด้าน ได้แก่ การเสริมสร้างแรงจูงใจและการตั้งเป้าหมาย การพัฒนาทักษะผ่านกิจกรรมและสื่อดิจิทัล และการใช้การประเมินและสะท้อนผลการเรียนรู้ การนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาไทยและสร้างรากฐานการพัฒนาทักษะที่ยั่งยืน

โดยมีประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะการสื่อสาร สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และสนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้มีความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนชาวต่างชาติ ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเสริมสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมไทย การใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลและเครื่องมือได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อันดีในสังคมที่หลากหลาย ในการนี้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. การผสมผสานบริบทวัฒนธรรมไทยในสื่อดิจิทัล ผู้พัฒนาสื่อการเรียนรู้ควรออกแบบสื่อดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันออนไลน์ วิดีโอ หรือเกมการเรียนรู้ ให้มีเนื้อหาที่สะท้อนถึงบริบทวัฒนธรรมไทย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเรียนรู้ภาษาไทยควบคู่ไปกับการเข้าใจวัฒนธรรมไทย

2. การจัดโปรแกรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เสนอให้มีการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อดิจิทัลและการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ เช่น การจัดกิจกรรมออนไลน์หรือเวิร์กช็อปที่ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะภาษาและการสื่อสารจริง

3. การวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาไทยในยุคดิจิทัล ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับความท้าทายและความต้องการของผู้เรียนชาวต่างชาติในบริบทต่าง ๆ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้และสื่อการสอนที่ตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้น

References

จิตติ ประจวบเหมาะ. (2561). *การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาในยุคดิจิทัล.* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เจนจิรา แก้วไพฑูรย์. (2564). *แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์: โอกาสและความท้าทายในโลกดิจิทัล.* เชียงใหม่: สำนักพิมพ์วิชาการ.

ชัยพร มหาวิทยานนท์. (2564). *แนวทางการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์.* เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.

นิติกุล ทองมงคล. (2566). การใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นันทิชา มะลิวัลย์ (2564). การใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นพดล เหลืองสุวรรณ. (2564). *การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล: แนวทางใหม่สำหรับนักศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.

เฉลิมชัย ทองมณี (2563). *การเรียนรู้ดิจิทัล: กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิสดอม.

ทิพย์รัตน์ สมดี และ ศุภกิจ สุภาเศรษฐี (2556). *การเล่าเรื่องด้วยสื่อดิจิทัลในกระบวนการเรียนรู้ภาษา: กรณีศึกษาการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนวัตกรรมการศึกษา.

ปรีชา สุวรรณกุด (2562). *หลักพุทธธรรมในการศึกษา: อิทธิบาท 4.* เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปรัชญา พึ่งสุข. (2563). *การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาไทย.* นครราชสีมา: สำนักพิมพ์การเรียนรู้.

พัฒนชัย รักธรรม (2562). *การสร้างสรรค์การเรียนรู้ภาษาไทย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิทยาการ.

ภาณุมาศ, ก. (2565). *การเสริมสร้างแรงจูงใจและการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ภาษาไทย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.

มนตรี สุวรรณรัตน์. (2560). *การพัฒนาทักษะภาษาไทยสำหรับผู้เรียนต่างชาติ.* เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มานิตย์ สุขุม (2564). *การใช้เทคโนโลยีในการติดตามผลการเรียนรู้.* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิชัย สมสุข. (2561). *การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทยในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.

วิทยา สายทอง (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน.* เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วัชรินทร์ มีใจ. (2561). *การสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเรียน: แนวทางการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิจัย.

วิโรจน์ กสิทธิ์ (2565). *การเรียนรู้แบบพลิกแพลงในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.

สุกัญญา ศรีสุข. (2565). *การพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* เชียงใหม่: สำนักพิมพ์วิจัย.

สุจิตรา ชนะสิทธิ์. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนทรา สายชล. (2562). *การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.

สุรินทร์ อินทรักษา. (2565). แนวทางการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: ไทยพาณิชย์.

สมคิด วงศ์สอนธรรม. (2562). *การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล: แนวคิดและการพัฒนาแพลตฟอร์มการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา. หน้า 45–60.

สมหมาย แสนประเสริฐ (2563). *การประเมินผลการเรียนรู้แบบต่อเนื่องในการสอนภาษาไทย.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมชาย สุดใจ และ วิชัย สุขสม. (2545). *ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายและการประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์การศึกษา.

สุเทพ ศรีสมบัติ และ ธนา ชัยศรี. (2543). *การสนับสนุนทางจิตใจในการเรียนรู้: การสร้างแรงจูงใจที่มีคุณภาพ.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิชาการ.

ศิริชัย สรรเพชร. (2563). *การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิทยาการ.

อรุณรัตน์ ชินสุทธิ์. (2562). *แนวคิดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียน.* สุราษฎร์ธานี : สำนักพิมพ์การศึกษา.

อภิสิทธิ์ สุขสมบัติ. (2563). *เทคโนโลยีและการศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สื่อการเรียนรู้.

อริยา พัฒนากุล. (2564). *แนวทางการศึกษาด้วยแพลตฟอร์มดิจิทัล: โอกาสและความท้าทาย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สื่อการเรียนรู้.

อิทธิชัย ประเสริฐสิน. (2563). *การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.

อัครวุฒิ วรชัย (2564). การศึกษาแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลในการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษา.

Black, P., & Wiliam, D. (2009). *Developing the theory of formative assessment.* Educational Assessment, Evaluation and Accountability, 21(1), 5-31.

Bloom, B. S., Hastings, J. T., & Madaus, G. F. (1971). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. New York: McGraw-Hill.

Bruner, J. (2021). *The Adaptability of Language Learning in Digital Media.* New York: Educational Press.

Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success.* New York: Random House.

Glaser, R. (1963). *Instructional technology and the measurement of learning outcomes: Some questions.* American Psychologist, 18(8), 519-521.

JISC. (2020). *Digital assessment framework***.** Retrieved from https://www.jisc.ac.uk

Sulaiman, A. (2022). *YouTube as an Educational Tool: Benefits and Limitations*. Journal of Educational Technology, 34(2), 76-85.

Smith, L. (2020). *Language Learning and Cultural Understanding through Mobile Applications.* New York: Education Publishing.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

กระบวนการทางสังคมสู่การสร้างธรรมนูญชุมชน

SOCIAL PROCESS TOWARDS THE CREATION OF COMMUNITY COSTITUTION

พระครูโกวิทบุญเขต PhrakhruKowitbunkhet
อำนาจ ทาปิน Amnaj Thapin
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ตาก
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Tak Buddhist College

พิมพ์พร แสนคำหล้า Pimphorn Saenkhamla
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
Sukhothai College of Dramatic Arts
Amnajnrms@gmail.com

Received 2024/11/20 *Revised 2025/01/03* *Accepted 2025/01/14*

บทคัดย่อ

กระบวนการทางสังคมสู่การสร้างธรรมนูญชุมชน เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่างกันของกระบวนการทางสังคมกับการขับเคลื่อนให้เกิดธรรมนูญชุมชน จากการกำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการในการพัฒนาร่วมกันของคนในชุมชนจนเกิดเป็นกติกา ข้อตกลง ฉันทามติร่วมกัน ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลชุมชน กำหนดประเด็นปัญหาความต้องการ ประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย จัดเวทีวิเคราะห์ประเมินสภาพแวดล้อมเพื่อยกร่าง และประกาศธรรมนูญชุมชน ทั้งนี้มีจุดเริ่มต้นจากกระบวนการทางสังคมทั้งสิ้นจากการสื่อสารถ่ายทอดปัญหาและความต้องการ หาข้อยุติด้วยการลงมติจากการผสานผลผระโยชน์ร่วมกัน กำหนดเป็นรูปแบบด้วยการสนับสนุนทางความคิดกลายเป็นฉันทามติและธรรมนูญชุมชนในที่สุด

จากผลการศึกษาพบว่า กระบวนการทางสังคมที่ประกอบด้วยผู้กระทำ เป้าหมาย เงื่อนไข และวิธีการ ผ่านกระบวนการสื่อสาร ขัดแย้ง แข่งขัน สานประโยชน์ ผสานพลัง และให้การสนับสนุน สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดและทำให้ธรรมนูญชุมชนบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ได้ ตามหลักสร้างสำนึกรักชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ โดยใช้ชุมชนเป็นที่ตั้ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจ สานพลังชุมชน พลังสังคม พลังความรู้ พลังภูมิปัญญาและพลังสื่อสาธารณะเพราะหากกระบวนการทางสังคมมีความเข้มแข็ง จะส่งผลให้ธรรมนูญชุมชนมีความเข้มแข็งและบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ได้

คำสำคัญ : กระบวนการทางสังคม, การสร้างธรรมนูญชุมชน, ธรรมนูญชุมชน

Abstract

The social process towards the creation of a community charter is a study of the interrelationship between social processes and the drive towards the creation of a community charter. This starts with the identification of issues and needs for joint development among the people in the community, leading to rules, agreements, and consensus. This process involves studying community data, identifying issues and needs, coordinating cooperation from network partners, organizing a forum to analyze and assess the environment to draft and announce a community charter.

The results of the study found that the social process consisting of actors, goals, conditions and methods through the process of communication, conflict, competition, benefit, synergy and support can promote and support the creation and achievement of community charter goals and objectives according to the principles of creating community awareness, thinking together, working together using the community as a base to create confidence, building community power, social power, knowledge power, wisdom power and public media power because if the social process is strong, it will result in the community charter being strong and achieving the goals and objectives.
Keyword : Social process, Creating a Constitution, Community Constitution

บทนำ

กระแสสังคมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน เห็นได้อย่างชัดเจนจากประเด็นการตื่นตัวของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมในระบบการเมืองการปกครองทุกระดับ เป็นเหตุให้กระบวนการทางสังคมมีความโดดเด่นและเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ประกอบกับความเป็นอิสระในการกำหนดรูปแบบของการจัดการตนเองของชุมชนที่สามารถสร้างกติตาใช้เองในชุมชน ผ่านฉันทามติของกระบวนการทางสังคมในการแก้ไขปัญหาหรือกำหนดแนวทางการพัฒนาจากการผสานผลประโยชน์ร่วมกันโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางสำคัญ ตามแนวคิดและหลักการของชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2554) ดังนี้ 1)เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วยชุมชน โดยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2)การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนโดยการวางแผนแม่บทที่ชุมชนกำหนดเอง 3)กระบวนการดำเนินงานมีรูปแบบการมีส่วนร่วม โดยชุมชนต้องขับเคลื่อนกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง 4)การเปลี่ยนแปลงต้องผลักดันในรูปแบบ

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง 5)กระบวนการดำเนินงานจะต้องนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

จากการเข้าใจและเข้าถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ผ่านกระบวนการทางสังคมในการจัดทำธรรมนูญชุมชนขึ้น เป็นการสร้างความตระหนักและเชื่อมจิตใจของชุมชนไว้ได้อย่างดียิ่ง เพราะจุดเริ่มต้นของธรรมนูญชุมชน ล้วนเกิดมาจากกระบวนการทางสังคมแทบทั้งสิ้น จากการร่วมคิด ร่วมทำ จนกลายเป็นฉันทามติข้อตกลงร่วมกัน ธรรมนูญชุมชนยังสามารถบ่งชี้ถึงภาพลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ต้นทุนที่แตกต่างกันของแต่ละชุมชน อาจไม่สามารถการันตีความสำเร็จของธรรมนูญชุมชนเทียบเท่ากความเข้มแข็งของกระบวนการทางสังคมได้ (กัมพล เพ็ชรล้อมทองและคณะ, 2564: 354) การสร้างชุมชนเข็มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตนเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมตัวกัน วิเคราะห์ วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง เพื่อนร่วมกันแสวงหาทางเลือก หรือทางออกของปัญหา การรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน กลุ่มองค์กรประชาชาชนให้ก่อเกิดพลังในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน โดยประชาชนในชุมชนผ่านการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ การพัฒนาความคิด จิตสำนึก และความตระหนักรู้ของผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชนให้สามารถคิด ปฏิบัติ ตัดสินใจอย่างเป็นอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองในการจัดการตนเองให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ให้ชุมชนมีความเข็มแข็งอย่างยั่งยืนโดยกระบวนการแบบพึ่งพาตน

บทความนี้ ผู้เขียนต้องการจะค้นหาคำตอบว่า กระบวนการทางสังคมและธรรมนูญชุมชนมีลักษณะ รูปแบบและความสำคัญอย่างไร กระบวนการทางสังคมและธรรมนูญชุมชนมีความเชื่อมโยงกันหรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคมและธรรมนูญชุมชน เพื่อบูรณาการและแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางสังคมสู่การสร้างธรรมนูญชุมชนมีความเชื่อมโยงกัน อันจะเป็นแนวทางสำคัญในกระบวนการดำเนินงานธรรมนูญชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

กระบวนการทางสังคม

การรวมตัวกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปของประชากร โดยพื้นฐานมีความเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์กันในรูปแบบพวกหรือกลุ่มเดียวกัน ภายใต้การสานผลประโยชน์ร่วมกันมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความผาสุกและความสงบเรียบร้อยในในการอยู่ร่วมกัน เรียกว่า “สังคม” (Society) สังคมในลักษณะนี้จะมีความสัมพันธ์ภายใต้ระบบวัฒนธรรมเดียวกัน มีแบบแผน กฎเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเดียวกัน ภายใต้ฉันทามติที่ได้รับการยอมรับว่าถูกต้องเหมาะสมและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของจากการเป็นสมาชิกของสังคมนั้น ๆ (สุพิศวง ธรรมพันทา, 2543)

การกำหนดกติการ่วมกันของคนในสังคม ผู้เขียนมองว่า เป็นกระบวนการทางสังคมที่มีความเข้มแข็งก่อให้เกิดพลังในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาตามเป้าหมายของกติกานั้น ๆ เห็นได้ชัดจากอดีตสู่ปัจจุบันที่เกิดการรวมตัวกันของกระบวนการทางสังคมจากการใช้สิทธิเสรีภาพที่มีอยู่ในการผลักดัน

ตามเจตนารมณ์ที่พึงประสงค์ ระบบกลไกดังกล่าวได้รับการพัฒนาจากการประชุม ประชาพิจารณ์ ประชามติ จนกลายเป็นกติกาชุมชน ธรรมนูญชุมชนในปัจจุบัน

การกระทำร่วมกันของกระบวนการทางสังคมมิได้เกิดจากปัจเจกชนผู้ใดผู้หนึ่งเพียงคนเดียว และมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนผ่านกระบวนการรับรู้ กระบวนการทางความคิดในการพินิจพิเคราะห์ หรือสังเคราะห์ออกมาจากสมาชิกของสังคมนั้น ๆ ในลักษณะของความเคลื่อนไหวผ่านระบบกลไก (Dynamics) ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ปรกฏการณ์ดังกล่าวนี้จึงเกิดขึ้นมาจากกระบวนการทางสังคมภายใต้การกระทำทางสังคม (Element of Social Action) (ไพฑูรย์ มีกุศล, 2539) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) ผู้กระทำ (actor) พฤติกรรมที่ถูกแสดงออกมาภายใต้แรงจูงใจหรือสิ่งเร้าในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการกระทำ

2) เป้าหมาย (goal or end) ความสำเร็จจากการขับเคลื่อนกระบวนการทางสังคมในการพัฒนาหรือสร้างธรรมนูญชุมชน

3) เงื่อนไข (condition) ปัญหาหรืออุปสรรคที่จะต้องพยามหาหนทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ ซึ่งอาจเกิดจากสภาพแวดล้อม

4) วิธีการ (means) กระบวนการ วิธีการในการดำเนินงานที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อหาทางที่ดีที่สุด

Park และ Burgess จำแนกลักษณะโดยทั่วไปของกระบวนการทางสังคม ดังนี้ (สุพัตรา สุภาพ , 2545)

1) มีการติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการสื่อสารทัศนคติ ระหว่างกันของคนในกระบวนการทางสังคม

2) มีการขัดแย้ง (Conflict) เป็นกระบวนการเพื่อหาข้อยุติร่วมกัน โดยเกิดขึ้นการกระบวนการวิเคราะห์สังเคราะห์ และสร้างความเป็นระเบียบ

3) การแข่งขัน (Competition) เป็นกระบวนการได้มาซึ่งข้อยุติ จากการลงมติร่วมกันโดยวิธีการอาศัยเหตุและผลเป็นสำคัญ

4) การผสานประโยชน์ร่วมกัน (Accommodation) เป็นกระบวนการหาข้อยุติร่วมกันเพื่อลดความสูญเสียและขัดแย้ง

5) การผสานกลมกลืน (Assimilation) เป็นกระบวนการสร้างรูปแบบทางความคิดร่วมกันในทัศนคติและเจตคติเดียวกัน

6) การให้การสนับสนุน (Cooperation) เป็นกระบวนการสุดท้ายที่เกิดจากการตกผลึกทางความคิดร่วมกันเพื่อกำหนดหนทางในการดำเนินงาน

ลักษณะการกระทำโดยกระบวนการทางสังคม ผู้เขียนมองว่า มีลักษณะทางการบริหาร คือ มีการวางแผน มีการลงมือปฏิบัติ มีการประเมินผล และมีการแก้ไขปรับปรุง โดยมีการกำหนด

ผู้รับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายใต้จุดหมายเดียวกัน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อเลือกและกำหนดกลยุทธ์วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดำเนินงาน จากความหมายของกระบวนการทางสังคม ดังต่อไปนี้

กระบวนการทางสังคม (Social Process) หมายถึง สภาพการณ์ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวตามสภาพแวดล้อม ในเชิงที่ให้คุณและโทษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เจตคติ ค่านิยม และบรรทัดฐาน รูปแบบของกระบวนการทางสังคมนี้จึงอยู่ในลักษณะระหว่างบุคคลกับบุคคล ระหว่างบุคคลกับกลุ่ม และระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม (จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, 2545)

นวัตกรรมของการแก้ปัญหาและพัฒนาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทางสังคม โดยสังคมนั้น ๆ จากหลักกระบวนการบริหารองค์กร 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1)การเปลี่ยนจากปัญหาเป็นโอกาสในการพัฒนา 2)การแสวงหาทางเลือกโดยกระบวนการมีส่วนร่วม 3)การพัฒนาและทดสอบทางเลือกที่ดีที่สุด 4)การพัฒนาสินค้าและบริการ 5)การประเมินและปรับปรุง 6)การเติบโตและพัฒนา 7) การบริหารการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ผลสืบเนื่องจากการขับเคลื่อนกระบวนการทางสังคมจะต้องเกิดความขัดแย้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จากการกำหนดคุณค่าร่วมกันจนกลายเป็นนวัตกรรมของสังคม (Social innovation platform) ที่ทรงคุณค่าจากกระบวนการดังกล่าว (สุนทร คุณชัยมัง, 2565)

ขบวนการทางสังคม จุดเริ่มต้นของการกระทำร่วมกันภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกัน ผลของการกระทำจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก โดยผู้ร่วมขบวนการมีจุดมุ่งหมายหรือไม่มีในการที่จะเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเข้มแข็งเกิดขึ้นจากพลังงานที่สั่งสมจากการดำเนินงานและอาจก่อให้เกิดความยั่งยืนได้โดยส่งผลโดยตรงต่อค่านิยมหรือแนวความคิดเดิมจากจุดเริ่มต้น (คิด วรุณดี, 2566)

กระบวนการ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นกระบวนการทางสังคมที่ทำให้บุคคลรับและสร้างประสบกาณ์และกระสวนพฤติกรรมทางสังคมขึ้นมา ภายใต้กรอบของสังคมอันเป็นพลังทั้งหมดต่อการปรับตัวของบุคคลภายใต้สภาพแวดล้อมในการพิจารณาว่าจะตัดสินใจที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างไร (ประทีป สยามชัย, 2526)

จากกระบวนการทางสังคม สรุปได้ว่า การกระทำร่วมกันของคนในสังคมนั้น ๆ โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานและแนวปฏิบัติเดียวกันภายในขอบเขตกติกาที่กำหนด ทั้งนี้ภายใต้ฉันทามติร่วมกันที่ผ่านกระบวนการสื่อสาร ขัดแย้ง สานประโยชน์ ประเมินทางเลือก โดยไม่มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งที่จะสามารถคัดค้านได้ กระบวนการทางสังคมจึงเป็นคุณประโยชน์อนันต์ในการสร้างกติกาหรือธรรมนูญชุมชนเพื่อแก้ปัญหาหรือกำหนดแนวทางการพัฒนา เป็นพลังสำคัญในการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนจากคนในชุมชนเอง

ธรรมนูญชุมชน

ธรรมนูญ ภาษาบาลี “ธมมานุญฺโญ”หมายถึง การกำหนดรูปแบบการเมืองการปกครองโดยธรรม คือ ลักษณะการปกครองโดยมีธรรมเป็นที่ตั้งบนพื้นฐานความถูกต้องดีงาม แต่เดิมคำว่า

ธรรมนูญ มีความหมายว่ากฎหมายที่จัดระเบียบองค์กร แต่เดิมถูกใช้สำหรับสังคมในระดับสูง เช่น ธรรมนูญศาลทหารพระธรรมนูญศาลยุติธรรม เป็นต้น สำหรับประเทศไทยเคยใช้คำนี้มาก่อนดังปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 (ยงจิรายุ อุปเสน,)

องค์กรสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดธรรมนูญชุมชนเพื่อการจัดการตนเอง ได้ให้นิยาม “ธรรมนูญชุมชน” (สำนักสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน, 2559) ดังนี้ ธรรมนูญชุมชน เป็นกติกา ข้อตกลง ฉันทามติ ฯ ที่เกิดขึ้นในระดับชุมชน โดยคนในชุมชนได้ร่วมกันพัฒนาออกแบบ กำหนดเป็นข้อตกลงและแนวปฏิบัติร่วมกัน นำมาถ่ายทอด ประกาศใช้โดยการยอมรับร่วมกันของคนในชุมชนนั้น ๆ โดยธรรมนูญประเด็น เกิดขึ้นจากการกำหนดประเด็นปัญหาและแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน ผ่านกระบวนการระดมปัญหา ความคิดเห็นในประเด็นนั้น ๆ นำมาสู่การร่วมกันวิเคราะห์ออกแบบกำหนดเป็นกติกาข้อตกลงและแนวปฏิบัติใช้ โดยการยอมรับร่วมกันเห็นพ้องต้องกัน โดยมีหลักการของธรรมนูญชุมชน ดังนี้

1) หลักการมุ่งมั่นที่จะก่อให้เกิดการสร้างสำนึกรักชุมชน

2)หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย

3) หลักการจัดการความสัมพันธ์แนวราบ โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง

4) หลักความเข้าใจที่นำไปสู่ความมั่นใจ

ดังนั้น ธรรมนูญชุมชน ผู้เขียนมองว่า เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนทางความคิดที่ได้ร่วมกันสื่อสารถ่ายทอดจากความต้องการเดียวกันผ่านกระบวนการกำหนดปัญหาแนวทางการพัฒนาและเลือกหนทางในการแก้ไขปัญหาและไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่เป็นผลลัพธ์สุดท้ายสำคัญในรูปแบบแผนงาน โครงการ ทั้งนี้ธรรมนูญชุมชนจะมีความเข้มแข็งได้ขึ้นอยู่กับภาคีเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือและร่วมสนับสนุนอันมีกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำธรรมนูญชุมชน ดังนี้

1) เลือกเฟ้นจิตอาสาและจัดเวทีเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำความเข้าใจและสร้างความเชื่อมั่น

2) กำหนดหน้าที่ เพื่อลงพื้นที่สำรวจจัดเก็บข้อมูล

3) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นปัญหาและการพัฒนา

4) ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมจัดทำธรรมนูญ

5) จัดเวทีเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ประเมินสภาพแวดล้อมหาแนวทางแก้ไขปัญหาและการพัฒนา

6) นำผลการจัดเวทีมายกร่างเป็นกติกา หรือธรรมนูญชุมชน

7) นำร่างธรรมนูญชุมชน มาเสนอต่อเวทีประชาคมเพื่อปรับปรุงแก้ไขและขอฉันทามติ

8) จัดทำธรรมนูญชุมชนเพื่อประกาศเผยแพร่สื่อสารถ่ายทอดให้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

9) ถอดบทเรียนจากผลการนำธรรมนูญชุมชนมาใช้

10) ติดตาม รายงานผล ทบทวน ธรรมนูญชุมชนทุกปี

การจัดทำธรรมนูญชุมชน ผู้เขียนมองว่า เป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องอาศัยกระบวนการทางสังคมในการเริ่มต้นจุดประกายให้เห็นถึงความสำคัญในการมีธรรมนูญชุมชนเพื่อแก้ปัญหาหรือกำหนดแนวทางการพัฒนา จากความตระหนักร่วมกัน เพราะกระบวนการที่จะได้มา นำไปสู่การปฏิบัติซึ่งธรรมนูญชุมชนนั้นล้วนเกิดขึ้นและเริ่มต้นจากการมีจิตสาธารณะร่วมกันของกระบวนการทางสังคมเป็นสำคัญพลังสำคัญในการเกิดขึ้น จนนำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาของธรรมนูญชุมชนนั้น เกิดจากการผสานและผนึกกำลังที่หลากหลาย ดังนี้

1) พลังชุมชน โดยการใช้หลักสภาชุมชนในการเป็นกลไกสำคัญเพื่อเชื่อมโยงชุมชนและภาคีเครือข่ายให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกัน

2) พลังสังคม เป็นกลุ่มพลังสำคัญในการสานพลังเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาและพัฒนา

3) พลังความรู้ ผลที่เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ และจัดการความรู้จนตกผลึกเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ในธรรมนูญชุมชน

4) พลังภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ ชุดความรู้ ปราชญ์ผู้รู้ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีในการดำเนินชีวิตของชุมชน

5) พลังสื่อ การสื่อสารสาธารณะ ที่เกิดจากการถ่ายทอด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกระบวนการรับรู้และตระหนักในกระบวนการธรรมนูญชุมชน

ความเข้มแข็งของธรรมนูญชุมชน ผู้เขียนมองว่า องค์ประกอบสำคัญ คือ พลังสังคม ที่เกิดจากกระบวนการทางสังคมการผสานสามัคคีจากคุณค่าผลลัพธ์ของกระบวนการดำเนินงานตามกระบวนการและเป้าหมายของธรรมนูญชุมชนนั้น เมื่อมีความเข้มแข็งจะสามารถก่อให้เกิดพลังต่าง ๆ ขึ้นมาประกอบความสำเร็จให้ยิ่งขึ้น เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของพลังต่าง ๆ ได้ให้นิยาม “ธรรมนูญชุมชน” (ติณณพัชช์ พูลพิพฒน์, 2562) ดังนี้ ธรรมนูญชุมชน เครื่องมือในการกำกับกระบวนการทำงานและการดำเนินชีวิตร่วมกันของคนในชุมชน เป็นการจัดระเบียบทางสังคมให้มีกฎเกณฑ์และแบบแผนเดียวกันแบบกัลยาณมิตรตามหลักศาสนาในการพึ่งพาตนเอง โดยมีการสานพลังเป็นหัวใจสำคัญภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมออบแบบ ร่วมวางแผน นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกัน เป็นการยอมรับ เข้าใจและเห็นในคุณค่าร่วมกัน ธรรมนูญชุมชน เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงจิตใจของคนในชุมชนในการสร้างผสานพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงตามหลักคุณธรรมจริยธรรม และข้อบัญญัติทางกฎหมายมากำกับพื้นฐานของชุมชนให้สามารถดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรมบนพื้นฐานแห่งความดีงามและประโยชน์ส่วนรวม ธรรมนูญกับกิจกรรมสานสัมพันธ์ชุมชน เป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกระบวนการทางสังคมในการขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสามัคคีปรองดอง เกิดความสมัครสมานในการผสานพลังแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางการพัฒนา

กลไกของธรรมนูญชุมชน ผู้เขียนมองว่า เป็นการให้ความสำคัญกับผู้นำในกระบวนการทางสังคมที่มีการรวมตัวกันของคนหมู่มากย่อมจะต้องมีคนผู้ปกครองและคนใต้การปกครอง แต่ทั้งนี้ย่อม

จะต้องผสานพลังกันทุกฝ่ายจึงจะสามารถทำให้ระบบกลไกการดำเนินงานมีความเข้มแข็ง ด้วยการสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกันในกระบวนการดำเนินงาน กระบวนการพัฒนาธรรมนูญชุมชน นำไปสู่กระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอความคิด รับฟังแก้ไขปัญหา ประชาคม ประชุมแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสร้างกลุ่มและเครือข่ายภายใต้ธรรมนูญชุมชนเป็นการสร้างกติกาและข้อตกลงนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการได้ (ธัญณณภัทร เจริญพานชิ และเพ็ญพร ตั้งปฏิการ, 2563) ข้อค้นพบจากการทำธรรมนูญชุมชน 1) ชุมชนมีพื้นฐานและประสบการณ์การทำธรรมนูญชุมชนจากจารีตประเพณีปฏิบัติ 2) ธรรมนูญชุมชนเกิดขึ้นจากการสั่งการ และร่วมกันทำ 3)สามารถพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะได้ 4) ธรรมนูญชุมชนที่ดีต้องมาจากกระบวนการมีส่วนร่วม 5) ธรรมนูญชุมชนเป็นข้อตกลงที่สามารถใช้ได้กับทุกคนในชุมชน 6) ในกระบวนการทำธรรมนูญชุมชนต้องมีรูปแบบการสื่อสารที่เข้าใจง่าย และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นพี่เลี้ยง 7) ธรรมนูญชุมชนสามารถพัฒนาเป็นระดับจังหวัดได้ (ชาคริต โภชะเรือง, 2563)

สรุปได้ว่า ธรรมนูญชุมชน เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองโดยคนในชุมชนเพื่อชุมชนในการพัฒนาแนวความคิดถ่ายทอดออกมาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงจากการเห็นคุณค่าและเป้าหมายของผลลัพธ์การดำเนินงานตามหลักการประชาธิปไตยและฉันทามติที่เอกฉันท์ จากระบบกลไกการดำเนินงานที่มีชีวิต เพราะถูกกำหนดและออกแบบจากกระบวนการทางสังคมตามบริบทของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

สรุป และข้อเสนอแนะ

กระบวนการทางสังคมและธรรมนูญชุมชน เป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมสนับสนุนกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากปัญหาและการพัฒนาของชุมชนนั้น ๆ ผ่านกระบวนการทางสังคมที่เห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาและกำหนดทิศทางการพัฒนา สานพลังชุมชน พลังสังคม พลังความรู้ พลังเครือข่าย พลังภูมิปัญญา และพลังสื่อสู่กระบวนการจัดทำธรรมนูญชุมชนในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานจนกลายเป็นธรรมนูญชุมชนที่เป็นกติกาฉันทามติจากการรวบรวมข้อมูล สังเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการพัฒนา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดทางเลือกแผนการดำเนินงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ธรรมนูญชุมชนจะมีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จได้ก็เนื่องจากความเข้มแข็งของกระบวนการทางสังคมเช่นกันที่เกิดจากการผสานพลังสามัคคี ผ่านกลไกของผู้นำและผู้ที่มีจิตสาธารณะในการเชื่อมโยงจิตใจของคนในชุมชนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เพราะกระบวนการทางสังคมจะทำให้เกิดความตระหนักในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานตามเป้าหมายของธรรมนูญชุมชนตามความคาดหวังที่มีร่วมกัน ตามหลักการที่จะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นที่ในการสร้างสำนึกรักชุมชน จากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง นำไปสู่ความเข้าใจและมั่นใจในการดำเนินงานอันประกอบด้วย ผู้กระทำ เป้าหมาย เงื่อนไข และวิธีการตามองค์ประกอบของกระบวนการทางสังคม

References

ติณณพัชช์ พูลพิพฒน์. (2562). *ธรรมนูญชุมชน สร้างสุขบนฐานที่สมดุล.* กรุงเทพมหานคร : บริษัท 1924 ออดิโอ จำกัด.

ยงจิรายุ อุปเสน. *ธรรมนูญความสุขชุมชน สู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน.* กรุงเทพมหานคร : ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).

ไพฑูรย์ มีกุศล. (2539). *การศึกษาทางสังคมศาสตร์.* นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุพิศวง ธรรมพันทา. (2543). *มนุษย์กับสังคม MAN AND SOCIETY*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภูมิไทย.

สุพัตรา สุภาพ. (2545). *สังคมวิทยา.* (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด.

สำนักสนับสนุนสภาองค์กรชุมชน. (2559). *ชุดความรู้การจัดทำธรรมนูญตำบลสู่การจัดการตนเอง.* กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

กัมพล เพ็ชรล้อมทองและคณะ. (2564). กระบวนการสร้างชุมชนเข็มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตน. *Journal of Roi Kaensarn Academi,* 6(12), 354-368.

คิด วรุณดี. (2566). ขบวนการทางสังคม. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่.* 1(2), 12-23.

ธัญณณภัทร เจริญพานชิ และเพ็ญพร ตั้งปฏิการ. (2563). *ธรรมนูญชุมชน: เครื่องมือของการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.* Rajabhat J. Sci. Humanit. Soc. Sci, 20(1), 128-140.

สุนทร คุณชัยมัง. (2565). กระบวนการทางสังคม กลไกปฏิบัติการที่ร่วมสร้างนวัตกรรมสังคม. *วารสารนวัตกรรมสังคม.* 5(1), 16-37.

ชาคริต โภชะเรือง. (2563). *ข้อค้นพบจากการทำธรรมนูญชุมชน.* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.scf.or.th/paper/362 [9 พฤศจิกายน 2567].

ประทีป สยามชัย. (2562). *สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา.* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://ref.codi.or.th/attachments/article/7304/reform.pdf [9 พฤศจิกายน 2567].

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2554). *ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง.* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://ref.codi.or.th/attachments/article/7304/reform.pdf [17 พฤศจิกายน 2567].

ปัญญาล้านนาสู่ปัญญาสากล ตามวิถีครูบาเจ้าศรีวิชัย

Lanna wisdom to universal wisdom According to the way of Kruba Chao Sriwichai

พระครูโสภณวีรบัณฑิต Phrakrusophonveerabunthit
พระมหาธนวุฒิ ญาณโสภโณ (อินทนนท์) Phramaha Thanawut Yanasopano (Inthanon)
พระปลัดศิวนัฐ เมธีปชฺโชโต (ทนันศรี) Phrapalad Siwanat Methipatchoto (Thanansri)
วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Lamphun Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
srawat1@hotmail.com

Received 2024/04/17 *Revised 2025/01/20* *Accepted 2025/01/22*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอมุมมองปัญญาล้านนาของครูบาเจ้าศรีวิชัยที่ท่านได้ใช้ภูมิรู้ ภูมิธรรม จริยวัตรอันงดงามตอนท่านยังมีชีวิต และส่งผลต่อการพัฒนาในปัจจุบันด้านต่างๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย ศิษยานุศิษย์ เห็นความสำคัญจึงยกย่องสิ่งที่ท่านทำนานัปการเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในภาคเหนือ เตรียมเสนอเป็นบุคคลสำคัญของโลก ให้สังคมโลกได้รับรู้ถึงปัญญาล้านนาของครูบาเจ้าศรีวิชัยนำไปสู่ปัญญาสากล และปัญญาล้านนาที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้นำมาปฏิบัตินั้น มี 3 ระดับ ที่ได้จากการศึกษาร่ำเรียนมา ประกอบด้วย สุตมยปัญญา จิตตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา ปัญญาทั้ง 3 นี้ ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้สร้างไว้ผ่านการบูรณปฏิสังขรณ์ และสร้างวัดวาอาราม หรือสิ่งสาธารณประโยชน์ ตลอดจนเป็นผู้อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งของประชาชนในภาคเหนือของประเทศไทย ตลอดจนปฏิปทาของท่านที่มีแนวทางปฏิบัติ ความประพฤติในทางธรรมจนทำให้เกิดความศรัทธาของประชาชนในภาคเหนือ จนในปัจจุบันสถานที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้บูรณปฏิสังขรณ์ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในภาคเหนือเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสาธารณูปการ ส่งผลต่อความเจริญในทุกมิติในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวชมวัดวาอาราม และถนนขึ้นดอยสุเทพส่งผลให้ประชากรบนพื้นที่สูง เช่น หมู่บ้านชาวเขา เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นภูมิปัญญาทางความคิดของครูบาเจ้าศรีวิชัยที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้าวไกลมองถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักจึงเกิดความยกย่องเลื่อมใสศรัทธาในตัวบุคคล จนทำให้หน่วยงานองค์กรภาครัฐ เอกชน และองค์กรการกุศลรวมตัวกันผลักดันยกย่องให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นบุคคลสำคัญของโลกในเรื่องของแนวปฏิบัติหลักธรรมคำสอนที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้สร้างไว้แก่พุทธศาสนิกชนจนได้รับขนานนามว่า “ตนบุญแห่งล้านนา” คุณงามความดีของครูบาเจ้าศรีวิชัยสามารถเป็น

แบบอย่างให้แก่พระสงฆ์ และประชาชนทั่วโลกได้ปฏิบัติตามนับว่าเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่จะนำไปสันติภาพสู่สังคมโลก และปัญญาที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้ปฏิบัตินั้น สังคมโลกต่างให้การยอมรับ

คำสำคัญ: ปัญญาล้านนา. ปัญญาสากล. ครูบาเจ้าศรีวิชัย.

Abstract

This academic article aims to present the perspective of Kruba Chao Sriwichai's Lanna wisdom that he used his knowledge. morality. and beautiful ethics while he was still alive. And affects current development in various areas such as society. economy. culture. and government agencies. Partners in the network of disciples see the importance and therefore praise what he has done for the benefit of the people in the northern region. Prepare to be presented as an important person in the world Let the world society know the Lanna wisdom of Kruba Chao Sriwichai. leading to universal wisdom. And the Lanna wisdom that Kruba Chao Srivichai has put into practice has 3 levels that have been acquired through study. consisting of Sutamayapanya. Cittamayayapanya. and Bhavanamayayapanya. These 3 wisdoms that Kruba Sriwichai has created through restoration and build temples or public benefits As well as being a person who is dedicated to Buddhism and is a refuge for the people in the northern region of Thailand. as well as your actions that have guidelines Behavior in the Dhamma that leads to the faith of the people in the northern region Until now. the place where Kruba Chao Sriwichai has been restored. This brings great benefit to the people in the northern region. Whether it is a cultural tourist attraction and public facilities Affecting prosperity in every dimension today Whether it is the economic value gained from Thai and foreign tourists who come to visit the temples. and the road up Doi Suthep affected the population in high areas such as hill tribe villages. etc. These things are considered to be the intellectual wisdom of Kruba Chao Sriwichai. who had a far-reaching vision and looked primarily at the benefits of the people. thus creating Praise and believe in a person. As a result. government agencies. private organizations. and charitable organizations came together to push and praise Kruba Srivichai as an important person in the world in terms of practices. principles. and teachings that Kruba Srivichai created for Buddhists. until it was dubbed " People who have merit in Lanna" The virtues of Kruba Chao Sriwichai can serve as an example for monks. And people all over the world have

followed suit and are considered spiritual leaders who will bring peace to world society. And the wisdom that Kruba Sriwichai practiced World societies accept

Keywords: Lanna wisdom. universal wisdom. Kruba Chao Sriwichai.

บทนำ

ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นพระภิกษุสงฆ์ในภาคเหนือที่พุทธศาสนิกชนให้ความศรัทธาเป็นอย่างมาก ท่านเกิดในปี พ.ศ. 2421 บ้านปาง ตำบลแม่ตืน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เมื่ออายุ 18 ปี ท่านได้บวชเป็นสามเณร โดยมีครูบาขัตติยะเป็นผู้อุปัชฌาย์ จากนั้นได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุโดยมีครูบาสมณะ วัดบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน เป็นพระอุปัชฌาย์ หลังจากนั้นได้เดินทางกลับมาศึกษาเล่าเรียนกับครูบาขัตียะ โดยให้ความสนใจไปในทางวิชาไสยศาสตร์ คาถาอาคมต่าง ๆ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2452 : 7) และในคราวที่ท่านจะลาสิกขา พระอุปัชฌาย์ไม่อนุญาตให้ลาสิกขา จึงแนะนำให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เพิ่มพูนความรู้ให้มาก จึงแนะนำครูบาเจ้าศรีวิชัยไปศึกษายังสำนักสงฆ์วัดดอยแต เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น ซึ่งเป็นวัดสายอรัญวาสีที่มุ่งเน้นการปฏิบัติธรรมด้านวิปัสสนาธุระ จากการร่ำเรียนจึงทำให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้ศึกษาเพิ่มพูนความรู้ทั้งทางด้านปฏิบัติ และปริยัติธรรม โดยเฉพาะการมุ่งปฏิบัติธรรมด้วยการบำเพ็ญสมาธิภาวนา ทำให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยเลิกความสนใจทางด้านไสยศาสตร์ และมุ่งปฏิบัติด้านสมาธิธรรมเพียงอย่างเดียว (สิงฆะ วรรณลัย, 2522 : 9) จนเกิดสุตมยปัญญา จิตตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา และท่านเป็นผู้ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่พระพุทธศาสนาและสังคม โดยเฉพาะกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการ ทำนุบำรุงถาวรวัตถุ บูรณปฏิสังขรณ์วัด และสร้างวัดวาอาราม ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากสำนักสงฆ์สายวัดป่าอรัญวาสี เพราะจากการได้ศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมความรู้ทางด้านปฏิบัติ และปริยัติ โดยเฉพาะการมุ่งเน้นการปฏิบัติธรรมโดยการบำเพ็ญสมาธิภาวนาทำให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยมุ่งเน้นด้านสมาธิ บำเพ็ญเพียรภาวนาตามแนวทางที่ได้ร่ำเรียนมา นอกจากนี้แนวทางการปฏิบัติของครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เสริมบุคลิกค่าน่าเลื่อมใสต่อพุทธศาสนิกชน บางครั้งก็ได้อกธุดงค์หาความวิเวกตามป่าและตามเขา ซึ่งเป็นจารีตของพระสงฆ์สายวัดป่า จึงทำให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยมีลักษณะโดดเด่นขึ้นมาเหนือกว่าพระสงฆ์รูปอื่นๆ ในภาคเหนือ หลังจากได้สำเร็จการศึกษาจากสำนักสงฆ์สายอรัญญวาสี สำหรับการธุดงควัตรส่งผลให้ครูบาฯ มีความสัมพันธ์กับชาวเขา เช่น กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เป็นต้น

จริยวัตรของท่านจึงเป็นจุดทำให้มีคติความเชื่อการสร้างวัดวาอาราม และบูรณปฏิสังขรณ์วัด รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น ถนนหนทาง สะพาน พฤติกรรมที่ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความเลื่อมใส ศรัทธาต่อครูบาเจ้า (โสภา ชานะมูล, 2534 : 30-32) มีดังนี้

ประการแรกคือ จริยวัตรอันเคร่งครัดของครูบาเจ้าศรีวิชัยที่ปรากฏให้พุทธศาสนิกชนที่พบเห็นเกิดความเลื่อมใส และให้ความนับถือ และลักษณะความสันโดษ เคร่งครัดในการรักษาศีล ละเว้นจากการฉันเนื้อสัตว์ การปฏิบัติที่เคร่งครัดของครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นสิ่งแรกที่สามารถสร้างความศรัทธาแก่ผู้พบเห็นและการยึดมั่นในศีล 227 ข้อ อีกทั้งการบำเพ็ญเพียรก็ช่วยให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยบรรลุธรรมะในส่วนหนึ่งด้วย

ประการที่สอง คือ การคาดหวังบรรลุธรรมอันวิเศษของครูบาเจ้าศรีวิชัยซึ่งปรากฏให้เห็นได้จากคำอธิษฐานบารมี เพราะได้แสดงนัยบางอย่างออกมาจะถูกยกย่องว่าเป็น “ตนบุญ” ดังจะเห็นจากการอธิษฐานบารมีของครูบาเจ้าศรีวิชัยที่ได้จารไว้ท้ายคัมภีร์ในลาน ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เขียนไว้ถึงความปรารถนาส่วนตัวที่จะบรรลุถึงพระสัมโพธิญาณตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าอีกองค์หนึ่ง ด้วยวัตรปฏิบัติของครูบาเจ้าศรีวิชัย จึงส่งผลให้เกิดความน่าเลื่อมใสแก่ประชาชน โดยเฉพาะชาวพื้นเมืองและกลุ่มชาวเขาในบริเวณจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน ตลอดจนภาคเหนือตอนบน ยอมรับนับถือครูบาเจ้าศรีวิชัยว่าเป็น “ตนบุญ”

ประการที่สาม คือ คำพยากรณ์ของการปรากฏขึ้นของ “ตนบุญ” ในคติความเชื่อของชาวล้านนา ซึ่งถูกนำมาใช้กับครูบาเจ้าศรีวิชัย และบรรดาลูกศิษย์ กล่าวว่า ในคติความเชื่อที่สืบทอดกันมาในสายลูกศิษย์ครูบาเจ้าศรีวิชัย และครูบาวงศ์ ได้กล่าวถึงความเชื่อว่า ในยุคของพระโคตมก่อนจะครบ 5.000 ปี ซึ่งจะเป็นยุคที่ศาสนาเลื่อม เทวดาจะนิมนต์ผู้แทนจากสวรรค์คล้ายกับพระศรีอาริย์ลงมา

โปรดสัตว์โลกทุกๆ 500 ปี รวม 5 องค์ โดยปรากฏทางทิศตะวันตก 1 องค์ ทิศตะวันออก 1 องค์ และที่ จังหวัดลำพูนจำนวน 2 องค์

ประการที่สี่ คือ ครูบาเจ้าศรีวิชัยเดินทางไปบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนสถานยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างอนุรักษ์รากเหง้าราีตล้านนาแบบดั้งเดิม (Fundamentalism) ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการสะสมบุญ เพื่อบรรลุเป็นพระโพธิสัตว์ การจาริกแสวงบุญในพื้นที่ต่างๆ ของครูบาเจ้าศรีวิชัยจึงเปรียบเสมือนการเที่ยวแสวงหาจักรวาลพุทธศาสนา หรือ พุทธภูมิ ซึ่งเป็นสภาวะชีวิตที่อยู่เหนือสภาวะแบบเวียนว่ายตายเกิดไม่สิ้นสุด จำแนกได้ 3 สภาวะ คือ กามภูมิ รูปภูมิ และอรูปภูมิ หรือเรียกว่า ไตรภูมิ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2524)

คติความเชื่อ:บูรณะปฏิสังขรณ์ของครูบาเจ้าศรีวิชัย

ในปี พ.ศ. 2444 ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้สร้างวัดบ้านปางขึ้นมาใหม่และได้ปกครองวัดจึงถือว่าเป็นผลงานชิ้นแรกของท่าน หลังจากนั้นจึงได้เริ่มต้นสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนสถานที่ชำรุดทรุดโทรมในเขตทั่วภาคเหนืออย่างจริงจัง เนื่องมาจากการที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เดินธุดงค์ไปทั่วภาคเหนือและได้พบเห็นศาสนสถานที่คู่บ้านคู่เมืองทรุดโทรม ตลอดจนการบูรณะศาสนสถานเป็นคติความเชื่อที่มาจากจำนานในภาคเหนือที่กล่าวถึงการบูรณะศาสนสถานว่า “จะได้อานิสงฆ์มีอายุยืนยาว” แต่เหตุผลที่แท้จริงแล้วนั้น คือ การสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไป จึงทำให้การบูรณปฏิสังขรณ์ มีทั้งการก่อครอบ เพิ่มเติม เสริมขนาดหรือเปลี่ยนแบบก็มี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2447-2478 นับเป็นช่วงระยะเวลาถึง 30 ปี ที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เดินทางไปยังภาคเหนือ รวมทั้งสิ้น 107 แห่ง ร่วมกับศรัทธาสาธุชน โดยครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เป็นประธานในการบูรณะหรือเรียกว่านั่งหนัก โดยจะเป็นศูนย์กลางให้คนมาร่วมทำบุญทั้งในรูปของตัวเงิน แรงงาน วัสดุและสิ่งของ และจุดสำคัญในชีวิตของครูบาเจ้าศรีวิชัย คือ การตกลงเป็นประธานในการสร้างทางขึ้นวัดพระธาตุดอยสุเทพ จากการติดต่อของความช่วยเหลือของหลวงศรีประกาศ (ฉันท์ วิชยาภัย) ผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2477 มีการสร้างถนนขึ้นพระธาตุดอยสุเทพ อันเป็นปูชนียสถานที่สำคัญและศักดิ์สิทธิ์สำหรับชาวเชียงใหม่ เป็นระยะทาง 11 กิโลเมตร จนสำเร็จเรียบร้อยในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2478 รวมระยะเวลานานกว่า 5 เดือน ในระหว่างการสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ ครูบาเจ้าศรีวิชัยก็ได้บูรณปฏิสังขรณ์วัดขึ้นระหว่างอีก 3 วัด ซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป และการสร้างถนนขึ้นพระธาตุดอยสุเทพนับว่าเป็นสาธารณูปโภคแห่งแรกที่ได้รับการสร้างขึ้น นอกเหนือจากการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม และยังเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่ยังคงกล่าวถึงในปัจจุบัน เนื่องจากในสมัยนั้นถือว่าเป็นงานที่ยิ่งใหญ่เกินว่าใครจะทำได้สำเร็จ ทางจังหวัดเชียงใหม่จึงสร้างอนุสาวรีย์ของท่านประดิษฐานไว้ที่ทางขึ้นดอยสุเทพ หลังจากนั้นครูบาเจ้าศรีวิชัยจึงได้เดินทางตามคำนิมนต์ของบรรดาลูกศิษย์ซึ่งมีเกือบทุกชนชาติที่อาศัยในเขตภาคเหนือ

การที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยเดินทางไปบูรณปฏิสังขรณ์ มีอยู่ 2 ประการ คือ การแสดงนิมิตเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่ท่านได้เดินทางไปบูรณะ ประการที่หนึ่ง แสดงนิมิต โดยการนั่ง

กรรมฐานตั้งสัจจะอธิษฐาน ปรากฏเห็นภาพในนิมิตแสดงให้เห็นว่าเห็นนิมิตมีบุญสมภาร การที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยประสบความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการบูรณะปฏิสังขรณ์สิ่งต่างๆ ส่วนหนึ่งมาจากความเชื่อตามความศรัทธาของชาวบ้านว่า ถ้าครูบาเจ้าศรีวิชัยเห็นนิมิตว่าจะกระทำการสำเร็จงานนั้นก็จะบรรลุผลสำเร็จทุกครั้ง

ด้วยการแสดงบุคลาธิฐานแสดงให้เห็นลักษณะพิเศษของครูบาเจ้าศรีวิชัยว่าเป็นผู้มีบุญเพราะผู้มีบุญบารมีเท่านั้น จึงจะเห็นนิมิตได้ เมื่อครั้ง พ.ศ. 2447 ขณะที่บำเพ็ญเพียรอยู่ในป่า ได้นิมิตเห็นแสงจันทร์ทรงกรด ได้ตีความหมายว่า จะประสบผลสำเร็จจากการสร้างวัดบ้านปางขึ้นใหม่ ซึ่งได้ชื่อเมื่อสร้างเสร็จแล้วว่า “วัดสะหรี (ศรี) ดอนไชยทรายมูลเรือง” (เจ้าสุริยะวงศ์ วโรรส, มปป. : -4-5) ดังนั้นจะเห็นว่านิมิตดังกล่าวจึงเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกของ ตนบุญ เพราะผู้ที่มีบุญบารมีเท่านั้นจะทำยายผลสำเร็จของกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยวิธีการเข้ากรรมฐาน และตั้งสัจจะอธิษฐาน การที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยสามารถทำนายผลล่วงหนาได้นั้น จึงเป็นการสร้างศรัทธาการยอมรับเมื่องานสำเร็จชื่อเสียงของการเป็นผู้มีวาจาศักดิ์ศิษย์จึงแพร่หลายไปมากยิ่งขึ้น นั้นหมายถึงการหลั่งไหลเข้ามาของทุนทรัพย์และแรงงานที่จะทำให้กิจกรรมด้านศาสนาเพิ่มมากขึ้นการที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยกล่าวว่า “จะมีเทวดามาช่วย” จากการวิเคราะห์น่าจะหมายถึง ราษฎรทุกๆ คนที่เข้ามาช่วยเหลืองานบูรณะปฏิสังขรณ์ต่างๆ นั้นเอง

ประการที่สองตำนานของศาสนสถานที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยเดินทางไปบูรณะปฏิสังขรณ์น่าจะมีความสัมพันธ์กับอุดมคติของผู้ที่เป็น “ตนบุญ” เช่นกันโดยพิจารณาจากจำนานวัดหรือพระธาตุต่างๆ ที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เดิทนทางไปบูรณะปฏิสังขรณ์ จะพบว่า ตำนานวัดหรือพระธาตุเหล่านั้น จะกล่าวถึงการเสด็จมาจากนิมิตของพระพุทธเจ้า ณ สถานที่ดังกล่าว โดยเนื้อหาในตำนานวัดจะกล่าวถึงพระพุทธเจ้าเสด็จมาถึง และกล่าวพุทธทำนาย เช่น ตำนานวัดพระพุทธบาทตากผ้า อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ไว้ว่า

“ดูกรอานนท์ สถานที่แห่งนี้จะปรากฏชื่อว่า “พระพุทธบาทตากผ้า” โดยนิมิตที่เราตถาคตมาหยุดพักตากผ้ากาสาวพัตร์ และจะเป็นปูชนียสถานที่สักการะของมหาชนผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจะอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนตลอด 5.000 วษา” (สงวน โชติสุขรัตน์, 2516 : 10)

สถานที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยเดินทางไปบูรณปฏิสังขรณ์จึงมักเป็นวัดเก่าแก่ของทางล้านนาที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมหรือรกร้างขาดการทุนุบำรุง แต่โดยส่วนใหญ่วัดเหล่านี้จะเป็นวัดสำคัญของแต่ละจังหวัด เช่น วัดพระธาตุช่อแฮ จังหวัดแพร่ วัดพระธาตุหริภูญชัย จังหวัดลำพูน วัดพระธาติลำปางหลวง จังหวัดลำปาง วัดศรีโคมคำ จังหวัดพะเยา วัดดอยแม่เจดีย์ จังหวัดเชียงราย วัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่ วัดต่างๆ เหล่านี้ล้วนกล่าวถึงการเสร็จมาของพระพุทธเจ้าเกือบทุกวัด (เจ้าสุริยะวงศ์ วโรรส, มปป. : -4-5)

ดังนั้น การเดินทางไปบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามต่างๆ เหล่านี้ ครูบาเจ้าศรีวิชัย จึงนับว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจซึ่งเป็นความเคลื่อนไหวทางด้านศาสนา อาจจะเรียกได้ว่าเป็นการแสดงออกด้านปฏิบัติการอันเป็นอุดมคติของ “ตนบุญ” ที่จะช่วยเหลืออุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธศาสนาอีกรูปแบบหนึ่งในการจาริกแสดงบุญไปพัฒนาสถานที่ต่างๆ เมื่อกล่าวถึงการจาริกของครูบาเจ้าศรีวิชัยจึงอาจเปรียบได้กับการเดินธุดงค์ทั่วเขตล้านนา เพื่อเป็นการสะสมบุญอย่างหนึ่ง ดังคำกล่าวในประวัติครูบาเจ้าศรีวิชัยกล่าวว่า

“ที่นี่จะแสดงยังปุญญนุภาพแห่งตานะ สีลาป่าระมี แห่งพระเจ้าสีวิชัยเจ้าภิกขุต๋นมีบุญอันมาก หื้อปรากฏแก่ปุถุชน มหาชน คะหัสถ์นักบวชยิงจายตังหลายเปิงรู้ดั่งจักแจ้งต่อไปนี้เต๊อะด้วยเจ้าภิกขุต๋นนั้น ถ้าท่านเดินเทศสันถีไปเที่ยวสอดแสวงหาที่ควรปฏิสังขรณ์ก่อสร้างซ่อมแซมยังกุฏิวิหาร พระบาท พระธาตุ โบสถ์ พระพุทธรูปก็ดีเซิ่งมีในเมืองนอกเมืองในจังหวัด เป๋นที่ฐะป๋นนาแห่งพระสะรีระธาตุและวิหารโบสถ์พระพุทธรูปทั่วทิศานุทิศะตะงมวลอันเป็นที่ทรุดโทรมหักพังหาผู้ที่จักอาจสามารถปฏิสังขรณ์บำรุงขึ้นบ่ได้นั้น ตั้งอยู่ในที่ใกล้ที่ไกล๋ก็ดี ท่านก็รู้แล้วมีศรัทธาอันเลื่อมใสจักไปปฏิสังขรณ์ก่อสร้างขึ้นใหม่ ท่านบ่ห่อนได้ดำเนินไปด้วยกำลังแห่งท่าน สักคาบย่อมไปด้วยยังยานาหามตังมวลด้วยบุญสมปานที่ท่านได้ป้ำเป็งหอมหยับมาในก๋ำละป่างก่อน...(สงวน โชติสุขรัตน์, 2516 : 10)

การบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนสถานของครูบาเจ้าศรีวิชัยกับความสัมพันธ์กับความสำคัญของศาสนสถาน คือ ในการก่อสร้างวัดในเขตวัฒนธรรมล้านนาหรือภาคเหนือจะมีประเพณีการสร้างพระพุทธะรูปไว้ในวิหาร ส่วนพระบรมสารีริกธาตุจะประดิษฐานไว้ในกรุพระพุทธรูปเจดีย์ เช่น วัดพระพุทธรูปและวัดพระบรมสารีริกธาตุ ในลักษณะนี้พระพุทธรูป และพระบรมสารีริกธาตุจึงแทนค่าความเป็นพุทธภูมิ วิธีการกำหนดแนวคิด วิหาร โบสถ์ มณฑป สถูปเจดีย์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป และผังบริเวณกลุ่มอาคารทั้งหมดทำหน้าที่เป็นค่าสมมติแห่งพุทธภูมิ ในระบบโลกภูมิของพุทธศาสนา ซึ่งมีเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลางของจักรวาล จักรวาลในตำราโลกภูมิของพระพุทธศาสนา ถูกล้อมโดยกำแพงหินขนาดมหึมาคือทิวเขาจักรวาล ตามลาดเขาพระเสเมรุเป็นที่ตั้งของสวรรค์ชั้นต่ำสุด ซึ่งเป็นสวรรค์ของท้าวจาตุโลก มาที่ส่วนยอดเขาเป็นสวรรค์ชั้นสูงขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง มีเทพเจ้าสามสิบสามองค์อยู่ในเมืองสุทัศน์ ซึ่งเป็นเทพนครอันมีพระอินทร์เสวยราชย์เหมือนพระราชาเหนือเขาพระเมรุขึ้นไปคือสวรรค์ชั้นต่างๆ ต่อกันเป็นชั้น (รอเบิร์ด ไฮ-เกลเดิน, 2525 : 3) ผู้เขียนยกตัวอย่าง พอสังเขปได้ดังนี้

ในจังหวัดเชียงใหม่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้นำคติความเชื่อเรื่องของการบรรลุธรรมจนถึงการเป็นพระอรหันต์ ตามลำดับ ขั้นตอนแรกนั่นคือ ถึงความเป็นพระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และถึงความเป็นพระอรหันต์ มาสร้างวัดจากตัวเมืองเชียงใหม่จนถึงบนดอยดอยสุเทพ ซึ่งปรากฏในสถานที่จริง คือ วัดศรีโสดา (พระโสดาบัน). วัดผาลาด (พระสกทาคามี). วัดอนาคามี (พระอนาคามี) และวัดดอยสุเทพ (พระอรหันต์)

วัดศรีโสดา (พระโสดาบัน)

วัดศรีโสดาพระอารามหลวง เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ สังกัดมหานิกาย วัดตั้งอยู่บริเวณหลังอนุสาวรีย์ครูบาเจ้าศรีวิชัย บนถนนขึ้นดอยสุเทพ วัดศรีโสดาเป็นวัด 1 ใน 4 วัดที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยสร้างขึ้น โดยท่านได้ตั้งชื่อวัดให้มีความหมายเทียบพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา 4 ชั้น วัดโสดา วัดสกิทาคามี วัดอนาคามี และวัดอรหันต์ ต่อมาวัดโสดาได้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดศรีโสดา ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานว่าเปลี่ยนในสมัยใด แต่สันพิษฐานว่าที่เติมคำว่า “ศรี” มาจากชื่อครูบาเจ้าศรีวิชัย เพื่อเป็นอนุสรณ์น้อมรำลึกคุณูปการที่ท่านสร้างวัดนี้ขึ้นมา (เทศบาลตำบลสุเทพ,ออนไลน์)

วัดผาลาด (พระสกทาคามี)

วัดผาลาด เป็นวัดราษฎร์ สังกัดมหานิกาย สร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้ากือนา เพื่อเป็นอนุสรณ์ในการเสี่ยงทายหาสถานที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ เมื่ออันเชิญพระธาตุขึ้นสู่หลังช้างมงคลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว พระเจ้ากือนา และ พระมหาสุมนะ ก็ตั้งสัจจะอธิษฐานขอให้เทวดาผู้มีสัมมาทิฐิ ช่วยนำพาช้างขึ้นไปสู่สถานที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ อันจะสามารถตั้งอยู่ได้นานตลอดกาล 5.000 ปี พระวัสสา และเดิมวัดผาลาดเป็นวัดร้าง และได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ ฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ เช่น เจดีย์ วิหาร ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยครูบาเจ้าศรีวิชัย (เทศบาลตำบลสุเทพ,ออนไลน์)

วัดอนาคามี (พระอนาคามี)

วัดอนาคามี ซึ่งได้สาบสูญไปเหลือเพียงเศษซากปลักหักพังของอิฐมอญ และในปัจจุบันมีการบูรณะขึ้นใหม่เป็นพุทธอุทยานอนาคามี ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างวัดผาลาดและพระธาตุดอยสุเทพ ประมาณ 5 กิโลกเมตร (เทศบาลตำบลสุเทพ,ออนไลน์)

วัดดอยสุเทพ (พระอรหันต์)

วัดดอยสุเทพเป็นวัดพระอารามหลวงชั้นโท ชนิด ราชวรวิหาร สังกัดมหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1926 ในสมัยของพระญากือนามหาราช และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาในปี พ.ศ. 2010 โดยมีตำนานที่เล่าเกี่ยวกับวัดพระธาตุดอยสุเทพไว้ว่า ในสมัยพระญากือนา กษัตริย์องค์ที่ 6 แห่งราชวงศ์มังราย (ครองราชย์ พ.ศ. 1898 - 1928) ผู้ทรงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาก ได้โปรดให้สร้างพระเจดีย์บนดอยสุเทพ โดยทรงนิมนต์พระมหาสุมนเถระเจ้า จากเมืองสุโขทัย ให้มาประกาศศาสนาที่เมืองเชียงใหม่ ในครั้งนั้นพระมหาสุมนเถระเจ้า ได้นำเอาพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้ามาด้วย พระญากือนาเกิดความเลื่อมใสมาก จึงโปรดให้มีพิธีสรงน้ำพระบรมธาตุ เพื่อจะได้อัญเชิญไปบรรจุไว้ในสถูปเจดีย์ของวัดบุปผาราม ในขณะที่กระทำพิธีสรงน้ำพระบรมธาตุอยู่นั้นเอง พระบรมธาตุได้แยกออกเป็นสองส่วน พระญากือนากับพระมหาสวามีสุมนะ จึงได้พร้อมใจกัน ทำพิธีบรรจุพระบรมธาตุองค์ใหม่ไว้ที่วัดสวนดอก ส่วนพระบรมธาตุองค์เดิม นำไปประดิษฐานไว้ที่ดอยสุเทพ โดยเริ่มจากการอัญเชิญผอบพระบรมสารีริกธาตุ ขึ้นสถิตเหนือเศวตคชาธารช้างมงคลแล้วอธิษฐานเสี่ยงช้างพระที่นั่งปล่อยไป หากพระบรมธาตุประสงค์จะสถิตอยู่ ณ ที่ใด ก็ขอให้ช้างมงคลหยุด ณ ที่แห่งนั้น

ในระหว่างทางที่ช้างมงคลเดินทางไป ก็ได้หยุดเดินถึงสามครั้ง ทำให้เกิดชื่อของดอยช้างนูนและดอยงาม ครั้งที่สาม ซึ่งถือเป็นครั้งสำคัญ เนื่องจากช้างมงคลได้ไต่เขาไปจนถึงยอดดอยวาสุเทพบรรพต แล้วร้องเสียงดังจนก้องสะท้านไปทั่วภูเขา เมื่อเดินประทักษิณ 3 รอบแล้วจึงคุกเข่าหมอบลงและทันทีที่อาราธนาพระบรมธาตุลงจากหลังแล้ว ช้างมงคลนั้นล้มลงตายในทันที ซึ่งหมายความว่า จะไม่ยอมเป็นพาหนะของผู้ใดอีก

การสร้างเจดีย์ประดิษฐานพระบรมธาตุ เริ่มจากการขุดยอดดอยลึก 3 ศอก แล้วเอาแท่งหินใหญ่ 7 ก้อน มากรุเป็นผนังเหมือนหีบใบใหญ่ เมื่อนำพระบรมธาตุลงวางแล้ว ใช้หินถมทับให้แน่นหนาจนถึงปาก จึงก่อสถูปสูง 5 วา ครอบปากหลุมไว้อีกชั้นหนึ่ง พระเจดีย์องค์นี้ สร้างเสร็จเรียบร้อยเมื่อ พ.ศ. 1928 โดยมีฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสด้านละ 3 วา สูง 7 วา รูปทรงเป็นแบบรามัญต่อมาในสมัยพระเมืองแก้ว (ระหว่าง พ. ศ. 2038 - 2068) มีการเสริมองค์พระเจดีย์ใหม่โดยขยายฐานออกไปด้านละ 6 วา สูง 12 วา นอกจากนี้ในรัชสมัยของพระเจ้าทรายคำ (ประมาณปี พ. ศ. 2181) พระองค์ได้พระราชทานทองหนัก 1. 700 บาท ให้ตีแผ่นเป็นทองจังโก ปิดพระบรมธาตุ ในปี พ.ศ. 2088 มีการก่อสร้างวิหารและในปี พ.ศ. 2100 พระมหามงคลโพธิ เป็นผู้อำนวยการก่อสร้างบันไดนาค ซึ่งสูง 300 ขั้น ทอดยาวขึ้นไปสู่วัดนอกจากนี้ในสมัยของพระเจ้ากาวิละ มีการสร้างวิหารขึ้น 2 หลัง ทางทิศตะวันตกและตะวันออกของพระบรมธาตุ ตลอดจนทำการบูรณปฏิสังขรณ์ องค์พระบรมธาตุ ด้วยการสร้างฉัตรโลหะปักไว้ที่มุม และสร้างรั้วเหล็ก ล้อมรอบองค์พระธาตุ

จากนั้นก็ได้มีการสร้างถนนขึ้นสู่ดอยสุเทพ เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 สำเร็จสมบูรณ์ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2478 รวมระยะทางทั้งสิ้น 11 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้าง 5

เดือน กับอีก 22 วัน โดยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทั่วภาคเหนือ และมีท่านครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา เป็นองค์ประธานฝ่ายสงฆ์ ร่วมกับเจ้าแก้วนวรัฐซึ่งเป็นประธานฝ่ายฆราวาส (เทศบาลตำบลสุเทพ,ออนไลน์)

จากข้อความข้างต้นการเดินทางไปบูรณปฏิสังขรณ์วัดจึงเป็นการสร้างศรัทธาและเมื่อครูบาเจ้าศรีวิชัยพำนักอยู่สถานที่ที่ทำการบูรณะก็จะชวนชาวบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงและมูเซอมาขอให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยทำการอุปสมบทให้ ส่วนคนที่เข้ามาช่วยครูบาเจ้าศรีวิชัยมีทุกชนชั้นตั้งแต่ เจ้าเมือง ข้าราชการ พ่อค้า คหบดี ชาวบ้าน จึงทำให้ชื่อเสียงของครูบาเจ้าศรีวิชัยในการการเป็นนักบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม ให้กลับเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาใหม่ ต่างเป็นที่รู้จักของชาวบ้านเมืองต่างๆ ในภาคเหนือ ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาในครูบาเจ้าศรีวิชัยยังมาร่วมงานกับท่านเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งในเรื่องของความเชื่อเรื่อง “ตนบุญ” ด้วยเหตุผลนี้ครูบาเจ้าศรีวิชัยจึงเปรียบเสมือนตนบุญในความเชื่อของคนภาคเหนือที่คอยอุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น บูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามและสร้างสาธารณประโยชน์ต่างๆ นับเป็นช่วงเวลากว่า 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2447-2478 ที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในภาคเหนือให้มีความเจริญรุ่งเรืองจนถึงปัจจุบัน

และนักวิชาการ ปราชญ์ชาวล้านนายังวิเคราะห์กันอีกว่า หลักธรรมที่แฝงอยู่ในระยะทางการสร้างวัดทั้ง 4 แห่งนี้ จุดหมายก็คืออรหันต์เช่นเดียวกัน สามารถอธิบายได้ดังนี้

จากวัดศรีโสดา (พระโสดาบัน) ถึง วัดผาลาด (พระสกทาคามี) มีระยะทาง 5 กิโลกเมตร ซึ่งหมายถึง **ขันธ์ 5** (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2540) **คือ** รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขาร

ขันธ์ และวิญญาณขันธ์ ครูบาเจ้าศรีวิชัยท่านให้พุทธศาสนิกชนได้มองเห็นสิ่งเหล่านี้ว่ามีการเกิดขึ้นตั้งอยู่ และดับไปเป็นปกติ ไม่มีใครสามารถบังคับสิ่งเหล่านี้ได้ เช่น รูป เมื่อร่างกายแก่ มนุษย์ก็ห้ามความแก่ไม่ได้เมื่อเจ็บก็ห้ามเจ็บไม่ได้ แม้แต่ความตายก็ห้ามไม่ได้ เวทนา เมื่อมีความสุข ความทุกข์ มนุษย์ไม่สามารถบังคับได้ มีเพียงสติเท่านั้นที่จะสามารถรู้ทันและเข้าใจความสุข ความทุกข์ได้ สัญญา คือ ความจำได้ ความรู้จำสิ่งที่ปรากฏได้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และความรู้สึกทางใจ สังขารเป็นการปรุงแต่งให้จิตมีอารมณ์และกิริยาหลากหลาย และวิญญาณเป็นสภาพที่รับรู้มีทั้งหมด 6 ทวาร ประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

จากวัดผาลาด (พระสกทาคามี) ถึง วัดอนาคามี (พระอนาคามี) มีระยะทาง 4 กิโลเมตร ซึ่งหมายถึง **ธาตุทั้ง 4** (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2542) ในทางพระพุทธศาสนา อธิบายไว้ว่า ธาตุดิน เป็นธาตุที่ตั้งของธาตุทั้งหลาย เพราะว่าสิ่งทั้งหลายจะเป็นรูปร่างต่างๆ ได้นั้นจะต้องมีธาตุดินเป็นองค์ประกอบจึงจะเป็นรูปร่าง ธาตุน้ำเป็นธาตุที่ทำให้เกิดการเกาะกุม และการจัดตัวรวมตัวกันทำให้มีลักษณะเคลื่อนที่สามารถไหลไปมาได้ ธาตุลมเป็นธาตุที่ทำหน้าที่ค้ำจุนธาตุอื่นทำให้สิ่งต่างๆ เคร่งตึงหรือสั่นไหวได้ และธาตุไฟเป็นธาตุที่ทำให้ร้อนและทำให้เกิดการย่อยสลายได้

จากวัดอนาคามี (พระอนาคามี) ถึง วัดดอยสุเทพ (พระอรหันต์) มีระยะทาง 3 กิโลเมตร ซึ่งหมายถึง **ไตรลักษณ์** (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) หมายถึงสามัญลักษณะหรือลักษณะที่เสมอกันหรือข้อกำหนดที่มีประจำตัวของสังขารทั้งปวงเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ ได้แก่ **อนิจจตา** เป็นอาการไม่เที่ยง อาการไม่คงที่ อาการไม่ยั่งยืน อาการที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมและสบายไป อาการที่แสดงถึงความเป็นสิ่งไม่เที่ยวของขันธ์ **ทุกขตา** เป็นอาการที่เป็นทุกข์ อาการที่ถูกบีบบังคับด้วยการเกิดขึ้นและสลายตัว อาการที่กดดัน เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพเป็นอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้คงอยู่ในสภาพนั้นไม่ได้ มีความบกพร่องอยู่ในตัว อาการที่แสดงถึงความเป็นทุกข์ของขันธ์ **อนัตตา** เป็นอาหารสิ่งที่ไม่ใช่ตัวตน อาหารที่มีตัวตน อาการที่แสดงถึงความไม่ใช่ของใคร อาการที่แสดงถึงไม่มีตัวตนที่แท้จริงของตัวมันเอง ความไม่มีอำนาจ และสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยพึ่งพิงสิ่งอื่นจึงเกิดขึ้นได้

ครูบาเจ้าศรีวิชัยเส้นทางเป็นบุคคลสำคัญของโลก

ในสถานการณ์สร้างสยามให้เป็นปึกแผ่นโดยมีกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของอำนาจ ในแผ่นดินล้านนาได้มีพระภิกษุผู้ทรงศีลผู้เป็นสาวกแห่งพระพุทธเจ้า ผู้คนในล้านนาต่างสรรเสริญยกย่องว่าเป็น “ตนบุญ” เป็นผู้วิเศษ เนื่องด้วยท่านมีสุปฏิปันตาทิคุณ ถือวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ไม่ฉันเนื้อสัตว์ เดินจงกรม ภาวนา เจริญกัมมัฏฐาน และทำคุณประโยชน์แก่สังคมโดยรวม และสืบทอดพระพุทธศาสนา จนเกิดความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับหมู่บ้าน ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น และคุณงามความดีที่ท่านได้สร้างไว้นานัปการ ในปัจจุบันได้มีผลกระทบทางสังคมในเชิงสร้างสรรค์ สร้างความเจริญให้กับบ้านเมือง และสร้างเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยมหาศาลจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึง

ก่อให้เกิดคุณค่าด้านสาธารณูปการเป็นที่ประจักษ์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2566 ที่วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี พร้อมคณะ ร่วมประชุมกับคณะสงฆ์ และส่วนราชการกลุ่ม 10 จังหวัดภาคเหนือ รับฟังข้อเสนอการสนับสนุนแผนแม่บทโครงการเสนอชื่อครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นบุคคลสำคัญของโลก สาขาสันติภาพ ในวาระครบ 150 ปีชาตกาลครูบาเจ้าศรีวิชัย (มติชนออนไลน์, ออนไลน์) อีกทั้งกรมศาสนาเปิดเผยว่ารัฐบาลมอบหมายให้กรมศาสนารับผิดชอบโครงการเสนอชื่อ ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นบุคคลสำคัญของโลกต่อองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติในวาระครบ 150 ปีชาตกาล โดยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างและบูรณะพุทธศาสนสถานหลายแห่งทั่วภาคเหนือของประเทศไทย จนได้รับการขนาดนามว่า “ตนบุญแห่งล้านนา” คุณงามและความดีของท่านจะสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่พระสงฆ์และประชาชนทั่วโลกได้ปฏิบัติตาม นับเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่จะนำสันติภาสู่สังคมโลก โดยการดำเนินงานในระยะแรกกระทรวงวัฒนธรรมได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการเสนอวาระครบ 150 ปีชาตกาล เพื่อให้องค์การยูเนสโกรับรองและร่วมเฉลิมฉลอง เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานและพิจารณามอบหมายการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม ทุกฝ่ายมีความเห็นเสนอให้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการเสนอรายชื่อและจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองให้มีความสะดวกและคล่องตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ เพื่อสืบค้น วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับครูบาเจ้าศรีวิชัยซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญ เนื่องจากผลงานของครูบาเจ้าศรีวิชัยมีประจักษ์พยานมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านของการบูรณปฏิสังขรณ์วัด ถาวรวัตถุ ซึ่งปรากฏข้อมูลดำเนินการในประเทศเป็นส่วนใหญ่ และในที่ประชุมเห็นว่า ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นนี้ให้มีข้อมูลที่ชัดเจนรอบด้าน นอกจากนี้ข้อมูลต้องมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ขององค์การยูเนสโก รวมทั้งสามารถนำเสนอให้ผู้ที่ไม่มีความรู้หรือไม่มีความสนใจเกิดความรู้ ความเข้าใจและรู้สึกเห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าว อย่างไรก็ตามจะต้องดำเนินการเสนอยูเนสโกในปี พ.ศ. 2569 เพื่อเฉลิมฉลองในปี พ.ศ. 2571 (ศูนย์บริการข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, ออนไลน์) และจริยวัตรที่งดงามของครูบาเจ้าศรีวิชัยก็ได้รับการผลักดันจากหน่วยงานของประเทศให้เป็นปัญญาสากลเพื่อให้สังคมโลกได้รับรู้

สรุปและข้อเสนอแนะ

ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นพระภิกษุสงฆ์ในภาคเหนือที่พุทธศาสนิกชนให้ความศรัทธาเป็นอย่างมาก ท่าไนได้ไปร่ำเรียนศึกษาสำนักสงฆ์วัดดอยแตเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น ซึ่งเป็นวัดสายอรัญวาสีที่มุ่งเน้นการปฏิบัติธรรมด้านวิปัสสนาธุระ ศึกษาเพิ่มพูนความรู้ทั้งทางด้านปฏิบัติ และปริยัติธรรม โดยเฉพาะการมุ่งปฏิบัติธรรมด้วยการบำเพ็ญสมาธิภาวนา ทำให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยมุ่งปฏิบัติด้านสมาธิธรรมเพียงอย่างเดียว จนเกิดสุตมยปัญญา จิตตามยปัญญา และภาวนามยปัญญา และท่านเป็นผู้ที่

สร้างคุณประโยชน์ให้แก่พระพุทธศาสนาและสังคม โดยเฉพาะกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการ นอกจากนี้แนวทางการปฏิบัติของครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เสริมบุคลิกค่าน่าเลื่อมใสต่อพุทธศาสนิกชน บางครั้งก็ได้อกธุดงค์หาความวิเวกตามป่าและตามเขา ซึ่งเป็นจารีตของพระสงฆ์สายวัดป่า จึงทำให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยมีลักษณะโดดเด่นขึ้นมาเหนือกว่าพระสงฆ์รูปอื่นๆ ในภาคเหนือ ในปี พ.ศ. 2444 ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้สร้างวัดบ้านปางขึ้นมาใหม่และได้ปกครองวัดจึงถือว่าเป็นผลงานชิ้นแรกของท่าน หลังจากนั้นจึงได้เริ่มต้นสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนสถานที่ชำรุดทรุดโทรมในเขตทั่วภาคเหนืออย่างจริงจัง เนื่องมาจากการที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เดินธุดงค์ไปทั่วภาคเหนือและได้พบเห็นศาสนสถานที่คู่บ้านคู่เมืองทรุดโทรม ตลอดจนการบูรณะศาสนสถานเป็นคติความเชื่อที่มาจากจำนานในภาคเหนือที่กล่าวถึงการบูรณะศาสนสถานว่า “จะได้อานิสงฆ์มีอายุยืนยาว” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2447-2478 นับเป็นช่วงระยะเวลาถึง 30 ปี ที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เดินทางไปยังภาคเหนือ รวมทั้งสิ้น 107 แห่ง ร่วมกับศรัทธาสาธุชน โดยครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เป็นประธานในการบูรณะให้คนมาร่วมทำบุญทั้งในรูปของตัวเงิน แรงงาน วัสดุและสิ่งของ และการที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยเดินทางไปบูรณปฏิสังขรณ์ มีอยู่ 2 ประการ ประการแรก คือ การแสดงนิมิตเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่ท่านได้เดินทางไปบูรณะ ประการที่สองตำนานของศาสนสถานที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยเดินทางไปบูรณะปฏิสังขรณ์น่าจะมีความสัมพันธ์กับอุดมคติของผู้ที่เป็น “ตนบุญ”

ดังนั้นจะเห็นว่า จริยวัตรที่ครูบาเจ้าศรีวิจัยได้ปฏิบัติเป็นช่วงระยะเวลาถึง 30 ปี ที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยได้ ร่วมกับศรัทธาสาธุชนสร้างสาธารณูปการ บูรณปฏิสังขรณ์สถานที่ต่างๆ ถือว่าเป็นปัญญาล้านนาส่งผลต่อการพัฒนาบ้านเมือง สังคม เกิดเศรษฐกิจที่ดีให้กับภาคเหนือ จนได้รับการขนาดนามว่า “ตนบุญแห่งล้านนา” คุณงามและความดีของท่านจะสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่พระสงฆ์และประชาชนทั่วโลกได้ปฏิบัติตาม นับเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่จะนำสันติภาสู่สังคมโลก โดยการดำเนินงานในระยะแรกกระทรวงวัฒนธรรมได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการเสนอวาระครบ 150 ปีชาตกาล เพื่อให้องค์การยูเนสโกรับรองและร่วมเฉลิมฉลอง เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานและพิจารณามอบหมายการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม และดำเนินการเสนอยูเนสโกในปี พ.ศ. 2569 เพื่อเฉลิมฉลองในปี พ.ศ. 2571

References

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2542). *พระครูบาเจ้าศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย*. กรุงเทพมหานคร: คลังวิชา

เจ้าสุริยะวงศ์ วโรรส. (ม.ป.ป). *ประวัติท่านพระสีวิชัยวัดบ้านปาง*.

เทศบาลตำบลสุเทพ. *วัดผาลาด*. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : http://www.suthep.go.th/travel_view.php?cateid=1&id=44 [23 กุมภาพันธ์ 2567]

เทศบาลตำบลสุเทพ. *วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร.* [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : http://www.suthep.go.th/travel_view.php?cateid=1&id=44 [23 กุมภาพันธ์ 2567]

_____. *วัดศรีโสดา.* [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : http://www.suthep.go.th/travel_view.php?cateid=1&id=44 [23 กุมภาพันธ์ 2567]

_____. *วัดอนาคามี.* [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : http://www.suthep.go.th/travel_view.php?cateid=1&id=44 [23 กุมภาพันธ์ 2567]

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2542). *เพื่อชุมชนแห่งการศึกษาและบรรยากาศแห่งวิชาการ.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.

_____. *พุทธธรรม.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2546

มติชนออนไลน์. *ศธ.เตรียมเสนอยูเนสโก ดัน "ครูบาเจ้าศรีวิชัย" บุคคลสำคัญของโลก.* [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : https://www.matichon.co.th/education/news_3878451 [23 กุมภาพันธ์ 2567]

รอเบิร์ด ไฮ-เกลเดิน. (2525). แนวคิดเกี่ยวกับรัฐและสถาบันกษัตริย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. นิธิ เอี่ยวศรีวงศ์ แปล. ใน *วารสารสังคมศาสตร์ (มช.).* 6:1 (เมษายน-กันยายน) 3

สงวน โชติสุขรัตน์. (2516). *ประวัติวัดพระบาทตากผ้า ตำบลมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน.* (เชียงใหม่: พระสิงห์การพิมพ์.

สิงฆะ วรรณลัย. (2522). *สารประวัติครูบาเจ้าศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย.* เชียงใหม่: มิตรนราการพิมพ์.

โสภา ชานะมูล. (2534). ครูบาศรีวิชัย "ตนบุญ" แห่งล้านนา (พ.ศ. 2521-2481). *ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.* คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุดม รุ่งเรืองศรี. (2524). *ปริวรรต ไตรภูมิฉบับล้านนา.* เชียงใหม่: หน่วยส่งเริมศิลปศึกษาและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นวัตกรรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคดิจิทัล: สู่การบูรณาการที่เหมาะสมตามพัฒนาการและมีจริยธรรม

Educational Innovation for Early Childhood in the Digital Age: Towards Developmentally Appropriate and Ethical Integration

นิพนธ์ โอภาษี Nipon Opasee
พระมหาถาวร ภูแผลงทอง PhramahaThaworn Phuphlaengthong
สิทธวีร์ รัชกุลชัยภิรมย์ Sitthawee Ratchakulchaipirom
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
nipon.opa@gmail.com

Received 2024/04/08 *Revised 2025/05/03* *Accepted 2025/04/14*

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด นวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคดิจิทัลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาการในทุกด้านอย่างเหมาะสม บทความนี้มุ่งศึกษาแนวทางและรูปแบบของนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของเด็กยุคใหม่ อาทิ การใช้สื่อดิจิทัล แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ ระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) ตลอดจนแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอกทีฟ ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจ เสริมสร้างทักษะทางภาษา ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดเชิงตรรกะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ช่วงอายุ คือ ช่วงอายุ แรกเกิด- 3 ปี และช่วงอายุ 3 - 3 ปีในแต่ละช่วงวัยจะมีพัฒนาการในแต่ละด้านต่างกัน ช่วงอายุแรกเกิด - 3 ปี เป็นช่วงเวลาทองของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งทุกการกระตุ้นและการดูแลที่เหมาะสมจะส่งผลในระยะยาวต่อการเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม การดูแลเด็กในช่วงวัยนี้จึงต้องเป็นไปอย่างรอบด้านและใกล้ชิด โดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ที่อบอุ่น การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่น และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกเพื่อให้เด็กเติบโตอย่างเต็มศักยภาพในอนาคต และช่วงอายุ 3 - 3 ปีอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากวัยทารกสู่การเป็นเด็กเล็กอย่างสมบูรณ์ เป็นวัยที่มีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้ดูแลควรส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้านผ่านกิจกรรมที่เหมาะสม การสื่อสารอย่างเข้าใจ และการให้โอกาสเด็กได้ลองทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตอย่างมั่นคง มีความสุข และพร้อมเรียนรู้ในขั้นต่อไป

ในช่วงวัยปฐมวัย สมองของเด็กมีการเจริญเติบโตสูงสุด การเรียนรู้จึงควรเน้นผ่านการเล่น (play-based learning) ซึ่งกิจกรรมที่ใช้ เช่น การเรียนรู้ผ่านของเล่นสร้างสรรค์ นิทานภาพ ดนตรี และกิจกรรมศิลปะ ซึ่งช่วยกระตุ้นกล้ามเนื้อ จินตนาการ และการสื่อสาร อีกทั้งยังสามารถปลูกฝังจริยธรรมพื้นฐาน เช่น การรอคอย การแบ่งปัน และการแสดงออกอย่างสุภาพผ่านสถานการณ์จำลอง นวัตกรรมการศึกษาไม่ใช่เพียงการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเข้ามาใช้เท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงบริบทผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย โดยผสมผสานเทคนิค วิธีการ และสื่อที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรมควบคู่กันไป การออกแบบการเรียนรู้ที่คำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ และสังคมจะช่วยสร้างผู้เรียนที่มีความสามารถพร้อมด้วยคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คำสำคัญ : นวัตกรรมการศึกษา**,** เด็กปฐมวัย**,** จริยธรรมดิจิทัล**.**

Abstract

The advancement of technology in the 21st century has played a significant role in the development of education, particularly at the early childhood level, which is regarded as the most critical period of learning. Educational innovations for early childhood in the digital era are therefore essential in promoting children's potential and holistic development in an appropriate manner. This article aims to explore the approaches and models of educational innovations applied to learning management in alignment with the context of modern-day children, such as the use of digital media, learning applications, artificial intelligence (AI), and interactive learning platforms. These innovations are capable of stimulating children's interest and enhancing language skills, creativity, and logical thinking effectively.

Early childhood is generally divided into two stages: from birth to age two, and from two to three years old. Each developmental stage presents unique characteristics. The period from birth to two years is considered a golden window for development, during which appropriate stimulation and nurturing have long-term impacts on physical, emotional, and social growth. At this stage, care should be holistic and attentive, emphasizing warm relationships, learning through play, and positive interactions to foster children’s full potential for future growth. The stage from two to three years marks the transition from infancy to early childhood, where significant progress in both physical and cognitive abilities is observed. Caregivers should support development in all aspects through appropriate activities, empathetic

communication, and opportunities for children to explore and act independently. These experiences contribute to secure, happy, and developmentally ready learners.

During early childhood, the brain undergoes its most rapid growth. Therefore, learning should primarily be play-based. Activities such as creative play, picture books, music, and art can stimulate motor skills, imagination, and communication. Moreover, such learning experiences serve as a platform for instilling fundamental moral values, including patience, sharing, and polite expression through role-playing and simulated scenarios. Educational innovation is not merely about applying modern technology; it involves designing learning processes that are developmentally appropriate, contextually relevant, and ethically grounded. The integration of techniques, methods, and media suitable for each age group strengthens knowledge, skills, and morality concurrently. A well-designed learning environment that considers children's physical, emotional, and social development can help cultivate learners who are not only competent but also possess well-rounded human qualities.

Keywords: Educational Innovation, Early Childhood, Digital Ethics.

บทนำ

นวัตกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยสื่อการสอนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก การใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัย จะช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตและพัฒนาการทางสังคมของเด็กได้อย่างเต็มที่ การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่นจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้เด็กเติบโตอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเด็กปฐมวัยจะแบ่งเป็น 2 ช่วงอายุ คือ ช่วงอายุ แรกเกิด- 3 ปี และช่วงอายุ 3 - 3 ปีในแต่ละช่วงวัยจะมีพัฒนาการในแต่ละด้านต่างกัน ช่วงอายุแรกเกิด - 3 ปี เป็นช่วงเวลาทองของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่ทุกการกระตุ้นและการดูแลที่เหมาะสมจะส่งผลในระยะยาวต่อการเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม การดูแลเด็กในช่วงวัยนี้จึงต้องเป็นไปอย่างรอบด้านและใกล้ชิด โดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ที่อบอุ่น การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่น และการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างเต็มศักยภาพในอนาคต และช่วงอายุ 3 - 3 ปีอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากวัยทารกสู่การเป็นเด็กเล็กอย่างสมบูรณ์ เป็นวัยที่มีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้ดูแลควรส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้านผ่านกิจกรรมที่เหมาะสม การสื่อสารอย่างเข้าใจ และการให้โอกาสเด็กได้ลองทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตอย่างมั่นคง มีความสุข และพร้อมเรียนรู้ในขั้นต่อไป

การศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ในระยะยาว โดยเฉพาะในช่วงวัย 0–6 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สมองของเด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนามากที่สุด พระราชบัญญัติการ

จัดการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า การศึกษาปฐมวัยต้องจัดให้เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กและส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล (มาตรา 5) และใน มาตรา 6 ได้ระบุถึงแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเน้นให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนรู้ มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีวินัย และมีจริยธรรม ซึ่งแนวทางเหล่านี้สะท้อนถึงบทบาทของนวัตกรรมทางการศึกษาที่ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาเด็กทั้งด้านความรู้และคุณธรรม ดังนั้นนวัตกรรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ได้หมายถึงเพียงการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น หากแต่เป็นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (child-centered approach) และตอบสนองต่อพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยอย่างเหมาะสม ตัวอย่างของนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านการเล่น (play-based learning) การเรียนรู้ผ่านโครงงาน (project-based learning) และการใช้สื่อดิจิทัลแบบโต้ตอบ (interactive media) ซึ่งสามารถเสริมสร้างทักษะพื้นฐานของเด็ก ทั้งด้านภาษา การคิดวิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ (NAEYC, 2019 : 15-16) นอกจากนี้ งานวิจัยในระดับนานาชาติยังสนับสนุนว่าการใช้นวัตกรรมในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อมีการออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การเล่นบทบาทสมมุติ การเล่านิทานเชิงคุณธรรม และการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งช่วยส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจ การแบ่งปัน และการรู้จักควบคุมอารมณ์ (Berk & Meyers, 2020)

สรุปได้ว่า นวัตกรรมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในช่วงวัยเริ่มต้นของชีวิต มาตรการเชิงนโยบายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านและสมดุล ขณะเดียวกัน ครูและผู้ดูแลเด็กควรเลือกใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและบริบทของเด็ก เพื่อให้การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยไม่เพียงแต่ส่งเสริมศักยภาพทางวิชาการ แต่ยังหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตที่จำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบนวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุคดิจิทัล เสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการอย่างสมดุล โดยมีพื้นฐานจากแนวคิดทางพัฒนาการและจริยธรรมทางการศึกษา เพื่อให้การนำนวัตกรรมมาใช้ในระดับปฐมวัยสามารถส่งเสริมศักยภาพเด็กอย่างแท้จริงในบริบทของโลกยุคใหม่

สื่อการสอนเด็กปฐมวัย

“สื่อ” ในกระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความก้าวหน้าในเทคโนโลยีและ

ความหลากหลายของสื่อ แต่ในทางปฏิบัติยังพบปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อเพื่อการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยจำนวนมาก ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษาและพัฒนาการของเด็กในระยะยาว ดังนี้

1)ความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงสื่อที่มีคุณภาพสำหรับเด็กปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยนับเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์และสังคม การส่งเสริมให้เด็กได้เข้าถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพจึงเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาระดับต้น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติกลับพบว่า เด็กปฐมวัยจำนวนไม่น้อยยังคงประสบกับ ความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของเด็กในระยะยาว สื่อการเรียนรู้ในบริบทของเด็กปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (NAEYC, 2019 : 15) การใช้สื่ออย่างเหมาะสมช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ และการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการในช่วงวัยดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงสื่อคุณภาพยังขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ได้แก่ เศรษฐกิจของครอบครัว ทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ความไม่เสมอภาคยังเกิดจาก การขาดนโยบายประกันโอกาสในการเข้าถึงสื่อคุณภาพในระดับชาติ แม้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 มาตรา 5 ได้ระบุว่า การศึกษาปฐมวัยต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน และมีความเสมอภาค (พ.ร.บ.การศึกษาปฐมวัย, 2560 : 2) แต่ในทางปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาสื่อยังไม่ได้รับความสำคัญในระดับนโยบายอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีงบประมาณจำกัด

สรุปได้ว่า ความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงสื่อคุณภาพสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านพัฒนาการและความเป็นธรรมทางการศึกษาในระยะยาว ปัญหานี้ไม่ได้เกิดจากตัวเด็กหรือครอบครัวเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นผลจากระบบการจัดการศึกษาที่ขาดการสนับสนุนเชิงโครงสร้าง ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาสื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบท และพัฒนาบุคลากรให้สามารถคัดเลือกและใช้สื่ออย่างมืออาชีพ รวมถึงออกแบบนโยบายที่มุ่งสร้าง “ความเสมอภาคในการเรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย” เพื่อไม่ให้เด็กคนใดถูกทิ้งไว้ข้างหลังตั้งแต่เริ่มต้นชีวิต

2)ขาดความรู้และทักษะของครูในการใช้สื่อสำหรับเด็กปฐมวัย

การใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็ก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อใหม่ ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน การใช้สื่ออย่างเหมาะสมจึงกลายเป็นทักษะจำเป็นของครูปฐมวัย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ครูจำนวนมากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้สื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลให้การจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กขาดคุณภาพ และไม่ตอบสนองต่อพัฒนาการตามวัย พร้อมทั้งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ไม่ใช่การรับสื่อแบบเงียบ ๆ หรือใช้เวลาหน้าจอเกินความเหมาะสม (NAEYC, 2019 : 15–16) อีกทั้ง ยังพบว่าครูบางส่วนขาดความรู้ในการประเมินคุณภาพของสื่อ โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ หรือวิดีโอการ์ตูน ซึ่งอาจมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับจริยธรรมในวัยเด็ก ส่งผลให้เด็กได้รับผลกระทบเชิงลบต่อพฤติกรรม เช่น ความรุนแรง การเลียนแบบวาจาไม่สุภาพ หรือการขาดทักษะการเข้าสังคม

สรุปว่า สาเหตุสำคัญของปัญหานี้คือ ระบบการพัฒนาวิชาชีพครูปฐมวัยที่ยังไม่ครอบคลุมด้านการใช้สื่ออย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมักไม่มีโอกาสได้รับการอบรมต่อเนื่องหรือไม่มีแนวทางกลางในการใช้สื่อให้เหมาะกับหลักสูตรและพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย การขาดทักษะดังกล่าวไม่เพียงแต่ทำให้การใช้สื่อไม่เกิดประโยชน์สูงสุดเท่านั้น แต่ยังอาจส่งผลให้ครูพึ่งพาสื่อแบบผิดวัตถุประสงค์ และลดบทบาทของตนเองในการเป็น “ผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้” ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของครูในระดับปฐมวัย

3)การใช้สื่อที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ในยุคดิจิทัลปัจจุบัน สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลายและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น ทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและเทคโนโลยีใหม่ เช่น วิดีโอการ์ตูน แอปพลิเคชัน เกมออนไลน์ และเว็บไซต์การเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นทรัพยากรสำคัญในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย อย่างไรก็ตาม แม้สื่อจะมีศักยภาพในการเสริมสร้างพัฒนาการในหลายมิติ แต่หาก ขาดการคัดกรองและการใช้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย กลับกลายเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ และจริยธรรมของเด็กในระยะยาว (NAEYC , 2019: 15–16) เน้นว่าการใช้สื่อในระดับปฐมวัยต้องสอดคล้องกับหลักการพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย (Developmentally Appropriate Practice) โดยเด็กในวัยนี้ควรเรียนรู้ผ่านการเล่นและประสบการณ์ตรง ไม่ใช่ผ่านการรับชมแบบเงียบ ๆ หรือการใช้เทคโนโลยีโดยขาดการชี้นำของครูหรือผู้ปกครอง หากเด็กใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป จะส่งผลให้ขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ขาดโอกาสในการฝึกทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่-มัดเล็ก และลดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง

สรุปว่า การใช้สื่อที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยถือเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบทั้งด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้ในระยะยาว ปัญหานี้มักเกิดจากการขาดความเข้าใจของครูผู้ปกครอง และการขาดแนวทางประเมินคุณภาพของสื่ออย่างเป็นระบบ เพื่อให้การใช้สื่อเกิดประโยชน์สูงสุด เด็กควรได้รับการเรียนรู้ผ่านสื่อที่มีคุณภาพเหมาะสมกับช่วงวัย และต้องอยู่ภายใต้การชี้แนะของผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กอย่างแท้จริง

นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาการและจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยควรมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เพราะช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่สมองของเด็กเติบโตเร็ว

ที่สุด และมีความยืดหยุ่นสูงที่สุด (Berk & Meyers, 2020: 124) การนำนวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาใช้ในบริบทปฐมวัย จึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยต้องออกแบบให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามช่วงวัย และควบคู่กับการปลูกฝังค่านิยมที่ดีทางสังคม คือ

1)การเรียนรู้ผ่านการเล่น (Play-Based Learning) กับการส่งเสริมพัฒนาการและจริยธรรมในเด็กปฐมวัย

ช่วงปฐมวัย เด็กอยู่ในระยะของการเรียนรู้แบบสร้างความเข้าใจต่อโลกผ่านประสบการณ์ตรง การเล่นจึงไม่ใช่เพียงกิจกรรมเพื่อความบันเทิง แต่ถือเป็น “เครื่องมือทางการเรียนรู้” ที่มีพลังอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพของเด็กอย่างรอบด้าน แนวคิด “การเรียนรู้ผ่านการเล่น” หรือ *Play-Based Learning* จึงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาปฐมวัยทั่วโลกว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก และมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาทั้งด้านพฤติกรรม ความคิด และคุณธรรม ตามหลักการของ National Association for the Education of Young Children (NAEYC, 2019) การเรียนรู้ในช่วงปฐมวัยควรอยู่บนพื้นฐานของพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย (Developmentally Appropriate Practice) ซึ่ง “การเล่น” เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีควบคุมตนเอง สื่อสารกับผู้อื่น และเข้าใจโลกผ่านการทดลองและบทบาทสมมุติ (NAEYC, 2019: 21) Hirsh-Pasek และ Golinkoff (2008) ได้อธิบายว่า เด็กที่ได้รับโอกาสเรียนรู้ผ่านการเล่นที่มีคุณภาพ มีแนวโน้มที่จะพัฒนา *executive function* เช่น การควบคุมความสนใจ การยับยั้งพฤติกรรม และการวางแผนได้ดีกว่าเด็กที่เรียนรู้ผ่านแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังพบว่า การเล่นเสริมสร้าง “ความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม” โดยเฉพาะเมื่อเด็กเล่นร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์ที่ต้องมีการแบ่งปัน การรอคอย หรือการตัดสินใจร่วมกัน (Hirsh-Pasek & Golinkoff, 2008: 41)

สรุปได้ว่า Play-Based Learning ไม่ใช่เพียงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่านั้น แต่เป็นนวัตกรรมการศึกษาอันทรงพลังที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรมของเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นธรรมชาติ การจัดกิจกรรมผ่านการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จะช่วยวางรากฐานของเด็กให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งในด้านความคิดและคุณธรรม

2) Project-Based Learning (PBL) สำหรับเด็กปฐมวัย: แนวทางการเรียนรู้เชิงสำรวจเพื่อพัฒนาศักยภาพและจริยธรรม

Project-Based Learning (PBL) หรือการเรียนรู้แบบโครงงาน คือกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในการตั้งคำถาม สำรวจข้อมูล แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในระดับปฐมวัย แม้เด็กจะยังไม่สามารถจัดการโครงงานได้ด้วยตนเองในระดับซับซ้อนเหมือนเด็กโต แต่แนวคิด PBL สามารถปรับให้เหมาะสมกับวัย เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะพื้นฐานทั้งด้านภาษา การคิดเชิงเหตุผล ความร่วมมือ และจริยธรรม Helm และ Katz (2016) ระบุว่า เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ผ่านโครงงานขนาดเล็ก (mini-projects) ได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ หากครูออกแบบหัวข้อที่ใกล้ตัวและอยู่ในความสนใจของเด็ก เช่น “แมลงรอบบ้าน” หรือ “อาชีพของพ่อแม่” โครงงานลักษณะนี้ช่วยพัฒนา “ความอยากรู้อยากเห็น” และ “ความสามารถในการตั้งคำถาม” ซึ่งเป็นรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Helm & Katz, 2016: 33) การจัด PBL สำหรับเด็กเล็กควรอยู่ภายใต้การสังเกตและชี้แนะของครู เพื่อให้โครงงานไม่หลุดออกจากกรอบพัฒนาการ และยังคงตอบสนองต่อความสนใจของเด็กได้อย่างเหมาะสม (NAEYC, 2019: 26)กิจกรรมที่นิยมในรูปแบบนี้ เช่น การตั้งคำถามร่วมกัน การสำรวจพื้นที่จริง การสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในชุมชน การรวบรวมภาพถ่ายหรือวัตถุ และการสรุปผลเป็นนิทาน นิทรรศการ หรือการแสดงละคร ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ทักษะหลากหลายผ่านประสบการณ์จริงที่มีความหมาย

สรุปได้ว่า Project-Based Learning เมื่อนำมาปรับใช้กับระดับปฐมวัยอย่างเหมาะสม เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นพัฒนาการของเด็กได้อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะด้านภาษา การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และคุณธรรมพื้นฐาน การเรียนรู้แบบนี้เน้นให้เด็กเป็น “ผู้สำรวจ” มากกว่า “ผู้รับสาร” ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง เป็นธรรมชาติ และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของเด็กอย่างแท้จริง

3. Social-Emotional Learning (SEL): นวัตกรรมเสริมทักษะอารมณ์และจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

ในช่วงวัยปฐมวัย การพัฒนาอารมณ์และจริยธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญต่อความสามารถในการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการมีส่วนร่วมในสังคม การพัฒนาในช่วงวัยนี้จึงควรครอบคลุมทั้ง “ความฉลาดทางอารมณ์” (Emotional Intelligence) และ “คุณธรรมพื้นฐาน” ซึ่ง Social-Emotional Learning (SEL) หรือ การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ เป็นนวัตกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสองมิตินี้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ SEL หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถหลัก 5 ด้าน ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) 2) การควบคุมตนเอง (self-management) 3) การมีทักษะสัมพันธ์กับผู้อื่น (social skills) 4) การตระหนักรู้ทางสังคม (social awareness) และ 5) การตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม (responsible decision-making) (CASEL, 2020: 5) งานวิจัยของ Denham, Bassett และ Zinsser (2012) พบว่า เด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมกิจกรรม **SEL** อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ แสดงออกทางความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม เข้าใจผู้อื่น และสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม อีกทั้งยังมีพฤติกรรมเอื้ออาทร เช่น การช่วยเหลือและแบ่งปันสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (Denham et al., 2012: 104) กิจกรรม SEL สำหรับเด็กปฐมวัยมักอยู่ในรูปแบบของการเล่น การอ่านนิทาน การเล่าเรื่องสมมุติ การฝึกเจริญสติ (mindfulness for children) หรือการใช้บทสนทนาเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ใกล้ตัว เช่น การลำดับเหตุการณ์ “ถ้าเพื่อนร้องไห้ เราควรทำอย่างไร**?**” หรือ “เราจะแก้ปัญหาเมื่อมีคนแย่งของเล่นได้อย่างไร**?**” ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้เชิงคุณค่าได้อย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Kemple et al. (2016) ยังระบุว่า เด็กปฐมวัยที่มีพื้นฐานทาง

อารมณ์และจริยธรรมที่ดีในช่วงก่อนวัยเรียน มีแนวโน้มประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ทางวิชาการและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อนในระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ (Kemple et al., 2016: 88) National Association for the Education of Young Children (NAEYC, 2019) ก็ให้ความสำคัญกับ SEL โดยแนะนำให้ครูออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางอารมณ์อย่างหลากหลาย และช่วยเด็กเชื่อมโยงอารมณ์กับพฤติกรรม เช่น การรู้จักขอโทษ การให้อภัย และการใช้คำพูดเชิงบวก ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานของจริยธรรมในอนาคต (NAEYC, 2019 : 29)

สรุปได้ว่า Social-Emotional Learning (SEL) คือ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างทักษะทางอารมณ์และจริยธรรมของเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน SEL ไม่ได้สอนเพียง "ให้เด็กรู้สึกดี" แต่ยังปลูกฝัง “ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น” ซึ่งเป็นรากฐานของพลเมืองที่มีคุณภาพ การออกแบบกิจกรรม SEL อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับพัฒนาการจึงควรเป็นแนวทางหลักในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของทุกประเทศ

4) Digital Media with Ethical Design: สื่อดิจิทัลที่ออกแบบอย่างมีจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

ยุคดิจิทัลที่สื่อกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน เด็กปฐมวัยจำนวนมากมีโอกาสเข้าถึงสื่อดิจิทัลตั้งแต่อายุยังน้อย สื่อเหล่านี้จึงควรได้รับการออกแบบอย่างมีจริยธรรม (Ethical Design) เพื่อให้ไม่เพียงสนับสนุนพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ แนวคิด Digital Media with Ethical Design จึงเป็นแนวทางการพัฒนาสื่อที่คำนึงถึงทั้ง *พัฒนาการตามวัย* และ *คุณค่าทางสังคม* ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็กในช่วงวัยต้นของชีวิต Chu (2020) ได้เสนอกรอบการออกแบบสื่อดิจิทัลสำหรับเด็กที่มีคุณภาพว่า ควรประกอบด้วย 1) เนื้อหาที่ปลอดภัยและเหมาะสมตามพัฒนาการ, 2) รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการคิดและความร่วมมือ และ 3) การฝังคุณธรรมผ่านกิจกรรม เช่น การเลือกการกระทำที่มีผลต่อผู้อื่นในเชิงบวก เช่น ในเกม “Kind Kingdom” ที่ออกแบบโดย Google ซึ่งให้เด็กเรียนรู้เรื่อง *การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสุภาพ* ผ่านบทบาทสมมุติที่ต้องช่วยกันทำให้โลกออนไลน์เป็นมิตร (Chu, 2020: 87) ตัวอย่างสื่อดิจิทัลที่มีการออกแบบอย่างมีจริยธรรมได้แก่ แอปพลิเคชัน “Toca Life: World” ที่เปิดโอกาสให้เด็กสร้างเรื่องราวและจัดการเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยไม่มีการแข่งขันหรือรางวัลเร่งเร้า แต่ส่งเสริมการเล่าเรื่อง สร้างบทสนทนา และเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมเสมือนจริง หรือ “Breathe, Think, Do with Sesame” ซึ่งเป็นแอปที่ใช้ตัวละคร Sesame Street ช่วยให้เด็กฝึกการควบคุมอารมณ์ผ่านการหายใจลึก ๆ คิดหาทางเลือก และลงมือแก้ปัญหาอย่างมีสติ (NAEYC, 2019: 36) อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อดิจิทัลกับเด็กปฐมวัยยังคงต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่ โดยครูและผู้ปกครองควรทำหน้าที่ “ผู้แนะนำเชิงจริยธรรม” คอยร่วมเล่น พูดคุย ถามคำถามสะท้อนคิด เช่น “ถ้าเราอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน เราจะทำอย่างไร?” เพื่อให้เด็กไม่เพียงเข้าใจเนื้อหา แต่ได้ฝึกตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและเห็นใจผู้อื่นด้วย

สรุปได้ว่า การออกแบบสื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ไม่เพียงส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะดิจิทัล แต่ยังสร้างพื้นฐานจริยธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ ตัวอย่างของสื่อที่ประสบความสำเร็จคือ สื่อที่ไม่เน้นความรุนแรงหรือการแข่งขัน แต่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสังคม การควบคุมอารมณ์ และการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ หากใช้ร่วมกับการชี้แนะจากผู้ใหญ่ สื่อดิจิทัลสามารถเป็น “พื้นที่การเรียนรู้จริยธรรมเสมือนจริง” ได้อย่างมีพลัง

บทสรุป

สำหรับเด็กปฐมวัยในยุคดิจิทัลชี้ให้เห็นถึงการมุ่งพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่เพียงตอบสนองต่อพัฒนาการตามวัยเท่านั้น หากแต่ควบรวม “จริยธรรม” และ “ความเป็นมนุษย์” เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่ช่วงวัยต้นของชีวิต โดยมีการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับหลักการพัฒนาการที่เหมาะสม (Developmentally Appropriate Practices: DAP) และการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมอย่างสมดุล ดังนี้

ประการแรก **นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่น (Play-Based Learning)** ยังคงเป็นแกนกลางที่ได้รับความนิยม เนื่องจากสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยและสามารถปรับใช้กับเทคโนโลยีใหม่ ยกตัวอย่างเช่น “Virtual Pet Care Game”: แอปที่ให้เด็กดูแลสัตว์เลี้ยงเสมือนจริงผ่าน AR โดยเด็กต้องให้อาหาร อาบน้ำ และดูแลสัตว์อย่างอ่อนโยน ซึ่งฝึกความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และทักษะการจัดการเวลา “VR Role Play Kindergarten”: เด็กสวมแว่น VR แล้วเข้าไปเล่นบทบาทสมมุติในห้องเรียนเสมือนจริง เช่น เล่นเป็นหมอ ครู หรือพนักงานร้านค้า เรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาทางจริยธรรมแบบสถานการณ์จำลอง (Ethical Dilemma)

ประการที่สอง **แนวทาง Project-Based Learning (PBL)** จะได้รับการปรับใช้มากขึ้นในศูนย์เด็กเล็ก ผ่านโครงงานขนาดเล็กที่เชื่อมโยงกับโลกจริง เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ความอยากรู้อยากเห็น และความร่วมมือ โดยมีเครื่องมือดิจิทัลเป็นตัวสนับสนุนการค้นคว้าและการสื่อสาร เช่น โครงงาน “ต้นไม้ของฉัน”: เด็กแต่ละคนปลูกต้นไม้ของตนเอง แล้วใช้แท็บเล็ตบันทึกภาพทุกสัปดาห์ พร้อมเล่าเรื่องต้นไม้ของตนผ่านแอป เช่น Book Creator หรือ Canva for Education โครงงาน “ชุมชนของฉัน”: เด็กออกไปสำรวจชุมชน ถ่ายภาพบ้านเรือน อาชีพท้องถิ่น แล้วจัดนิทรรศการผ่านสไลด์หรือคลิปวิดีโอที่สร้างร่วมกันกับครู

ประการที่สาม **Social-Emotional Learning (SEL)** จะเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรในระดับปฐมวัย โดยสื่อดิจิทัลจะถูกออกแบบให้มีการฝังทักษะอารมณ์และคุณธรรมไว้ในเนื้อหา เช่น เกมที่กระตุ้นการแก้ปัญหาทางสังคม การเล่านิทานโต้ตอบ หรือระบบการเรียนรู้แบบ AI ที่สามารถตอบสนองเชิงอารมณ์ได้ ยกตัวอย่าง “Breathe, Think, Do with Sesame”: แอปที่ช่วยให้เด็กฝึกการควบคุมอารมณ์โดยใช้ตัวละครจาก Sesame Street ผ่านการหายใจลึก ๆ และเลือกวิธีแก้ปัญหา “Empathy Toy” แบบออนไลน์: เกมออนไลน์ที่ให้เด็กช่วยตัวละครตัดสินใจในสถานการณ์

เช่น เพื่อนถูกล้อ เด็กต้องเลือกว่าจะปลอบ พูดกับครู หรือปล่อยผ่าน แล้วระบบจะให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันเพื่อฝึกทักษะการคิดเชิงจริยธรรม

ประการที่สี่ **การออกแบบสื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม (Ethical Digital Media Design)** จะกลายเป็นมาตรฐานสำคัญในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีการศึกษา โดยเน้นเนื้อหาที่ปลอดภัย เหมาะสมกับวัย และมีเป้าหมายด้านคุณธรรมชัดเจน พร้อมทั้งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ใหญ่ที่เข้าใจพัฒนาการของเด็ก ตัวอย่างเช่น “Toca Life: World”: แอปที่ไม่มีการให้รางวัลแบบแข่งขัน แต่ส่งเสริมการสร้างเรื่องราว การดูแลเพื่อนบ้าน และบทบาทสมมุติ เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชน “Kind Kingdom” โดย Google: เกมที่สอนเรื่องความสุภาพในโลกออนไลน์ เช่น การเลือกใช้คำพูดเชิงบวก การช่วยเหลือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ต และการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

ในภาพรวม การบูรณาการพัฒนาการที่เหมาะสมกับจริยธรรมในนวัตกรรมการศึกษาจะกลายเป็นทิศทางหลักของการจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคต โดยเฉพาะในบริบทของโลกดิจิทัลที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาจะต้องไม่หยุดอยู่เพียงแค่การให้ความรู้ แต่ต้องเป็นการ “หล่อหลอมมนุษย์” ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีสันติสุข

References

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560.* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Berk, L. E., & Meyers, A. B. (2020). Infants and Children: Prenatal through Middle Childhood (8th ed.). Pearson.

CASEL. (2020). *What is SEL?*. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning.

Chu, S. (2020). *Digital Ethics in Early Childhood Education*. Hong Kong: D.E. Press.

Denham, S. A., Bassett, H. H., & Zinsser, K. (2012). Early Childhood Teachers as Socializers of Young Children’s Emotional Competence. *Early Childhood Education Journal*. 40(3).

Helm, J. H., & Katz, L. (2016). *Young Investigators: The Project Approach in the Early Years* (3rd ed.). Teachers College Press.

Hirsh-Pasek, K., & Golinkoff, R. M. (2008). *Einstein Never Used Flashcards: How Our Children Really Learn—and Why They Need to Play More and Memorize Less*. Rodale.

Kemple, K. M., Lee, I., & Ellis, D. (2016). Children's Social-Emotional Development: What Science Says and How School Leaders Can Respond. *Young Children*, 71(1).

NAEYC. (2019). Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs Serving Children from Birth Through Age 8 (4th ed.). Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.

National Association for the Education of Young Children (NAEYC). (2019). *Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs Serving Children from Birth Through Age 8* (4th ed.). Washington, DC: NAEYC.

OECD. (2020). *Early Learning and Child Well-being: A Study Across 7 Countries*. Paris: OECD Publishing.

คำแนะนำ

สำหรับผู้เขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับ สำหรับการตีพิมพ์ลงในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วิทยาเขตเชียงใหม่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสั้นขนาด B5 (JIS) โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนกับด้านซ้าย 2.0 ซม. ด้านขวากับด้านล่าง 1.5 ซม.

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

1.2.1 ขนาดกระดาษ ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่องต้นฉบับของผู้เขียน ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งตรงกลางกระดาษ

2. เลขหน้า ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งตรงกลางด่านล่าง

1.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.2.3 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.2.4 ชื่อผู้เขียนไทย-อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง (ในกรณีที่มีอาจารย์ที่ปรึกษาให้ลงชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาด้วย)

1.2.5 ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน ขนาด 16 ชนิดตัวปกติ ตำแหน่งตรงกลางใต้ชื่อผู้เขียน พร้อมภาษาอังกฤษด้วย

1.2.6 หัวข้อของบทคัดย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดซ้ายหน้ากระดาษ

1.2.7 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 แท็บ (Tab) จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.2.8 หัวข้อของคำคีย์เวิร์ด ภาษาไทย ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดซ้ายหน้ากระดาษใต้บทคัดย่อภาษาไทย

1.2.9 หัวข้อของคำคีย์เวิร์ด ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดซ้ายหน้ากระดาษใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

1.2.10 หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.2.11 หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย

1.2.13 เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวประมาณ 10-17 หน้า

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหาภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้ หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจ ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อนเนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

2.1 **ชื่อเรื่อง** (title of the article) ควรสั้น และกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2.2 **ชื่อผู้เขียน** เป็นภาษาไทย และตัดคำนำหน้านามออกทั้งหมด

2.3 **ที่อยู่** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 **บทคัดย่อ** (Abstract) เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 350 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง

2.5 **บทนำ** (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

2.6 **วัตถุประสงค์** (Objective) ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2.7 **วิธีดำเนินการวิจัย** (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

2.8 **ผลการวิจัย** (Results) เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง กราฟ แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้น ขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางแบบธรรมดา ไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพขาว-ดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้ และภาพประกอบ (Figure) และตาราง (Table) ควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์ใต้ภาพหรือตาราง

2.9 อภิปรายผล (Discussion) เป็นการอภิปรายผลจากข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์นำมาเปรียบเทียบกับผลการทดลองของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

2.10 องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of knowledge) ความคิดรวบยอด หลักการ วิธีการที่อยู่ในตำรา อยู่ในห้องสมุด ซึ่งอยู่ภายนอกตัวบุคคล ที่สั่งสมกันมาเพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ โครงสร้างความรู้ หมายถึง ความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล ที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งไม่ได้ลอกเลียนมาจากองค์ความรู้ แต่ผู้เรียนต้องสร้างขึ้นมาด้วยตนเอง เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ เมื่อพัฒนาโครงสร้างความรู้ต่อไปก็สามารถสร้างผลงานเป็นองค์ความรู้ให้คนอื่นค้นคว้าได้

2.11 **สรุปผลและข้อเสนอแนะ** (Conclusion) และข้อเสนอแนะ (Recommendation) เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัย ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบกับผลการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำผลไปใช้ประโยชน์ และการให้ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต หรือ

เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด และแนวการการอ้างอิงแนวการเขียนตำราของมหาวิทยาลัย และการอ้างอิงคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาให้ใช้ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงตามมาตรฐานสากลมีรูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological. Association)

การอ้างอิงแบบ APA

1. หนังสือ

1.1 คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือสำคัญพิมพ์เป็นชุด

ให้อ้างชื่อยอคัมภีร์. เล่ม/ข้อ/หน้า. และให้วงเล็บคำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีหรือวงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ตัวอย่างเช่น (ขุ.ชา. (บาลี) 27/855/191).

1.2 หนังสือทั่วไป

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ : หน้า). ตัวอย่างเช่น

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2544 : 38).

(Venerable Dr. W. Rahula, 2004 : 69)

2. วารสาร

ผู้เขียน, เล่มที่หรือปีที่ (ฉบับที่): หน้า. ตัวอย่างเช่น

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตฺติปญฺโญ, 3 (1) : 14-28.

K.N., Jayatileke, 77 (1): 10-15.

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้วิจัย, ปีที่พิมพ์. ตัวอย่างเช่น

สามารถ บุญรัตน์, (2557).

4. สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์, ตำแหนง (ถามี), วัน เดือน ปี ตัวอย่าง

สัมภาษณ์ พระเทพโสภณ, (18 กรกฎาคม 2557).

5. เว็บไซต์

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (7 กันยายน 2555).

6. ภาษาอังกฤษ

(Maslow Abraham, 1970 : 58)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. ภาษาไทย

(ก) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย.

(ข) ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือ

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์. (2544). *สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) วารสาร

ผู้เขียน. “ชื่อบทความ”. *ชื่อวารสาร*. ปีที่ (ฉบับที่), (เดือน) : หน้า ตัวอย่างเช่น

สามารถ บุญรัตน์. “พฤติกรรมภาวะผู้นำกับการสร้างความสุขวิถีพุทธในองค์กร.. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.* 9 (1), 224-243.

3) วิทยานิพนธ์

สามารถ บุญรัตน์. (2557). “การบริหารการพัฒนาบทบาทสตรีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคใต้ตอนบน”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขารัฐประศาสนศาสตร์).* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์, (วัน เดือน ปี). ตำแหน่ง ตัวอย่าง

ชวน หลีกภัย. (19 พฤษภาคม 2541). นายกรัฐมนตรี. *สัมภาษณ์.*

Ross, R. 1980, May 5. Associate Director, Cornell University Libraries. Interview.

5) เว็บไซต์

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต). *ธรรมประกาศโนบาย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.buddhismth.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538970572&Ntype=9 [7 กันยายน 2566].

2. ภาษาอังกฤษ

Maslow Abraham. (1970). *Motivation and Personnality*. New York : Harper and Row Publishers.

3. ประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสาร มจร หริภุญชัยปริทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆดังนี้

1. บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้นและผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการ/วิชาชีพ

2**. บทความทางวิชาการ** ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการไม่เข้มข้นนัก เน้นกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนทั่วไป

3. **บทความวิจัย** (Research article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

4. **บทความปริทรรศน์** (Review article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือและวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบกัน

5. **ปกิณณกะ** (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

4. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งต้นฉบับที่พิมพ์ตามข้อกำหนดของรูปแบบวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ ได้ที่ https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMHR/submissions

5. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอนพร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารก่อน

6. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ต่อเรื่อง และส่งผลการอ่านประเมินคืนผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

7. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่า จะได้รับอนุญาตจากวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน เป็นลายลักษณ์อักษร และเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้นิพนธ์ทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์ บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้นิพนธ์ทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ เพียงแห่งเดียวเท่านั้น

8. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาด อันเกิดจากเทคนิคการจัดพิมพ์

9. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการเป็นสมาชิกวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ กรุณาติดต่อ “หัวหน้ากองบรรณาธิการวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์” วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 192 หมู่ 2 ถนนลำพูน-ป่าซาง ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000 โทรศัพท์ 053 – 563163 ต่อ 100 Fax ต่อ 105 e-mail : mcuharipunchai@gmail.com อัตราค่าวารสาร กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 150 บาท ไม่รวมค่าส่ง อัตราค่าสมาชิก ปีละ 200 บาท

10.อัตราค่าตีพิมพ์

การลงตีพิมพ์ในวารสาร มจร หริภุญชัยปริทรรศน์ (Journal of MCU Haripunchai Review) ผู้เขียนหรือผู้วิจัยจะต้องชำระค่าใช้จ่ายจำนวน 3,500 บาทต่อ 1 ผลงานโดยโอนเข้าชื่อบัญชีวารสาร หริภุญชัยปริทรรศน์ ธนาคารกรุงไทย เลขบัญชี 511-3-06403-3 พร้อมแนบสลิปมาด้วย

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

1. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน

2. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ในระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น

3. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือตัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม

4. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบคำแนะนำที่กำหนด

5.ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ทั้งภายในและภายนอกแล้ว

หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขบทความเรียบร้อย กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....

2. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ(ถ้ามี).....

3. สถานภาพผู้เขียน ☐ อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....

โปรแกรม..... คณะ..... ☐ บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน) .....

4. ขอส่งต้นฉบับ (Original Article) เรื่อง

.....

.....

5. ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี)

.....

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวกเลขที่.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

7. สิ่งที่ส่งมาด้วย ☐ แผ่นดิสก์ข้อมูลต้นฉบับ ชื่อแฟ้มข้อมูล.....

☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 2 ชุด

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้เขียน

(.....)

วันที่...../...../.....

ลงนาม.....อาจารย์ที่ปรึกษา (ถ้ามี)

(.....)

วันที่...../...../.....

กระบวนการจัดทำวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

วารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยสาขาวิชา ศาสนา ปรัชญา พระพุทธศาสนา ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม เพื่อ

เป็นเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เพื่อสนับสนุนให้เกิดวารสารทางวิชาการกลางของมหาวิทยาลัย ในการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยและนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านศาสนา ปรัชญา พระพุทธศาสนา ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ซึ่งเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำดังต่อไปนี้

1. ประกาศรับต้นฉบับจากคณาจารย์หรือนักวิจัย ช่วงที่ 1 พ.ย.-ม.ค., ช่วงที่ 2 พ.ค.-ก.ค.

2. กองบรรณาธิการวารสารฯ รับบทความตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของต้นฉบับและ

พิจารณาเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

3. กองบรรณาธิการวารสารฯ จัดส่งต้นฉบับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)ในสาขาวิชานั้นๆ อ่านประเมินต้นฉบับไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ต่อเรื่อง

4. ส่งให้ผู้เขียนแก้ไขตามผลการอ่านประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

5. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบคุณภาพบทความและจัดทำเนื้อหาต้นฉบับวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

6. กองบรรณาธิการแจ้งยืนยันรับบทความให้ผู้เขียนบทความทราบ

7. ดำเนินการจัดพิมพ์

8. กองบรรณาธิการวารสารฯ ดำเนินการเผยแพร่วารสารฯ

ขั้นตอนการดำเนินงานของวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

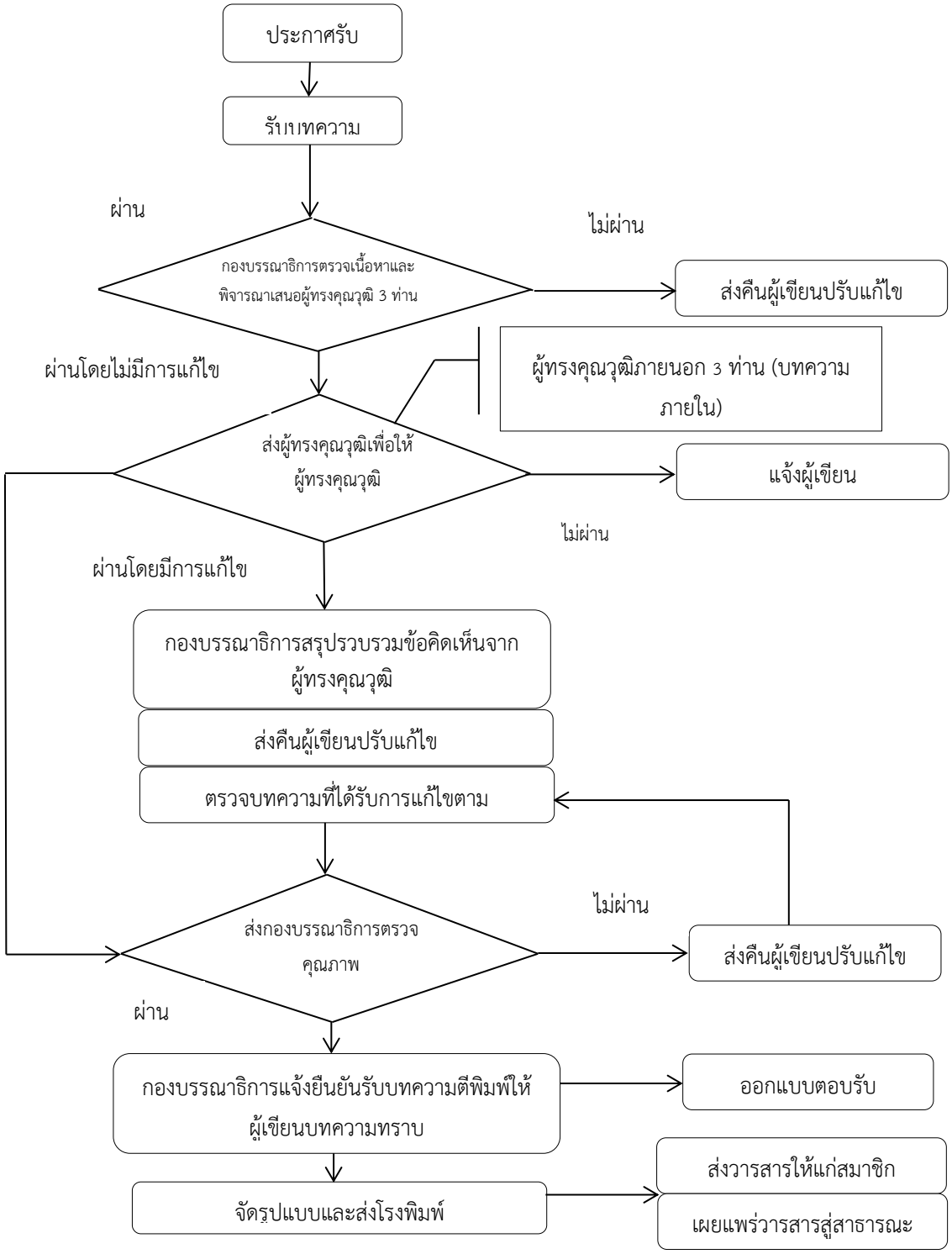

ติดต่อประสานงาน

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
192 หมู่ที่ 2 ถนนลำพูน-ป่าซาง ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 51000
โทรศัพท์ 053 – 563163 ต่อ 100 Fax ต่อ 105
e-mail: mcuharipunchai@gmail.com
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์ ผู้ประสานงานประจำวารสาร ฯ มือถือ 089-2909775

ใบตอบรับการเป็นสมาชิก

ที่.....

วัน.....เดือน.....ปี.....

กราบนมัสการ / เรียน บรรณาธิการวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ) .....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้) .....

.....

E – Mail.....เบอร์โทรศัพท์..... โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิกวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

( ) สมาชิกประเภทรายปี 300 บาท (จำนวน 2 เล่ม)

( ) เล่มละ 150 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

( ) เงินสด

( ) ธนาณัติ (สั่งจ่าย.....)

( ) ตั๋วแลกเงินไปรษณีย์

( ) แคชเชียร์เช็ค ในนาม.....

โปรดนำส่งวารสารหริภุญชัยปริทรรศน์

สถานที่ติดต่อ [ ] ที่บ้าน [ ] ที่ทำงาน [ ] เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่ ..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์ ..... โทรศัพท์..... โทรศัพท์เคลื่อนที่..... โทร สาร ..... E-Mail.....

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ..... ลงชื่อ.....

เลขที่ใบเสร็จ..... ( )

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....